

Crna Gora
Vlada Crne Gore

CRNA GORA SKUPŠTINA CRNE GORE	
PRIMLJENO	21. 06. 2024. GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	15-3/24-7
VEZA:	
EPA	275 XXVIII
SKRAĆENICA	PRILOG

Br: 08-302/24-3111/4

18. jun 2024. godine

SKUPŠTINA CRNE GORE

Gospodin Andrija Mandić, predsjednik

Vlada Crne Gore, na sjednici od 6. juna 2024. godine, utvrdila je **PREDLOG ZAKONA O KORIŠĆENJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

Vlada predlaže Skupštini da, u skladu sa članom 151 Poslovnika Skupštine Crne Gore („Službeni list RCG“, br. 51/06 i 66/06 i „Službeni list CG“ br. 88/09, 80/10, 39/11, 25/12, 49/13, 32/14, 42/15, 52/17, 17/18, 47/19, 112/20, 129/20 i 65/21), ovaj zakon donese po hitnom postupku iz razloga koji su sadržani u Obrazloženju Predloga zakona.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Predloga ovog zakona, određeni su prof. dr SAŠA MUJOVIĆ, ministar energetike i rudarstva i LUKA PRODANOVIĆ, državni sekretar u Ministarstvu energetike i rudarstva.

PREDSJEDNIK
mr Miloško Spajić, s.r.

**ZAKON
O KORIŠĆENJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA***

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet

Član 1

U cilju promovisanja, proizvodnje i korišćenja energije iz obnovljivih izvora, ovim zakonom se uređuje određivanje udjela energije iz obnovljivih izvora, podsticaji za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uslovi i postupak sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača i povlašćenog proizvođača, izdavanje garancija porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora, status kupaca-proizvođača i zajednica obnovljivih izvora energije, korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru grijanja i hlađenja i u sektoru saobraćaja, kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, regionalna saradnja, kao i druga pitanja od značaja za korišćenje energije iz obnovljivih izvora.

Javni interes

Član 2

Korišćenje energije iz obnovljivih izvora i postizanje obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u skladu sa obavezama preuzetim potvrđenim međunarodnim ugovorom, kao i primjena principa „energetska efikasnost na prvom mjestu“, je od javnog interesa.

Radi ostvarivanja javnog interesa iz stava 1 ovog člana, Crna Gora i jedinice lokalne samouprave donose Nacionalni energetske i klimatski plan odnosno lokalne energetske planove u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Ciljevi

Član 3

Uređenje korišćenja energije iz obnovljivih izvora obuhvata mjere i aktivnosti koje se preduzimaju radi ostvarivanja dugoročnih ciljeva, i to:

- 1) dekarbonizacije energetskog sektora;
- 2) smanjenja upotrebe fosilnih goriva i povećanja korišćenja energije iz obnovljivih izvora u cilju zaštite životne sredine;
- 3) diversifikacije proizvodnje energije i povećanja sigurnosti snabdijevanja;
- 4) dugoročnog smanjenja zavisnosti od uvozne energije;
- 5) integracije električne energije iz obnovljivih izvora u tržište električne energije, što uključuje izloženost tržišnoj cijeni električne energije u cilju maksimiziranja ekonomske koristi za proizvođače električne energije i krajnje kupce;
- 6) obezbjeđivanja stabilnosti tržišta električne energije, uzimajući u obzir troškove integracije obnovljive energije u sistem i stabilnost mreže;
- 7) uključivanja i aktivnog učešća fizičkih lica i razvoja preduzetništva u energetskom sektoru;
- 8) uključivanja lokalnih zajednica u proizvodnju, korišćenje, skladištenje i prodaju energije iz obnovljivih izvora;
- 9) podsticanja istraživanja, inovativnosti i konkurentnosti u korišćenju obnovljivih izvora energije.

Udio energije iz obnovljivih izvora

Član 4

Udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjeli energije iz obnovljivih izvora u oblasti električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja utvrđuju se Nacionalnim energetske i klimatskim planom Crne Gore (u daljem tekstu: Nacionalni energetske i klimatski plan) koji se donosi u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Supsidijarna primjena

Član 5

Na pitanja u vezi sa korišćenjem energije iz obnovljivih izvora koja nijesu uređena ovim zakonom primjenjuju se odredbe zakona kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Upotreba rodno osjetljivog jezika

Član 6

Izrazi koji se u ovom zakonu koriste za fizička lica u muškom rodu podrazumijevaju iste izraze u ženskom rodu.

Značenje izraza

Član 7

Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeća značenja:

- 1) **obnovljivi izvori energije** su obnovljivi nefosilni izvori energije, kao što su energija vjetra, solarna energija (solarna termalna i solarna fotonaponska) i geotermalna energija, ambijentalna energija, energija plime, energija talasa i druga energija mora, hidroenergija, biomasa, deponijski gas, gas iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i biogas;
- 2) **demonstracioni projekat** je projekat u oblasti obnovljivih izvora energije koji demonstrira tehnologiju kao prvu takve vrste, i kao takav predstavlja značajnu inovaciju koja prevazilazi najveći nivo postojeće tehnologije za korišćenje obnovljivih izvora energije;
- 3) **energetski depozit** je pozitivna razlika između električne energije koju proizvede kupac-proizvođač i isporuči u mrežu i električne energije preuzete iz mreže tokom obračunskog perioda;
- 4) **energetski subjekat** je privredno društvo, pravno ili fizičko lice, odnosno preduzetnik koji obavlja jednu ili više djelatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, osim krajnjeg korisnika energije;
- 5) **fid-in tarifa** je vrsta podsticaja kojom se proizvođaču garantuje otkupna cijena po kWh neto količine električne energije iz elektrana koje koriste obnovljive izvore da isporuči u elektroenergetsku mrežu;
- 6) **tržišna premija** je vrsta podsticaja koja predstavlja finansijski doprinos koji se plaća kao razlika između referentne tržišne cijene i ostvarene cijene za proizvedenu električnu energiju, kada je referentna tržišna cijena niža od ostvarene cijene, za električnu energiju koju isporučuje povlašćeni proizvođač u šemi tržišne premije i koja se utvrđuje u eurocentima po kWh isporučene električne energije;
- 7) **garancija porijekla** je elektronski dokument čija je jedina funkcija da dokaže krajnjem kupcu da je određeni udio ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora;
- 8) **snaga elektrane** je priključna snaga elektrane utvrđena aktom nadležnog operatora sistema u postupku priključenja;
- 9) **kvota** je ukupna snaga elektrana u megavatima (MW), odnosno električna energija u megavat satima (MWh) za koju se može dodijeliti pravo na tržišnu premiju, odnosno fid-in tarifu u skladu sa ovim zakonom;
- 10) **malo postrojenje** je postrojenje koje koristi obnovljive izvore energije instalisane snage:
 - do 400 kW za instalaciju koja će biti puštena u rad do 31. decembra 2025. godine,
 - do 200 kW za instalaciju koja će biti puštena u rad od 1. januara 2026. godine;
- 11) **obračunski interval** je vremenski period od jednog sata ili kraći, određen tržišnim pravilima za obračun balansnog odstupanja koji donosi operator tržišta električne energije;
- 12) **obračunski period** je period koji počinje u 00:00 časova prvog dana kalendarskog mjeseca, a završava se u 00:00 časova prvog dana narednog kalendarskog mjeseca;
- 13) **operator tržišta električne energije** je energetski subjekat odgovoran za organizaciju i upravljanje tržištem električne energije;
- 14) **ostvarena cijena** je prihvaćena cijena ponuđena u postupku aukcije koja je utvrđena rješenjem o dodjeli tržišne premije;

- 15) **mjesto priključenja** je mjesto povezivanja prenosnog i distributivnog sistema, kao i mjesto povezivanja unutrašnje instalacije objekta krajnjeg kupca, odnosno proizvođača sa prenosnim ili distributivnim sistemom električne energije;
- 16) **ovlašćena ugovorna strana** je energetska subjekat koji zaključuje ugovore o tržišnoj premiji i ugovore o fid-in tarifi sa proizvođačima koji proizvode energiju iz obnovljivih izvora i imaju pravo na podsticaje u skladu sa ovim zakonom, ugovore sa povlašćenim proizvođačima o preuzimanju balansne odgovornosti, kao i ugovore o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora sa snabdjevačem i kupcem samosnabdjevačem;
- 17) **planirana proizvodnja** je planirana (ugovorena) količina električne energije sadržana u konačnom planu, u skladu sa tržišnim pravilima operatora tržišta električne energije;
- 18) **ostvarena proizvodnja** je količina električne energije isporučena operatoru sistema na mjestu priključenja;
- 19) **privremeni povlašćeni proizvođač** je pravno lice ili preduzetnik koji je stekao pravo na podsticajne mjere iz ovog zakona, uz sticanje statusa povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom;
- 20) **povlašćeni proizvođač** je energetska subjekat koji je nakon statusa privremenog povlašćenog proizvođača stekao status povlašćenog proizvođača u skladu sa uslovima utvrđenim ovim zakonom;
- 21) **ukupna finalna potrošnja energije** je ukupna energija isporučena industriji, saobraćaju, domaćinstvima, uslugama (uključujući javne usluge), poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, uključujući sopstvenu potrošnju električne i toplotne energije u energetska sektoru, kao i gubitke u prenosu i distribuciji električne i toplotne energije;
- 22) **podsticajne mjere** su instrumenti koji podstiču proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na način propisan ovim zakonom i u skladu sa važećim pravilima o državnoj pomoći;
- 23) **otpad** je svaka materija ili predmet koji se odbacuje, namjerava da se odbaci ili se mora odbaciti, pri čemu se otpadom ne smatraju materije ili predmeti koji se namjerno promijene ili kontaminiraju;
- 24) **biomasa** je biorazgradivi dio proizvoda, otpada i ostataka biološkog porijekla iz poljoprivrede (uključujući supstance bilnog i životinjskog porijekla), šumarstva i srodnih proizvodnih djelatnosti, uključujući ribarstvo i akvakulturu, kao i biorazgradivi dio industrijskog i komunalnog otpada;
- 25) **šumska biomasa** je biomasa proizvedena u šumarstvu;
- 26) **poljoprivredna biomasa** je biomasa proizvedena u poljoprivredi;
- 27) **toplotna energija** je unutrašnja (toplotna) energija tople vode, vrele vode ili pare, odnosno rashladnog fluida, koja se koristi za zagrijavanje ili hlađenje prostora, zagrijavanje vode za potrošnju ili za tehnološke procese;
- 28) **biotečnost** je tečno gorivo proizvedeno od biomase koje se koristi u energetske svrhe, osim za saobraćaj, uključujući proizvodnju električne i toplotne energije;
- 29) **biogas** je gasovito gorivo proizvedeno iz biomase;
- 30) **biogorivo** je tečno gorivo za saobraćaj, proizvedeno od biomase;
- 31) **gorivo od biomase** je gasovito ili cvrsto gorivo, proizvedeno od biomase;
- 32) **goriva iz recikliranog ugljenika** su tečna i gasovita goriva proizvedena od tečnog ili čvrstog otpada neobnovljivog porijekla, koji nije pogodan za reciklažu, ili gas iz procesa prerade otpada i izduvni gas, odnosno otpadni gas neobnovljivog porijekla, koji nastaje kao neizbježna i neželjena posljedica proizvodnog procesa u industrijskim objektima, u skladu sa propisima koji se odnose na upravljanje otpadom;
- 33) **obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla** su tečna ili gasovita goriva iz obnovljivih izvora energije koja se koriste u saobraćaju, pod uslovom da nijesu dobijena iz biomase i nijesu biogoriva;
- 34) **kogeneracija** je istovremena proizvodnja u jednom procesu toplotne energije i električne ili mehaničke energije;
- 35) **visokoefikasna kogeneracija** je kogeneracija kojom se ostvaruje ušteda u primarnoj energiji od najmanje 10% u odnosu na referentne vrijednosti za odvojenu proizvodnju toplotne i električne energije i kogeneraciju u malim i mikro kogeneracionim objektima koja obezbjeđuje uštede u primarnoj energiji;

- 36) **ambijentalna energija** je toplotna energija koja nastaje prirodnim putem i energija akumulirana u okolini unutar ograničenog prostora koja se može skladištiti u okolnom vazduhu, osim u izduvnom vazduhu, ili u površinskim ili kanalizacionim vodama;
- 37) **geotermalna energija** je energija u obliku toplote koja se skladišti ispod čvrste površine zemlje;
- 38) **operator distributivnog sistema** je energetska subjekat koji vrši distribuciju električne energije i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za osiguranje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji potrebe za distribucijom električne energije na ekonomski opravdan način;
- 39) **operator prenosnog sistema** je energetska subjekat koji vrši prenos električne energije i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj prenosnog sistema na određenom području i njegovo povezivanje sa drugim sistemima, kao i za osiguranje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji uslove za prenos električne energije na ekonomski opravdan način;
- 40) **snabdjevač** je energetska subjekat koji obavlja poslove snabdijevanja električnom energijom gasom ili toplotnom energijom;
- 41) **kupac-samosnabdjevač** je krajnji kupac sa sopstvenim primopredajnim mjestom, balansno je odgovoran, i kupuje električnu energiju za sopstvene potrebe, bez snabdjevača kao posrednika;
- 42) **kupac-proizvođač** je krajnji kupac koji djeluje u svojim prostorijama koje se nalaze unutar ograničenog područja, koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju i koji može skladištiti ili prodavati višak energije koju je sam proizveo, pod uslovom da krajnjem kupcu koji nije domaćinstvo te aktivnosti ne predstavljaju njegovu primarnu komercijalnu ili profesionalnu djelatnost;
- 43) **ugovor o kupovini energije iz obnovljivih izvora** je ugovor prema kojem fizičko ili pravno lice pristaje da kupuje električnu energiju iz obnovljivih izvora direktno od proizvođača električne energije;
- 44) **zajednica obnovljivih izvora energije** je pravno lice:
- koje se, u skladu sa ovim zakonom, zasniva na otvorenom i dobrovoljnom učešću, autonomno je i kontrolisano od strane akcionara ili članova koji se nalaze u blizini projekata obnovljive energije koji su u vlasništvu i razvoju tog pravnog lica,
 - čiji su akcionari ili članovi fizička lica, pravna lica ili jedinice lokalne samouprave i drugi oblici lokalne samouprave uključujući opštine, i
 - čija je primarna svrha da obezbijedi ekološke, ekonomske ili društvene koristi za svoje akcionare ili članove ili za lokalna područja u kojima djeluje, a ne finansijski profit;
- 45) **referentna tržišna cijena** je cijena električne energije na crnogorskom dan-unaprijed tržištu električne energije, na satnom nivou;
- 46) **otpadna toplota i hladnoća** je neizbježna toplota ili hladnoća proizvedena kao nusproizvod u industrijskim postrojenjima ili u postrojenjima za proizvodnju energije ili u uslužnom sektoru, koja bi bez pristupa sistemu daljinskog grijanja ili hlađenja neupotrijebljena bila rasuta u vazduh ili vodu, ako je postupak kogeneracije izveden ili će biti izveden ili ako kogeneracija nije izvodljiva;
- 47) **obnova kapaciteta** je obnavljanje elektrana koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora, uključujući potpunu ili djelimičnu zamjenu postrojenja ili pogonskih sistema i opreme u cilju zamjene kapaciteta ili povećanja efikasnosti ili kapaciteta postrojenja;
- 48) **rezidualni energetska miks** je ukupan godišnji energetska miks Crne Gore, isključujući dio pokriven poništenim garancijama porijekla;
- 49) **napredna biogoriva** su biogoriva koja se proizvode od specifičnih sirovina za proizvodnju biogasa za saobraćaj;
- 50) **energetsko skladište** je energetsko postrojenje koje se koristi za kratkoročno i dugoročno skladištenje energije u cilju njenog daljeg korišćenja u energetske svrhe i uključuje reverzibilne hidroelektrane, baterijske sisteme za skladištenje električne energije, proizvodnju i upotrebu vodonika i amonijaka za energetske namjene, kao i toplotna i mehanička skladišta energije;

- 51) **efikasno daljinsko grijanje i hlađenje** je sistem daljinskog grijanja ili hlađenja koji koristi najmanje 50% obnovljive energije, 50% otpadne toplote, 75% kogenerisane toplote ili 50% kombinacije te energije i toplote;
- 52) **daljinsko grijanje ili daljinsko hlađenje** je distribucija toplotne energije u obliku pare, vruće vode ili rashlađenih tečnosti, od centralnih ili decentralizovanih izvora proizvodnje kroz mrežu do više zgrada ili lokacija, radi upotrebe za grijanje ili hlađenje prostora ili procesa.

II. PLANIRANJE UDJELA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA I ADMINISTRATIVNE PROCEDURE

Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora

Član 8

Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom.

Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi.

Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu.

Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Procjena i mjerenje potencijala obnovljivih izvora energije

Član 9

Procjena i mjerenje potencijala obnovljivih izvora energije vrši se na osnovu dozvole koju izdaje Ministarstvo.

Dozvola iz stava 1 ovog člana izdaje se na period do dvije godine, na zahtjev pravnog ili fizičkog lica, odnosno preduzetnika.

Procjenu i mjerenje potencijala obnovljivih izvora energije može da vrši pravno lice koje ispunjava uslove u pogledu stručnog kadra i opreme.

Ispunjenost uslova iz stava 3 ovog člana utvrđuje Ministarstvo.

Procjena i mjerenje potencijala obnovljivih izvora energije vrši se na osnovu tehničkog opisa odobrenog od strane Ministarstva.

Rezultati procjene i mjerenja potencijala obnovljivih izvora energije koji se vrše na osnovu dozvole dostavljaju se Ministarstvu.

Bliže uslove u pogledu stručnog kadra i opreme iz stava 3 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Procedura izdavanja dozvola za realizaciju projekata

Član 10

Privremeni povlašćeni proizvođač, povlašćeni proizvođač, investitor elektrane za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mogu zahtjev za izdavanje dozvole za izgradnju elektrane za proizvodnju električne energije i druge zahtjeve za izdavanje dokumentacije potrebne za izdavanje te dozvole predati Ministarstvu kao kontakt tački, a Ministarstvo je dužno da po službenoj dužnosti, bez odlaganja, te zahtjeve dostavi organima državne uprave i organima lokalne uprave nadležnim za odlučivanje o tim zahtjevima.

Ministarstvo podnosiocima zahtjeva daje obavještenja, informacije, savjete i propisane obrasce u vezi sa ostvarivanjem njihovih pravnih interesa po zahtjevima iz stava 1 ovog člana.

Operator tržišta električne energije, u saradnji sa Ministarstvom, Regulatornom agencijom za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) i operatorom prenosnog i

distributivnog sistema i organom državne uprave nadležnim za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata, priprema vodič koji pruža potpune informacije o procedurama za izdavanje dozvola za izgradnju elektrana koje koriste obnovljive izvore, kao i za mala postrojenja i instalacije kupaca-proizvođača, koji se objavljuje na internet stranicama tih organa i operatora.

Nadležni organi i nosioci javnih ovlaštenja obezbjeđuju da procedura izdavanja dozvola koju pokreće podnosilac zahtjeva ne traje duže od:

- 1) dvije godine, za proceduru dobijanja dozvole za elektrane iz stava 1 ovog člana;
- 2) godinu dana, za proceduru dobijanja dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW; i
- 3) godinu dana, za obnovu kapaciteta postojećih elektrana.

Procedura izdavanja dozvole iz stava 5 tač. 1 i 2 ovog člana mogu se, na zahtjev, produžiti za najviše godinu dana iz opravdanih razloga, ako su nastupile vanredne okolnosti na koje podnosilac zahtjeva nije mogao da utiče.

Procedura izdavanja dozvole iz stava 5 tačka 3 ovog člana može se, na zahtjev, produžiti za najviše godinu dana, u slučaju vanrednih okolnosti, kao što su iz važnih bezbjednosnih razloga kada projekat povećanja snage elektrane ima značajan uticaj na elektroenergetsku mrežu ili prvobitni kapacitet, veličinu ili performanse elektrane.

Osnove za primjenu pojednostavljene procedure za izdavanje dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW i za obnovu kapaciteta elektrana propisuje Ministarstvo.

Informacije o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Član 11

Ministarstvo je dužno da učini javno dostupnim informacije o prednostima i specifičnostima korišćenja obnovljivih izvora energije, kao i podsticajnim mjerama koje se primjenjuju za korišćenje energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije.

Isporučilac opreme i sistema za grijanje, hlađenje i korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora dužan je da prilikom isporuke stavi na raspolaganje kupcu informacije o neto koristima, troškovima i energetskej efikasnosti opreme i sistema.

III. SISTEMI PODSTICAJA ZA PROIZVODNJU ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA

Sistemi podsticaja

Član 12

Radi postizanja ciljeva za korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora primjenjuju se sistemi podsticaja u skladu sa ovim zakonom.

Cilj sistema podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora utvrđen ovim zakonom je da se podrži integracija električne energije iz obnovljivih izvora u tržište električne energije, na tržišnom principu, uz izbjegavanje poremećaja na tržištu električne energije i vodeći računa o svim troškovima takve integracije, kao i stabilnosti elektroenergetskog sistema.

Podsticaji za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora dodjeljuju se u otvorenom, transparentnom, konkurentnom, nediskriminatornom i ekonomičnom postupku.

Podsticaje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kupac-proizvođač može ostvariti nakon ispunjenja neophodnih uslova, u skladu sa procedurom utvrđenom ovim zakonom.

Podsticaji u vidu tržišne premije mogu se dobiti za ukupnu snagu ili dio snage elektrane.

U slučaju da se za dio snage elektrane stiče pravo na tržišnu premiju, električna energija za koju se plaća podsticaj dobija se množenjem procenta snage elektrane koja je ušla u kvotu sa količinom isporučene električne energije elektrane u elektroenergetski sistem tokom obračunskog perioda.

Procjenu uticaja sistema podsticaja na tržište električne energije, krajnje kupce, kao i na ulaganja u elektroenergetski sektor jednom u četiri godine vrši Agencija nakon donošenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana.

Procjenu iz stava 7 ovog člana Agencija dostavlja Ministarstvu, radi ažuriranja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana.

Povlašćeni proizvođač ima pravo samo na jedan sistem podsticaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za istu snagu, odnosno dio snage elektrane.

Podsticaji se ne mogu dobiti za elektranu za čiju izgradnju je, prije podnošenja prijave za učestvovanje na aukciji, investitor podnio prijavu građenja ili obezbijedio građevinsku dozvolu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Prelazni period

Član 13

Sistem tržišnih premija primjenjivaće se nakon prelaznog perioda, koji se završava spajanjem crnogorskog dan-unaprijed tržišta električne energije sa jedinstvenim evropskim organizovanim dan-unaprijed tržištem električne energije, ili drugim tržištem, pod uslovom da godišnji obim trgovine preko interkonektora sa povezanim tržištem van Evropske unije iznosi najmanje 1 TWh.

Dan-unaprijed tržište električne energije iz stava 1 ovog člana je organizovano tržište na kojem se kupoprodaja električne energije vrši dan prije njene stvarne proizvodnje i isporuke.

Otkup električne energije od povlašćenog proizvođača tokom prelaznog perioda

Član 14

Tokom prelaznog perioda iz člana 13 stav 1 ovog zakona, povlašćeni proizvođač u sistemu tržišnih premija ima pravo na preuzimanje električne energije od strane ovlašćene ugovorne strane po cijeni koju je taj povlašćeni proizvođač ostvario na aukciji za tržišnu premiju, u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji.

Istekom prelaznog perioda iz člana 13 ovog zakona pravo na otkup po ostvarenoj cijeni iz stava 1 ovog člana povlašćeni proizvođač koji je stekao pravo na tržišnu premiju, prodaje električnu energiju na tržištu i ostvaruje pravo na tržišnu premiju u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji.

Kvota za dodjelu podsticaja

Član 15

Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) donosi trogodišnji plan sistema podsticaja na osnovu opštih smjernica energetske politike, Nacionalnog energetskeog i klimatskog plana i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorima, u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, tehnologije kvalifikovane za podsticaje u skladu sa ovim zakonom i raspored aukcija za tržišnu premiju, kao i posebne kvote za fid-in tarifu za mala postrojenja i demonstracione projekte, prihvatljive tehnologije i raspored za dodjelu kvota za fid-in tarifu.

U okviru trogodišnjeg plana iz stava 1 ovog člana utvrđuju se kvote za projekte obnovljivih izvora energije koje će realizovati zajednice obnovljivih izvora energije, a posebno kvote za tržišnu premiju i kvote za fid in tarifu.

U skladu sa trogodišnjim planom iz stava 1 ovog člana, Vlada odlukom utvrđuje godišnje kvote za jednu ili više aukcija odnosno jedan ili više postupaka za dodjelu fid-in tarife, vrste korišćene tehnologije i ukupnu snagu elektrana.

Kvota za prvu aukciju za dodjelu prava na tržišnu premiju može se utvrditi odlukom Vlade prije donošenja trogodišnjeg plana.

Ako se aukcija sprovodi za unaprijed određene lokacije koje se nalaze u državnoj imovini, pored podataka iz stava 3 ovog člana, odlukom se utvrđuje zemljište u državnoj imovini, odnosno prirodno bogatstvo koje je za tu namjenu predviđeno planskim dokumentima u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje prostora.

Kvota koja nije dodijeljena na jednoj aukciji za tržišnu premiju, odnosno u jednom postupku za dodjelu fid-in tarife, može se dodati kvoti koja će se dodijeliti u narednim aukcijama, odnosno postupcima dodjele fid-in tarife.

Nacrt trogodišnjeg plana sistema podsticaja Ministarstvo dostavlja nezavisnom organu nadležnom za poslove zaštite konkurencije, na mišljenje.

Trogodišnji plan sistema podsticaja iz stava 1 ovog člana donosi se najkasnije do 31. decembra tekuće godine koja prethodi trogodišnjem periodu za koji se plan donosi.

Elektrane i objekti na koje se primjenjuje sistem podsticaja

Član 16

Sistem podsticaja propisan ovim zakonom primjenjuje se na objekte za proizvodnju električne energije koji koriste sljedeće obnovljive izvore energije:

- 1) solarnu energiju;
- 2) energiju vjetra;
- 3) hidroenergiju;
- 4) geotermalnu energiju;
- 5) energiju biomase;
- 6) deponijski gas;
- 7) energiju talasa i mora;
- 8) gas iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda;
- 9) biogas.

Hidroelektrane imaju pravo na podsticaje u skladu sa ovim zakonom, ako njihova instalisana snaga ne prelazi 10 MW.

Reverzibilne hidroelektrane nemaju pravo na podsticaje koji se daju u skladu sa ovim zakonom.

Ministarstvo može da raspiše aukcije za određene tehnologije, za jednu ili više vrsta tehnologije elektrana koje koriste obnovljive izvore, ako omogućavanje podsticaja za sve tehnologije ne bi dovelo do optimalnog rezultata, u odnosu na:

- 1) dugoročni potencijal nove i inovativne tehnologije;
- 2) potrebu postizanja diversifikacije obnovljivih izvora energije;
- 3) troškove integracije u elektroenergetski sistem;
- 4) ograničenja mreže i stabilnosti sistema;
- 5) biomasu u slučaju potrebe da se izbjegnu poremećaji na tržištu sirovina.

Stabilnost podsticajnih mjera i prava stečenih ovim zakonom

Član 17

Privremeni povlašćeni proizvođač, odnosno povlašćeni proizvođač ima pravo na podsticaje u skladu sa ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona koji su važili u vrijeme sticanja tog prava.

Uslovi pod kojima su privremeni povlašćeni proizvođači, odnosno povlašćeni proizvođači sticali pravo na podsticaje iz ovog zakona, koji su bili predvidljivi i stabilni i ne mogu se naknadno mijenjati na način da umanjuju ili ograničavaju njihova stečena prava i ugrožavaju ekonomsku korist njihovih postrojenja koja su predmet podsticaja.

Izuzetno od stava 2 ovog člana, mjere podsticaja mogu se naknadno mijenjati u skladu sa objektivnim kriterijumima, pod uslovom da su ti kriterijumi utvrđeni u sistemu podsticaja koji je važio u trenutku kada je privremeni povlašćeni proizvođač, odnosno povlašćeni proizvođač stekao pravo na podsticaj.

Trajanje podsticajnog perioda

Član 18

Podsticajni period je period u kome povlašćeni proizvođač električne energije ima pravo da koristi podsticaje propisane ovim zakonom.

Podsticajni period iz stava 1 ovog člana traje do 12 godina, počevši od dana stupanja na snagu odluke kojom se privremenom povlašćenom proizvođaču daje status povlašćenog proizvođača električne energije.

Prava i obaveze ovlašćene ugovorne strane

Član 19

Ovlašćena ugovorna strana koja sa privremenim povlašćenim proizvođačem zaključi ugovor o pravu na podsticaje utvrđene ovim zakonom dužna je da plaća tržišnu premiju, odnosno fid-in tarifu, ispunjava obaveze u vezi sa garantovanim otkupom električne energije i preuzimanjem balansne odgovornosti u skladu sa ovim zakonom.

Ulogu ovlašćene ugovorne strane iz stava 1 ovog člana obavlja operator tržišta električne energije.

Tokom prelaznog perioda iz člana 13 ovog zakona ovlašćena ugovorna strana prodaje električnu energiju kupljenu od povlašćenog proizvođača po osnovu ugovora o tržišnoj premiji na organizovanom tržištu električne energije u Crnoj Gori, snabdjevaču ili kupcu-samosnabdjevaču.

Snabdjevači i kupci-samosnabdjevači dužni su da električnu energiju koju je ovlašćena ugovorna strana otkupila od povlašćenih proizvođača, kupuju u obaveznom proporcionalnom udjelu koji utvrđuje ovlašćena ugovorna strana.

Prava i obaveze ovlašćene ugovorne strane i uslove prodaje električne energije koju je ovlašćena ugovorna strana otkupila od povlašćenog proizvođača tokom prelaznog perioda iz člana 13 ovog zakona utvrđuje Ministarstvo.

Međusobna prava i obaveze ovlašćene ugovorne strane i snabdjevača, odnosno kupca samosnabdjevača po osnovu kupovine i prodaje električne energije iz stava 3 ovog člana uređuju se ugovorom o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora.

Obavezne proporcionalne udjele i način njihovog obračuna, glavne elemente i obrazac ugovora o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora iz stava 6 ovog člana, utvrđuje ovlašćena ugovorna strana.

Ovlašćena ugovorna strana, pored ostalog:

- 1) prati stanje realizacije ugovora iz stava 1 ovog člana;
- 2) kontroliše izdate račune povlašćenih proizvođača na osnovu podataka operatora sistema o mjerenju proizvedene električne energije;
- 3) primjenjuje referentnu tržišnu cijenu za relevantni period fakturisanja;
- 4) izvještava Ministarstvo o realizaciji zaključenih ugovora, očekivanoj proizvodnji iz objekata za koje su dati podsticaji, kao i o procjeni potrebnih prihoda, rezervisanih i oslobođenih kapaciteta, projekcija i podataka potrebnih za naknadne aukcije i o drugim elementima, na način koji propisuje Ministarstvo;
- 5) zaključuje ugovore o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora iz stava 4 ovog člana i člana 48 stav 4 ovog zakona sa snabdjevačem i kupcem-samosnabdjevačem.

Podsticaji za balansiranje

Član 20

Proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora odgovorni su za svoja balansna odstupanja.

Povlašćeni proizvođači koji su stekli pravo na tržišnu premiju imaju pravo da se učlane u balansnu grupu ovlašćene ugovorne strane, do isteka prelaznog perioda iz člana 23 ovog zakona radi prenosa svoje balansne odgovornosti na ovlašćenu ugovornu stranu.

Po isteku prelaznog perioda iz člana 23 stav 1 ovog zakona povlašćeni proizvođač iz stava 2 ovog člana postaje odgovoran za svoja balansna odstupanja.

Povlašćeni proizvođači koji su stekli pravo na dodjelu fid-in tarife imaju pravo da svoju balansnu odgovornost i troškove prenesu na ovlašćenu ugovornu stranu za sve vrijeme trajanja statusa povlašćenog proizvođača električne energije.

Balansna grupa ovlašćene ugovorne strane

Član 21

Povlašćeni proizvođači koji su članovi balansne grupe ovlašćene ugovorne strane obavezni su da plaćanju jediničnu naknadu utvrđenu za svaki kWh pozitivnog ili negativnog balansnog odstupanja, ostvaren u odnosu na planiranu proizvodnju u obračunskom intervalu.

Jediničnu naknadu iz stava 1 ovog člana utvrđuje Ministarstvo u fiksnom iznosu po unaprijed određenoj formuli za indeksaciju inflacije u eurozoni, najkasnije do 31. decembra tekuće godine za narednu godinu.

Jedinična naknada i indeks inflacije koji se primjenjuju na ugovore iz člana 22 ovog zakona su jedinična naknada i indeks inflacije koje utvrđuje Ministarstvo za godinu u kojoj je taj ugovor zaključen i takva jedinična naknada i indeks inflacije primjenjuje se do kraja prelaznog perioda iz člana 23 ovog zakona.

Ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti

Član 22

Ovlašćena ugovorna strana i povlašćeni proizvođač zaključuju ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti, na zahtjev povlašćenog proizvođača.

Povlašćeni proizvođač može u bilo kom trenutku zaključiti ugovor o prenosu svoje balansne odgovornosti na treću stranu i tom slučaju povlašćeni proizvođač koji je stekao pravo na tržišnu premiju ne može više biti član balansne grupe, odnosno povlašćeni proizvođač u sistemu fid-in tarife više nema pravo na balansnu podršku iz člana 20 stav 4 ovog zakona.

Osnovne elemente i formu ugovora o preuzimanju balansne odgovornosti za povlašćene proizvođače koji su stekli pravo na tržišnu premiju, način zaključenja i raskida, odnosno prestanka ugovora i druge ključne elemente ugovora utvrđuje Ministarstvo tenderskom dokumentacijom.

Osnovne elemente i formu ugovora o preuzimanju balansne odgovornosti za povlašćene proizvođače koji su stekli pravo na fid-in tarifu, način zaključenja i raskida i druge ključne elemente ugovora utvrđuje ovlašćena ugovorna strana.

Prelazni period za preuzimanje balansne odgovornosti u sistemu tržišne premije

Član 23

Prelazni period za preuzimanje balansne odgovornosti u sistemu tržišne premije završava se:

- 1) uspostavljanjem crnogorskog unutardnevnog tržišta električne energije; ili
- 2) spajanjem crnogorskog unutardnevnog tržišta električne energije sa jedinstvenim evropskim organizovanim unutardnevnim tržištem električne energije;

Unutardnevno tržište električne energije je organizovano tržište na kome se kontinuirana kupovina i prodaja električne energije odvija istog dana kada je isporučena električna energija.

Istekom prelaznog perioda iz stava 1 ovog člana prestaje ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti u sistemu tržišne premije iz člana 22 ovog zakona.

IV. SISTEM TRŽIŠNIH PREMIJA

Tržišne premije

Član 24

Ako je u prelaznom periodu iz člana 13 ovog zakona zaključen ugovor o tržišnoj premiji, taj ugovor sadrži odredbu o pravu preuzimanja električne energije iz člana 14 ovog zakona i način na koji se to pravo zamjenjuje pravom na tržišnu premiju.

Ako je u obračunskom periodu referentna tržišna cijena veća od ostvarene cijene, povlašćeni proizvođači električne energije dužni su da ovlašćenoj ugovornoj strani plate razliku između ovih cijena (u daljem tekstu: negativna tržišna premija) za proizvedenu električnu energiju ovlašćenoj ugovornoj strani, u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji.

Tržišna premija se ne može dobiti za mala postrojenja i demonstracione projekte.

Određivanje maksimalne cijene na aukciji za tržišne premije

Član 25

Za potrebe aukcije, maksimalnu cijenu električne energije koju ponuđač može da ponudi u postupku aukcije utvrđuje Vlada.

Maksimalna cijena se može odrediti za različite tipove tehnologija i elektrana na osnovu sljedećih kriterijuma:

- 1) investicioni troškovi izgradnje elektrane;
- 2) troškovi rada elektrane;
- 3) diskontna stopa;
- 4) radni vijek elektrane;
- 5) koeficijent iskorišćenosti elektrane;
- 6) trajanje podsticajnog perioda;
- 7) planirana godišnja proizvodnja električne energije u elektrani;
- 8) predviđena otkupna cijena električne energije iz elektrane na referentnoj berzi.

Bliže kriterijume i način utvrđivanja maksimalne cijene iz stava 1 ovog člana propisuje Vlada.

Naknada u slučajevima ograničene isporuke od strane operatora sistema

Član 26

Povlašćeni proizvođači mogu ostvariti pravo na naknadu za energiju koju su mogli da proizvedu i stave na raspolaganje operatoru sistema, ali su bili spriječeni da tu energiju isporuče zbog ograničenja isporuke od strane nadležnog operatora sistema.

Bliže uslove za ostvarivanje prava iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Usklađivanje ostvarene cijene sa inflacijom

Član 27

Ostvarena cijena usklađivaće se sa stopom inflacije u eurozoni jednom godišnje, počevši od godine sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Izuzetno od stava 1 ovog člana, Ministarstvo može da primijeni djelimičnu stopu usklađivanja ostvarene cijene sa inflacijom za određenu aukciju i određenu tehnologiju, na osnovu čega će procenat ostvarene cijene, koji efektivno predstavlja operativne troškove i troškove održavanja elektrane, biti indeksiran u odnosu na inflaciju.

Indeks za korekciju ostvarene cijene za inflaciju, druga pravila indeksacije i, po potrebi, pravila djelimične indeksacije i odgovarajuća stopa po tehnologiji, objavljuju se u javnom pozivu.

Referentna tržišna cijena

Član 28

Iznos podsticaja u sistemu tržišnih premija utvrđuje se na osnovu referentne tržišne cijene.

Tržišna premija se ne plaća povlašćenim proizvođačima za periode u kojima je tržišna cijena, na osnovu koje se utvrđuje referentna tržišna cijena, negativna.

Metodologiju za utvrđivanje zamjenske cijene, u slučaju da referentna tržišna cijena nije dostupna za obračunski period tokom trajanja ugovora o tržišnoj premiji, utvrđuje Agencija.

Na osnovu metodologije iz stava 3 ovog člana, Agencija utvrđuje i na svojoj internet stranici objavljuje zamjensku cijenu koja će se primjenjivati na ugovore o tržišnoj premiji.

Aukcije za tržišne premije

Član 29

Ministarstvo raspisuje aukcije za dodjelu prava na tržišne premije u skladu sa kvotama utvrđenim ovim zakonom putem javnog poziva.

Aukcije za tržišnu premiju mogu biti:

- 1) aukcije za unaprijed određene lokacije koje prethodno odredi Vlada; ili
- 2) aukcije za neodređene lokacije, pri čemu su ponuđači dužni da odaberu lokacije za koju su riješili imovinsko-pravne odnose.

U slučaju da je vrijednost zemljišta u državnoj svojini koje se daje u zakup, odnosno prirodnog bogatstva koje se daje na korišćenje, radi dodjele prava na tržišnu premiju iznad 300.000.000 eura, lokaciju iz stava 2 tačka 1 ovog člana određuje Skupština Crne Gore, na predlog Vlade.

Aukcije se mogu sprovoditi za određena geografska područja i/ili za jednu ili više vrsta tehnologija elektrana koje koriste obnovljive izvore energije, u zavisnosti od mogućnosti priključenja i uticaja na stabilnost elektroenergetskog sistema.

Sadržaj i preuzimanje tenderske dokumentacije

Član 30

Radi dodjele prava na tržišnu premiju putem aukcije, Ministarstvo priprema tendersku dokumentaciju i dostavlja Vladi na usvajanje, na osnovu odluke iz člana 15 stav 3 ovog zakona.

Tenderska dokumentacija iz stava 1 ovog člana sadrži naročito: javni poziv, uputstvo ponuđačima za pripremu i podnošenje ponuda, minimalne uslove za kvalifikaciju, nacrt ugovora o tržišnoj premiji, formu i iznos bankarske garancije za ponudu i uslove za pokretanje plaćanja po njoj, formu i iznos bankarske garancije za završetak projekta i uslove za pokretanje plaćanja po osnovu toga, iznos i način obračuna vrijednosti obezbjeđenja za uklanjanje elektrane i sanaciju zemljišta, rok i način uklanjanja elektrane i sanaciju zemljišta, uslove koje ponuđači moraju da ispunjavaju u

odnosu na vrstu tehnologije i snagu elektrane, minimalni procenat snage elektrane, odnosno dijela snage elektrane sa kojim ponuđač može učestvovati na aukciji, dokumentaciju ili druge dokaze o ispunjenosti uslova utvrđenih javnim pozivom i tenderskom dokumentacijom.

Nacrt ugovora o tržišnoj premiji iz stava 2 ovog člana naročito sadrži elemente koji se odnose na tržišnu premiju, preuzimanje balansne odgovornosti tokom prelaznog perioda, zakup državne imovine odnosno naknadu za korišćenje prirodnog bogatstva ako se radi o unaprijed određenim lokacijama.

Ministarstvo čuva kao tajnu podatke o licima koja su preuzela tendersku dokumentaciju do otvaranja ponuda.

Ministarstvo može izvršiti pojašnjenja, dopune, izmjene i/ili ispravke tenderske dokumentacije, pod uslovom da su dostupna zainteresovanom licu koje je preuzelo tendersku dokumentaciju istog dana, a najkasnije sedam dana prije isteka roka za podnošenje ponuda.

U slučaju iz stava 5 ovog člana, Ministarstvo će obezbijediti dostupnost pojašnjenja, dopuna, izmjena i/ili ispravki tenderske dokumentacije svim učesnicima u postupku istovremeno i na isti način kao i tenderske dokumentacije.

Izmjenama, dopunama i/ili ispravkama iz stava 5 ovog člana ne mijenjaju se bitni elementi tenderske dokumentacije.

Pokretanje postupka aukcije za neodređene lokacije

Član 31

Postupak aukcije za neodređene lokacije pokreće se i sprovodi na osnovu javnog poziva.

Javni poziv iz stava 1 ovog člana naročito sadrži:

- 1) adresu i rok za dostavljanje ponude na javni poziv;
- 2) uslove u pogledu podobnosti ponuđača;
- 3) raspoložive kvote;
- 4) način prijavljivanja na aukciju;
- 5) spisak dokumenata koja se dostavljaju uz prijavu za učestvovanje na aukciji;
- 6) uslove za kvalifikaciju i nadmetanje na aukciji za dodjelu tržišne premije;
- 7) rokove u postupku aukcije za dodjelu tržišne premije;
- 8) datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispjelih ponuda na javni poziv;
- 9) uslove u pogledu finansijske sposobnosti;
- 10) podatak o finansijskom instrumentu obezbjeđenja koji se dostavlja u postupku aukcije;
- 11) uslove u pogledu prostorno-planske osnove za izgradnju elektrane i infrastrukture za priključenje elektrane na elektroenergetski sistem;
- 12) uslove u pogledu mogućnosti priključenja elektrane na elektroenergetski sistem;
- 13) rok za realizaciju projekta;
- 14) kriterijum za vrednovanje ponuda koji se odnosi na cijenu električne energije;
- 15) maksimalnu cijenu električne energije koju ponuđač može ponuditi u postupku aukcije;
- 16) tehnologije koje ispunjavaju uslove za učešće na aukciji;
- 17) uputstvo za podnošenje ponuda i uslove za učešće na aukciji;
- 18) pravila za popunjavanje kvota;
- 19) ime lica zaduženog za davanje relevantnih informacija u postupku po javnom pozivu;
- 20) vrijeme i mjesto na kojem se može preuzeti tenderska dokumentacija, kao i cijenu tenderske dokumentacije;
- 21) način dodjele kvote u slučaju istih ponuđenih cijena električne energije;
- 22) iznos jedinične naknade iz člana 21 stav 2 ovog zakona.

Postupak kvalifikacije za neodređene lokacije

Član 32

U postupku po javnom pozivu za aukcije za neodređene lokacije razmatraju se samo blagovremeno podnešene ponude.

Nepodobni da učestvuju na javnom nadmetanju za dodjelu tržišne premije su ponuđači:

- 1) nad kojima je pokrenut postupak stečaja u skladu sa zakonom kojim se uređuje stečaj;
- 2) koji imaju neizmirene obaveze po osnovu plaćanja poreza i doprinosa u skladu sa propisima država u kojima imaju sjedišta;
- 3) čiji podaci o poslovanju, svojini, finansijskim i fiskalnim evidencijama u državi u kojoj imaju sjedište odnosno prebivalište, nijesu dostupni nadležnim organima Crne Gore.

Izuzetno od stava 2 tačka 2 ovog člana neće se smatrati da je ponuđač nepodoban da učestvuje na javnom nadmetanju za aukcije za dodjelu tržišnih premija, koji dokaže da nema obavezu plaćanja odnosno da mu je odobreno odlaganje plaćanja poreza i doprinosa, koje blagovremeno izvršava.

Podobnost za učešće na javnom pozivu za aukcije za dodjelu tržišnih premija, ponuđači dokazuju dostavljanjem dokaza izdatih od nadležnih organa koji nijesu stariji od 60 dana od dana otvaranja ponuda.

Radi sprovođenja postupka aukcije za neodređene lokacije odnosno za unaprijed određene lokacije, Ministarstvo obrazuje komisiju (u daljem tekstu: Komisija).

U slučaju da nakon otvaranja dijela ponude koji se odnosi na podobnost ponuđača Komisija utvrdi da postoje razlozi za nepodobnost iz stava 2 ovog člana, ili da ponuđač nije dostavio potpunu dokumentaciju kojom dokazuje svoju podobnost, takvu ponudu će odbiti.

Ponuđači koji su ispunili uslove u pogledu podobnosti ulaze u fazu kvalifikacije u kojoj Komisija vrši dalju selekciju prijavljenih ponuđača u skladu sa propisanim uslovima i kriterijumima.

O toku sprovođenja postupka kvalifikacije za neodređene lokacije za dodjelu tržišne premije Komisija vodi zapisnik koji potpisuju predsjednik, članovi Komisije i ovlašćeni predstavnici ponuđača.

Sprovođenje aukcija za unaprijed određene lokacije

Član 33

Ako se aukcija sprovodi za unaprijed određene lokacije koje se nalaze u državnoj svojini ili za korišćenje prirodnog bogatstva, izbor ponuđača za dodjelu tržišne premije vrši se u dvije faze koje obuhvataju:

- javni poziv za pretkvalifikaciju koji naročito sadrži uslove i kriterijume koje treba da ispune ponuđači radi kvalifikacije za dalji postupak nadmetanja i finansijska sredstva obezbjeđenja koja podnose ponuđači;
- preuzimanje i otkup tenderske dokumentacije;
- postupak pretkvalifikacije, kada tenderska komisija vrši ocjenu dostavljenih prijava za pretkvalifikaciju i prihvata ili odbija prijave na osnovu unaprijed utvrđenih pretkvalifikacionih uslova i kriterijuma;
- rangiranje ponuđača prema ponuđenoj cijeni za zakup zemljišta u državnoj svojini, odnosno visini naknade za korišćenje prirodnog bogatstva;
- dostavljanje ponuda od strane kvalifikovanih ponuđača u propisanom roku;
- postupak kvalifikacije u kojem se vrši vrednovanje ponuda kvalifikovanih ponuđača u pretkvalifikacionom postupku po kriterijumu ponuđene cijene električne energije, rangiranje ponuda dobijenih od kvalifikovanih ponuđača i donošenje odluke o izboru najpovoljnije ponude;
- pripremu obrazloženog predloga za dodjelu tržišne premije i izbor ponuđača za dodjelu tržišne premije.

Odluku o izboru najpovoljnije ponude donosi Ministarstvo.

Postupak pretkvalifikacije za unaprijed određene lokacije

Član 34

Javni poziv za pretkvalifikaciju za unaprijed određene lokacije naročito sadrži:

- 1) opis granice područja, oblasti, prostora i lokacije;
- 2) adresu i rok za prijavu za pretkvalifikaciju;
- 3) raspoložive kvote;
- 4) način prijavljivanja za učešće u postupku pretkvalifikacije;
- 5) spisak dokumenata koja se dostavljaju uz prijavu za učešće u postupku pretkvalifikacije;
- 6) podatak o finansijskom sredstvu obezbjeđenja za učešće u postupku pretkvalifikacije i kvalifikacije;

- 7) datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispjelih ponuda u postupku pretkvalifikacije;
- 8) uslove u pogledu podobnosti ponuđača, u skladu sa članom 32 ovog zakona;
- 9) kriterijum za javno nadmetanje u postupku pretkvalifikacije koji se odnosi na cijenu zakupa zemljišta po m², odnosno visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva;
- 10) minimalnu cijenu zakupa zemljišta po m², odnosno minimalnu visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva;
- 11) ime lica zaduženog za davanje relevantnih informacija.

Pretkvalifikacioni uslovi i kriterijumi moraju biti utvrđeni na objektivan, nediskriminatoran i transparentan način.

Minimalnu cijenu zakupa zemljišta po m² utvrđuje organ uprave nadležan za poslove državne imovine, a minimalnu visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva utvrđuje organ uprave nadležan za davanje koncesije.

U okviru pretkvalifikacije za unaprijed određene lokacije sprovodi se postupak javnog nadmetanja radi utvrđivanja maksimalne cijene zakupa zemljišta u državnoj svojini po m², odnosno maksimalne visine naknade za korišćenje prirodnog bogatstva po kojoj će ponuđači koji steknu pravo na tržišnu premiju biti dužni da plaćaju zakup zemljišta u državnoj svojini odnosno korišćenje prirodnog bogatstva.

Komisija sačinjava izvještaj o sprovedenom postupku po javnom pozivu za pretkvalifikaciju sa listom ponuđača koji su stekli pravo za učešće u postupku kvalifikacije i listom ponuđača čije se prijave odbijaju kao neispravne, sa obrazloženjem.

U slučaju da nakon otvaranja dijela ponude koji se odnosi na podobnost ponuđača Komisija utvrdi da postoje razlozi za nepodobnost ili da ponuđač nije dostavio potpunu dokumentaciju kojom dokazuje svoju podobnost, takvu ponudu će odbiti.

Postupak kvalifikacije za unaprijed određene lokacije

Član 35

Pored elemenata iz člana 30 st. 2 i 3 ovog zakona, tenderska dokumentacija za unaprijed određene lokacije naročito sadrži:

- 1) adresu i rok za dostavljanje ponude;
- 2) način podnošenja ponude;
- 3) rokove u postupku aukcije za dodjelu tržišne premije;
- 4) datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispjelih ponuda na javni poziv;
- 5) rok za realizaciju projekta;
- 6) uslov u pogledu finansijske sposobnosti ponuđača za realizaciju projekta;
- 7) kriterijum za vrednovanje ponuda koji se odnosi na cijenu električne energije;
- 8) maksimalnu cijenu električne energije koja se može ponuditi u postupku kvalifikacije;
- 9) iznos jedinične naknade iz člana 21 stav 2 ovog zakona.

Nakon završenog postupka pretkvalifikacije Ministarstvo će objaviti maksimalnu cijenu zakupa zemljišta u državnoj svojini po m², odnosno maksimalnu visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva po kojoj će ponuđači koji steknu pravo na tržišnu premiju biti dužni da plaćaju zakup zemljišta u državnoj svojini odnosno korišćenje prirodnog bogatstva.

Ponuđači koji su ispunili pretkvalifikacione uslove ulaze u fazu kvalifikacije u kojoj Komisija vrši dalju selekciju prijavljenih ponuđača na osnovu ispunjenosti uslova i kriterijuma za kvalifikaciju.

O toku sprovođenja postupka kvalifikacije za dodjelu tržišne premije Komisija vodi zapisnik koji potpisuju predsjednik, članovi Komisije i ovlašćeni predstavnici ponuđača.

Komisija za sprovođenje postupka aukcije

Član 36

Komisija je sastavljena od neparnog broja članova.

Komisiju čine predsjednik i najmanje četiri člana.

U postupku aukcije Komisija vrši: otvaranje ponuda, provjeru podobnosti ponuđača, provjeru ponuda sa stanovišta njihove ispravnosti i ispunjavanja uslova određenih javnim pozivom i tenderskom dokumentacijom, vrednovanje ponuda i sačinjavanje rang liste ponuđača.

Troškovi rada Komisije padaju na teret Ministarstva.

Predsjednik odnosno član Komisije ne smije imati neposrednih ili posrednih interesa koji, tokom rada Komisije, mogu dovesti do sukoba njegovih ličnih ili poslovnih interesa sa njegovim zadacima u Komisiji.

Predsjednik i članovi Komisije dužni su da o eventualnom konfliktu interesa obavijeste Ministarstvo.

U slučaju da je član Komisije ili predsjednik u konfliktu interesa, Ministarstvo će odrediti drugog predsjednika, odnosno člana Komisije.

Popunjavanje kvote na aukcijama za neodređene lokacije

Član 37

Poslije kvalifikacione faze aukcije za neodređene lokacije slijedi faza nadmetanja u kojoj se ponuđači koji su izabrani u kvalifikacionoj fazi nadmeću sa svojim ponudama po kriterijumu najniže ponuđene cijene.

Po okončanju postupka nadmetanja, Komisija će sastaviti rang listu ponuđača.

Rangiranje ponuđača iz stava 2 ovog člana vrši se od najniže do najviše ponuđene cijene, a kvote se popunjavaju tim redoslijedom.

Ponuđač koji ponudi cijenu veću od maksimalne cijene električne energije iz člana 25 ovog zakona ne uključuje se na rang listu iz stava 2 ovog člana, a Ministarstvo će takvu ponudu odbiti.

Ako je preostala kvota manja od snage elektrane koju je ponuđač ponudio, taj ponuđač ima pravo da odbije dodjelu tržišne premije za preostalu kvotu.

Izuzetno od stava 5 ovog člana, Vlada može donijeti odluku o proširenju kvote za aukciju, tako da ponuđač čija je ponuđena snaga elektrane djelimično ušla u kvotu nakon rangiranja svih ponuda, ima pravo na tržišnu premiju za ukupnu ponuđenu snagu elektrane, ako to proširenje kvote iznosi najviše 20% ukupne kvote za tu aukciju.

Postupak popunjavanja kvote, proširenja kvote u slučaju da je preostala kvota manja od snage koju nude podnosioci zahtjeva iz stava 5 ovog člana, kao i rangiranje ponuda na aukcijama za neodređene lokacije propisuje Vlada.

Popunjavanje kvote na aukcijama za unaprijed određene lokacije

Član 38

Nakon faze pretkvalifikacije na aukciji za unaprijed određene lokacije iz člana 15 stav 5 ovog zakona, ponuđači izabrani u pretkvalifikacionoj fazi nadmeću se u kvalifikacionoj fazi po kriterijumu najniže ponuđene cijene električne energije.

Po okončanju postupka nadmetanja iz stava 1 ovog člana, Komisija će sastaviti rang listu ponuđača.

Rangiranje ponuđača iz stava 2 ovog člana vrši se od najniže do najviše ponuđene cijene električne energije, a tim redoslijedom se popunjavaju kvote i dodjeljuje pravo na tržišnu premiju.

Državna imovina daje se u zakup u skladu sa ovim zakonom ponuđaču kome je dodijeljena kvota na aukciji za unaprijed određenu lokaciju.

Pravo zakupa traje najduže 30 godina od dana pravnosnažnosti rešenja o davanju statusa povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom.

Privremeni povlašćeni proizvođač, odnosno povlašćeni proizvođač ne može raspolagati ili opterećivati zemljište odnosno prirodno bogatstvo koje mu je dodijeljeno ugovorom o tržišnoj premiji.

Na zahtjev privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno povlašćenog proizvođača, zakupodavac iz ugovora o zakupu državne imovine zaključuje sa zajmodavcima privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno povlašćenog proizvođača ugovor o ustupanju, na osnovu kojeg zajmodavci mogu, pored ostalog, imenovati zamjenika koji će preuzeti prava i obaveze privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno povlašćenog proizvođača iz ugovora o zakupu.

Državno zemljište i prirodna bogatstva koja su predmet javnog poziva dodjeljuju se najpovoljnijim ponuđačima po redoslijedu rang liste prema kojoj se popunjavaju kvote i dodjeljuju tržišne premije.

Visina zakupa zemljišta u državnoj svojini i visina naknade za korišćenje prirodnog bogatstva ne mogu se mijenjati tokom važenja ugovora o tržišnoj premiji zaključenih sa privremenim povlašćenim proizvođačima.

Donošenje rješenja po sprovedenoj aukciji

Član 39

Po sprovedenom postupku aukcije, Komisija sačinjava izvještaj i dostavlja ga Ministarstvu sa rang listom ponuđača.

Na osnovu izvještaja i rang liste iz stava 1 ovog člana, Ministarstvo donosi rješenje o odbijanju ponude, odnosno rješenje o dodjeli tržišne premije za svaku podnijetu ponudu.

Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Status privremenog povlašćenog proizvođača električne energije

Član 40

Ponuđači čije su ponude izabrane kao najpovoljnije na aukciji i kojima je rješenjem Ministarstva iz člana 39 ovog zakona priznato pravo na tržišnu premiju, stiču status privremenog povlašćenog proizvođača od dana u kome je rješenje postalo pravosnažno.

Privremeni povlašćeni proizvođač dužan je da dostavi Ministarstvu garanciju za završetak projekta u roku od 30 dana od dana sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Ako privremeni povlašćeni proizvođač ne dostavi garanciju za završetak projekta u roku iz stava 2 ovog člana, Ministarstvo će donijeti rješenje o ukidanju rješenja o davanju prava na tržišnu premiju i sticanju statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

U slučaju iz stava 3 ovog člana, kvota koja je dodijeljena privremenom povlašćenom proizvođaču smatra se nedodijeljenom kvotom i može se dodati kvoti za naknadne aukcije u skladu sa članom 15 stav 6 ovog zakona.

Garancija za završetak projekta daje se kao finansijska garancija da će privremeni povlašćeni proizvođač dobiti građevinsku dozvolu u skladu sa članom 41 stav 1 ovog zakona za elektranu za koju je dodijeljena tržišna premija u rokovima propisanim ovim zakonom, kao i da će steći status povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom.

Trajanje i produženje statusa privremenog povlašćenog proizvođača električne energije

Član 41

U roku od dvije godine od sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača, privremeni povlašćeni proizvođač je dužan da, u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata, pribavi građevinsku dozvolu za izgradnju elektrane za koju je stekao status privremenog povlašćenog proizvođača.

Ako privremeni povlašćeni proizvođač ne pribavi građevinsku dozvolu u roku iz stava 1 ovog člana i ne podnese zahtjev iz stava 4 ovog člana, Ministarstvo će rješenjem u cjelosti ukinuti rješenje o davanju prava na tržišnu premiju i sticanju statusa privremenog povlašćenog proizvođača.

Ako privremeni povlašćeni proizvođač dobije građevinsku dozvolu, status privremenog povlašćenog proizvođača može se na njegov zahtjev rješenjem produžiti za još tri godine podnošenjem zahtjeva Ministarstvu.

Trajanje statusa privremenog povlašćenog proizvođača može se produžiti na zahtjev privremenog povlašćenog proizvođača za još jednu godinu u slučaju više sile i radi sprečavanja ili otklanjanja posljedica bilo kog nepredviđenog ili neizbježnog događaja koji je van kontrole privremenog povlašćenog proizvođača, i to:

- 1) prirodnih katastrofa, kao što su požar, poplava, zemljotres, vulkanske erupcije i drugi oblici katastrofalnih vremenskih uslova;
- 2) ratnog ili vanrednog stanja, terorizma, revolucije, javnih demonstracija, sabotaže, vandalizma, štrajka (isključujući štrajkove radnika privremenog povlašćenog proizvođača, ali uključujući štrajkove radnika kod operatora sistema);
- 3) nečinjenja državnih organa, nosilaca javnih ovlašćenja, odnosno nadležnog organa jedinice lokalne samouprave, usljed čega je došlo do prestanka licence, dozvole, odobrenja neophodnog za ispunjavanje obaveza ili ostvarivanje prava koja prestaju da važe ili su poništeni, ili nijesu izdati,

- izmijenjeni ili produženi u propisanim rokovima prema podnijetom zahtjevu, iz razloga koji se ne mogu pripisati nezakonitom ili nenamjernom ponašanju privremenog povlašćenog proizvođača;
- 4) eksproprijacije u vezi sa elektranom privremenog povlašćenog proizvođača ili u vezi sa dijelom te elektrane;
 - 5) međunarodnih sankcija ili stupanja na snagu propisa međunarodne organizacije koji su obavezni za Crnu Goru, ako zbog njihove primjene privremeni povlašćeni proizvođač nije u mogućnosti da izvršava svoje obaveze iz ugovora o tržišnoj premiji odnosno fid-in tarifi;
 - 6) djelimičnog ili potpunog prekida rada sistema ili dijela sistema za vrijeme važenja odluke o uvođenju vanrednog stanja za teritoriju ili dio teritorije Crne Gore, odnosno jedinice lokalne samouprave na kojoj je planirana izgradnja elektrane koja koristi obnovljive izvore energije.
- Protiv rješenja iz st. 2 i 3 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.
Sadržaj zahtjeva iz st. 3 i 4 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Ugovor o tržišnoj premiji

Član 42

Ovlašćena ugovorna strana će sa privremenim povlašćenim proizvođačem zaključiti ugovor o tržišnoj premiji u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva privremenog povlašćenog proizvođača za zaključenje ugovora o tržišnoj premiji, koji je dostavio bankarsku garanciju za završetak projekta.

Ugovor iz stava 1 ovog člana naročito sadrži: podatke o ugovornim stranama i njihovim pravima i obavezama, predmetu ugovora, vrsti i odobrenoj snazi elektrane privremenog povlašćenog proizvođača, ostvarenoj cijeni, odredbe kojima se uređuje prelazni period iz člana 13 ovog zakona i način prelaska na tržišnu premiju, instrumente obezbjeđenja izvršenja ugovornih obaveza, razloge za raskid ugovora, način rješavanja sporova i druge bitne elemente.

Tržišna premija u ugovoru o tržišnoj premiji utvrđuje se u odnosu na ostvarenu cijenu iz rješenja o davanju prava na tržišnu premiju privremenom povlašćenom proizvođaču.

Ugovor iz stava 1 ovog člana, zaključen nakon aukcije za unaprijed određene lokacije iz člana 15 stav 5 ovog zakona, pored elemenata iz stava 2 ovog člana, sadrži podatke o toj lokaciji i iznos naknade za zakup zemljišta u državnoj svojini, odnosno iznos naknade za korišćenje prirodnog bogatstva i uslove za davanje na korišćenje tog zemljišta, odnosno prirodnog bogatstva utvrđene u skladu sa članom 34 ovog zakona.

Ovlašćena ugovorna strana će, na zahtjev privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno povlašćenog proizvođača, sa zajmodavcima privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno povlašćenog proizvođača zaključiti ugovor o ustupanju, na osnovu kojeg zajmodavci mogu, pored ostalog, da imenuju zamjenika koji će preuzeti prava i obaveze privremenog povlašćenog proizvođača odnosno povlašćenog proizvođača iz ugovora o tržišnoj premiji.

Ugovor o tržišnoj premiji prestaje da važi danom prestanka važenja rješenja o davanju prava na tržišnu premiju, odnosno istekom statusa povlašćenog proizvođača.

Ministarstvo utvrđuje nacrt ugovora o tržišnoj premiji iz stava 2 ovog člana kao dio tenderske dokumentacije i dostavlja ga organu nadležnom za kontrolu državne pomoći i Vladi na saglasnost.

Status povlašćenog proizvođača

Član 43

Privremeni povlašćeni proizvođač stiče status povlašćenog proizvođača, ako je:

- 1) pribavio licencu za proizvodnju električne energije u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti;
- 2) ispunio uslove za upotrebu elektrane koja koristi obnovljive izvore energije, za koju je stekao status privremenog povlašćenog proizvođača;
- 3) elektrana iz tačke 2 ovog stava priključena na elektroenergetski sistem priključnom snagom utvrđenom ugovorom o priključenju elektrane;
- 4) ugovor zaključen na osnovu rješenja o dodjeli podsticaja i dodjeli statusa privremenog povlašćenog proizvođača u skladu sa ovim zakonom.

Povlašćeni proizvođač je dužan da koristi obnovljive izvore u procesu proizvodnje električne energije u elektrani u odnosu na koju je stekao takav status.

O dodjeli statusa povlašćenog proizvođača Ministarstvo, na zahtjev privremenog povlašćenog proizvođača, odlučuje rješenjem u roku od 15 dana od dana prijema potpunog zahtjeva.

Protiv rješenja iz stava 3 ovog člana može se pokrenuti upravni spor.

Status povlašćenog proizvođača traje za vrijeme podsticajnog perioda u skladu sa ovim zakonom, osim ako se ne ukine ili poništi rješenje, ili ako povlašćeni proizvođač ili ovlašćena ugovorna strana raskinu ugovor o tržišnoj premiji prije isteka vremena na koji je zaključen.

Povlašćeni proizvođač je dužan da obezbijedi sredstva neophodna za pokriće troškova uklanjanja elektrane za koju je stekao status povlašćenog proizvođača, po isteku njenog vijeka trajanja, kao i troškova sanacije zemljišta na kojem se elektrana nalazila u skladu sa ugovorm o tržišnoj premiji.

Sadržaj zahtjeva iz stava 3 ovog člana i dokaze o ispunjenosti uslova iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Prenos statusa povlašćenog proizvođača

Član 44

Energetski subjekat koji je stekao status povlašćenog proizvođača može taj status prenijeti na drugi energetski subjekat, odnosno na zamjenika koga su odredili zajmodavci u skladu sa ugovorom iz člana 38 stav 7 i člana 42 stav 5 ovog zakona.

Radi prenošenja statusa povlašćenog proizvođača, povlašćeni proizvođač podnosi zahtjev sa podacima o energetskom subjektu na koga prenosi taj status i dokazom o ispunjenosti uslova iz člana 43 stav 1 tačka 1 ovog zakona.

Sadržaj zahtjeva iz stava 2 ovog člana i dokaze o ispunjenosti uslova za prenos statusa povlašćenog proizvođača propisuje Ministarstvo.

Prestanak statusa

Član 45

Energetskom subjektu prestaje status povlašćenog proizvođača ako:

- 1) je rješenje o sticanju statusa donijeto na osnovu neistinitih podataka;
- 2) se utvrdi da su se svojstva energetskog objekta promijenila zbog neodržavanja tehničko-tehnoloških karakteristika;
- 3) ne ispunjava uslove i obaveze propisane ovim zakonom;
- 4) istekne licenca koja mu je izdata u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Rješenje o prestanku statusa povlašćenog proizvođača donosi Ministarstvo.

Ministarstvo vodi evidenciju povlašćenih proizvođača, koja sadrži podatke o proizvođačima koji imaju status privremenih povlašćenih proizvođača i o povlašćenim proizvođačima kojima je taj status prestao.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencije povlašćenih proizvođača propisuje Ministarstvo.

Izvjštavanje o sprovedenim postupcima i projektima u sistemu podsticaja

Član 46

Ministarstvo jednom godišnje, do 31. marta tekuće godine, na svojoj internet stranici objavljuje izvještaj o sprovedenim aukcijama za dodjelu tržišne premije i postupcima dodjele fid-in tarife u prethodnoj kalendarskoj godini, a po potrebi i podatke o statusu i stepenu razvoja projekata za koje su privremeni povlašćeni proizvođači stekli pravo na podsticaje u sprovedenim aukcijama za dodjelu tržišne premije, odnosno postupka dodjele fid-in tarife.

Bliži sadržaj izvještaja propisuje Ministarstvo.

V. SISTEM FID-IN TARIFA ZA MALA POSTROJENJA I DEMONSTRACIONE PROJEKTE

Procedura dodjele fid-in tarife

Član 47

Pravo na fid-in tarifu može se steći samo u vezi sa malim postrojenjima ili demonstracionim projektima u skladu sa ovim zakonom.

Pravo na fid-in tarifu stiče se u postupku dodjele fid-in tarife koji sprovodi Ministarstvo u skladu sa kvotama koje su utvrđene ovim zakonom.

Fid-in tarifa se dodjeljuje na osnovu prijave ponuđača koji ispunjavaju kvalifikacione uslove objavljene u javnom pozivu, pri čemu se kvota popunjava po principu „prvi dođe-prvi uslužen“ do popune kvote za taj postupak dodjele.

Fid-in tarifu koja se primjenjuje na ugovore o fid-in tarifi za određeni postupak dodjele utvrđuje Vlada.

Fid-in tarifa se dodjeljuje na osnovu sljedećih kriterijuma, i to:

- 1) mogućnosti izgradnje elektrane i priključne infrastrukture;
- 2) ekonomske i finansijske sposobnosti podnosioca prijave da završi izgradnju i upravlja elektranom;
- 3) stabilnosti mreže i sigurnosti snabdijevanja krajnjih kupaca, s obzirom na lokaciju elektrane i mogućnost priključenja na mrežu;
- 4) uslova u pogledu zaštite životne sredine;
- 5) uslova za priključenje elektrane na mrežu;
- 6) energetske efikasnosti; i
- 7) uslova korišćenja primarnih izvora energije.

Postupak dodjele fid-in tarife pokreće se i sprovodi na osnovu javnog poziva koji raspisuje Ministarstvo.

Javni poziv iz stava 6 ovog člana, pored ostalog, sadrži:

- 1) raspoložive kvota, prihvatljivu tehnologiju i snagu kvalifikovanih elektrana i fid-in tarifu koja se primjenjuje za taj postupak dodjele;
- 2) podatak o finansijskom instrumentu obezbjeđenja koji se dostavlja u postupku dodjele fid-in tarife;
- 3) bliže uslove za učešće i kvalifikaciju u postupku dodjele fid-in tarife i potrebne dokaze;
- 4) rokove za sprovođenje postupka dodjele fid-in tarife i način učešća i podnošenja ponude; i
- 5) druge podatke od značaja za dodjelu fid-in tarife u skladu sa ovim zakonom i podzakonskim aktom iz stava 9 ovog člana.

Ako se postupak dodjele fid-in tarife sprovodi za mala postrojenja ili demonstracione projekte na unaprijed određenoj lokaciji, davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini, odnosno davanje na korišćenje prirodnog bogatstva najpovoljnijim ponuđačima u ovom postupku vrši se u skladu sa odredbama ovog zakona koje se odnose na davanje u zakup zemljišta u državnoj svojini, odnosno dodjelu prava na korišćenje prirodnog bogatstva najpovoljnijim ponuđačima u postupku aukcije za dodjelu tržišne premije.

Način sprovođenja postupka dodjele fid-in tarife, uputstva ponuđačima za podnošenje ponude, rokove, uslove za učešće, kvalifikaciju i izbor u postupku dodjele fid-in tarife propisuje Ministarstvo.

Prodaja električne energije od strane ovlašćene ugovorne strane

Član 48

Ovlašćena ugovorna strana će električnu energiju kupljenu od povlašćenog proizvođača po osnovu ugovora o fid-in tarifi prodavati na organizovanom tržištu električne energije u Crnoj Gori ili snabdjevačima ili kupcima samosnabdjevačima tokom perioda podsticaja.

Snabdjevači i kupci-samosnabdjevači dužni su da električnu energiju koju je ovlašćena ugovorna strana otkupila od povlašćenih proizvođača, kupuju u obaveznom proporcionalnom udjelu koji utvrđuje ovlašćena ugovorna strana.

Međusobna prava i obaveze ovlašćene ugovorne strane i snabdjevača, odnosno kupca samosnabdjevača po osnovu kupovine i prodaje električne energije iz stava 2 ovog člana uređuju se ugovorom o otkupu obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora.

Obavezne proporcionalne udjele i način njihovog obračuna, glavne elemente i obrazac ugovora o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora iz stava 3 ovog člana utvrđuje ovlašćena ugovorna strana.

Prava i obaveze ovlašćene ugovorne strane i uslove prodaje električne energije kupljene od povlašćenih proizvođača od strane ovlašćene ugovorne strane u skladu sa stavom 1 ovog člana propisuje Ministarstvo, uz prethodno mišljenje Agencije.

Ugovor o fid-in tarifi

Član 49

Privremeni povlašćeni proizvođači stiču pravo na fid-in tarife, podsticajni period i preuzimanje balansne odgovornosti zaključivanjem ugovora o fid-in tarifi sa ovlašćenom ugovornom stranom koji će važiti tokom podsticajnog perioda.

Fid-in tarifa objavljena u javnom pozivu za pokretanje i sprovođenje postupka dodjele fid-in tarife ostaje nepromijenjena za vrijeme trajanja ugovora o fid-in tarifi, osim u slučaju usklađivanja sa inflacijom u eurozoni u skladu sa ovim zakonom.

Fid-in tarifa se plaća od trenutka sticanja statusa povlašćenog proizvođača.

Ugovor o fid-in tarifi iz stava 1 ovog člana naročito sadrži: podatke o ugovornim stranama i predmetu ugovora, vrsti i odobrenoj snazi elektrane povlašćenog proizvođača, mjesto primopredaje energije u sistem, prava i obaveze, mjesto i način mjerenja, cijenu električne energije, instrumente obezbjeđenja ugovornih obaveza, obaveze ovlašćene ugovorne strane u pogledu preuzimanja balansne odgovornosti i povlašćenog proizvođača u pogledu planiranja rada elektrane, razloge za raskid ugovora, način rješavanja sporova i druge bitne elemente.

Ministarstvo utvrđuje nacrt ugovora o fid-in tarifi iz stava 1 ovog člana i dostavlja Vladi na saglasnost.

Shodna primjena

Član 50

Odredbe ovog zakona kojima se uređuje donošenje rješenja po sprovedenoj aukciji, status privremenog povlašćenog proizvođača električne energije, trajanje i produženje statusa privremenog povlašćenog proizvođača električne energije, status povlašćenog proizvođača, prenos statusa povlašćenog proizvođača i prestanak statusa shodno se primjenjuje na privremenog povlašćenog proizvođača i povlašćenog proizvođača koji su takav status stekli u postupku dodjele fid-in tarife.

VI. FINANSIRANJE SISTEMA PODSTICAJA

Sredstva za podršku korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Član 51

Sistem podsticaja se može finansirati iz sredstava prikupljenih po osnovu naknada koje plaćaju krajnji kupci i iz sredstava državnog budžeta.

Krajnji kupci plaćaju naknadu za podsticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora povlašćenim proizvođačima električne energije u skladu sa ovim zakonom.

Za električnu energiju utrošenu u reverzibilnim hidroelektranama za pumpni režim rada i energiju utrošenu u drugim objektima za skladištenje ne plaća se naknada za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

Prilikom utvrđivanja naknade za podsticaje povlašćenim proizvođačima električne energije, uzimaju se u obzir svi troškovi i prihodi koje ovlašćena ugovorna strana ima u vezi sa sprovođenjem sistema podsticaja propisanih ovim zakonom.

Sredstva prikupljena od strane operatora tržišta električne energije kao ovlašćene ugovorne strane i balansno odgovornog lica na osnovu ovog zakona ne smatraju se prihodima operatora tržišta električne energije i koriste se isključivo za plaćanje naknada i troškova koje snosi operator tržišta električne energije, u izvršavanju svojih obaveza kao ovlašćena ugovorna strana u skladu sa ovim zakonom.

Operator tržišta električne energije je dužan da otvori i vodi namjenski račun na koji se uplaćuju sredstva za finansiranje sistema podsticaja i sa kojeg operator tržišta električne energije vrši plaćanja povlašćenim proizvođačima.

Način i rok za utvrđivanje naknade iz stava 2 ovog člana, bliži način obračuna proporcionalnog udjela koji preuzima snabdjevač i kupac-samosnabdjevač iz člana 19 stav 4 ovog zakona i člana 48 stav 2 ovog zakona, kao i način prikupljanja i korišćenja sredstava za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora propisuje Vlada, na predlog Ministarstva uz prethodno pribavljenu saglasnost organa državne uprave nadležnog za poslove finansija na odredbe koje se odnose na prikupljanje i korišćenje sredstava za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

VII. GARANCIJE PORIJEKLA

Izdavanje garancije porijekla

Član 52

Garancija porijekla se izdaje proizvođačima energije iz obnovljivih izvora za električnu energiju, gas uključujući vodonik ili toplotnu energiju.

Garancije porijekla se izdaju povlašćenom proizvođaču za ukupnu snagu elektrane, bez obzira da li je takav status stečen za dio ili za ukupnu snagu elektrane.

Povlašćeni proizvođači koji su stekli pravo na fid-in tarifu i tokom prelaznog perioda iz člana 13 ovog zakona i povlašćeni proizvođači koji su stekli pravo na tržišnu premiju, dužni su da dostave i prenesu ovlašćenoj ugovornoj strani garancije porijekla koje su izdate za dio snage elektrane u odnosu na koji je stečen status povlašćenog proizvođača.

Ovlašćena ugovorna strana je dužna da prodaje garancije porijekla dobijene od povlašćenog proizvođača u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Sredstva prikupljena prodajom garancija porijekla od strane ovlašćene ugovorne strane koriste se za finansiranje sistema podsticaja u skladu sa članom 51 ovog zakona.

Ovlašćena ugovorna strana je dužna da prihode dobijene prodajom garancija porijekla dobijenih od povlašćenih proizvođača prikupi i prenese na namjenski račun otvoren u skladu sa članom 51 stav 6 ovog zakona.

Garanciju porijekla izdaje operator tržišta električne energije na zahtjev proizvođača energije iz obnovljivih izvora, za energiju proizvedenu u elektrani koja koristi obnovljive izvore, koja je upisana u evidenciju garancija porijekla iz člana 58 ovog zakona i koja ispunjava druge uslove utvrđene ovim zakonom.

Garancija porijekla izdaje se samo za električnu energiju proizvedenu nakon što je energetski objekat upisan u evidenciju garancija porijekla iz člana 58 ovog zakona.

Garancija porijekla izdaje se za proizvedenu količinu električne energije izmjerenu na mjestu priključenja elektrane koja koristi obnovljive izvore na elektroenergetski sistem, isključujući električnu energiju proizvedenu i korišćenu za sopstvenu potrošnju i električnu energiju kupljenu iz drugog izvora.

Garancija porijekla izdaje se samo jednom po jediničnoj neto vrijednosti 1 MWh proizvedene električne energije iz stava 9 ovog člana.

Garancija porijekla važi godinu dana, počev od posljednjeg dana perioda proizvodnje za koji je izdata.

Operator prenosnog, odnosno operator distributivnog sistema na koji je priključen objekat koji koristi obnovljive izvore energije dužan je da na zahtjev proizvođača električne energije izda potvrdu da je obezbijedio mjerenje količine električne energije u skladu sa stavom 9 ovog člana.

Operator prenosnog ili distributivnog sistema na koji je priključen objekat za koji se izdaje garancija porijekla dužan je da operatoru tržišta električne energije dostavi podatke o količini električne energije iz stava 9 ovog člana.

Zahtjev za izdavanje garancije porijekla može se podnijeti u roku od šest mjeseci od posljednjeg dana perioda proizvodnje električne energije za koji se traži garancija porijekla, a najkasnije do 15. marta tekuće godine za proizvodnju električne energije iz prethodne godine.

Period proizvodnje električne energije za koji se izdaje garancija porijekla ne može biti duži od jedne godine.

Garancija porijekla se ne može izdati energetskom subjektu:

- 1) za električnu energiju proizvedenu u reverzibilnoj hidroelektrani za dio električne energije proizvedene u pumpnom režimu; i
- 2) koji proizvodi toplotu za daljinsko grijanje i/ili hlađenje u energetskom objektu snage ispod 1MW.

Operator tržišta električne energije će uspostaviti odgovarajuće mehanizme kako bi osigurao da se garancije porijekla izdaju, prenose i poništavaju elektronski i da su tačne, pouzdane i otporne na prevare.

Operator tržišta električne energije dužan je da obezbijedi da zahtjevi u vezi sa garancijama porijekla budu u skladu sa standardom MEST – EN 16325:2017.

Sadržaj garancije porijekla

Član 53

Garancija porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora naročito sadrži podatke o:

- 1) izvoru energije iz kojeg je energija proizvedena i datumima početka i kraja perioda proizvodnje za koji se izdaje garancija porijekla;
- 2) vrsti energije za koju se garancija porijekla izdaje;

- 3) nazivu, lokaciji, tipu i snazi elektrane;
- 4) vrsti i iznosu investicione podrške za elektranu, kao i vrsti i iznosu sredstava podsticaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za tu elektranu;
- 5) datumu puštanja elektrane u rad;
- 6) datumu izdavanja i roku važenja, kao i jedinstveni identifikacioni broj garancije porijekla i naziv države u kojoj je izdata.

Garancije porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora u energetske objekte snage manje od 50 kW, sadrže pojednostavljene podatke koje propisuje Ministarstvo.

Prenos garancija porijekla

Član 54

Garancije porijekla su prenosive i prodaju se nezavisno od proizvedene energije u odnosu na koju su izdate.

Da bi se obezbijedilo da se energija proizvedena iz obnovljivih izvora kupcu prikazuje samo jednom, nije dozvoljeno višestruko računanje i prikazivanje.

Električna energija proizvedena iz obnovljivih izvora, za koju je proizvođač energije iz obnovljivih izvora prodao garancije porijekla odvojeno od električne energije u odnosu na koju su izdate, ne može se krajnjem kupcu prikazati kao energija proizvedena iz obnovljivih izvora.

Prestanak važenja garancije porijekla

Član 55

Garancija porijekla prestaje da važi njenom upotrebom, povlačenjem ili istekom perioda od godinu dana od posljednjeg dana perioda proizvodnje za koji je izdata.

Garanciju porijekla može da povuče operator tržišta električne energije u slučaju utvrđenih nepravilnosti prilikom izdavanja garancija porijekla ili na zahtjev imaoca garancije porijekla.

Izdavanje, prenos i prestanak važenja garancije porijekla zasniva se na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije.

Bliži način izdavanja, korišćenja, prenosa i prestanka važenja garancije porijekla propisuje Ministarstvo.

Garancije porijekla izdate u drugim državama

Član 56

Garancije porijekla izdate u drugim ugovornim stranama Energetske zajednice (u daljem tekstu: strane garancije porijekla), važe u Crnoj Gori pod uslovom reciprociteta u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Garancije porijekla izdate od strane treće zemlje neće se priznati u Crnoj Gori osim ako Energetska zajednica sa tom trećom zemljom zaključi sporazum o međusobnom priznavanju garancija porijekla izdatih u ugovornim stranama Energetske zajednice i kompatibilnih sistema garancija porijekla uspostavljenih u tim trećim zemljama, i to samo u slučaju direktnog uvoza ili izvoza energije između Crne Gore i te treće zemlje.

Ako operator tržišta električne energije ne prihvati stranu garanciju porijekla zbog sumnje u njenu tačnost, pouzdanost i istinitost, operator tržišta električne energije će o tome obavijestiti nadležni organ Energetske zajednice i navesti razloge za takvo odbijanje.

Operator tržišta električne energije je dužan da u najvećoj mjeri uzme u obzir mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice i pisanim putem obrazloži svako odstupanje.

Evidencija elektrana u kojima se proizvodi energija iz obnovljivih izvora

Član 57

Evidenciju elektrana koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora vodi operator tržišta električne energije.

Evidencija iz stava 1 ovog člana vodi se u elektronskom obliku i dostupna je na internet stranici operatora tržišta električne energije.

Evidencija garancija porijekla

Član 58

Operator tržišta električne energije vodi evidenciju o izdatim, prenesenim, upotrijebljenim i povučenim garancijama porijekla.

U evidenciju garancija porijekla upisuju se i strane garancije koje prihvata operator tržišta električne energije u skladu sa ovim zakonom.

Evidencija iz stava 1 ovog člana vodi se u elektronskom obliku i dostupna je na internet stranici operatora tržišta električne energije.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencija iz stava 1 ovog člana i člana 57 ovog zakona propisuje Ministarstvo.

Proračun udjela svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji

Član 59

Energetski subjekti dužni su da preduzimaju mjere za povećanje udjela energije proizvedene iz obnovljivih izvora u ukupnoj proizvedenoj energiji.

Udio proizvedene energije iz obnovljivih i drugih izvora snabdjevač dokazuje relevantnim garancijama porijekla i podacima utvrđenim proračunom udjela u skladu sa pravilima iz stava 6 ovog člana.

Operator tržišta električne energije proračunava i objavljuje na svojoj internet stranici udjele obnovljivih i drugih izvora energije o proizvedenoj i isporučenoj električnoj energiji krajnjim kupcima u Crnoj Gori u skladu sa pravilima iz stava 6 ovog člana.

Operator tržišta električne energije prilikom vršenja proračuna iz stava 3 ovog člana posebno vodi računa o iskorišćenim i isteklim garancijama porijekla i uključuje ih u obračun rezidualnog energetskeg miksa.

Agencija vrši kontrolu proračuna iz st. 2 i 3 ovog člana.

Način proračuna, prikazivanja i objavljivanja udjela svih vrsta izvora energije u proizvedenoj odnosno isporučenoj električnoj energiji, kao i način kontrole proračuna utvrđuje Agencija.

Postupak sa garancijama porijekla

Član 60

Operator tržišta električne energije donosi pravila o garancijama porijekla u skladu sa ovim zakonom i pravilima Evropskog udruženja organizacija koje izdaju garancije porijekla čiji će taj operator biti član, a kojima se posebno uređuje: način registracije korisnika garancija porijekla, sadržaj i forma ugovora sa korisnicima, evidencija garancija porijekla i druga pitanja koja su neophodna za izdavanje, prenos, korišćenje i povlačenje garancija porijekla.

Na pravila iz stava 1 ovog člana saglasnost daje Agencija.

Ugovori o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora

Član 61

Proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora mogu zaključiti ugovore o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora sa krajnjim kupcima na osnovu tržišnih uslova.

Proizvođači električne energije iz stava 1 ovog člana moraju da posjeduju važeću licencu za snabdjevanje električnom energijom.

Ugovori o kupovini električne energije neće biti predmet nesrazmjernih ili diskriminatornih procedura i naknada u skladu sa važećim propisima.

Ministarstvo vrši identifikaciju svih regulatornih i administrativnih prepreka za zaključenje i izvršavanje ugovora o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora i o tome Vladi dostavlja izvještaj sa predlogom mjera za njihovo otklanjanje.

Mjere iz stava 4 ovog člana biće sadržane u Nacionalnom energetskeg i klimatskeg planu.

VIII. KUPCI-PROIZVOĐAČI

Proizvodnja električne energije za sopstvenu potrošnju

Član 62

Instalisana snaga elektrane kupca-proizvođača ne smije biti veća od priključne snage objekta krajnjeg kupca na elektroenergetski sistem.

Ako kupac-proizvođač proizvodi električnu energiju u skladu sa ovim zakonom, instalacije u kojima proizvodi ili skladišti električnu energiju smatraju se unutrašnjim instalacijama kupca-proizvođača.

Krajnji kupac stiče status kupca-proizvođača priključenjem elektrane iz stava 1 ovog člana na unutrašnje električne instalacije svog objekta i regulisanjem ugovornih odnosa sa nadležnim mrežnim operatorom i snabdjevačem, a ima prava i obaveze propisane ovim zakonom i zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Operator distributivnog sistema električne energije, odnosno zatvorenog distributivnog sistema električne energije utvrđuje pojednostavljeni postupak priključenja putem obavještenja za elektranu krajnjeg kupca koji proizvodi električnu energiju za sopstvene potrebe i za elektranu koja je dio demonstracionog projekta, instalisane snage 16 kW ili manje ili ekvivalentne snage priključka koji nije trofazni.

Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da donese i objavi na svojoj internet stranici opšti akt o pojednostavljenom postupku priključenja, kojim se bliže uređuje način podnošenja zahtjeva za pojednostavljeni postupak priključenja, uslovi za usvajanje zahtjeva, dokumentacija koja se podnosi, rokovi za postupanje koji ne mogu biti duži od 30 dana od podnošenja zahtjeva, rokovi za priključenje na sistem i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.

Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da o zahtjevu za pojednostavljeni postupak priključenja objekta kupca-proizvođača odluči u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.

Nadležni operator sistema utvrđuje tehničke uslove za priključenje elektrane iz stava 1 ovog člana na elektroenergetski sistem, u okviru pravila za funkcionisanje distributivnog, odnosno prenosnog sistema, koje odobrava Agencija.

Bliži način obavljanja proizvodnje, skladištenja i prodaje električne energije proizvedene u objektima kupca-proizvođača, način zajedničkog angažovanja kupaca-proizvođača u poslovima proizvodnje, skladištenja i prodaje električne energije, kao i način na koji operatori sistema sprovode procedure i utvrđivanje naknada za priključenje i rad objekata kupaca-proizvođača propisuje Ministarstvo.

Odnos kupca-proizvođača i snabdjevača

Član 63

Kupac-proizvođač sa snabdjevačem zaključuje ugovor o kupoprodaji električne energije.

Snabdjevač koji snabdijeva kupca-proizvođača dužan je da otkupi višak proizvedene električne energije po cijeni energije iz ugovora iz stava 1 ovog člana.

Snabdjevač je dužan da ponudi kupcu-proizvođaču ugovor o kupoprodaji električne energije primjenom jednog od metoda obračuna iz člana 66 stav 1 ovog zakona.

Period za poravnanje potraživanja i obaveza između kupca-proizvođača i snabdjevača je godinu dana, zaključno sa 1. aprilom za prethodnih 12 mjeseci.

Pravo na prioritetni pristup kupca-proizvođača

Član 64

Operator distributivnog, zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da prioritetno preuzima električnu energiju od strane kupca-proizvođača, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada sistema.

Operator distributivnog, zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema dužan je da u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti:

- 1) na mjestu primopredaje električne energije kupca-proizvođača postavi obračunsko brojilo, koje omogućava odvojeno mjerenje isporučene i preuzete električne energije,
- 2) na mjestu konekcije instalacija za proizvodnju električne energije i instalacija za potrošnju električne energije kupca - proizvođača postavi kontrolno brojilo koje registruje ukupno proizvedenu količinu električne energije kupca proizvođača.

Operator distributivnog, odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema dužan je da do desetog u mjesecu za prethodni mjesec dostavi snabdjevaču, a ako to zahtijeva i Ministarstvu, podatke o količini preuzete, predate i proizvedene električne energije u elektrani kupca-proizvođača.

Kupac-proizvođač je dužan da dozvoli i omogući ovlaštenim licima energetske subjekata pristup mjernim uređajima, instalacijama i mjestu priključka, radi provjere ispravnosti, podešavanja zaštitnih uređaja, zamjene i održavanja uređaja.

Evidencija kupca-proizvođača i procjena njihove proizvodnje

Član 65

Operator distributivnog, zatvorenog distributivnog sistema ili prenosnog sistema dužan je da uspostavi evidenciju kupca-proizvođača priključenih na distributivni, zatvoreni distributivni sistem ili prenosni sistem koji sadrži naročito sljedeće podatke:

- 1) ime i prezime i prebivalište, odnosno naziv, pravni oblik i sjedište kupca-proizvođača;
- 2) vrstu kupca-proizvođača;
- 3) tip elektrane i odobrenu snagu elektrane;
- 4) lokaciju elektrane;
- 5) odobrenu snagu priključka objekta krajnjeg kupca.

Operator distributivnog, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da po isteku tekuće godine izvrši mjerenje ili procjenu proizvedene električne energije u objektu kupca-proizvođača u skladu sa propisanom metodologijom i da podatke dostavlja Ministarstvu do 1. marta naredne godine.

Bliži sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana i metodologiju za procjenu iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo.

Metode obračuna preuzete i isporučene električne energije od strane kupca-proizvođača

Član 66

Obračun preuzete i isporučene električne energije kupca-proizvođača vrši se primjenom:

- 1) šeme neto mjerenja za elektrane instalisane snage do 16 kW;
- 2) šeme neto obračuna za elektrane instalisane snage od 16 kW do 50 kW;
- 3) komercijalne šeme snabdijevanja za elektrane instalisane snage veće od 50 kW.

Obračun preuzete i isporučene električne energije vrši se na osnovu podataka iz člana 64 stav 3 ovog zakona, posebno po tarifnim elementima koji se odnose na doba dana preuzimanja i isporuke električne energije.

Obračun mrežnih usluga kupcima-proizvođačima vrši se primjenom cijena utvrđenih u skladu sa metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog odnosno prenosnog sistema električne energije, uzimajući u obzir energetske veličine za električnu energiju preuzetu iz tog sistema i električnu energiju isporučenu u taj sistem.

Snabdjevač preuzima balansnu odgovornost za mjerno mjesto kupca-proizvođača.

Kupac-proizvođač čija instalisana snaga elektrane prelazi 300 kW dužan je da snabdjevaču, operatoru distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog sistema prijavi dnevni raspored predate energije i snosi troškove debalansa.

Troškove debalansa utvrđuje operator tržišta električne energije prema jediničnim cijenama debalansa za sve sate u obračunskom periodu.

Mjerenje električne energije od strane operatora sistema

Član 67

Operator sistema na koji je priključen objekat kupca-proizvođača vrši mjerenje količine isporučene i preuzete električne energije kod kupca-proizvođača na mjestu priključenja objekta kupca-proizvođača na prenosni ili distributivni sistem i vrši mjerenje ili procjenu proizvedene električne energije na mjestu priključenja postrojenja za proizvodnju električne energije i instalacije za potrošnju električne energije kupca-proizvođača.

Operator sistema iz stava 1 ovog člana dostavlja snabdjevaču i operatoru tržišta električne energije podatke o mjerenju na mjestu priključenja objekta kupca-proizvođača na distributivni sistem na mjesečnom nivou, a na zahtjev Ministarstva, Agencije ili operatora tržišta električne energije, dostavlja i podatke o mjerenju ili procjeni ukupne proizvedene električne energije.

Šema neto mjerenja

Član 68

Neto mjerenje je metoda po kojoj se višak električne energije koju je kupac-proizvođač isporučio mreži tokom obračunskog perioda prenosi u obliku energetske depozita u naredne obračunske periode kada je potrošnja električne energije kupca-proizvođača veća od sopstvene proizvodnje.

Osnovicu za mjesečni obračun preuzete i isporučene električne energije prilikom primjene šeme neto mjerenja čini neto razlika između zbira isporučene električne energije kupca-proizvođača na mjestu priključka i energetske depozita iz stava 1 ovog člana i preuzete električne energije.

Ako je kupac-proizvođač u mrežu isporučio više električne energije nego što je preuzeo u obračunskom periodu, razlika u količini isporučene električne energije se utvrđuje i prenosi u naredni obračunski period kao energetska depozit, a snabdjevač vrši obračun kao da nema potrošnje u obračunskom periodu.

Ako je rezultat obračuna iz stava 1 ovog člana negativan, snabdjevač koristi taj iznos kao osnovicu za obračun energije na računu izdatom u skladu sa ugovorom o kupoprodaji električne energije.

Snabdjevač je dužan da izvrši konačni obračun količine isporučene i preuzete električne energije od strane kupca proizvođača 1. aprila svake godine za prethodnih 12 mjeseci, a višak isporučene električne energije od strane kupca proizvođača snabdjevač je dužan da obračuna kupcu-proizvođaču po cijeni energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije, bez obračuna mrežnih i drugih naknada, u okviru tarife po kojoj je energija proizvedena.

Sa obračunatim viškom energije iz stava 4 ovog člana, snabdjevač izmiruje neizmirene obaveze kupca-proizvođača, a potencijalni preostali iznos isplati kupcu-proizvođaču u roku od 30 dana od dana obračuna.

Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, koju plaća kupac-proizvođač u slučaju primjene neto šeme mjerenja, vrši se primjenom na osnovicu iz stava 4 ovog člana.

Šema neto obračuna

Član 69

Neto obračun je metoda po kojoj se novčana vrijednost viška električne energije koju isporuči kupac-proizvođač u obračunskom periodu koristi u obliku finansijskog depozita za smanjenje računa za energiju kupca-proizvođača u narednim obračunskim periodima.

Osnovicu za mjesečno obračunavanje preuzete i isporučene električne energije prilikom primjene šeme neto obračuna čini neto razlika između obračuna isporučene električne energije kupca-proizvođača na mjestu priključenja i obračuna preuzete električne energije iz mreže.

Ako je kupac-proizvođač u obračunskom periodu preuzeo više električne energije nego što je isporučio mreži, razliku između preuzete i isporučene električne energije, kupac-proizvođač plaća u skladu sa ugovorenom cijenom iz ugovora u kupoprodaji električne energije.

Ako je kupac-proizvođač isporučio više električne energije u mrežu nego što je preuzeo u obračunskom periodu, razlika između isporučene i preuzete električne energije prenosi se u naredni obračunski period u korist kupca-proizvođača u vidu novčanog depozita koji odgovara vrijednosti viška isporučene električne energije u odnosu na preuzetu u obračunskom periodu.

Finansijski depozit se obračunava kao proizvod razlike između isporučene i preuzete energije iz stava 3 ovog člana i jedinične cijene energije iz ugovora o kupoprodaji umanjene za 5%.

Finansijski depozit se koristi u obračunskim periodima kada je količina električne energije preuzete iz mreže veća od količine električne energije koju proizvede kupac-proizvođač i isporuči u mrežu.

Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, koju plaća kupac-proizvođač u slučaju primjene šeme neto obračuna, vrši se za neto razliku između preuzete i isporučene električne energije u obračunskom periodu.

Komercijalna šema snabdijevanja

Član 70

U slučaju primjene komercijalne šeme snabdijevanja, obračun električne energije preuzete iz sistema i proizvedene električne energije predane u sistem vrši se nezavisno.

Snabdjevač obračunava i ispostavlja fakturu kupcu-proizvođaču za električnu energiju primljenu iz sistema primjenom ugovorene cijene snabdijevanja.

Kupac-proizvođač, čija je snaga proizvodnog postrojenja između 50 i 300 kW, obračunava i ispostavlja fakturu snabdjevaču za isporučenu električnu energiju primjenom cijene energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije umanjene za 5%.

Kupac-proizvođač čije je proizvodno postrojenje snage veće od 300 kW dužan je da obračunava i ispostavlja fakturu snabdjevaču za isporučenu električnu energiju primjenom cijena energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije.

Snabdjevač vrši obračun troškova odstupanja kupcu-proizvođaču čija snaga proizvodnog postrojenja prelazi 300 kW i izdaje račun.

Troškove odstupanja utvrđuje operator tržišta električne energije prema jediničnim cijenama odstupanja za sve sate u obračunskom periodu.

Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, u slučaju primjene komercijalne šeme snabdijevanja vrši se za ukupnu količinu električne energije koju kupac-proizvođač preuzima iz elektroenergetskog sistema.

Kupci-proizvođači koji zajednički djeluju

Član 71

Kupci iz kategorije domaćinstva i komercijalni kupci čiji se objekti nalaze u istoj zgradi ili stambenom kompleksu imaju pravo da zajednički djeluju kao kupci-proizvođači.

Kupci iz stava 1 ovog člana ugovorom regulišu međusobne odnose, uključujući pripadajući udio snage elektrane i proizvodnje svakog kupca pojedinačno i imenuju zastupnika.

Pojedinačni kupci-proizvođači koji djeluju zajednički ostvaruju pravo na primjenu šeme obračuna u skladu sa iznosom pripadajuće snage elektrane tog kupca-proizvođača.

Snabdjevač i zastupnik kupaca-proizvođača koji zajednički proizvode električnu energiju zaključuju ugovor kojim se uređuju pravila raspodjele električne energije i period za raspodjelu energije.

Kupci-proizvođači koji djeluju zajednički zadržavaju svoja prava i obaveze kao krajnji kupci, prema kojima se ne mogu primjenjivati neopravdani ili diskriminatorni uslovi i postupci koji sprečavaju njihovo učešće u zajedničkoj proizvodnji.

Elektrana za sopstvenu potrošnju kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički priključuje se preko zasebnog priključka sa pripadajućim obračunskim mjernim mjestom.

Mjerna mjesta krajnjih kupaca koji učestvuju u zajedničkoj proizvodnji i mjerno mjesto elektrane za sopstvenu potrošnju opremaju se naprednim sistemom za mjerenje električne energije.

Snaga elektrane kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički ne može biti veća od zbira odobrenih priključnih snaga pojedinačnih krajnjih kupaca.

Snabdjevač vrši raspodjelu proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji zajednički djeluju.

Prava i obaveze, pravila i način obračuna obaveza kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički, kao i prava i obaveze snabdjevača u vezi sa ugovorom o kupoprodaji električne energije zaključenim sa kupcima-proizvođačima koji djeluju zajednički propisuje Ministarstvo.

IX. ZAJEDNICE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE

Prava zajednice obnovljivih izvora energije

Član 72

Zajednica obnovljivih izvora energije ima pravo da:

- 1) proizvodi, troši, skladišti, prodaje električnu energiju iz obnovljivih izvora, pored ostalog, zaključivanjem ugovora o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora;
- 2) dijeli, u okviru zajednice obnovljivih izvora energije, obnovljivu energiju koju proizvode proizvodne jedinice električne energije iz obnovljivih izvora u vlasništvu te zajednice, uz zadržavanje prava i obaveza članova zajednice obnovljivih izvora energije kao kupaca; i
- 3) pristupi svim odgovarajućim energetske tržištima bilo direktno ili putem agregacije na nediskriminatorni način.

Krajnji kupci kao članovi zajednice obnovljivih izvora energije

Član 73

Krajnji kupci, posebno kupci iz kategorije domaćinstva imaju pravo da učestvuju u zajednici obnovljivih izvora energije, zadržavajući svoja prava ili obaveze kao krajnji kupci i neće biti predmet neopravdanih ili diskriminatornih uslova ili postupaka koji bi spriječili njihovo učešće u toj zajednici, pri čemu učešće krajnjih kupaca koji su pravna lica u proizvodnji i prodaji električne energije iz obnovljivih izvora, ne predstavlja njihovu primarnu komercijalnu ili profesionalnu djelatnost.

Metoda za postizanje svrhe zajednice obnovljivih izvora energije

Član 74

Zajednica obnovljivih izvora energije može da stekne status privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno status povlašćenog proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora i pravo na podsticajne mjere u skladu sa ovim zakonom.

Zajednica obnovljivih izvora energije ima pravo na prekograničnu razmjenu električne energije u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.

Mjere za promovisanje, uspostavljanje i razvoj zajednice obnovljivih izvora energije

Član 75

Mjere za promovisanje, uspostavljanje i razvoj zajednice obnovljivih izvora energije, kao i mjere za otklanjanje barijera za razvoj te zajednice utvrđuju se Nacionalnim energetske i klimatskim planom.

X. KORIŠĆENJE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA U SAOBRAĆAJU

Udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju

Član 76

Udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru saobraćaja i mjere za postizanje tog udjela utvrđuju se Nacionalnim energetske i klimatskim planom.

Pravila za obračun udjela iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom iz člana 8 stav 4 ovog zakona.

Obnovljivi izvori energije u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju iz stava 1 ovog člana obuhvataju tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla namijenjena za upotrebu u saobraćaju i kada se koriste kao međuproizvod za proizvodnju konvencionalnih tečnih i gasovitih goriva, goriva dobijenih iz biomase namijenjenih za upotrebu u saobraćaju, napredna biogoriva, goriva iz recikliranog ugljenika i goriva u vidu električne energije.

Dobavljači goriva koja se koriste u saobraćaju imaju obavezu u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije utvrđenog Nacionalnim energetske i klimatskim planom.

Obaveze dobavljača goriva iz stava 4 ovog člana mogu se utvrditi na način da se:

1) oslobode pod određenim uslovima ili da se za različite dobavljače utvrde različite obaveze ili da se obaveze utvrde u zavisnosti od vrste goriva, uzimajući u obzir stepen razvoja i troškove različitih tehnologija proizvodnje goriva;

2) utvrde posebne obaveze za dobavljače goriva koji stavljaju na tržište napredna biogoriva;

3) dobavljači goriva koji snabdijevaju tržište gorivom u vidu električne energije, odnosno obnovljivim tečnim i gasovitim gorivom nebiološkog porijekla namijenjenih upotrebi u saobraćaju oslobađaju od obaveze stavljanja na tržište udjela naprednih biogoriva iz tačke 2 ovog stava u odnosu na ta goriva.

Ministarstvo vodi evidenciju o dobavljačima goriva iz stava 3 ovog člana, koja posebno sadrži podatke o obaveznom udjelu energije iz obnovljivih izvora u saobraćaju za tekuću i prethodnu kalendarsku godinu.

Sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva iz stava 3 ovog člana, čiji se doprinos udjelu iz stava 1 ovog člana može smatrati dvostruko većim od njihovog energetskog sadržaja, propisuje Ministarstvo.

Obaveze dobavljača goriva koji se koriste u saobraćaju u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju, način ispunjavanja te obaveze, mjere za postizanje udjela

obnovljivih izvora energije u saobraćaju iz stava 1 ovog člana, način stavljanja u promet goriva iz stava 2 ovog člana i električne energije iz obnovljivih izvora za pogon motornih vozila, način izvještavanja u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaj propisuje Vlada.

Programi za ostvarivanje udjela obnovljivih izvora energije

Član 77

Da bi se do 2030. godine ostvario planirani udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju, Ministarstvo, uz saglasnost državnog organa nadležnog za poslove saobraćaja i državnog organa nadležnog za zaštitu životne sredine i klimatske promjene, predlaže Vladi donošenje programa podsticaja za korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja.

Programom podsticaja mogu se predvidjeti podsticaji za:

- 1) proizvodnju biogoriva, ako takva biogoriva ispunjavaju kriterijume kvaliteta i kriterijume održivosti u skladu sa članom 78 ovog zakona i kada se koriste u motornim vozilima, takva biogoriva postižu smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte u poređenju sa konvencionalnim gorivima;
- 2) elektrifikaciju saobraćajnog sektora;
- 3) proizvodnju alternativnih goriva u sektoru javnog prevoza, međugradskog i pomorskog saobraćaja; i
- 4) izgradnju infrastrukture za alternativna goriva na autoputevima, državnim i lokalnim putevima, kao i u morskim i riječnim lukama.

Sredstva za podsticaj za ostvarivanje udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju mogu biti predviđena državnim budžetom.

Kvalitet biogoriva

Član 78

Biogoriva, biotečnosti i biometan koji se stavljaju u promet moraju ispunjavati uslove utvrđene propisima o kvalitetu biogoriva, kao i tehničkim i drugim propisima koji se odnose na promet biogoriva.

Biogoriva iz stava 1 ovog člana moraju da ispunjavaju kriterijume održivosti iz člana 88 stav 2 ovog zakona.

Provjeru ispunjenosti kriterijuma održivosti, odnosno verifikaciju kriterijuma održivosti, vrši akreditovano pravno lice iz člana 88 stav 3 ovog zakona, u skladu sa propisom iz člana 90 ovog zakona.

Posebna pravila za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena iz korpusa hrane i hrane za životinje

Član 79

Posebna pravila za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena od usjeva za hranu i stočnu hranu, za potrebe izračunavanja ukupne finalne potrošnje energije u skladu sa ovim zakonom i udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja utvrđenog u Nacionalnom energetske i klimatskom planu propisuje Ministarstvo.

Transparentnost i verifikacija podataka

Član 80

Ministarstvo obezbjeđuje saradnju i razmjenu podataka između sistema Crne Gore i sistema drugih država članica Energetske zajednice i dobrovoljnih šema i verifikatora uspostavljenih u skladu sa članom 90 ovog zakona, kako bi se smanjio rizik da jedinstvena pošiljka bude više puta deklarirana na teritoriji ugovorne strane Energetske zajednice.

Za potrebe iz stava 1 ovog člana i praćenje tečnih i gasovitih goriva koja su podobna za izračunavanje udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja i za druge svrhe u skladu sa ovim zakonom, Ministarstvo će uspostaviti posebnu bazu podataka o izvršenim transakcijama i održivosti i karakteristikama tih goriva, uključujući njihove emisije gasova sa efektom staklene bašte tokom životnog ciklusa, počev od mjesta njihove proizvodnje do dobavljača goriva koji to gorivo stavlja na tržište.

Snabdjevači goriva dužni su da u bazu podataka iz stava 2 ovog člana unesu sve podatke i informacije koje su neophodne za provjeru ispunjenosti uslova za postizanje udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja u skladu sa ovim zakonom.

U slučaju da Ministarstvo posumnja ili otkrije zloupotrebu, obavještava, po potrebi, nadležni organ Energetske zajednice.

Sadržaj baze podataka, njeno održavanje i dostupnost, subjekte koji su obavezni da dostavljaju podatke potrebne za bazu podataka iz stava 2 ovog člana, način i rokove za njihovo dostavljanje propisuje Ministarstvo.

XI. UPOTREBA ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA U SEKTORU GRIJANJA I HLAĐENJA

Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije za grijanje i hlađenje

Član 81

U cilju promovisanja korišćenja energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja, Vlada će nastojati da poveća udio obnovljive energije u tom sektoru za indikativnih 1,3 procentnih poena kao godišnji prosjek izračunat za period od 2021. do 2025. godine i 2026. do 2030. godine, počevši od udjela obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja u 2020. godini.

Pravila za obračun udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru grijanja i hlađenja utvrđuju se u skladu sa propisom iz člana 8 ovog zakona.

Kako bi se obezbijedilo da udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru grijanja i hlađenja bude u skladu sa udjelom utvrđenim Nacionalnim energetske i klimatskim planom, mogu se utvrditi mjere podrške u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje energetska efikasnost.

Prilikom donošenja i sprovođenja mjera podrške iz stava 3 ovog člana, Ministarstvo ima za cilj da obezbijedi dostupnost tih mjera svim kupcima, a posebno domaćinstvima sa niskim prihodima.

Daljinsko grijanje i hlađenje

Član 82

Energetski subjekti koji proizvode, distribuiraju i snabdjevaju kupce toplotnom energijom na energetski efikasan način dužni su da informacije o udjelu energije iz obnovljivih izvora, najmanje jednom godišnje, na svojim internet stranicama, ili na zahtjev krajnjeg kupca, stave na raspolaganje, uz fakturu ili na drugi pogodan način.

Operatori sistema daljinskog grijanja i hlađenja dužni su da pripreme i donesu plan mjera za povećanje efikasnosti i ispunjavanje udjela obnovljive energije u svojim sistemima daljinskog grijanja i hlađenja (u daljem tekstu: plan efikasnosti), u skladu sa Nacionalnim energetske i klimatskim planom.

Plan efikasnosti sadrži jednu od sljedećih mjera za postizanje povećanja efikasnosti i ispunjavanja udjela obnovljive energije u daljinskom grijanju i hlađenju:

1) obavezu energetskih subjekata koji obavljaju djelatnost distribucije i snabdjevanja, da povećaju udjele energije iz obnovljivih izvora i otpadne toplote i hladnoće u daljinskom grijanju i hlađenju za minimalne procentne poene kao godišnji prosjek, koji propisuje Ministarstvo;

2) obavezu operatora sistema daljinskog grijanja i hlađenja da priključe snabdjevače energijom iz obnovljivih izvora i iz otpadne toplote i hladnoće ili da ponude snabdjevačima treće strane priključivanje i kupovinu toplote ili hladnoće iz obnovljivih izvora i otpadne toplote i hladnoće na osnovu nediskriminatornih kriterijuma utvrđenih zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, kada je potrebno:

- zadovoljiti potražnju novih kupaca;
- zamijeniti postojeće kapacitete za proizvodnju toplote ili hladnoće;
- prošiti postojeće kapacitete za proizvodnju toplote ili hladnoće.

Kada operator sistema daljinskog grijanja ili hlađenja sprovodi mjeru iz stava 3 tačka 2 ovog člana, može odbiti priključenje i otkup toplotne energije od snabdjevača treće strane ako:

- 1) sistem nema potreban kapacitet;
- 2) nijesu ispunjeni tehnički uslovi za priključenje i obezbjeđivanje pouzdanog i bezbjednog snabdjevanja;

3) bi priključenje energetskog operatera dovelo do prekomjernog povećanja cijene toplotne energije za krajnje kupce, u odnosu na važeće cijene toplotne energije.

U slučaju iz stava 4 ovog člana, operator je dužan da nezavisnom snabdjevaču i nadležnom organu jedinice lokalne samouprave bez odlaganja dostavi razloge za odbijanje priključenja, kao i uslove koje snabdjevač treće strane treba da ispuni i mjere koje treba preduzeti u sistemu da bi se omogućilo priključenje.

Ministarstvo utvrđuje operatore sistema daljinskog grijanja i hlađenja koji mogu biti izuzeti od obaveze sprovođenja mjere iz stava 3 tačka 2 ovog člana.

Plan efikasnosti se dostavlja Ministarstvu na razmatranje i davanje saglasnosti.

Prava i obaveze kupaca na daljinsko grijanje i hlađenje

Član 83

Operatori sistema daljinskog grijanja i hlađenja dužni su da postignu energetske efikasnosti u skladu sa planom efikasnosti iz člana 82 stav 2 ovog zakona, u roku koji utvrđuje Ministarstvo.

Kupci energije iz sistema daljinskog grijanja i hlađenja koji nijesu efikasni i koji nijesu postali efikasni u roku iz stava 1 ovog člana imaju pravo da se isključe iz tog sistema raskidom ili izmjenom ugovora u skladu sa propisom iz stava 6 ovog člana, radi ostvarivanja sopstvene proizvodnje toplotne energije iz obnovljivih izvora.

Kupac može steći pravo na isključenje iz stava 2 ovog člana ako može dokazati da planirano alternativno rješenje snabdivanja energijom za grijanje i hlađenje ima znatno bolje energetske performanse.

Procjena energetskih performansi alternativnog rješenja za snabdivanje može se zasnivati na sertifikatu o energetskim performansama.

Kada je raskid ugovora povezan sa fizičkim isključenjem, takav raskid može biti uslovljen kompenzacijom za troškove koji su direktno nastali kao rezultat fizičkog isključenja i za neamortizovani dio sredstava koji je potreban za obezbjeđivanje toplote i hladnoće tom kupcu.

Procedura i uslovi za priključenje

Član 84

Energetski subjekat koji proizvodi toplotnu energiju iz obnovljivih izvora dužan je da obezbijedi da toplotna energija koju isporučuje ispunjava uslove kvaliteta, pouzdanosti snabdivanja i zaštite životne sredine utvrđene tehničkim propisima i potreban stepen energetske efikasnosti proizvodnog kapaciteta.

Način i uslove priključenja proizvođača i snabdjevača na postojeći distributivni sistem propisuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave.

Usluge balansiranja

Član 85

Operatori distributivnog sistema električne energije dužni su da najmanje svake četiri godine, u saradnji sa operatorima sistema daljinskog grijanja ili hlađenja na svom području, procijene potencijal sistema daljinskog grijanja ili hlađenja i da obezbijede balansne i druge systemske usluge, koje obuhvataju odgovor na potražnju i skladištenje viška električne energije iz obnovljivih izvora i da li bi korišćenje identifikovanog potencijala bilo isplativije od alternativnih rješenja.

XII. CERTIFIKAT ZA INSTALIRANJE

Uslovi za dobijanje sertifikata za instaliranje

Član 86

Poslove instaliranja manjih kotlova i peći na biomasu, solarnih fotonaponskih sistema i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi može da obavlja fizičko lice koje ima sertifikat za obavljanje tih poslova.

Sertifikat za instaliranje uređaja iz stava 1 ovog člana koji koriste obnovljive izvore energije može se izdati licu koje ima najmanje III nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti mašinstva ili elektrotehnike i položen ispit za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana.

Ispit iz stava 2 ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje starješina Ministarstva.

Program polaganja ispita iz stava 2 ovog člana, način polaganja, naknada za polaganje ispita i sadržaj sertifikata iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.

Izdavanje sertifikata za instaliranje

Član 87

Radi dobijanja sertifikata za obavljanje poslova iz člana 86 stav 1 ovog zakona, fizičko lice podnosi zahtjev sa dokumentacijom kojom dokazuje ispunjenost uslova iz člana 86 stav 2 ovog zakona.

Ispunjenost uslova iz člana 86 stav 2 ovog zakona utvrđuje i sertifikat za instaliranje izdaje Ministarstvo.

Na zahtjev lica koje posjeduje sertifikat za instaliranje uređaja koji koriste obnovljive izvore energije, izdat od nadležne organizacije ili organa druge države, koje je steklo po programu ekvivalentnom programu iz člana 86 stav 4 ovog člana, Ministarstvo će izdati sertifikat za instaliranje.

XIII. KRITERIJUMI ODRŽIVOSTI I UŠTEDE EMISIJA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE ZA BIOGORIVA, BIOTEČNOSTI I GORIVA IZ BIOMASE

Kriterijumi održivosti i uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte

Član 88

Biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase koji se stavljaju na tržište moraju ispunjavati kriterijume održivosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Kriterijumi iz stava 1 ovog člana obuhvataju smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte zbog korišćenja biogoriva i biotečnosti, kao i goriva iz biomase, namjenu i vrstu zemljišta, uticaj na zaštićena područja i biodiverzitet, količinu ugljenika i vlage u zemljištu, pokrivenost vodom i šumama i programe podrške poljoprivrednicima.

Kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte primjenjuju se na biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase bez obzira na njihovo geografsko porijeklo.

Energija iz biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase iz stava 1 ovog člana treba da:

- 1) se uzima u obzir za potrebe izračunavanja ostvarenog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije i finalnoj potrošnji energije u svim oblicima saobraćaja;
- 2) bude predmet finansijskih podsticaja u cilju povećanja potrošnje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase;
- 3) bude uključeno u ispunjavanje obaveze trgovaca naftnim derivatima da ostvare udio obnovljivih izvora energije koji stavljaju na tržište u sektoru saobraćaja.

Biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedene iz otpada i ostataka, osim od ostataka i otpada iz poljoprivrede, ribarstva, šumarstva i akvakulture, uzimaju se u obzir ako ispunjavaju kriterijume uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte..

Goriva iz biomase, ako se koriste u proizvodnji električne energije, odnosno proizvodnji toplotne energije, moraju da ispunjavaju kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte u sljedećim slučajevima:

- 1) ako je ulazna toplotna snaga postrojenja koje koristi čvrstu biomasu jednaka ili veća od [20 MW]; i
- 2) ako je ulazna toplotna snaga postrojenja koje koristi biogas jednaka ili veća od [2 MW].

U slučaju da se električna i/ili toplotna energija proizvodi iz čvrstog komunalnog otpada, ne postoji obaveza ostvarivanja ušteta emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Poljoprivredna i šumska biomasa

Član 89

Kriterijume održivosti posebno propisuje Ministarstvo za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena iz poljoprivredne biomase, a posebno za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena od šumske biomase, po pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede i šumarstva.

Šumska biomasa iz koje se dobija biomasa za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase se može proizvoditi u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje šuma i u količinama predviđenim planskim dokumentima u šumarstvu.

Verifikacija kriterijuma i evidencija

Član 90

Biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase podliježu verifikaciji kriterijuma održivosti i smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: verifikacija).

Verifikacija će se primijeniti kako bi se osiguralo da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase ispunjavaju kriterijume održivosti i doprinose uštedi emisija gasova sa efektom staklene bašte.

Smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte iz člana 88 stav 2 ovog zakona izračunava se prema metodologiji koju u skladu sa pravilima Energetske zajednice za izračunavanje uticaja biogoriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.

Radi ocjenjivanja usaglašenosti biogoriva i biotečnosti sa kriterijumima održivosti i supervizije, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine ovlašćuje akreditovano pravno lice, koje ispunjava uslove utvrđene propisom iz člana 91 ovog zakona.

Ministarstvo može za ocjenjivanje usaglašenosti iz stava 4 ovog člana angažovati akreditovano pravno lice iz druge države, koje ispunjava uslove utvrđene propisom iz člana 91 ovog zakona.

Ministarstvo vodi evidenciju subjekata verifikacije i verifikatora, koja naročito sadrži:

- 1) evidencioni broj, naziv, matični broj, poreski identifikacioni broj, sjedište i djelatnost sa šifrom djelatnosti subjekta koji se verifikuje;
- 2) informacije o verifikatoru;
- 3) izvještaje dostavljene u procesu verifikacije;
- 4) druge podatke.

Bliži način vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana, postupak upisa i brisanja iz evidencije propisuje Ministarstvo.

Bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte

Član 91

Bliže kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekte verifikacije, uslove koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisnu reviziju informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte propisuje Vlada.

XIV. PRAĆENJE, OBJAVLJIVANJE I IZVJEŠTAVANJE

Praćenje i izvještavanje

Član 92

Ministarstvo prati da li se sprovođenje sistema podsticaja vrši u skladu sa odredbama ovog zakona i o tome Vladi podnosi izvještaj jednom godišnje.

Evidencija o povlašćenim proizvođačima električne energije

Član 93

Ministarstvo vodi i održava na svojoj internet stranici ažurnu evidenciju povlašćenih proizvođača energije iz obnovljivih izvora, i to:

- 1) povlašćenih proizvođača električne energije koji koriste sistem podsticaja tržišnim premijama;
- 2) povlašćenih proizvođača električne energije koji koriste sistem podsticaja fid-in tarifama;
- 3) status zaključenih ugovora o podsticajima i da li je status povlašćenog proizvođača električne energije oduzet, istekao ili prenijet u svakom konkretnom slučaju.

XV. MEĐUNARODNA SARADNJA

Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije

Član 94

Crna Gora može sa drugim državama ugovoriti oblike saradnje, radi postizanja obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima.

Saradnja iz stava 1 ovog člana može se ugovoriti na jednu ili više godina.

Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetske bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije.

Statistički transfer iz stava 3 ovog člana je oblik saradnje između država kojim se količina energije iz obnovljivih izvora ugovorena između dvije ili više država, statistički prenosi iz jedne države u drugu.

O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od tri mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja.

Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.

XVI. NADZOR

Nadzor Ministarstva

Član 95

Nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši Ministarstvo.

Inspekcijski nadzor

Član 96

Inspekcijski nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrše elektroenergetski, termoeenergetski i tržišni inspektor u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor.

Prava i dužnosti elektroenergetskog inspektora

Član 97

U vršenju inspekcijskog nadzora elektroenergetski inspektor ima pravo i dužnost da provjerava:

- 1) da li energetski subjekti koriste podsticajne mjere po propisima po kojima su stekli pravo na korišćenje podsticajnih mjera;
- 2) da li privremeni povlašćeni proizvođač i povlašćeni proizvođač ispunjavaju obaveze propisane ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona;
- 3) da li je privremeni povlašćeni proizvođač promijenio odobrenu snagu elektrane za koju je stekao status privremenog povlašćenog proizvođača u toku trajanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača;
- 4) da li privremeni povlašćeni proizvođač ima zaključen ugovor o tržišnoj premiji;
- 5) da li operator prenosnog, odnosno distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog sistema prioritarno preuzima električnu energiju kupaca-proizvođača;

6) da li povlašćeni proizvođač električne energije posjeduje licencu za energetske djelatnosti, a koja obuhvata elektranu za koju je stekao status privremenog povlašćenog proizvođača;

7) da li je elektrana za koju je proizvođač stekao status privremenog povlašćenog proizvođača trajno priključena na prenosni, distributivni, odnosno zatvoreni distributivni sistem električne energije na odobrenu snagu koja odgovara odobrenoj snazi za koju je elektrana stekla status privremenog povlašćenog proizvođača;

8) da li su za elektranu za koju je proizvođač stekao status privremenog povlašćenog proizvođača obezbijeđena sva merenja koja su propisana ovim zakonom;

9) da li je u upotrebnoj dozvoli za elektranu za koju je proizvođač stekao status privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno izvještaju tehničke komisije za pregled objekta kao sastavnom dijelu upotrebne dozvole navedeno da je u novoizgrađenu ili rekonstruisanu elektranu ugrađena neiskorišćena oprema;

10) da li povlašćeni proizvođač električne energije ima zaključen ugovor o tržišnoj premiji, odnosno zaključen ugovor o fid-in tarifi;

11) da li proizvođač iz obnovljivih izvora energije posjeduje licencu za obavljanje djelatnosti u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti;

12) da li proizvođač iz obnovljivih izvora energije ima obezbijeđeno posebno mjerenje, odvojeno od mjerenja u drugim tehnološkim procesima, kojim se mjeri preuzeta i predata električna, odnosno toplotna energija u sistem;

13) da li operator prenosnog sistema vodi elektronsku, centralizovanu i javno dostupnu evidenciju svih priključenih elektrana koje koriste obnovljive izvore;

14) da li operator prenosnog sistema javno objavljuje spisak svih podnijetih zahtjeva u postupku priključenja, zatraženoj odobrenoj snazi elektrane, podatke o statusu zahtjeva, fazi postupka priključenja, u kojoj je fazi puštanja u pogon elektrana, datum probnog rada i datum trajnog priključenja;

15) da li ovlašćena ugovorna strana zaključuje ugovore o otkupu električne energije u skladu sa ovim zakonom i vodi evidenciju ugovora o otkupu električne energije i objavljuje ih na svojoj internet stranici;

16) da li jedinica lokalne samouprave vodi evidenciju energetskih subjekata i da li je donijela akt kojim propisuje podsticajne mjere, uslove i postupak za sticanje prava na podsticaje za te subjekte;

17) da li je jedinica lokalne samouprave donijela akt kojim propisuje uslove pod kojima energetski subjekat koji proizvodi toplotnu energiju mora osigurati da toplotna energija koju isporučuje odgovara zahtjevima za kvalitet, pouzdanost snabdijevanja i propisanog stepena efikasnosti proizvodnog kapaciteta;

18) da li je distributer toplotne energije u slučaju kada odbija priključenje nezavisnog proizvođača u aktu o odbijanju naveo razloge o odbijanju priključenja;

U vršenju inspekcijskog nadzora, inspektor ima pravo i dužnost da obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom ili propisom donijetim na osnovu ovog zakona.

Prava i dužnosti tržišnog inspektora

Član 98

Tržišni inspektor vrši inspekcijski nadzor nad primjenom propisa kojima se utvrđuju maksimalne maloprodajne cijene naftnih derivata i biogoriva i uređuje kvalitet i način kontrole kvaliteta naftnih derivata i biogoriva.

Prava i dužnosti termoeenergetskog inspektora

Član 99

Termoeenergetski inspektor vrši inspekcijski nadzor nad:

1) projektovanjem, proizvodnjom, izgradnjom, eksploatacijom i održavanjem objekata za: proizvodnju, transport i distribuciju toplotne energije za daljinsko grijanje i/ili hlađenje ili industrijsku upotrebu u skladu sa ovlašćenjima utvrđenim ovim zakonom;

2) racionalnim i ekonomičnim korišćenjem toplotne energije.

Termoeenergetski inspektor ima pravo i dužnost da provjerava:

1) da li energetski subjekti koji obavljaju djelatnosti proizvodnje, transporta, distribucije i isporuke toplotne energije za daljinsko grijanje i/ili hlađenje ili industrijsku upotrebu, ispunjavaju uslove propisane zakonom za obavljanje tih djelatnosti;

2) urednost isporuke i kvalitet energenata i toplotne energije koja se isporučuje kupcima.
Termoenergetski inspektor vrši i druge poslove utvrđene zakonom ili propisom donijetim na osnovu ovog zakona.

Ovlašćenja inspektora

Član 100

U vršenju inspekcijskog nadzora elektroenergetski i termoenergetski inspektori su ovlašćeni da:

1) nalože da se utvrđene nezakonitosti otklone u roku koji odrede;

2) donesu rješenje i izreknu upravnu mjeru ako nadzirani subjekat ne otkloni nezakonitost u ostavljenom roku, osim kada zbog neophodnosti preduzimanja hitnih mjera rješenje donosi bez odlaganja;

3) nadležnom pravosudnom organu podnesu krivičnu prijavu, prijavu za privredni prestup ili zahtjev za pokretanje prekršajnog postupka, odnosno preduzmu i druge radnje i mjere za koje su zakonom ili drugim propisom ovlašćeni;

4) narede izvršavanje propisanih obaveza u određenom roku i da privremeno zabrane rad, ako se nalog u ostavljenom roku ne izvrši.

Pored ovlašćenja iz stava 1 ovog člana elektroenergetski inspektor je ovlašćen da:

5) dostavi akt Ministarstvu kojim se utvrđuju činjenice radi donošenja rješenja o ukidanju statusa privremenog povlašćenog proizvođača;

6) dostavi akt Ministarstvu kojim se utvrđuju činjenice radi donošenja rješenja o ukidanju statusa povlašćenog proizvođača;

7) dostavi akt Ministarstvu kojim se utvrđuju činjenice radi donošenja rješenja o ukidanju statusa proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora.

U vršenju inspekcijskog nadzora, pored ovlašćenja utvrđenih zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor, tržišni inspektor je ovlašćen da:

1) naloži uzimanje uzoraka za provjeru kvaliteta naftnih derivata i biogoriva;

2) zabrani trgovinu naftnim derivatima i biogorivima:

- čiji kvalitet ne odgovara propisanom,

- čija je maksimalna maloprodajna cijena viša od utvrđene.

XVII. KAZNENE ODREDBE

Novčane kazne

Član 101

Novčanom kaznom u iznosu od 3.000€ do 20.000€ kazniće se za prekršaj pravno lice, ako:

1) ne plaća tržišnu premiju, odnosno fid-in tarifu, i ne ispunjava obaveze u vezi sa garantovanim otkupom električne energije i preuzimanjem balansne odgovornosti u skladu sa ovim zakonom (član 19 stav 1);

2) ne prodaje električnu energiju kupljenu od povlašćenog proizvođača po osnovu ugovora o tržišnoj premiji na organizovanom tržištu električne energije u Crnoj Gori, snabdjevaču ili kupcu-samosnabdjevaču (član 19 stav 3);

3) ugovornoj strani ne plati razliku između referentne tržišne cijene i ostvarene cijene, u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji, ukoliko je u obračunskom periodu referentna tržišna cijena veća od ostvarene cijene (član 24 stav 2);

4) ne zaključi ugovor o tržišnoj premiji u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva privremenog povlašćenog proizvođača za zaključenje ugovora o tržišnoj premiji, koji je dostavio bankarsku garanciju za završetak projekta (član 42 stav 1);

5) ne koristi obnovljive izvore u procesu proizvodnje električne energije u elektrani u odnosu na koju je stekao takav status (član 43 stav 2);

6) ne obezbijedi unaprijed sredstva neophodna za pokriće troškova za uklanjanje elektrane za koju je stekao status povlašćenog proizvođača, po isteku njenog životnog vijeka, i troškova sanacije zemljišta na kojem se nalazila elektrana (član 43 stav 6);

- 7) tokom prelaznog perioda iz člana 13 ovog zakona, ne dostavi i ne prenese ovlaštenoj ugovornoj strani garancije porijekla koje su izdate za dio snage elektrane u odnosu na koji je stečen status povlašćenog proizvođača (član 52 stav 3);
- 8) ne izda potvrdu da je obezbijedio mjerenje količine električne energije u skladu sa stavom 9 ovog člana, na zahtjev proizvođača električne energije (član 52 stav 12);
- 9) ne dostavi operatoru tržišta električne energije podatke o količini električne energije iz stava 9 ovog člana (član 52 stav 13);
- 10) ne vodi evidenciju elektrana koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora (član 57 stav 1);
- 11) operator tržišta električne energije ne vodi evidenciju o izdatim, prenesenim, upotrijebljenim i povučenim garancijama porijekla (član 58 stav 1).
- 12) ne uspostavi pojednostavljenu proceduru priključenja za elektranu krajnjeg kupca koji proizvodi električnu energiju sa sopstvene potrebe i za elektranu koja je dio demonstracionog projekta, instalisane snage 16 kW ili manje, ili ekvivalentnoj snazi priključka koji nije trofazni (član 62 stav 4);
- 13) ne donese i ne objavi na svojoj internet stranici opšti akt o pojednostavljenom postupku priključenja, kojim se bliže uređuje način podnošenja zahtjeva za pojednostavljeni postupak priključenja, uslovi za usvajanje zahtjeva, dokumentacija koja se podnosi, rokovi za postupanje koji ne mogu biti duži od 30 dana od podnošenja zahtjeva, rokovi za priključenje na sistem i druga pitanjima od značaja za ovaj postupak (član 62 stav 5);
- 14) ne otkupljuje višak proizvedene električne energije po cijeni energije iz ugovora o kupoprodaji (član 63 stav 2);
- 15) prioriteto ne preuzima električnu energiju od strane kupca – proizvođača, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada sistema (član 64 stav 1);
- 16) na mjestu primopredaje električne energije kupca-proizvođača ne postavi obračunsko brojilo, koje omogućava odvojeno mjerenje isporučene i preuzete električne energije (član 64 stav 2 tačka 15)
- 17) na mjestu konekcije instalacija za proizvodnju električne energije i instalacija za potrošnju električne energije kupca - proizvođača ne postavi kontrolno brojilo koje registruje ukupno proizvedenu količinu električne energije kupca proizvođača (član 64 stav 2 tačka 2);
- 18) do desetog u mjesecu za prethodni mjesec ne dostavi snabdjevaču, a ako to zahtijeva i Ministarstvu, podatke o količini preuzete, predate i proizvedene električne energije u elektrani kupca-proizvođača (član 64 stav 3);
- 19) ne uspostavi evidenciju kupaca-proizvođača priključenih na distributivni, odnosno zatvoreni distributivni sistem ili prenosni sistem (član 65 stav 1);
- 20) po isteku tekuće godine ne izvrši mjerenje ili procjenu proizvedene električne energije u objektu kupca-proizvođača u skladu sa propisanom metodologijom i da podatke dostavlja Ministarstvu do 1. marta naredne godine (član 65 stav 2);
- 21) ne izvrši konačni obračun količine isporučene i preuzete električne energije od strane kupca proizvođača 1. aprila svake godine za prethodnih 12 mjeseci, a višak isporučene električne energije od strane kupca proizvođača ne obračuna kupcu-proizvođaču po cijeni energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije, bez obračuna mrežnih i drugih naknada, u okviru tarife po kojoj je energija proizvedena (član 68 stav 5);
- 22) ne izmiruje zaostale obaveze kupca-proizvođača, a eventualni ostatak ne isplati kupcu - proizvođaču u roku od 30 dana od dana obračuna sa obračunskim viškom iz stava 4 ovog člana (član 68 stav 6);
- 23) ne stave na raspolaganje informacije o udjelu energije iz obnovljivih izvora, najmanje jednom godišnje, na svojim internet stranicama, ili na zahtjev krajnjeg kupca, stave na raspolaganje, uz fakturu ili na drugi pogodan način (član 82 stav 1);
- 24) ne pripreme i ne donesu plan mjera za povećanje efikasnosti i ispunjavanje udjela obnovljive energije u svojim sistemima daljinskog grijanja i hlađenja kako je utvrđeno Nacionalnim energetske i klimatskim planom (član 82 stav 2);
- 25) bez odlaganja ne dostavi razloge za odbijanje priključenja nezavisnom snabdjevaču i nadležnom organu jedinice lokalne samouprave, kao i uslove koje snabdjevač treće strane

treba da ispuni i mjere koje treba preduzeti u sistemu da bi se omogućilo priključenje (član 82 stav 5);

- 26) ne obezbijedi da toplotna energija, koju isporučuje ispunjava uslove kvaliteta, pouzdanosti snabdijevanja i zaštite životne sredine utvrđene tehničkim propisima i potreban stepen energetske efikasnosti proizvodnog kapaciteta pod uslovima propisanim od nadležnog organa jedinice lokalne samouprave (član 84 stav 1).

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se i odgovorno lice u pravnom licu i fizičko lice novčanom kaznom u iznosu od 300 € do 2.000€.

Za prekršaj iz stava 1 ovog člana kazniće se preduzetnik novčanom kaznom u iznosu od 1.500 € do 6.000€.

Član 102

Novčanom kaznom u iznosu od 300€ do 1.500€ kazniće se fizičko lice, ako:

- 1) ne stavi na raspolaganje prilikom isporuke kupcu informacije o neto koristima, troškovima i energetske efikasnosti opreme i sistema (član 11 stav 2);
- 2) ne dozvoli i ne omogući ovlašćenim licima energetske subjekata pristup mjernim uređajima, instalacijama i mjestu priključka, radi provjere ispravnosti, podešavanja zaštitnih uređaja, zamjene i održavanja uređaja (član 64 stav 4);
- 3) ne prijavljuje snabdjevaču, operatoru distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog sistema dnevni raspored predate energije i ne snosi troškove debalansa (član 66 stav 5).

XVIII. PRELAZNE I ZAVRŠNA ODREDBA

Rok za donošenje podzakonskih akata

Član 103

Podzakonski akti za sprovođenje ovog zakona donijeće se u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Do donošenja propisa iz stava 1 ovog člana, primjenjivaće se podzakonski akti koji se odnose na obnovljive izvore energije donijeti na osnovu Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22).

Rok za usklađivanje poslovanja

Član 104

Kupac-proizvođač i snabdjevač koji je zaključio ugovor o kupoprodaji električne energije proizvedene iz elektrane kupca-proizvođača u skladu sa Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) uskladiće svoje ugovore i načine fakturisanja sa odredbama ovog zakona u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Rok za obezbjeđivanje dostupnosti goriva iz obnovljivih izvora

Član 105

Vlada će do 31. decembra 2024. godine preduzeti mjere za obezbjeđivanje dostupnosti goriva iz obnovljivih izvora namijenjenih upotrebi u saobraćaju, uključujući javno dostupna mjesta za punjenje velike snage i drugu infrastrukturu za punjenje u skladu sa zakonom.

Rok za spajanje crnogorskog dan-unaprijed tržišta električne energije

Član 106

Spajanje crnogorskog dan-unaprijed tržišta električne energije iz člana 13 ovog zakona izvršiće se najkasnije do 31. decembra 2025. godine.

Važenje rješenja i ugovora

Član 107

Privremeni povlašćeni proizvođač i povlašćeni proizvođač zadržavaju status privremenog povlašćenog proizvođača i povlašćenog proizvođača koji su stekli u skladu sa Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) do isteka rješenja na osnovu kojeg su stekli taj status.

Ugovori o otkupu električne energije zaključeni sa povlašćenim proizvođačima u skladu sa Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) ostaju na snazi do isteka ugovora.

Do isteka ugovora iz stava 2 ovog člana, naplata naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora vršiće se u skladu sa Uredbom o naknadama za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije („Službeni list CG“, br. 29/19 i 51/23).

Stupanje na snagu

Član 108

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

* U ovaj zakon presena je Direktiva 2018/2001/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora (Službeni list L 328/82 od 21.12.2018. P0082 – 00209) 02018L2001, CELEKS 32018L2001.

OBRAZLOŽENJE

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje ovog zakona sadržan je u odredbi člana 16 tačka 5 Ustava Crne Gore („Službeni list CG“, br. 01/07 i 38/13) kojom je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom, uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru, u koja spadaju i pitanja iz oblasti energetike.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Crna Gora, kao članica Energetske zajednice i kandidat za članstvo u Evropskoj uniji (u daljem tekstu: EU), ima obavezu da implementira propise EU (acquis communautaire EU) iz oblasti energetike.

Savjet ministara Energetske zajednice je u novembru 2021. godine donio odluku D/2021/14/MC-EnC, kojom je članicama Energetske zajednice utvrđena obaveza da do 31.

decembra 2022. godine izvrše transponovanje i implementaciju Direktive (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođene na nivou Energetske zajednice. Ovom direktivom se utvrđuje zajednički okvir za promociju energije iz obnovljivih izvora i postavlja cilj za udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u 2030. godini, za članice Energetske zajednice. Za Crnu Goru taj cilj je 50%. Direktivom se propisuju i pravila o finansijskoj podršci za električnu energiju iz obnovljivih izvora, o sopstvenoj potrošnji takve električne energije, o upotrebi energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja i sektoru saobraćaja, o regionalnoj saradnji, o garancijama porijekla, o administrativnim postupcima i informacijama i osposobljavanju. Pored toga, ovom direktivom se utvrđuju kriterijumi održivosti i uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase.

Usvajanjem Direktive (EU) 2018/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. godine o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora stavljena je van snage Direktiva 2009/28/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 23. aprila 2009. godine o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, koja je bila transponovana u Zakon o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 - Odluka US CG i 152/22).

Direktiva (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora se transponuje u Zakon o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, a usljed toga je nastala potreba da se Zakon o energetici izmijeni tako da se iz istog brišu odredbe kojima se uređuje podsticanje proizvodnje energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Donošenjem Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora izvršiće se dalje usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU u oblasti energetike. Odredbe Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i podzakonski akti koji će biti doneseni na osnovu istog usklađuju se sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođenom za članice Energetske zajednice.

IV. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Zakonom o korišćenju energije iz obnovljivih izvora uređuje se određivanje udjela energije iz obnovljivih izvora, podsticaji za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uslovi i postupak sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača i povlašćenog proizvođača, izdavanje garancija porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora, status kupaca-proizvođača i zajednica obnovljivih izvora energije, korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru grijanja i hlađenja i u sektoru saobraćaja, kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, regionalna saradnja, kao i druga pitanja od značaja za korišćenje energije iz obnovljivih izvora.

Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora sastoji se od 18 poglavlja i 109 članova.

1. Osnovne odredbe (čl. 1 - 7)

U ovom poglavlju definiše se predmet zakona, utvrđuje se javni interes u korišćenju energije iz obnovljivih izvora i ostvarivanju obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u skladu sa obavezama preuzetim potvrđenim međunarodnim ugovorom i definišu se dugoročni ciljevi korišćenja obnovljivih izvora energije. Pored toga, u ovom poglavlju uređuje se upotreba rodno osjetljivog jezika i supsidijarna primjena i definiše značenje pojedinih izraza upotrijebljenih u ovom zakonu.

2. Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora i administrativne procedure (čl. 8 – 11)

U ovom poglavlju definisano je da se cilj za obavezni udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i ciljevi u oblasti električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja utvrđuju Nacionalnim energetske i klimatskim planom Crne Gore. Pored toga, ovo poglavlje sadrži odredbe koje se odnose na procjenu i mjerenje potencijala obnovljivih izvora energije, proceduru izdavanja dozvola za realizaciju projekata, informacije o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.

3. Sistemi podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora (čl. 12 – 23)

U ovom poglavlju utvrđuje se cilj sistema podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora, način dodjeljivanja podsticaja, kao i obaveza Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti da jednom u četiri godine vrši procjenu uticaja sistema podsticaja na tržište električne energije, krajnje kupce i ulaganja u elektroenergetski sektor.

Propisuje se da se podsticaji za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora sprovedu u određenom podsticajnom periodu kroz sistem tržišnih premija ili sistem fid-in tarifa. Pored toga, propisuje se da se podsticaji ne mogu dobiti za elektranu za čiju izgradnju je, prije podnošenja prijave za učestvovanje na aukciji, investitor podnio prijavu građenja u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata.

Takođe, propisano je da Vlada Crne Gore donosi trogodišnji plan sistema podsticaja na osnovu opštih smjernica energetske politike, Nacionalnog eneretskog i klimatskog plana i obaveza Crne Gore preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorima, u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, tehnologije koje su kvalifikovane da koriste podsticaje i dinamika sprovođenja aukcija. U skladu sa trogodišnjim planom sistema podsticaja, Vlada odlukom utvrđuje godišnje kvote za jednu ili više aukcija, vrste korišćene tehnologije i ukupnu snagu elektrana. Ako se aukcija sprovodi za unaprijed određene lokacije koje se nalaze u državnoj imovini, odlukom se utvrđuje i zemljište u državnoj imovini, odnosno prirodno bogatstvo koje je za tu namjenu predviđeno planskim dokumentima u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje prostora.

Ovo poglavlje sadrži i odredbe koje se odnose na stabilnost podsticaja i trajanje podsticajnog perioda.

Propisane su obaveze operatora tržišta električne energije kao ovlašćene ugovorne strane, koja sa privremenim povlašćenim proizvođačem zaključuje ugovor o pravu na podsticaje. Operator tržišta električne energije je odgovoran za isplatu tržišne premije, fid-in tarife, izvršavanje obaveza u vezi sa garantovanim otkupom električne energije i preuzimanje balansne odgovornosti. Propisano je da povlašćeni proizvođači mogu dobiti podsticaje u vezi balansne odgovornosti i utvrđene su njihove obaveze koje se odnose na balansiranje.

4. Sistem tržišnih premija (čl. 24 – 46)

Ovo poglavlje sadrži odredbe kojima se uređuje sistem tržišne premije. Tržišna premija je vrsta podsticaja koja se obračunava tokom obračunskog perioda i plaća kao razlika između referentne tržišne cijene i ostvarene cijene na osnovu ugovora o tržišnoj premiji, zaključenog između ovlašćene ugovorne strane i privremenog povlašćenog proizvođača. Ako je u obračunskom periodu referentna tržišna cijena veća od ostvarene cijene, povlašćeni proizvođači električne energije dužni su da plate razliku između ovih cijena ovlašćenoj ugovornoj strani u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji. Tada se radi o negativnoj tržišnoj premiji.

U ovom poglavlju propisuje se da Vlada Crne Gore određuje maksimalnu cijenu električne energije koju ponuđač može ponuditi u postupku aukcije.

Propisuje se mogućnost da povlašćeni proizvođači ostvare pravo na naknadu za električnu energiju koju su mogli da proizvedu i stave na raspolaganje operatoru sistema, ali su bili spriječeni da isporuče takvu energiju usljed ograničenja isporuke od strane nadležnog operatora sistema.

Pored toga, utvrđuje se obaveza usklađivanja ostvarene cijene na aukciji sa stopom inflacije, kao i da se iznos podsticaja u sistemu tržišne premije utvrđuje na osnovu referentne tržišne cijene na dan-unaprijed tržištu električne energije.

Nadalje, u ovom poglavlju definisan je način sprovođenja postupka aukcije za dodjelu prava na tržišnu premiju, sadržaj tenderske dokumentacije i javnog poziva, kao i sačinjavanje rang liste ponuđača. Ponuđač koji ponudi cijenu veću od maksimalne cijene električne energije neće biti uključen na rang listu. Rangiranje se vrši od najniže do najviše ponuđene cijene i po tom redoslijedu se popunjavaju kvote i dodjeljuju tržišne premije. Zemljište u državnoj svojini, odnosno prirodna bogatstva koja su predmet javnog poziva dodjeljuju se najpovoljnijim ponuđačima po redoslijedu sa rang liste po kojoj se popunjavaju kvote i dodjeljuju tržišne premije, a koji su učestvovali u javnom nadmetanju za zakup zemljišta u državnoj imovini, odnosno u javnom nadmetanju za davanje koncesije za korišćenje prirodnog bogatstva, a po najvišoj ponuđenoj cijeni u tim postupcima. Pored toga, definisano je da učesnici čije su ponude izabrane kao najbolje ponude na aukciji i kojima je dodijeljeno pravo na tržišnu premiju, stiču status privremenog povlašćenog proizvođača. Takođe, propisano je trajanje i produženje statusa privremenog povlašćenog proizvođača, obaveza ovlašćene ugovorne strane da zaključi ugovor o tržišnoj premiji sa privremenim povlašćenim proizvođačem, kao i uslovi za sticanje statusa povlašćenog proizvođača. Ovo poglavlje sadrži i odredbe koje se odnose na prenos statusa povlašćenog proizvođača, prestanak statusa povlašćenog proizvođača i godišnje izvještavanje o sprovedenim aukcijama i projektima u sistemu podsticaja.

5. Sistem fid-in tarifa za mala postrojenja i demonstracione projekte (čl. 47 – 50)

Odredbama ovog poglavlja definisano je da se pravo na fid-in tarifu može steći samo u vezi sa malim postrojenjima ili demonstracionim projektima. Pravo na fid-in tarifu stiče se u posebnom postupku koje sprovodi ministarstvo nadležno za poslove energetike u skladu sa utvrđenim kvotama. Ovlašćena ugovorna strana i privremeni povlašćeni proizvođač električne energije koji je stekao pravo na fid-in tarifu zaključuju ugovor o fid-in tarifi koji važi za vrijeme trajanja podsticajnog perioda. Ovlašćena ugovorna strana je dužna da električnu energiju kupljenu od povlašćenog proizvođača prodaje na organizovanom tržištu električne energije u Crnoj Gori, snabdjevaču ili kupcu samosnabdjevaču tokom trajanja podsticajnog perioda.

6. Finansiranje sistema podsticaja (član 51)

U ovom poglavlju je propisano da se sistem podsticaja može finansirati iz sredstava prikupljenih na osnovu naknade koju plaćaju svi krajnji kupci električne energije i iz sredstava državnog budžeta.

7. Garancija porijekla (čl. 52 – 61)

Odredbama ovog poglavlja propisuje se da se garancija porijekla izdaje proizvođačima energije iz obnovljivih izvora za električnu energiju, gas uključujući vodonik ili toplotnu energiju, kao i uslovi pod kojima se može izdati garancija porijekla. Pored toga, u ovom poglavlju se propisuje sadržaj garancije porijekla, prenos i prestanak važenja garancije porijekla, kao i uređuje evidencija o izdatim,

prenesenim, upotrijebljenim i povučenim garancijama porijekla koju vodi operator tržišta električne energije.

8. Kupci-proizvođači (čl. 62 – 71)

Ovo poglavlje sadrži odredbe koje se odnose na kupce-proizvođače i proizvodnju električne energije za sopstvenu potrošnju. Krajnji kupac koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora ili visokoefikasne kogeneracije za sopstvenu potrošnju sa povremenom predajom viška proizvedene električne energije u distributivni ili prenosni sistem, u elektrani instalisane snage koja ne prelazi vrijednost priključne snage krajnjeg kupca ima pravo da proizvedenu električnu energiju troši za sopstvene potrebe, skladišti i prodaje višak proizvedene električne energije, individualno ili zajednički sa drugim kupcima-proizvođačima. Propisano je da kupac-proizvođač sa snabdjevačem zaključuje ugovor o kupoprodaji električne energije i da je operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema dužan da na mjestu primopredaje električne energije kupca – proizvođača ugradi obračunsko brojilo koje omogućava odvojeno mjerenje isporučene i preuzete električne energije, a na mjestu konekcije instalacija za proizvodnju električne energije i instalacija za potrošnju električne energije kupca - proizvođača postavi kontrolno brojilo koje registruje ukupno proizvedenu količinu električne energije kupca proizvođača. Takođe, u ovom poglavlju se uređuju šeme neto mjerenja, neto obračuna i komercijalna šema snabdijevanja.

9. Zajednice obnovljivih izvora energije (čl. 72 – 75)

Ovo poglavlje sadrži odredbe kojima se uređuje način udruživanja pravnih i fizičkih lica u zajednicu obnovljivih izvora energije na principu otvorenog i dobrovoljnog učešća radi promovisanja i korišćenja energije iz obnovljivih izvora. Primarni cilj osnivanja zajednice je korišćenje obnovljivih izvora energije, radi zadovoljavanja energetske potrebe članova zajednice na održiv način koji obuhvata ekološke, ekonomske ili socijalne koristi za članove, kao i za lokalnu zajednicu i društvo. U okviru ovog poglavlja propisuje se mogućnost da zajednica obnovljivih izvora energije stekne status privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno status povlašćenog proizvođača.

10. Korišćenje energije iz obnovljivih izvora u saobraćaju (čl. 76 – 80)

U ovom poglavlju definiše se da se propisom Vlade Crne Gore utvrđuju obaveze dobavljača goriva koja se koriste u saobraćaju u vezi sa ostvarivanjem udjela energije iz obnovljivih izvora u saobraćaju utvrđenog u Nacionalnom energetske i klimatskom planu, kao i druge mjere za ostvarivanje tog udjela. Pored toga, ovo poglavlje sadrži odredbe koje se odnose na program podsticaja za korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja, kvalitet i kontrolu kvaliteta biogoriva, kao i na podatke o karakteristikama tih goriva.

11. Upotreba energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja (čl. 81 - 85)

U ovom poglavlju je propisano da se u cilju obezbjeđenja udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja utvrđenog Nacionalnim energetske i klimatskim planom mogu utvrditi mjere podrške podrške u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje energetska efikasnost. Nadalje, propisana je obaveza operatora sistema daljinskog grijanja i hlađenja da pripreme i donesu plan mjera za povećanje energetske efikasnosti i doprinos ispunjavanju udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja. Takođe definisani su uslovi koje proizvođač toplotne energije treba da ispuni, kao i uslovi za priključenje objekata za proizvodnju toplotne energije na distributivni sistem.

12. Sertifikat za instaliranje (čl. 86 – 87)

U ovom poglavlju su propisani uslovi za dobijanje sertifikata za instaliranje manjih kotlova i peći na biomasu, solarnih fotonaponskih sistema i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi.

13. Kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase (čl. 88 – 91)

U okviru ovog poglavlja propisano je da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase koja se stavljaju na tržište moraju da ispunjavaju kriterijume održivosti i smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte. Kriterijumi održivosti obuhvataju smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte zbog upotrebe biogoriva i biotečnosti, goriva iz biomase, namjenu i vrstu zemljišta, uticaj na zaštićena područja i biodiverzitet, količinu ugljenika i vlage u zemljištu, pokrivenost vodom i šumama i programe podrške poljoprivrednicima. Propisano je da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase podliježu verifikaciji kriterijuma održivosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Nadalje, propisano je da se verifikacijom utvrđuje da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase ispunjavaju kriterijume održivosti i ostvaruju uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, kao i da se vodi evidencija subjekata verifikacije i verifikatora.

14. Praćenje, objavljivanje i izvještavanje (član 92)

U ovom poglavlju je propisano da je ministarstvo nadležno za poslove energetike dužno da prati da li se sprovođenje sistema podsticaja vrši u skladu sa odredbama ovog zakona i da vodi evidenciju povlašćenih proizvođača energije iz obnovljivih izvora.

15. Međunarodna saradnja (član 94)

U okviru ovog poglavlja propisano je da Crna Gora može sa drugim državama ugovoriti oblike saradnje, radi postizanja obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima. Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetskih bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije.

16. Nadzor (čl. 95-100)

U ovom poglavlju je propisano da nadzor nad sprovođenjem ovog zakona i propisa donijetih na osnovu ovog zakona vrši ministarstvo nadležno za poslove energetike. Propisano je da inspekcijski nadzor vrše elektroenergetski, termoeenergetski i tržišni inspektor u okviru djelokruga utvrđenog ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje inspekcijski nadzor. U okviru ovog poglavlja utvrđena su prava i dužnosti i ovlašćenja ovih inspektora.

17. Kaznene odredbe (čl. 101-102)

U ovom poglavlju su određene kazne za prekršaje po ovom zakonu.

18. Prelazne i završne odredbe (čl. 103-108)

Ovo poglavlje, pored ostalog, sadrži odredbe koje se odnose na rokove za donošenje podzakonskih propisa i stupanje na snagu ovog zakona.

V. PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebna su finansijska sredstva iz Budžeta Crne Gore za finansiranje sistema podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i podsticaja za ostvarivanje udjela energije iz obnovljivih izvora u saobraćaju.

VI. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Članom 151 Poslovnika o radu Skupštine Crne Gore propisano je da se zakon može, izuzetno, donijeti po hitnom postupku.

Po hitnom postupku može se donijeti zakon kojim treba urediti pitanja i odnose nastale usljed okolnosti koje nijesu mogle da se predvide, a nedonošenje zakona moglo bi da prouzrokuje štetne posljedice i zakon koji je neophodno usaglasiti sa evropskim pravom i međunarodnim ugovorima i konvencijama.

Budući da se ovaj zakon donosi radi obaveze usklađivanja sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, kao i da je donošenje ovog zakona uslov za dobijanje podrške od strane međunarodnih finansijskih institucija, samim tim za ovaj zakon postoji potreba donošenja po hitnom postupku.

FORMULAR: PREDLOG KOMUNIKACIONIH TEZA

Naziv dokumenta	Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora
Nosioci komunikacionih aktivnosti	Ministarstvo energetike i rudarstva Direktorat za elektroenergetiku Zvezdan Vujović, v.d. generalnog direktora
Ključne poruke	- Usaglašenost sa direktivom EU u oblasti obnovljivih izvora energije - Primjena sistema podsticaja za proizvodnju električne energije na tržišnom principu
Efekti	- Stvaranje boljih uslova za investiranje u izgradnju objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije - Ispunjavanje utvrđenih ciljeva korišćenja energije iz obnovljivih izvora
Novine	- Unapređenje pravnog okvira za korišćenje energije iz obnovljivih izvora u sektoru električne energije, energije za grijanje i hlađenje i sektoru saobraćaja - Unapređenje regulatornog okvira za proizvodnju električne energije od strane kupaca – proizvođača
Rizici	Ne postoje rizici.
Ciljne grupe	Rješenja u propisu će pozitivno uticati na: - državu, zbog ispunjavanja ciljeva u oblasti obnovljive energije - kupce, zbog razvoja tržišta električne energije i unapređenja regulatornog okvira za proizvodnju električne energije od strane kupaca – proizvođača - investitore, zbog unapređenja regulatornog okvira za investicije u oblasti obnovljive energije

Relevantnost dokumenta za inostranu javnost	Donošenjem ovog propisa ispunjavaju se obaveze koje se odnose na transponovanje Direktive (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora
Period realizacije	Period realizacije nije ograničen.
Dodatne napomene	

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENIM OKRUGLIM STOLOVIMA

Nacrt zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Ministarstvo energetike i rudarstva organizovalo je održavanje okruglih stolova vezano za Nacrt zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora. Okrugli stolovi održani su: 12, 13 i 14. februara 2024. godine. Obavještenje o sprovođenju okruglih stolova bilo je objavljeno na internet stranici Ministarstva energetike i rudarstva i Portalu E uprave.

Okrugli stolovi su održani u staroj zgradi Vlade u navedenim terminima, a komentare i sugestije zainteresovani su dostavljali putem elektronske pošte na način naznačen u javnom pozivu.

Ovlašćeni predstavnici Ministarstva energetike i rudarstva koji su učestvovali u javnoj raspravi:

- Luka Prodanović, državni sekretar, Ministarstvo energetike i rudarstva;
- Zvezdan Vujović, v.d. generalnog direktora Direktorata za elektroenergetiku;
- Radmila Damjanović, načelnica Direkcije za razvoj elektroenergetike;
- Maja Pavićević, načelnica Direkcije za pracenje stanja u oblasti elektroenergetike;
- Aleksandra Petrović, konsultant EBRD;
- Miloš Laković, konsultant EBRD;
- Irena Šoć, samostalni savjetnik I u Direkciji za razvoj elektroenergetike ;
- Nevena Jelić, samostalni savjetnik I u Direkciji za razvoj elektroenergetike.

Do utvrđenog roka dostavljeno je 94 komentara, pitanja i sugestija i to od:

1. Crnogorskog distributivnog sistema Crne Gore, CEDIS;
2. Crnogorskog operatora tržišta električne energije, COTEE;
3. Elektroprivrede Crne Gore ad Nikšić, EPCG NK;
4. ASOCIJACIJE ZA DEMOKRATSKI PROSPERITET – Zid;
5. Privredne Komore Crne Gore;
6. Regulatorne agencije za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti, REGAGEN;
7. Kompanije CWP Global Europe;
8. NVO EKO-TEAM;
9. Udruzenja naftnih kompanija Crne Gore;
10. Iza Mekića, poljoprivrednog proizvođača, Rasovo, Bijelo Polje
11. Crnogorskog elektroprenosnog sistema Crne Gore, CGES

Svi komentari, pitanja i sugestije dobijeni od zainteresovanih strana tokom trajanja okruglih stolova i roka naznačenog u javnom pozivu detaljno su razmatrani i svi predlozi koji su ocijenjeni kao prihvatljivi uvaženi su i uključeni u tekst Nacrta zakona.

U nastavku je data tabela sa komentarima, pitanjima i sugestijama dostavljenim u toku trajanja okruglih stolova, kao i odgovorima na iste, od strane obrađivača.

Dostavljeni komentari, pitanja i sugestije koji se nijesu odnosili na predloženi tekst, odnosno Nacrt zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, nijesu razmatrani od strane obrađivača.

Tabela primjedbi sa okruglih stolova na Nacrt zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

<i>Redni broj</i>	<i>Davalac primjedbe</i>	<i>Primjedba</i>	<i>Odgovor obrađivača</i>
1.	CEDIS	1. Primjedba: član 8 – Značenje izraza Komentar: Potrebno dodati definiciju kupca - proizvođača;	Primjedba prihvaćena. Obrazloženje: Definicija kupca-proizvođača data je u članu 57, stav 1.
2.		2. Primjedba član 8 stav 6 Komentar: Trenutni predlog: 6) snaga elektrane je odobrena snaga elektrane utvrđena od strane nadležnog operatora sistema;” Predlog izmjene: 6) snaga elektrane je priključna snaga elektrane definisana aktom nadležnog operatora u postupku priključenja” Obrazloženje: Predloženo rješenje predstavlja preciziranje predmetne odredbe u cilju jasnog tumačenja.	Primjedba prihvaćena.

3.		3. Primjedba: član 27 stav 1 Komentar: Trenutni predlog: Povlašćeni proizvođači mogu da ostvare pravo na naknadu za energiju koju su mogli da proizvedu i stave na raspolaganje operatoru sistema, ali su bili spriječeni da isporuče takvu energiju usljed ograničenja isporuke od strane nadležnog operatora sistema. Predlog izmjene: Brisati predloženi stav, ili prilagoditi na sljedeći način: “Povlašćeni proizvođači priključeni na prenosni sistem mogu da ostvare pravo na naknadu za energiju koju su mogli da proizvedu i stave na raspolaganje operatoru sistema, ali su bili spriječeni da isporuče takvu energiju usljed ograničenja isporuke od strane nadležnog operatora sistema. Obrazloženje: Izmjena je predložena uslijed nepostojanja kontrolnih i korektivnih mehanizama u distributivnom sistemu (prije svega dvostranog napajanja);	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Obaveza plaćanja ove naknade propisana je članom 13 stav 7 Regulative (EU) 2019/943.

4.		4. Primjedba: član 40 stav 1 tačka 3 Komentar: Trenutni predlog: 3) elektrana iz tačke 2 ovog člana priključena na elektroenergetski sistem sa odobrenom snagom. Predlog izmjene: 3) elektrana iz tačke 2 ovog člana priključena na elektroenergetski sistem. Obrazloženje: Predlog brisati. Alternativno, potrebno precizirati na koju se snagu misli. Predlog: snaga priključenja proizvodnog objekta definisana ugovorom o priključenju predmetne elektrane;	Primjedba prihvaćena.

5.		5. Primjedba član 57 - Proizvodnja električne energije za sopstvenu potrošnju Komentar: Potrebno je dodati novi stav koji jasno definiše koji akt propisuje tehničke uslove za priključenje. Predlažemo da to bude pravilnik koji izrađuje Ministarstvo ili Pravilima za funkcionisanje distributivnog Sistema koja predlaže ODS a odobrava Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti; Obrazloženje: CEDIS izdaje tehničke uslove priključenja na SN mreži na osnovu proračuna u softverskom paketu SINICAL. Međutim, kada je u pitanju niskonaponska mreža, zbog nepostojanja digitalizovanih podataka NN mreže i nemogućnosti njenog modelovanja u bliskoj budućnosti, nije moguće sprovesti egzaktnu proračune. Trenutno za kupce-proizvođače koristimo empirijski kriterijum ograničenja priključne snage. Kao ograničenje na traforeonu usvojili smo kriterijum 50% od vršne snage u mjesecu septembru (u pitanju je mjesec kada je osunčanost velika, temperature su niže i završen je špic turističke sezone). Za stubne trafostanice, gdje nemamo balansna mjerenja, usvojili smo kriterijum 10% od vršne snage transformatora za ruralna područja i 20% za od vršne snage za prigradska područja. Glavni cilj ovog kriterijuma je da se izbjegnu tokovi snaga od NN prema SN mreži. Pitanje eventualnih problema u izvodima NN mreže, ovim nisu ni obuhvaćeni. Kako su u pitanju	Primjedba prihvaćena.

		neformalni kriterijumi, a sa druge strane postoji izuzetan pritisak za ugradnju fotonaponskih sistema od strane građanstva i kompanija, potrebno je predmetnu oblast normativno urediti kako bi ODS bio u stanju da sačuva stabilnost i sigurnost sistema. Posebno se skreće pažnja da ukupan zbir snaga izdatih tehničkih uslova za priključenje SE na SN mrežu, i do sada iskazano interesovanje za priključenje fotonaponskih sistema na NN mrežu (kupci –proizvođači), kao i već priključenih solarnih i hidroelektrana na distributivni sistem, iznosi oko 285 MW, a da je distributivni sistem u oktobru mjesecu bio opterećen orjentaciono sa oko 330 MW.	
6.		6. Primjedba: član 57 stav 5 Trenutni predlog: “Operator distributivnog sistema električne energije, odnosno zatvorenog distributivnog sistema električne energije, je dužan da uspostavi pojednostavljenu proceduru priključenja za elektranu krajnjeg kupca koji proizvodi električnu energiju sa sopstvene potrebe i za elektranu koja je dio demonstracionog projekta, instalisane snage 10,8 kW ili manje, ili ekvivalentnoj snazi priključka koji nije trofazni.” Obrazloženje: Potrebno precizirati šta se podrazumijeva pod pojednostavljenom procedurom, da li se ista odnosi na tehničke uslove priključenja ili trajanje administrativnih radnji? Dodatno, potrebno preciziranje granica snage priključka koji nije trofazni;	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Pojednostavljena procedura se odnosi na trajanje administrativnih radnji. Za priključke koji nijesu trofazni važe iste granične vrijednosti za snagu, kao za trofazni priključak.

7.		7. Primjedba član 57 stav 6 Trenutni predlog: “Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema električne energije, dužan je da donese i objavi na svojoj internet stranici opšti akt o postupku pojednostavljene procedure priključenja kojim se bliže uređuje način podnošenja zahtjeva za pojednostavljeno priključenje, uslovi za usvajanje zahtjeva, dokumentaciju koja se podnosi, rokove za postupanje koji ne mogu biti duži od 30 dana od podnošenja zahtjeva, rokove za priključenje na sistem i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.” Predlog izmjene: “Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema električne energije, dužan je da donese i objavi na svojoj internet stranici opšti akt o postupku pojednostavljene procedure priključenja kojim se bliže uređuje način podnošenja zahtjeva za pojednostavljeno priključenje, uslovi za usvajanje zahtjeva, dokumentaciju koja se podnosi, rokove za postupanje koji ne mogu biti duži od 45 dana od podnošenja zahtjeva, rokove za priključenje na sistem i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.” Obrazloženje: Predlog: povećati rok na 45 dana;	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Rok od 30 dana utvrđen je Direktivom (EU) 2018/2001, član 17 stav 1 podstav 2, pa se ne može mijenjati.

8.		8. Primjedba: član 59 stav 1 Trenutni predlog: “Operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da prioritetno preuzima električnu energiju od strane kupca – proizvođača, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada sistema.” Predlog izmjene: “Operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da prioritetno preuzima električnu energiju od strane kupca – proizvođača, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada Sistema. U navedenom slučaju kupac – proizvođač nema pravo na naknadu za električnu energiju koju je mogao da proizvede” Dodatno, dodati novi stav: “Kupac – proizvođač dužan je da omogućiti pristup invertoru radi kontrole priključka na sistem i podešenja zaštite, od strane ovlaštenih lica ODS-a.” Obrazloženje: Predložena dopuna prvog stava potrebna je iz razloga zaštite operatora sistema od odštetnih zahtjeva. Dodavanje novog stava neophodna je sa aspekta činjenice da, iako se radi o unutrašnjoj instalaciji korisnika, postoji mogućnost uticanja na inverter, što može dovesti do narušavanja parametara sistema, kao i direktno ugroziti živote i imovinu.	Primjedba (član 59 stav 1) se ne prihvata. Obrazloženje: Ovo zakonsko rješenje je u skladu sa članom 13 stav 7 Regulative (EU) 2019/943. Predlog za dodavanje novog stava je prihvaćen.

9.		9. Primjedba: član 59 st. 2 i 3 Trenutni predlog: “Operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da na mjestu primopredaje električne energije kupca – proizvođača ugradi brojilo koje omogućava odvojeno mjerenje količine predate i preuzete električne energije u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti. Operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da na mjestu primopredaje električne energije kupca – proizvođača ugradi brojilo koje omogućava mjerenje električne energije potrošene u objektu kupca proizvođača, u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.“ Predlog izmjene: “Operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da na mjestu primopredaje električne energije kupca – proizvođača ugradi brojilo koje omogućava odvojeno mjerenje količine predate i preuzete električne energije u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti. Operator distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da na mjestu primopredaje električne energije kupca – proizvođača ugradi brojilo koje omogućava	Primjedba (član 59 st. 2 i 3) se prihvata na način da je dodat odgovarajući stav.

		mjerjenje električne energije proizvedene u objektu kupca proizvođača, u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.“ Obrazloženje: Potrebno preciziranje da li je operator u obavezi da kod kupca – proizvođača instalira dva brojila Dodatno, smatramo da bi ispravno bilo vršiti mjerjenje električne energije proizvedene u proizvodnom modulu, obzirom na obavezu operatora sistema da vrši mjerjenje ili procjenu proizvedene električne energije (član 60 stav 2 ovog nacrt). Takođe, primjena predloženog rješenja obesmisli bi smisao instalacije proizvodnih modula, jer bi dovođila do plaćanja računa u punom iznosu, a ne do umanjenja potrošnje za dio energiju proizvedene u proizvodnom modulu.	
10.		10. Primjedba: član 62 stav 2 Trenutni predlog: “Obračun preuzete i predate proizvedene električne energije kupca-proizvođača vrši se primjenom: - šeme neto mjerenja za elektrane instalisane snage do 10,8kW, - šeme neto obračuna za elektrane instalisane snage u opsegu od 10,8 kW do 50 kW, - komercijalne šeme snabdijevanja za elektrane instalisane snage preko 50 kW.” Obrazloženje: Potrebno razmotriti ograničenje instalisane	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Instalirana snaga fotonaponskog sistema kupca-proizvođača ograničena je priključnom snagom krajnjeg kupca.

		snage fotonaponskog sistema kupca-proizvođača tako da ista po pravilu ne može biti veća od 5 kW. Priključenje veće snage, ali ne više od 70% odobrene priključne snage kupca, dozvoljeno je na osnovu proračuna zasnovanog na prosječnoj godišnjoj potrošnji kupca za period od prethodne tri godine, na način da se proračunom pokaže koja instalisana snaga ekvivalentna ostvarenoj prosječnoj potrošnji.	
11.		11. Primjedba član 62 stav 4 Trenutni predlog: “Obračun mrežnih usluga kupcima-proizvođačima vrši se u skladu sa metodologijom nadležnog mrežnog operatora.” Predlog izmjene: “Obračun mrežnih usluga kupcima-proizvođačima vrši se primjenom cijena definisanih u skladu sa metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena mrežnog operatora, kao zbir obračuna za preuzimanje električne enregije iz sistema i za predaju električne energije u sistem.” Obrazloženje: Potrebno precizirati da se radi o metodologijama za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena mrežnih operatora. Dodatno, od krucijalnog značaja je istaći da se korišćenje mrežnih usluga obračunava i za preuzimanje električne enregije iz sistema, kao i za predaju	Primjedba prihvaćena.

		električne energije u sistem. Navedeno je u skladu sa sadašnjom regulativom, koja propisuje da su korisnici sistema kako kupci, tako i proizvođači, iz čega proizilazi da kupci – proizvođači predstavljaju dualni entitet u pogledu korišćenja sistema mrežnih operatora. Navedeni stav je i u skladu sa članom 15 stav 2 tačka e) Direktive (EU) 2019/944, koja propisuje da aktivni kupci podliježu naknadama za mrežu koje odražavaju troškove, transparentne su i nediskriminatorne, te se zasebno iskazuju za električnu energiju koja je predata u mrežu i električnu energiju koja je potrošena iz mreže. Postupanje suprotno citiranoj normi dovodi do unakrsnog subvencioniranja između kategorija kupaca, jer će nakon sprovođenja korekcija, trošak korišćenja sistema, koji je trebao biti plaćen od strane kupaca – proizvođača pasti na teret ostalih kupaca, koji nemaju instalirane proizvodne module.	
12.		12. Primjedba član 62 stav 6 Trenutni predlog: “Kupac-proizvođač čija instalisana snaga elektrane prelazi 150 kW dužan je snabdjevaču prijavljivati dnevni raspored predate energije i snositi troškove debalansa.” Predlog izmjene: Dodati novi stav koji glasi: “Kupac-proizvođač čija instalisana snaga elektrane prelazi 150 kW dužan je nadležnom mrežnom	Primjedba prihvaćena.

		operatoru prijavljivati dnevni raspored predate energije.” Obrazloženje: Potrebno iste podatke dostavljati i nadležnom operatoru, te je potrebno predvidjeti dostavljanje podataka o voznom redu i operatoru distributivnog sistema;	
13.		13. Primjedba član 66 stav 4 Trenutni predlog: “Operator distributivnog sistema i zastupnik kupaca koji zajednički proizvode električnu energiju zaključuju ugovor kojim se uređuju pravila raspodjele električne energije i period za raspodjelu energije.” Predlog izmjene: “Snabdjevač i zastupnik kupaca koji zajednički proizvode električnu energiju zaključuju ugovor kojim se uređuju pravila raspodjele električne energije i period za raspodjelu energije.” Obrazloženje: Predmetni ugovor treba biti zaključen sa snabdjevačem, jer mrežni operator ne vrši fakturisanje usluga, već istu u ime mrežnog operatora ispostavlja snabdjevač;	Primjedba prihvaćena.

14.		14. Primjedba član 66 stav 9 Trenutni predlog: “Operator distributivnog sistema vrši raspodjelu proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički.” Predlog izmjene: “Snabdjevač vrši raspodjelu proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički.” Obrazloženje: Navedenu raspodjelu može sprovoditi jedino snabdjevač. Potrebno preformulisati;	Primjedba prihvaćena.
15.		15. Primjedba <u>poglavlje X</u> Zakon ne prepoznaje / definiše infrastrukturu (punionice e-vozila) za korištenje OIE u sektoru saobraćaja, kao ni uslove za priključenje predmetnih objekata na distributivni sistem. Potrebno dopuniti da se način priključenja, kao i kriterijumi i tehnički uslovi za priključenje punionica definišu pravilnikom koji izrađuje Ministarstvo ili Pravilima za funkcionisanje sistema nadležnog operatora;	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Direktiva (EU) 2018/2001 ne sadrži zahtjeve koje se odnose na punionice e-vozila.

16.	COTEE	1. Primjedba 1. U članu 8 stav 1 tačka 13 mijenja se i glasi: Ovlašćena ugovorna strana je energetska subjekt koji zaključuje ugovore o tržišnoj premiji i ugovore o fid-in tarifi sa privremenim povlašćenim i povlašćenim proizvođačima energije iz obnovljivih izvora koji imaju pravo na podsticaje u skladu sa ovim zakonom, kao i ugovor o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora sa snabdjevačem i kupcem samosnabdjevačem ; Obrazloženje: Operator tržišta je ovlašćena ugovorna strana koja shodno ovom zakonu zaključuje ugovore sa svim proizvođačima koji dobiju parvo na podsticaj bez obzira da li imaju status privremenog povlašćenog ili povlašćenog proizvođača. Takođe, članom 20 stav 3 i 4 predviđeno je da ovlašćena ugovorna strana zaključuje ugovor o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora sa snabdjevačem i kupcem samosnabdjevačem.	Primjedba prihvaćena.
17.		2. Primjedba U članu 20 stav 1 mijenja se i glasi: Ovlašćena ugovorna strana koja sa privremenim povlašćenim proizvođačem i povlašćenim proizvođačem zaključuje ugovor o pravu na podsticaje utvrđene ovim zakonom odgovorna je za isplatu tržišne premije, fid-in tarife, izvršavanje obaveza u vezi	Primjedba prihvaćena.

		garantovanog otkupa električne energije i preuzimanje balansne odgovornosti u skladu sa ovim zakonom. Obrazloženje: Operator tržišta je ovlašćena ugovorna strana koja shodno ovom zakonu zaključuje ugovore sa svim proizvođačima koji dobiju parvo na podsticaj bez obzira da li imaju status privremenog povlašćenog ili povlašćenog proizvođača.	
18.		3. Primjedba U članu 22 stav 1 i stav 3 tačke 1 i 3 mijenjaju se i glase: Povlašćeni proizvođači iz člana 21 stav 3 ovog zakona plaćaju ovlašćenoj ugovornoj strani balansno odstupanje za svako pozitivno ili negativno odstupanje ostvareno u odnosu na planiranu proizvodnju, u obračunskom intervalu, po jediničnoj naknadi za svaki kWh. Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo preciziranje pomenutog stava. 1) količine proizvedene električne energije za 11 mjeseci tekuće godine iz objekata koji su u sistemu tržišne premije; 3) prosječne tržišne cijene električne energije za 11 mjeseci tekuće godine sa referentne berze, elektrana koje su u sistemu tržišne premije u tekućoj godini; Obrazloženje: Na način kako je definisano u postojećem zakonskom rješenju, u praksi nije moguće posjedovati podatke za cijelu tekuću godinu, kako bi ovlašćena ugovorna strana odredila jediničnu naknadu najkasnije do	Primjedba (član 22 stav 1) prihvaćena. Primjedba (član 22 stav3 tačka3) djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Dosadašnja tačka 3 je razdvojena u tačke 3 i 4. Predlog da se navedu podaci za period od 11 mjeseci nije prihvaćen iz razloga što se predlaže uzimanje u obzir procjene podataka za dvanaesti mjesec u godini.

		31.decembra tekuće godine za narednu godinu, stoga je naš predlog da to bude proizvodnja za 11 mjeseci. Smatramo formulaciju tačke 3 neizvodljivom u praksi, tačnije definisanu tako da nije moguće zaključiti da li se koristi berzanska cijena ili cijena finansijskog odstupanja u balansnom mehanizmu. U praksi nije moguće posjedovati podatke za cijelu tekuću godinu, kako bi ovlašćena ugovorna strana odredila jediničnu naknadu najkasnije do 31.decembra tekuće godine za narednu godinu, stoga je naš predlog da to bude prosječna tržišna cijena električne energije za 11 mjeseci tekuće godine.	
19.		4. Primjedba U članu 25 stavovi 1 i 3 mijenjaju se i glase: Tržišna premija je vrsta podsticaja koja se obračunava i plaća kao razlika između referentne tržišne cijene i ostvarene cijene za proizvedenu električnu energiju, na osnovu ugovora o tržišnoj premiji zaključenog između ovlašćene ugovorne strane i privremenog povlašćenog proizvođača, tokom obračunskog perioda u eurocentima po kWh. Ako je u obračunskom periodu referentna tržišna cijena veća od ostvarene cijene, povlašćeni proizvođači električne energije dužni su da plate razliku između ovih cijena (u daljem tekstu: negativna tržišna premija) za proizvedenu električnu energiju ovlašćenoj ugovornoj strani u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji. Obrazloženje:	Primjedba prihvaćena.

		Smatramo da je formulacija sadržana u postojećem zakonskom rješenju nepotpuna zbog čega je predlog da se naglasi da se razlika između referentne tržišne cijene i ostvarene cijene odnosi na količinu proizvedene električne energije.	
20.		5. Primjedba U članu 28 stav 1 mijenja se i glasi: Ostvarena cijena na aukciji će se usklađivati jednom godišnje sa stopom inflacije iz prethodne godine u eurozoni počevši od godine sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača. Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo preciziranje pomenutog stava.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Konstatovano je da obje formulacije imaju isto značenje.
21.		6. Primjedba: U članu 29 stav 1 mijenja se i glasi: Iznos podsticaja u sistemu tržišne premije utvrđuje se na osnovu referentne tržišne cijene na dan-unaprijed tržištu električne energije na satnom nivou. Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo preciziranje pomenutog stava.	Primjedba prihvaćena na način da je definicija referentne tržišne cijene data u članu 8, Značenje izraza.

22.		7. Primjedba U članu 39 poslije stava 2 dodaje se novi stav 3 i glasi: Osnovne elemente i formu ugovora o tržišnoj premiji utvrđuje Ministarstvo. Dosadašnji stavovi 3, 4, 5, 6, 7 i 8 postaju stavovi 4, 5, 6, 7, 8 i 9. Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo preciziranje pomenutog člana, obzirom da aukcije sprovodi ministarstvo, a ugovor proističe iz sprovedene aukcije, koji u ime države zaključuje ovlašćena ugovorna strana.	Primjedba prihvaćena
23.		8. Primjedba: U članu 45 poslije stava 2 dodaje se novi stav 3 i glasi: Osnovne elemente i formu ugovora o fid-in tarifi utvrđuje Ministarstvo. Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo preciziranje pomenutog člana, obzirom da ne postoji podzakonski akt na osnovu kog bi operator tržišta mogao sačiniti ugovor o fid-in tarifi, za razliku od ugovora o fid-in tarifi koji su u primjeni u skladu sa Zakonom o energetici.	Primjedba prihvaćena.

24.		9. Primjedba U članu 53 stav 1 mijenja se i glasi: Evidenciju elektrana u kojima se proizvodi energija iz obnovljivih izvora vodi Ministarstvo. Obrazloženje: Kako je članom 47 stav 3 definisano da rješenje o sticanju statusa proizvođača iz obnovljivih izvora donosi Ministarstvo, shodno tome je u posjedu pomenutih rješenja pa samim tim ministarstvo već posjeduje evidenciju elektrana u kojima se proizvodi energija iz obnovljivih izvora, kao što je i definisano članom 54 ovog zakona kada su u pitanju garancija porijekla i evidencija istih (garancije porijekla izdaje operator tržišta i vodi evidenciju istih).	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Potrebno je da operator tržišta električne energije vodi evidenciju elektrana u kojima se proizvodi energija iz obnovljivih izvora, jer ovaj operator vodi evidenciju garancija porijekla za energiju koja se proizvodi u ovim elektranama.
25.		10. Primjedba U članu 89 stav 3 tačka 2 mijenja se i glasi: 2) ne vodi evidenciju ugovora o otkupu električne energije i ne objavljuje ih na svojoj internet stranici; Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo preciziranje teksta pomenute tačke.	Primjedba prihvaćena. Obrazloženje: Nakon dobijanja sugestija od Ministarstva pravde, kaznene odredbe su formulisane na odgovarajući način.

26.		11. Primjedba: U članu 90 poslije stava 1 dodaje se stav 2 i glasi: Način određivanja naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača koji su status povlašćenog proizvođača stekli u skladu sa odredbama Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) i raspodjele sredstava prikupljenih od naknada, bliži način obračunavanja proporcionalnog udjela snabdjevača električnom energijom i kupca samosnabdjevača, kao i postupanje sa viškom ili manjkom prikupljenih sredstava u kupovini i prodaji električne energije od povlašćenih proizvođača, utvrđuje se propisom Vlade. Dosadašnji stav 2 ovog člana postaje stav 3. Obrazloženje: Predlog dopune ovog člana proističe iz činjenice što je članom 46 Nacrta Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora definisano isključivo finansiranje sistema podsticaja budućih proizvođača električne energije. Naime, ovim Nacrtom nije definisan sistem podsticaja povlašćenih proizvođača električne energije koji su status povlašćenog proizvođača stekli na osnovu Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22).	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: U članu 90 stav 2 je propisano da će se do donošenja propisa na osnovu ovlašćenja iz ovog zakona primjenjivati podzakonski akti koji se odnose na obnovljive izvore energije donijeti na osnovu Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22).

27.		12. Primjedba: U članu 91 stav 2 mijenja se i glasi: Ugovori o otkupu električne enerije od povlašćenog proizvođača zaključeni u skladu sa Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) ostaju na snazi do isteka vremena na koji su zaključeni. Obrazloženje: Predlog ove formulacije je isključivo upodobljavanje teksta pomenutog stava sa odredbama Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) koji ne poznaje termin fid-in tarife.	Primjedba prihvaćena.
28.		13. Primjedba U članu 91 poslije stava 2 dodaje se stav 3 i glasi: Ugovori o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije otkupljene od povlašćenih proizvođača zaključeni u skladu sa Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) ostaju na snazi do isteka vremena na koji su zaključeni ugovori iz stava 2 ovog člana. Dosadašnji stav 3 ovog člana postaje stav 4. Obrazloženje: Obzirom da su ugovori o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije otkupljene od povlašćenih proizvođača zaključeni u skladu sa odredbama Zakona o energetici i da su isti zaključeni sa snabdjevačem nakon zaključivanja ugovora iz stava 2 ovog člana, smatramo da ovaj zakon treba da, pored odredbi koje se odnose na ugovore o otkupu električne	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Član 91 sadrži odredbe koje se odnose na važenje ugovora o podsticajima povlašćenih proizvođača, zaključenih u skladu sa Zakonom o energetici. („Službeni list CG“,br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22)

		energije od povlašćenog proizvođača sadrži i odredbe koje se odnose na već zaključene ugovore o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije otkupljene od povlašćenog proizvođača.	
29.		14. Primjedba Pored iznijetih predloga izmjena i dopuna Nacrta Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, ukazujemo na neophodnost da se iz Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) u ovaj zakon prenesu u cjelosti, na način kako sada glase, odredbe koje se odnose na garancije porijekla. Takođe, kako je članom 129 stav 1 tačka 10 Zakona o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16, 51/17, 82/20, 29/22 i 152/22) propisano da operator tržišta zaključuje ugovore sa snabdjevačima i kupcima samosnabdjevačima o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača ili prodaje tu energiju i energiju iz tačke 16 ovog stava i pripadajuće garancije porijekla na berzanskom tržištu električne energije, u skladu sa propisom Vlade, to ukazujemo da je i ovo pitanje neophodno razmotriti u okviru Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.	Primjedba za garancije porijekla prihvaćena. Predlog u vezi sa članom 129 Zakona o energetici je prihvaćen u dijelu koji se odnosi na zaključivanje ugovora sa snabdjevačima i kupcima samosnabdjevačima o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača.

30.	EPCG AD NIKŠIĆ	1. Primjedba Elektrane i objekti na koje se primjenjuje sistem podsticaja Član 16 stav 4 tačka 2 Obrazloženje: Predlažemo da se doda: „vjetro elektrane dizajnirane da iskoriste offshore energiju vjetra za proizvodnju električne energije instalirane na fiksnim temeljima ili plutajućim platformama"	Primjedba se ne prihvata Obrazloženje: Ovaj član je preformulisan tako da obuhvata sve potrebne objekte za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora za koje se može steći pravo na podsticaje u skladu sa ovim zakonom.
31.		2. Primjedba Određivanje i obaveze ovlašćene ugovorne strane Član 20 stav 3 Komentar: Predlažemo izmjenu ovog stava tako da isti glasi: "Ovlašćena ugovorna strana je dužna da električnu energiju kupljenu od povlašćenog proizvođača, tokom trajanja podsticajnog perioda iz člana 13 ovog zakona, prodaje: snabdjevaču, kupcu samosnabdjevaču ili na berzanskom tržištu električne energije." Obrazloženje: Članom 129 stav 1 tačka 10 važećeg Zakona o energetici predviđena je obaveza Operatora tržišta električne energije da "zaključuje ugovore sa snabdjevačima i kupcima samosnabdjevačima o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača ili prodaje tu energiju i energiju iz tačke 16 ovog stava i pripadajuće garancije porijekla na berzanskom tržištu električne energije, u skladu sa propisom iz člana 23 stav 6 ovog zakona". Imajući ovo u vidu smatramo da ovaj Zakon sa prethodno predloženim stavom ograničava	Primjedba djelimično prihvaćena. Član 20 stav 3 Obrazloženje: Predloženo rješenje je prihvaćeno za vrijeme trajanja prelaznog perioda koji se primjenjuje u sistemu tržišnih premija.

		djelatnosti operatora tržišta električne energije, što je nedopušteno. Član 20 stav 6 tačka 5 Obrazloženje: Predlažemo da se nakon tačke 5 doda nova tačka 6 kojom bi se ovlašćenoj ugovornoj strani dalo pravo - obaveza da električnu energiju otkupljenu od povlašćenih proizvođača može prodavati na berzanskom tržištu, kako je to propisano članom 129 stav 1 tačka 10 Zakona o energetici.	Član 20 stav 6 tačka 5 Obrazloženje: Predloženo rješenje je prihvaćeno za vrijeme trajanja prelaznog perioda koji se primjenjuje u sistemu tržišnih premija.
32.		3. Primjedba Tržišna premija, Član 25 stav 2 Obrazloženje: Da li ovdje treba da stoji ugovor o fid-in tarifi jer nacrt u članu 13 definiše da se sistem tržišnih premija primjenjuje nakon završetka prelaznog perioda, a član 14 propisuje da se „tokom prelaznog perioda iz člana 13 stav 1 ovog zakona povlašćeni proizvođač ima pravo na fid-in tarifu koja se utvrđuje u konkurentnom aukcijskom postupku“.	Primjedba prihvaćena i odredba formulisana na odgovarajući način.
33.		4. Primjedba Usklađivanje ostvarene cijene sa inflacijom , Član 28 stav 1 Obrazloženje: Da li uopšte usklađivati sa stopom inflacije. Ovo treba dodatno precizirati na način što bi se propisalo na primjer da se ostvarena cijena za tekuću godinu utvrđuje na način što se ostvarena cijena iz prethodne godine usklađuje sa ostvarenom stopom inflacije u eurozoni u prethodnoj godini.	Odgovor: Potrebno je usklađivanje sa stopom inflacije, a odredba je formulisana na odgovarajući način.

34.		5. Primjedba Referentna tržišna cijena, Član 29 stav 4 Obrazloženje: Ostaje nejasno da li se referentna tržišna cijena određuje na satnom, dnevnom ili mjesečnom nivou?	Odgovor: Referentna tržišna cijena je definisana u članu 8 stav 1 tačka 39 i određuje se na satnom nivou.
35.		6. Primjedba Pokretanje postupka aukcije, Član 32 stav 2 tačka 15 Obrazloženje: Da li je ovo u koliziji sa članom 28 gdje stoji "Ostvarena cijena na aukciji će se uskladiti sa stopom inflacije u eurozoni jednom godišnje počevši od godine sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača". Kako stopa inflacije nije poznata u trenutku aukcije nejasno je kako može biti definisana tenderskom dokumentacijom. Pored toga, mišljenja smo ako je nešto propisano Zakonom nije potrebno stavljati u tekst poziva, tim prije što se ovdje vjerovatno radi o ostvarenoj stopi inflacije u prethodnoj godini.	Primjedba prihvaćena. Iz člana 32 stav 2 izbrisana je tačka 15.
36.		7. Primjedba Kvalifikacija, Član 33 stav 9 Obrazloženje: Smatramo da minimalne uslove za kvalifikaciju na aukciji za dodjelu tržišnih premija treba precizirati na način da obuhvataju UTU izdate na osnovu prostorno planskog dokumenta tj. ne one koji su izdati na osnovu člana 218c. Precizirati šta je dokaz o mogućnosti priključenja elektrane na EES (u skladu sa Zakonom o energetici) i precizirati uslove koje prijavljeni učesnik treba ispuniti u pogledu zaštite životne sredine.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Kao jedan od minimalnih uslova za kvalifikaciju na aukciji za dodjelu tržišnih premija za neodređene lokacije, definisaće se postojanje prostorno - planske dokumentacije kojom se omogućava realizacija predmetnog projekta.

37.		8. Primjedba Trajanje i produženje statusa privremenog povlašćenog proizvođača Član 38 stav 1 Privremeni povlašćeni proizvođač je dužan da pribavi građevinsku dozvolu u roku od dvije godine od sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača. Obrazloženje: Koji je smisao vezivanja za građevinsku dozvolu?	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Potrebno je ograničiti vrijeme za realizaciju projekta izgradnje elektrane za koju je zaključen ugovor o podsticajima.
38.		9. Primjedba Fid-in tarifa Član 44 stav 1 Pravo na fid-in tarifu može se steći samo u vezi sa malim postrojenjima ili demonstracionim projektima u skladu sa ovim zakonom. Obrazloženje: Razmotriti potrebu postojanja fid-in tarife za mala postrojenja. Da li je ovdje potrebno unijeti novi stav koji se odnosi na aukcije za fid-in tarifu u prelaznom period koji uređuje član 14 a to je: Tokom prelaznog perioda iz člana 13 stav 1 ovog zakona, povlašćeni proizvođač ima pravo na fid-in tarifu, koja se utvrđuje u konkurentnom aukcijskom postupku. Utisak je da aukcijski postupak za fid-in tarifu u prelaznom periodu nije detaljno normiran. Ako bi se unio novi stav ili dopunio stav 1 u tom dijelu, opis aukcijskog postupka propisan stavovima 2-10, kao i naredni član 45 mogao bi se primijeniti i na aukcije za fid-in tarifu u prelaznom periodu, jer je evidentno iz naslova i stava 1 da se opisani aukcijski postupak odnosi samo na mala postrojenja i demonstracione projekte.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Direktivom (EU) 2018/2001 je predviđena fid-in tarifa za mala postrojenja i demonstracione projekte. Odredbe koje se odnose na fid-in tarifu će biti izmijenjene na način da će povlašćeni proizvođač u posebnom postupku ostvarivati parvo na fid-in tarifu za vrijeme čitavog podsticajnog perioda.

		Ukoliko bi se ovaj predlog prihvatio onda bi naslov trebalo da glasi V. SISTEM FID-IN TARIFA.	
39.		10. Primjedba Fid-in tarifa Član 44 stav 7 Komentar: Predlažemo izmjenu ovog stava tako da isti glasi: "Ovlašćena ugovorna strana je dužna da električnu energiju kupljenu od povlašćenog proizvođača, tokom trajanja podsticajnog perioda, prodaje: snabdjevaču, kupcu samosnabdjevaču ili na berzanskom tržištu električne energije." Obrazloženje: Članom 129 stav 1 tačka 10 važećeg Zakona o energetici predviđena je obaveza Operatora tržišta električne energije da "zaključuje ugovore sa snabdjevačima i kupcima samosnabdjevačima o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača ili prodaje tu energiju i energiju iz tačke 16 ovog stava i pripadajuće garancije porijekla na berzanskom tržištu električne energije, u skladu sa propisom iz člana 23 stav 6 ovog zakona". Imajući ovo u vidu smatramo da ovaj Zakon sa ovako predloženim stavom ograničava djelatnosti operatora tržišta električne energije, što je nedopušteno.	Primjedba prihvaćena.

40.		11. Primjedba Fid-in tarifa Član 44 stav 8 Komentar: Poslije ovog stava predlažemo da se doda novi stav koji glasi: "Prodajna cijena, sadržana u Ugovoru o kupoprodaji obaveznog proporcionalnog udjela električne energije iz obnovljivih izvora, po kojoj ovlašćena ugovorna strana prodaje energiju snabdjevaču jednaka je prosječnoj prodajnoj cijeni po kojoj snabdjevač snabdijeva svoje krajnje kupce." Obrazloženje: Članom 46 ovog Zakona kao i Zakona o energetici nije predviđena obaveza snabdjevača da na bilo koji način učestvuje u sistemu podsticaja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora. Predloženo rješenje obezbjeđuje da snabdjevač ne ostvaruje dobit niti trpi troškove po osnovu prometovanja energije proizvedene u objektima povlašćenih proizvođača, što treba da je i suština zakonskog rješenja.	Primjedba se ne prihvata Obrazloženje: Potrebno dodatno razmotriti ovo pitanje.
41.		12. Primjedba Plaćanje naknade za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora Član 46 stav 2 Komentar: Primjena ovog stava promijeniće aktuelno rješenje kojim su potrošači iz kategorije domaćinstava, za prvih 300 kWh, bili oslobođeni plaćanja naknade za podsticaj.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Plaćanje naknade za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora biće uređeno podzakonskim aktom koji će se donijeti na osnovu ovog zakona.

42.		13. Primjedba Plaćanje naknade za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora Član 46 stav 6 Komentar: Razmisliti da li ovo rješenje zadržati. Predlažemo brisanje. Postojeći Zakon o energetici propisuje ovu mogućnost, ali je ista propisana u periodu kada su postojali vrlo veliki kupci sa vrlo velikom potrošnjom (KAP i Željezara) pa je primjena standardne naknade mogla ugroziti njihovu održivost što sada nije slučaj. Sa druge strane trenutno postoje distributivni kupci (priključeni na 35 i 10 kV naponu) sa značajnom potrošnjom koji plaćaju standardnu naknadu, pa bi ovakva mjera mogla biti diskriminatorna prema njima i favorizujuća za kupce priključene na 110 kV napon. Pored toga norma je neodređena sa riječi “može”. Ukoliko bi se brisala ova norma onda je potrebno predložiti brisanje iste i u Zakonu o energetici.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Potrebno dodatno razmotriti ovo pitanje.
43.		14. Primjedba Proizvođač električne energije iz obnovljivih izvora, Član 47 stav 2 tačka 1 Komentar: Razmisliti da li da li proizvođače električne energije koji trenutno ostvaruju pravo na podsticaj treba isključiti iz kategorije “Proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora” kao što je to ovim stavom predloženo. Nesporno je da je period podsticaja ograničen pa nakon isteka tog perioda ili ukoliko se dobrovoljno opredijele za izlazak iz sistema podsticaja, oni logično moraju pripadati toj kategoriji proizvođača.	Primjedba prihvaćena.

44.		15. Primjedba Izdavanje garancije porijekla Član 48 stav 9 Komentar: Riječ “dostavi” zamijeniti sa “dostavlja” jer se ne radi o jednokratnoj aktivnosti već stalnoj (kontinualnoj).	Primjedba prihvaćena.
45.		16. Primjedba Proizvodnja električne energije za sopstvenu potrošnju Član 57 stav 3 Komentar: Primjena ovog rješenja je diskutabilna s obzirom na trenutni i planirani broj kupaca proizvođača. Ovdje se radi o energiji koja se mjesečno deponuje u sistem a zatim povlači od strane istog proizvođača. Logično bi bilo da se izdavanje garancija porijekla veže samo za višak energije kupca proizvođača koji bude utvrđen godišnjim obračunom ali to nebi bilo saglasno sa propisanim rokom važenja. Pored toga članom 48 propisano da se ista izdaje na 1MWh, a kako je mjesečna količina deponovane eneregije za većinu kupaca proizvođača značajno manja od tog iznosa, to je njeno izdavanje na mjesečnom nivou praktično nemoguće. Zbog navedenog predlažemo brisanje prava izdavanja na garancije porijekla za kupce proizvođače. i Član 57 stav 5 Komentar: Predlog EPCG da umjesto 10,8 stoji 16kW?	Primjedba (Član 57 st. 3 i 5) je prihvaćena.

46.		17. Primjedba Odnos kupca-proizvođača i snabdjevača, Član 58 stav 1 Komentar: Predlažemo da kupac-proizvođač zaključuje ugovor o kupoprodaji električne energije kojim se pored isporuke energije kupcu utvrđuje i obaveza snabdjevača da otkupljuje povremene viškove. Trenutno je takva praksa u EPCG. Član 58 stav 3 Komentar: Termin Ugovor o potpunom snabdijevanju ne poznaje aktuelni Zakon o energetici Crne Gore, pa ako se insistira na njegovom korišćenju isti je potrebno definisati u članu 8 – Značenje izraza ovog Zakona. Obrazloženje: Pošto shodno članu 62 ovog zakona postoje 3 šeme obračuna potrebno je uključiti sve tri ili jednostavnije riječi “neto mjerenjem ili neto obračunom” zamijeniti riječima “ primjenom nekih od načina obračuna propisanim članom 62 ovog zakona.”	Primjedba (Član 58 st. 1 i 3) prihvaćena.
47.		18. Primjedba Pravo na prioritetan pristup kupca-proizvođača, Član 59 stav 1 Komentar: Pošto mrežni operator ne preuzima energiju predlažemo da se riječi “preuzima električnu energiju” zamijeni sa riječima “omogućiti preuzimanje električne energije”. Član 59 stav 3 Komentar:	Primjedba (Član 59 stav 1) prihvaćena. Primjedba (Član 59 stav 3) se ne prihvata. Obrazloženje: Operator prenosnog, distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog sistema je odgovoran za obezbjeđenje normalnih naponskih prilika u mreži.

		Dodati novi stav: Operator prenosnog, distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog sistema nije odgovoran za privremeni prestanak rada elektrane zbog naponskih neprilika na mreži prouzrokovanih vremenskim ili drugim tehničkim neprilikama.	
48.		19. Primjedba Evidencija kupaca-proizvođača i procjena njihove proizvodnje, Član 60 stav 1 Komentar: Pošto kupac proizvođač može biti priključen i na prenosni sistem to je navedenu obavezu potrebno proširiti i na operatora prenosnog sistema. Član 60 stav 2 Komentar: Ispred riječi "procjenu" staviti riječi "mjerenje ili". Ovo iz razloga što se u sledećem članu -član 61 pominje pojam "mjerenje ili procjena"	Primjedba (Član 60 st. 1 i 2) prihvaćena.
49.		20. Primjedba Član 61 Neto mjerenje, Ovaj naslov zamijeniti sa: "Mjerenje pruzete i predate električne energije" Član 61 stav 1 Komentar: Predlažemo da se ovaj stav stav prebaci kao stav 1 u članu 63 Član 61 stav 2	Primjedba vezano za naslov prihvaćena. Primjedba (Član 61 stav 1) se ne prihvata. Obrazloženje: Zbog izmjene naziva ove vrste mjerenja stav 1 je ostao u članu 61.

		Komentar: Imajući u vidu da se prvim riječima ovog stava definiše nadležni mrežni operator, a da članom 57 nijesu data ograničenja za kupce proizvođače izuzev priključne snage, realno je pretpostaviti da se kupac proizvođač može priključivati i na prenosni i distributivni system mišljenja smo da treba ispred riječi “distributivni” doda riječ “prenosni i”	Primjedba (Član 61 stav 2) prihvaćena.
50.		21. Primjedba Neto obračun , Član 62 Komentar: Naziv ovoga člana promijeniti tako da isti glasi: NAČINI OBRAČUNA. Član 62 stav 1 Komentar: Predlažemo da se ovaj stav izbac i iz ovog člana i isti prebaci u član 64 kao stav 1, kao i da se riječ “troškova” zamijeni sa riječi “računa”. Član 62 stav 2 Komentar: Predlog EPCG da umjesto šeme neto mjerenja za elektrane instalisane snage do 10,8 kW stoji 16kW i Predlog EPCG da umjesto šeme neto obračuna za elektrane instalisane snage u opsegu od 10,8 kW stoji 16kW. Član 62 stav 6 Komentar: Predlog EPCG da umjesto Kupac-proizvođač čija instalisana snaga elektrane prelazi 150 kW stoji 300kW.	Primjedbe djelimično prihvaćene. Obrazloženje: Primjedba za naslov nije prihvaćena, kao i za premještanje stava 1 člana 62 u član 64, jer je prihvatljivije postojeće rješenje. Prihvaćen je predlog da se u stavu 1 riječ “troškova” zamijeni riječju “računa”, kao i predlog za instalisane snage elektrana u st. 2 i 6 ovog člana.

51.		22. Primjedba Šema neto mjerenja, Član 63 stav 1 Komentar: Ovdje se prebacuje stav 1 člana 61 pa svi postojeći stavovi ovog stava se pomjeraju za 1 i Ovaj stav nije dobar jer u potpunosti ne definiše neto obračun. Ako se usvoji prethodni komentar EPCG ovaj stav postaje stav 2 i isti treba da glasi: “Osnovica za mjesečni obračun preuzete i predate električne energije kod primjene šeme neto mjerenja je neto razlika zbira predate električne energije kupca - proizvođača na mjestu konekcije i rezultata iz stava 3 ovog člana i preuzete električne energije”. Član 63 stav 3 Komentar: Ako se usvoji komentar 1 iz ovog člana ovdje treba da umjesto “stava 1” stoji “stava 2”. Riječi „po svim stavkama računa“ treba brisati jer je u koliziji sa članom 62 stav 4. Član 63 stav 5 Komentar: Ako se usvoji prvi komentar EPCG iz ovog člana tada riječi “iz stava 4” treba zamijeniti sa riječima “iz stava 5”. Član 63 stav 6 Komentar: Ovo nije dobro, jer bi to značilo da kupac plaća naknadu za podsticaj na razliku proizvedene i preuzete energije, a treba obrnuto t.j na razliku preuzete i proizvedene energije. Ako se usvoji prvi komentar EPCG iz ovog člana ovaj stav treba da glasi: “Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, koju plaća kupac-proizvođač u slučaju primjene šeme neto	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Predlog za premještanje stava 1 člana 61 u član 63 nije prihvaćen zbog potencijalnih promjena u pozivima na odredbe u ovom zakonu. Ostali predlozi su prihvaćeni.

		mjerjenja, vrši se primjenom na osnovicu iz stava 4 ovog člana”.	
52.		23. Primjedba Šema neto obračuna , Član 64 stav 1 Komentar: Ako se prihvati prvi komentar EPCG iz člana 62 ovdje se prebacuje stav 1 iz člana 62 a svi naredni stavovi pomjeraju se za 1 Član 64 stav 4 Komentar: Ako se prihvata prethodni komentar EPCG ovdje umjesto “stav 3” treba da stoji “stav 4”.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Nije izvršeno premještanje stava 1 iz člana 62.
53.		24. Primjedba Komercijalna šema snabdijevanja , Član 65 stav 5 Komentar: Imajući u vidu da ovdje nije propisan način obračuna debalansa za ove kupce, a da nema podzakonskog akta koji to tretira, pretpostavljamo da se obračun debalansa vrši primjenom jediničnih cijena odstupanja za sve sate obračunskog perioda koju utvrđuje operator tržišta električne energije. Da li je to potrebno precizirati u ovom članu? Ako se prihvata komentar EPCG na zadnji stav člana 62, u ovom članu u stavovima 3, 4 i 5 treba “150 KW” zamijeniti sa “300 kW”.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Primjedba je prihvaćena u odnosu na snagu proizvodnog postrojenja kupca-proizvođača. Obračun debalansa će biti uređen doradom Nacrta ovog zakona ili donošenjem podzakonskog akta.

54.		25. Primjedba Kupci-proizvođači koji zajednički djeluju ,Član 66 stav 9 Komentar: Razmotriti mogućnost donošenja podzakonskog akta kojim bi se, između ostalog, će se definisati varijante raspodjele proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički.	Primjedba/Sugestija je prihvaćena. Obrazloženje: Raspodjela proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički će se urediti u podzakonskom aktu.
55.		26. Primjedba ZAJEDNICE OBNOVLJIVIH IZVORA ENERGIJE Pojam, Član 67 stav 2 Komentar: Imajući u vidu da se ova mogućnost udruživanja pravnih i fizičkih lica u zajednicu obnovljivih izvora po prvi put pominje u našem energetsom zakonodavstvu, a da ovaj zakon ne propisuje principe i način udruživanja, dijeljenje benefita kao i način kontrole zajednice mišljenja smo da je neophodno predvidjeti donošenje podzakonskog akta kojim bi se, između ostalog definisala sva pitanja ove zajednice. To može biti jedinstveni akt koji bi pored zajednice obnovljivih izvora dodatno normirao i varijante raspodjele proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički.	Primjedba/Sugestija je prihvaćena. Obrazloženje: Ova oblast je dodatno razrađena u Nacrtu ovog zakona.

56.		27. Primjedba Komentar: Predlažemo dodavanje članova vezanih za strateško partnerstvo, koji mogu imati drugačiju numeraciju u zavisnosti od dijela Zakona u kom se dodaju. (Prilog – Članovi vezani za strateško partnerstvo)	Primjedba se prihvata.
57.	ASOCIJACIJA ZA DEMOKRATSKI PROSPERITET - Zid	28. Primjedba Pitanje 1: Da li individualni ili privatni proizvođač obnovljive energije (solarne na primjer) može dobiti status solarne mini-elektreane?	Odgovor na pitanje 1: Ovo pitanje je uređeno u članu 47 Nacrta zakona.
58.		29. Primjedba Pitanje 2: Da li takav proizvođač može na tržištu prodavati struju po slobodno formiranoj cijeni ili isključivo shodno cijeni određenoj od strane regulatora?	Odgovor na pitanje 2: Ovaj proizvođač može prodavati električnu energiju po slobodno formiranoj cijeni na tržištu.

59.		30. Primjedba Pitanje 3: Zašto se se posebno i detaljno ne regulišu “off-grid” proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora (npr. solarna energija).	Odgovor na pitanje 3: Zato što takvi objekti nemaju uticaj na elektroenergetski sistem.
60.		31. Primjedba Pitanje 4: Da li garancija porijekla iz člana 47 znači da postoji sistem certifikovanih količina struje koje u nekom trenutku individualni proizvođač može ponuditi mreži. Drugačije rješenje ako je predviđeno (a nejasno je iz formulacije odredaba), nije svrsishodno.	Odgovor na pitanje 4: U Nacrta zakona (član 8 stav1 tačka 5) data je definicija: garancija porijekla je elektronski dokument koji ima isključivu funkciju da pruži dokaz krajnjem kupcu da je određeni udio ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora.
61.		32. Primjedba Pitanje 5: Mogu li se količine struje iz certifikovanih izvora kupiti u non-real vremenu i po principu malog power-purchase-agreement izmedju korisnika i proizvođača?	Odgovor na pitanje 5: Ovim zakonom nije prepoznat status certifikovanih izvora.

62.		33. Primjedba Komentar 1: Nacrt zakona ne tretira pravno kategoriju prosumera, niti je ona vidljiva iz odredaba nacrta zakona, što je ključno pitanje u smislu uključivanja većeg broja ljudi u korišćenje energije iz obnovljivih izvora. Ovo je posebno sporno imajući u vidu brojne aktivne, ali i i+buduće projekte koji se (su)finansiraju iz Eko fonda i Fonda za inovacije. Smatramo da bi regulisanje ovog pitanja značajno doprinijelo racionalnoj i efikasnijoj implementaciji zakona.	Odgovor na komentar 1: Kategorija prosumera uređena je u Nacrtu zakona, poglavlje KUPCI-PROIZVOĐAČI.
63.		34. Primjedba Komentar 2: Pretpostavka da samostalni proizvođač ne funkcioniše isključivo kao prosumer gazdinstvo i ne proizvodi značajnije količine električne energije niti proizvodi struju samo za komercijalne potrebe, ali je nejasno iz predloženih odredaba (vidjeti Komentar 1)	Odgovor na komentar 2: Kategorija prosumera uređena je u Nacrtu zakona, poglavlje KUPCI-PROIZVOĐAČI.
64.		35. Primjedba Komentar 3: Nejasno je regulisana situacija u kojoj se proizvođačii struje iz obnovljivih izvora uključuju u sistem punionica električnom energijom, te je implicitno nejasno da li se kao takvi mogu subvencionirati da nude konkurentniju nižu cijenu za potrebe saobraćaja.	Odgovor na komentar 3: Punionice za e-vozila nijesu predmet ovog zakona, već će biti uređene novim Zakonom o energetici.

65.		36. Primjedba Komentar 4: U članu 8 izostalo je definisanje pojma „balansiranje“ koji se pojam dalje tretira u u članovima 21 i 22. Isti pojam nije regulisan ni sistemskim zakonom koji reguliše energetiku.	Odgovor na komentar 4: Izraz “balansiranje” biće definisan u novom Zakonu o energetici i Zakonu o prekograničnoj razmjeni električne energije i prirodnog gasa.
66.		37. Primjedba Komentar 5: Nacrt zakona ne tretira elektrifikaciju saobraćaja, iako ima zaseban dio koji se odnosi na korišćenje OIE u saobraćaju. Nacrt isključivo pominje biogoriva i potrebu aktera da imaju terminale za biogoriva. Ova nedosljednost stvara veliku pravnu prazninu.	Odgovor na komentar 5: Pitanje integracije elektromobilnosti u elektroenergetsku mrežu će biti uređeno u novom Zakonu o energetici.
67.		38. Primjedba Komentar 6: Iz formulacije odredaba nejasno je da li su off-grid proizvođači podložni regulaciji, te da li su uopšte poželjni u sistemu, a ukoliko jesu koja regulativa se na njih odnosi.	Odgovor na komentar 6: Funkcionisanje off-grid proizvođača ne uređuje se ovim zakonom.

68.	Privredna Komora Crne Gore	1. Primjedba: Član 12 stav 3 Komentar: U članu 12 stav 3 je definisan tako da stavlja u nepovoljniji položaj investitore koji su već započeli sa realizacijom projekta. Takođe, demotiviše postojeće investitore da nastave razvoj projekata do trenutka objave aukcije. Na taj način negativno se utiče na dinamiku izgradnje novih proizvodnih objekata kao i postizanja multiplikativnih efekata investicija.	Odgovor na komentar: Opredjeljenje je da se ne daju podsticaji investitorima koji su prethodno obezbijedili sredstva za realizaciju projekta.
69.		2. Primjedba: Članovi 15 i 30 Komentar: Pojasniti da se aukcije mogu odnositi i na lokacije koje nijesu u vlasništvu države i u tom slučaju predvidjeti eksproprijaciju, kako bi se izbjegla situacija u kojoj je vlasnik lokacije u prednosti u odnosu na učesnike aukcije.	Odgovor na komentar: U članu 30 Nacrta zakona propisano je da se aukcije mogu sprovoditi na lokacijama koje nijesu u vlasništvu države, odnosno na neodređenim lokacijama.
70.		3. Primjedba: Član 22 stav 2 Komentar: Mišljenja smo da bi formula za indeksaciju trebalo biti dostupna iz razloga što može značajno uticati na finansijski dio za buduće projekte.	Odgovor na komentar: Nije neophodno da formula za indeksaciju bude sastavni dio ovog Nacrta zakona. Ovo pitanje će detaljnije biti razrađeno u javnom pozivu za učešće u postupku dodjele podsticajnih mjera.

71.		4. Primjedba: Član 38 Komentar: Molimo da se preispita rok za dobijanje građevinske dozvole imajući u vidu da je potrebno dosta Elaborata i dokumentacije pripremiti u roku od 2 godine, svjesni činjenice da se mora poštovati zaštita životne sredine i određena istraživanja i mjerenja koja ista zahtijevaju, te da investitor ne smije snositi odgovornost za eventualnu neažurnost državnih organa.	Odgovor na komentar: U članu 38 detaljno je uređeno pitanje roka za dobijanje građevinske dozvole. Rokovi za dobijanje dozvola su određeni Direktivom (EU) 2018/2001.
72.		5. Primjedba: Član 68 stav 2 Komentar: Predlaže se brisanje stava. Ovako definisan stvara stiuaciju da se za sve faze projekta (od projektovanja do održavanja elektrane) angažuju privredna društva čija je pretežna djelatnost upravo proizvodnja električne energije, a nije im dozvoljeno da budu dio zajednice.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Zajednice obnovljive energije uređene su u skladu sa Direktivom (EU) 2018/2001.
73.		6. Primjedba: Član 71 Komentar: Ukoliko ostane dio normi iz oblasti Korišćenje energije iz OIE u saobraćaju, potrebno je u članu 71 stav 1 normu" dužan" je zamjeniti sa "može " tako da bi norma glasila ... može da stavi biogorivo na tržište ... Predlog: Predlog je i da se da alternativa distributerima i prodavcima na veliko i malo, odnosno da se umjesto biogoriva na maloprodajnim objektima mogu postaviti elektropunjači. Naime, ne postoji adekvatna infrastruktura za primjenu odredbi ovog	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Ovo pitanje biće dodatno uređeno u Nacrtu zakona i pripadajućim podzakonskim aktima.

		zakona koji se odnose na energetske subjekte koji se bave trgovinom na veliko i malo naftnim derivatima. Primjena ove odredbe podrazumjeva kompletnu rekonstrukciju maloprodajnih objekata-benzinskih pumpi, a ako se uzme da su pravilnici o gradnji istih iz 70 godina prošlog vijeka podrazumjevalo bi nemogućnosti za rekonstrukciju istih i izdvajanje ogromnih finansijskih sredstava.	
74.	Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti	1. Primjedba: Član 22 „Način utvrđivanja jedinične naknade iz stava 2 ovog člana utvrđuje“Agencija“. Komentar: Agencija, kako je to propisano Zakonom o energetici, ima značajne nadležnosti u oblasti balansiranja, što je najizraženije kroz nadležnost utvrđivanja osnovne cijene odstupanja u balansnom mehanizmu kako bi subjekti debalansa nadoknadili troškove koje su oni izazvali. Izračun jedinične naknade na osnovu kriterijumima propisanih ovim članom, nije ni u kakvoj relaciji sa troškovima balansnog mehanizma već sa podsticanjem proizvodnje iz obnovljivih izvora, te smatramo da bi ova nadležnost trebala da pripada subjektu koji raspisuje aukcije i utvrđuje kvote i podsticaj. Nadalje, analizom predloženih kriterijuma propisanih ovim članom, koji po svojoj prirodi nisu kriterijumi nego ulazni parametri, te smatramo da bi način njihovog određivanja trebao biti utvrđen podzakonskim aktom.	Primjedba prihvaćena.

75.		2. Primjedba: Član 26 „Maksimalnu cijenu električne energije koju ponuđač može ponuditi u postupku aukcije određuje Agencija.“; „Bliži kriterijumi i način određivanja maksimalne cijene iz stava 1 ovog člana utvrđuju se metodologijom koju donosi Agencija.“ Komentar: Naš stav je da ova nadležnost ne treba da bude u ingerenciji Agencije već Ministarstva kao subjekta koji raspisuje aukcije i utvrđuje kvote i podsticaj, je već obrazloženo i argumentovano u uvodnom dijelu ovog dopisa. Nadalje, analizom predloženih kriterijuma propisanih ovim članom, koji po svojoj prirodi nisu kriterijumi nego ulazni parametri, te smatramo da bi način njihovog određivanja trebao biti utvrđen podzakonskim aktom.	Primjedba prihvaćena.
76.		3. Primjedba: Član 29 „Metodologiju za utvrđivanje referentne tržišne cijene, kao i zamjenske cijene utvrđuje “Agencija.“ Komentar: Naš stav je da ova nadležnost ne treba da bude u ingerenciji Agencije već Ministarstva kao subjekta koji raspisuje aukcije i utvrđuje kvote i podsticaj, je već obrazloženo i argumentovano u uvodnom dijelu ovog dopisa.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Referentna tržišna cijena se ne utvrđuje u skladu sa metodologijom Agencije, već je to cijena električne energije na crnogorskom dan-unaprijed tržištu električne energije, na satnoj osnovi. Agencija utvrđuje metodologiju za određivanje zamjenske cijene.

77.		4. Primjedba: Član 56 „Bliži uslovi i način izdavanja, prenošenja, upotrebe i povlačenja garancija porijekla, kao i sadržaj i način dostavljanja podataka iz člana 48 stav 10 ovog zakona, bliži sadržaj garancije porijekla iz člana 49 ovog zakona, bliži sadržaj i način vođenja evidencija iz čl. 53 i 54 ovog zakona utvrđuje Agencija.“ Komentar: Nadležnosti utvrđivanja bližih uslova i načina izdavanja, prenošenja, upotrebe i povlačenja garancija porijekla, kao i sadržaj i način dostavljanja podataka iz člana 48 stav 10 ovog zakona, bliži sadržaj garancije porijekla iz člana 49 ovog zakona su do sada bile u nadležnosti Vlade, ali imajući u vidu tip ovih nadležnosti, ne smatramo da mora biti isključivo u nadležnosti Ministarstva. Nadležnosti utvrđivanja bližeg sadržaja i način vođenja evidencija iz čl. 53 i 54 – vođenja evidencije elektrana u kojima se proizvodi energija iz obnovljivih izvora i evidencije garancija porijekla, do sada je bilo u nadležnosti Operatora tržišta, a kako on i vodi ove registre, smatramo da je i najrelevantniji za utvrđivanje njihovog sadržaja i načina vođenja, te da ove nadležnosti treba da mu se vrate.	Primjedba prihvaćena.

78.		5. Primjedba: Uvidom u dostavljeni nacrt ovog zakona uočili smo da nijesu prenešene odredbe koje se tiču Pravila o garancijama porijekla koje donosi operator tržišta a odobrava Agencija, kao akt neophodan za učlanjenje COTEE u asocijaciju AIB. Smatramo da nadležnosti donošenja i odobravanja treba da ostanu nepromijenjene u odnosu na sadašnje zakonsko rješenje jer je uloga COTEE da postane član ove asocijacije i jedini direktno učestvuje u postupku učlanjenja.	Primjedba prihvaćena.
79.		6. Primjedba: Član 23 - predviđena je obaveza Agencije: „Osnovne elemente i formu ugovora o preuzimanju balansne odgovornosti tokom prelaznog perioda utvrđuje „Agencija.“ Komentar: Smatramo da propisivanje ovog ugovara treba da, kao što je slučaj sa svim ugovorima vezanim za balansno tržište i tržište električnom energijom uopšte, bude predmet Tržišnih pravila koja donosi operator tržišta, a odobrava Agencija.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: U članu 23 Nacrta zakona propisano je da model ugovora o preuzimanju balansne odgovornosti utvrđuje ministarstvo nadležno za poslove energetike, kao dio tenderske dokumentacije.
80.	Kompanija CWP Global Europe	1. Primjedba: Član 8 (Značenja i izrazi): fid-in tarifa je garantovana otkupna cijena po kWh neto količine električne energije koju elektrana koja koristi obnovljive izvore isporuči u elektroenergetsku mrežu; Komentar: feed-in tarifa je vrsta podsticaja/državne pomoći a ne garantovana otkupna cena; to je vrsta podsticaja kojom se proizvođaču garantuje otkupna	Primjedba prihvaćena.

		cena po proizvedenom kWh za isporučenu električnu energiju u elektroenergetski sistem	
81.		2. Primjedba: Član 12: Podsticaji se ne mogu dobiti za elektranu za čiju izgradnju je, prije podnošenja prijave za učestvovanje na aukciji, investitor podnio prijavu građenja u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata. Komentar: Ovaj kriterijum bi trebalo da bude vezan za trenutak u kome projekat ima obezbeđeno finansiranje, odnosno u kome je otpočeo izgradnju. U svakom slučaju potrebno je uskladiti sa zakonom koji reguliše izgradnju.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Prema relevantnim propisima EU podsticaji se ne daju kada je investitor obezbijedio finansiranje projekta. Smatra se da je finansiranje projekta obezbijeđeno kada se podnese prijava građenja za elektrane snage do 1 MW, odnosno zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za složene inžinjerske objekte u koje spadaju elektrane snage 1 MW i više.
82.		3. Primjedba: Član 14 : Tokom prelaznog perioda iz člana 13 stav 1 ovog zakona, povlašćeni proizvođač ima pravo na fid-in tarifu, koja se utvrđuje u konkurentnom aukcijskom postupku. Istekom prelaznog perioda pravo na fid-in tarifu zamjenjuje se pravom na tržišnu premiju. Komentar: Jasan je koncept u kome se predviđa organizovanje aukcija za dodelu premije pri čemu će pobjednici na aukcijama imati pravo na garantovani otkup električne energije i cenu koju su dobili na aukcijama do ispunjenja uslova definisanih u članu 13	Primjedba prihvaćena.

		ovog Zakona. U ovom članu Zakona to je definisano kao pravo na feed-in tarifu. Feed-in tarifa predstavlja podsticaj kojim se garantuje otkupna cena električne energije za svaki proizvedeni kWh električne energije u koju je uračunat i trošak balansiranja. U članu 22 je definisana posebna naknada za balansiranje koju povlašćeni proizvođač plaća ugovornoj strani. Definisanje posebne naknade je suprotno osnovnoj definiciji, odnosno konceptu feed-in tarife. Dodatno, u članu 44 navedeno da pravo na feed-in tarifu imaju mala postrojenja i demonstracioni projekti, što dovodi do kolizije sa članom 13. Predlog je da se u članu 13 „pravo na feed-in tarifu“ zameni sa formulacijom „pravo na otkup proizvedene električne energije i pravo na garantovanu cenu postignutu u aukcijama za dodelu premije, od strane ovlašćene ugovorne strane“	
83.		4. Primjedba: Član 22: Jediničnu naknadu iz stava 1 ovog člana određuje ovlašćena ugovorna strana u fiksnom iznosu sa unaprijed određenom formulom za indeksaciju, najkasnije do 31. decembra tekuće za narednu godinu Komentar: nedovoljno precizno napisano u smislu da li se jedinična naknada za balansiranje utvrđuje na godišnjem nivou za sve korisnike premije ili se do 31. decembra naknada utvrđuje za nove aukcije i buduće korisnike premije. Naknada za balansiranje bi trebalo da bude poznata najkasnije u trenutku objave poziva za učestvovanje na	Primjedba prihvaćena i odredba precizirana.

		aukcijama i ona ne bi trebalo da bude podložna izmenama u toku trajanja prelaznog perioda.	
84.		5. Primjedba: Član 27 - Povlašćeni proizvođači mogu da ostvare pravo na naknadu za energiju koju su mogli da proizvedu i stave na raspolaganje operatoru sistema, ali su bili spriječeni da isporuče takvu energiju usljed ograničenja isporuke od strane nadležnog operatora sistema. Bliže uslove za ostvarivanje prava iz stava 1 ovog člana propisuje Ministarstvo. Komentar: Ukoliko se ovo odnosi na curtailment u slučaju redispečing, naknada bi trebalo da bude uređena tržišnim pravilima, a ne propisana od strane Ministarstva.	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Obaveza plaćanja ove naknade propisana je članom 13 stav 7 Regulative (EU) 2019/943. Predlog će biti razmotren u toku daljeg rada na ovom zakonu.
85.		6. Primjedba: Član 26: Odluku o određivanju maksimalne cijene iz stava 1 ovog člana Agencija donosi do kraja tekuće za narednu godinu i objavljuje na svojoj internet stranici. Komentar: S obzirom na veliku volatilnost tržišta električne energije, možda je bolje maksimalnu cenu odrediti u trenutku objave poziva za učešće na aukcijama.	Primjedba prihvaćena.

86.		7. Primjedba: Član 29 Iznos podsticaja u sistemu tržišne premije utvrđuje se na osnovu referentne tržišne cijene na dan-unaprijed tržištu električne energije. Ako se tržišna premija određuje u zavisnosti od referentne tržišne cijene, a tržišna cijena električne energije koja je osnov za izračunavanje referentne tržišne cijene je negativna, tržišna premija se ne isplaćuje za period negativne tržišne cijene električne energije. Ovlašćena ugovorna strana određuje i na svojoj internet stranici objavljuje zamjensku cijenu, u slučaju da referentna tržišna cijena nije dostupna tokom obračunskog perioda u toku trajanja ugovora o tržišnoj premiji. Referentnu tržišnu cijenu u skladu sa metodologijom iz stava 5 ovog člana određuje i objavljuje na svojoj internet stranici ovlašćena ugovorna strana do 15. dana u tekućem mjesecu za prethodni mjesec. Metodologiju za utvrđivanje referentne tržišne cijene, kao i zamjenske cijene utvrđuje Agencija. Komentar: Nije precizno napisano da je referentan cena cena sa dan-unapred organizovanog tržišta u Crnoj Gori (MEPX). Referentna cena mora biti cena sa MEPX, jer samo na ovaj način se povlašćenom	Primjedba prihvaćena.

		proizvođaču može garantovati cena postignuta na aukciji. Referentnu cenu ne može utvrđivati operator tržišta Crne Gore niti bilo koji drugi subjekt. Eventualno, metodologija iz poslednjeg stava ovog člana se može odnositi na utvrđivanje cene u satima u kojima eventualno ne postoji satna cena na MEPX.	
87.		8. Primjedba: Član 33: Minimalni uslovi za kvalifikaciju na aukciji za dodjelu tržišnih premija za unaprijed određene lokacije obuhvataju: 1. finansijsku sposobnost za realizaciju projekta, 2. tehničku osposobljenost i dokaz o prethodnom iskustvu u uspješnom završetku sličnih projekata, i 3. sredstvo obezbjeđenja. Pored uslova iz stava 8 ovog člana minimalni uslovi za kvalifikaciju na aukciji za dodjelu tržišnih premija za neodređene lokacije obuhvataju i: 1. urbanističko-tehničke uslove (prostorno-planske osnove za izgradnju elektrane i infrastrukture za priključenje elektrane na elektroenergetski sistem); 2. dokaz o mogućnosti priključenja elektrane na elektroenergetski sistem; 3. uslove koje prijavljeni učesnik treba ispuni u pogledu zaštite životne sredine. Komentar: Eliminacioni uslov u tački 2 za unapred određene lokacije, a koji se neposredno odnosi i na neodređene lokacije nije precizno definisan i može dovesti do slobodnog tumačenja da li su ispunjeni kriterijumi za tehničku osposobljenost, odnosno šta se	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: Uslov iz člana 33 stav 8 tačka 2 je izbrisan.

		smatra za uspješno završen sličan projekat. Potrebno je ovo dodatno precizirati. Dodatno, da li ovaj uslov treba da postoji samo za unapred određene lokacije u kojima je država partner investitoru.	
88.	NVO EKO-TEAM	1. Primjedba: Član 16 Elektrane i objekti na koje se primjenjuje sistem podsticaja Komentar: Član 16 Nacrt zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora propisuje koje elektrane imaju pravo na podsticaj u okviru ovog zakona. Među izlistanim tehnologijama, izdvaja se i proizvodnja energije u hidroelektranama, instalisane snage do 10 MW. S obzirom da je Eko-tim, zajedno sa drugim kolegama iz civilnog sektora vodila dugoročnu iscrpnu borbu za zaustavljanje daljeg razvoja i podsticanje proizvodnje električne energije iz malih hidroelektrana (mHE)¹, dokazujući, kredibilno i argumentovano a na bazi realnih činjenica njihovu: ekonomsku, društvenu i ekološku neopravdanost, te imajući u vidu da naša primjedba nije prethodno usvojena, iako je ista bila poslata na prethodne radne verzije Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, smatramo za shodnim da ponovo skrenemo pažnju na realnu potrebu za isključivanjem svakog vida podsticaja koji se dovodi u vezu sa razvojem hidroelektrana u Crnoj Gori.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Hidroenergetski potencijal predstavlja jedan od najvažnijih energetske potencijala Crne Gore. Diversifikacijom izvora električne energije postiže se veća sigurnost snabdijevanja električnom energijom, a hidroelektrane imaju značajan ulogu u obezbjeđenju sigurnosti snabdijevanja. Imajući u vidu navedeno, potrebno je iskoristiti raspoloživi hidropotencijal kroz izgradnju hidroelektrana i omogućiti korišćenje podsticaja za male hidroelektrane (snage do 10 MW), uz obavezno poštovanje propisa iz oblasti zaštite životne sredine.

		Uspostavljeni sistem koncesionih naknada i podsticaja za proizvodnju električne energije iz hidro potencijla snage do 10 MW u Crnoj Gori nema društveno-ekonomsku opravdanost i sa stanovišta društva je štetan jer na godišnjem nivou pravi direktan društveni i finansijski gubitak. Zbog izuzetnog negativnog uticaja na životnu sredinu, Vlada Crne Gore mora trajno ukinuti plaćanje podsticaja za male hidroelektrane do 10 MW. Ogroman iznos plaćenih subvencija (prema posljednjim informacijama sa kojim Eko-tim raspolaže za rad 32 male hidroelektrane (mHE), iznos ukupnih subvencija na kraju 2021. godine, dostigao je sumu od preko 22 miliona eura bez PDVa) jasno ukazuje da potrošači plaćaju 'ceh' pogrešnih politika, koja je omogućila projekte mHE, a za koje je već potvrđeno da nijesu u javnom, već dominantno u privatnom interesu. Male hidroelektrane ne rješavaju problem deficita električne energije, ali nepovratno uništavaju crnogorske rijeke i životnu sredinu. Hidroenergetski objekti malih kapaciteta bili su predmet izraženog protivljenja društvene zajednice u prošlom periodu i kao takvi ne bi trebali biti razmatrani kroz bilo koji sistem podsticaja. U nacrtu Zakona o OIE, FBIH i Kosovo su isključili podsticaja za hidroelektrane dok ih je Republika Srpska ograničila za postrojenja manja od 150 kW. Po pravilima EU (CEEAG, dio 4.1.3.3.), dozvoljeno je ograničiti podsticaje na određene tehnologije npr. za potrebe diversifikacije ili radi smanjenje zagađenje životne sredine. Crna Gora je već jako zavisna od hidroenergije, a sve su više prisutne i nepovoljne hidrološke prilike, stoga se treba orijentisati na projekte iz solara i vjetra, umjesto što dalje podstičemo nove hidroelektrane.	

89.	Udruženja naftnih kompanija	1. Primjedba: Član 71 Komentar: Ovako definisana norma Nacrta zakona propisuje obavezu stavljanja u promet biogoriva privrednicima u ovoj oblasti. Ovo je problematično sa više aspekata. Prvo, moramo biti veoma jasni da infrastruktura privrednih subjekata u Crnoj Gori ne može da odgovori na zahtjeve ponuđenog zakonskog rješenja, te samim tim uvođenjem istog će se u značajnoj mjeri povećati troškove privrednih subjekata, zahtijevati dodatno ulaganja u infrastrukturu, a biće neophodan i dug vremenski period kako bi se sve ovo implementiralo. Želimo da naglasimo, da privredni subjekti u ovoj oblasti, posluju u skladu sa zakonskom regulativom koja je kreirana i prije nekoliko decenija što smo često ukazivali našim dopisima i zahtijevali izmjene istih jer su takva rješenja odavno prevauđena na nivou EU, da marža ovih privrednih subjekata nije usklađivana sa svim turbulencijama na tržištu, i da većina preduzeća, posebno posljednjih nekoliko godina, veoma teško posluju. Sve ovo Vam jasno govori, da osim vremena, privrednim subjektima će ovaj proces nanijeti velike finansijske troškove, koje oni u ovom trenutku ne mogu servisirati. Sa druge strane, postavlja se pitanje, koji je to procenat biogoriva koji mora biti na tržištu jer ni taj dio nije difinisan ovim zakonskim rješenjem. Dovodimo se u situaciju da zakonskim rješenjem stvaramo obavezu za privredne subjekte da moraju da stavljaju određenu količinu biogoriva, koja nije definisana, a da će to sve plaćati finalni korisnici, tj građani. A svi smo svjesni činjenice da su cijene upravo biogoriva, nakon početka rata u Ukrajni, naglo povećane, što je dodatno ukazuje na to da će usvajanje ovakvih zakonskih rješenja u značajnoj mjeri povećati cijene na tržištu. Samim tim, smatramo da u situaciji kakva jeste trenutno u Crnoj Gori, kada imamo stopu	Primjedba djelimično prihvaćena. Obrazloženje: RED II direktiva nalaže da udio OIE u finalnoj potrošnji u saobraćaju bude minimalno 14 % do 2030. godine. Norma će se dodatno upodobiti, na način da se ne odnosi iskuljivo da stavljanje biogoriva u promet od strane energetske subjekata koji trguju na veliko i malo naftnim derivatima.

		inflacije od oko 25% u posljednje dvije godine, smatramo da nije opravdano dodatno, veliko povećanje cijene goriva. Zbog manjkavosti predloženog Nacrta, i nedovoljne preciznosti postavlja se pitanje ko su zapravo finalni korisnici biogoriva. Jasno je da ovako definisan Nacrt ne precizira način prodaje biogoriva, da li će se prodavati kao odvojeni proizvodi ili će se prodavati miješanjem u postojeće. Imajući u vidu stanje u Crnoj Gori, te sve pozitivne ali i negativne aspekte korišćenja biogoriva jasno je da se mora vidjeti koliko je zapravo tržište za nešto, što bi se prema predloženom Nacrtu uvelo kao obaveza. Dovodimo se u situaciju da zakonskim rješenjem stvaramo obavezu za privredne subjekte da moraju da stavljaju određenu količinu biogoriva, a da nemaju finalne korisnike, što će samo stvoriti dodatne troškove privredi. Jasno je svima, da za korišćenje biogoriva i vozila moraju biti tehnološki napredna, što sigurno nije slučaj sa Crnom Gorom, a sa druge strane i da budemo veoma jasni da još uvijek ne postoji potpuno povjerenje korisnika u ove vrste goriva, zbog nedovoljne primjene i informacija, pa se dovodi u pitanje u prvom slučaju ukoliko se miješa sa postojećim, da li će negativno uticati na automobile i da li zapravo na taj način onemogućujemo upotrebu najvećeg broja vozila u Crnoj Gori, a sa druge strane strane ukoliko imamo poseban proizvod pitanje je ko će to kupovati. Jasno je da u oba slučaja isključivo trpe privrednici ali i građani. Jasno je da obavezom uvođenja biogoriva dovodimo i u situaciju finalne korisnike da moraju da koriste iste, iako to ne žele, što može biti opravdano kako sa finansijske strane a tako i iz ugla nepovjerenja u ove vrste goriva, koje još uvijek nisu dovoljno prihvaćene na globalnom nivou. A sa	

		druge strane, ono što jeste sistemska greška ovog Nacrta je da prepoznaje privredne subjekte u ovoj oblasti kao rafinerije, a činjenica je da kod nas ne postoje, već su isključivo distributeri. Imajući to u vidu, jasno je da kompanije ne proizvode ni biogoriva ni ostala goriva, pa se samim tim nedefinisanjem načina plasiranja na tržište dodatno komplikuje situacija za ove subjekte. Samim tim što su isključivo distributeri, za prvu i drugu situaciju, miješanja biogoriva ili posebni proizvodi, je privrednicima neophodna dodatna infrastruktura kao i tehnologija, kako bi se stavilo biogorivo na tržište a većina njih u ovom trenutku nema mogućnost za širenje svojih kapaciteta. Predlog Udruženja je da Ministarstvo, ukoliko je neophodno da se u ovom trenutku mijenja ova regulativa, promijeni definisani obavezni karatker norme: Energetski subjekat koji se bavi trgovinom na veliko i malo naftnim derivatima koji se koriste u saobraćaju dužan je da stavi biogoriva na tržište u cilju postizanja planiranog udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja u skladu sa Nacionalnim energetskim i klimatskim planom. Prijedlog: Energetski subjekat koji se bavi trgovinom na veliko i malo naftnim derivatima koji se koriste u saobraćaju može da stavi biogoriva na tržište u cilju postizanja planiranog udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja u skladu sa Nacionalnim energetskim i klimatskim planom. Takođe, jasno je da će ovaj proces zahtijevati dosta vremena za prilagođavanje, a da postoje i druge mogućnosti da se postignu planirani ciljevi EU. Smatramo da bi Ministarstvo trebalo da razmisli da ovu normu zamijeni sa promovisanjem upotrebe	

		električnih automobila što može u narednom periodu, u potpunosti da ostvari definisane ciljeve.	
90.	Izo Mekić Adresa, Rasovo 84000 Bijelo Polje Poljoprivredni proizvođač	Primjedba: S poštovanjem sam inspirisan sa ovakvom mogućnošću makar za predloge od strane građana! Ali su rokovi vremenski za učešće diskriminatorski bez ikakvog razumnog uvažavanja veoma kratki. Pa da se građani samo sa ovom materijom bave, ne bi mogli stići na učešće. Veoma sam bio zainteresovan ali zbog kratkog roka vremenskog objavljeno osmog. A završava se danas ili u petak nijesam stigao da pročitam predlog zakona samo djelimično, iako sam životno želio više učestvovati. Ugrožen sam bespravnim isključenjem domaćinstva sa mreže, pa bih predložio da se domaćinstvima isključenim zbog dugovanja i nemogućnošću uplate duga zbog teške i siromaštvom izazvane situacije nemogućnošću redovne uplate, a male i štedljive potrošnje ispod 700-900 kilovata mjesečno omogući ekstra pomoć i podrška i subvencije do 90 posto od projekta! Kao i da se subvencionira najviše domaćinstvima, pomoć bez ikakvih ugovora ili obaveza i uslovljavanja, jedino kontrola ispravnosti - atest! Zahvaljujem i nijesam sastavio ostale predloge, a posjedujem iskustvo iz nužde.	Primjedba se ne odnosi na odredbe Nacrta zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.

91.	CGES	1. Primjedba Član 11: Stav 1 tačka (ii) Komentar: predlažemo da se koriguje na način “ili se na drugi način na crnogorskom dan-unaprijed tržištu obezbijedi godišnji obim trgovine u iznosu od najmanje 1TWh”.	Primjedba prihvaćena.

92.		2. Primjedba Član 20, stav 3 Komentar: Obratiti pažnju na stav 3 koji ostavlja mogućnost za zloupotrebe.	Primjedba prihvaćena.

93.		3. Primjedba Član 22: Stav 1 tačka (ii) Komentar: predlažemo da se koriguje na način “ili se na drugi način na crnogorskom unutar-dnevnom tržištu obezbijedi godišnji obim trgovine u iznosu od najmanje 0,3TWh”.	Primjedba prihvaćena.

94.		4. Primjedba Član 25 Komentar: Predlažemo brisanje člana – biće riješeno drugim zakonskim aktom.	Primjedba se ne prihvata. Obrazloženje: Primjedba će se dodatno razmotriti u toku daljeg rada na Nacrtu zakona.

Crna Gora
Sekretarijat za zakonodavstvo

Adresa: Vuka Karadžića br. 3
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 231-535
fax: +382 20 231-592
www.gov.me/szz

Broj: 03-040/24-41/7

5. juna 2024. godine

Za: **Ministarstvo energetike i rudarstva**

Gospodinu prof. dr Saši Mujoviću, ministru

Veza: Broj: 01-302/24-47/18 od 3. juna 2024. godine

Predmet: **Mišljenje na Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora**

Poštovani gospodine Mujoviću,

Na **PREDLOG ZAKONA O KORIŠĆENJU ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORA**, iz okvira nadležnosti ovog Sekretarijata, nemamo primjedbi, budući da su primjedbe i sugestije ovog Sekretarijata date predstavnicima tog Ministarstva 5. juna 2024. godine, inkorporirane u predloženi tekst zakona.

Imajući u vidu da je ovim zakonom uređeno pitanje javnog nadmetanja u postupku pretkvalifikacije koje se odnosi na cijenu zakupa zemljišta, odnosno visinu i iznos naknade za korišćenje prirodnog bogatstva, neophodno je izvršiti izmjene Zakona o državnoj imovini ("Službeni list CG", broj 21/09) i Zakona o koncesijama ("Službeni list CG", br. 8/09, 73/19 i 125/23), radi njihovog međusobnog usklađivanja.

Takođe, kako smo već ukazali u mišljenju broj 03-040/24-41/5 od 9. maja 2024. godine, na pojedina predložena rješenja Predloga zakona neophodno je pribaviti mišljenja nadležnih ministarstava, i to:

1) Ministarstva prostornog planiranja, urbanizma i državne imovine - u odnosu na član 10, član 15 stav 5, član 29 stav 2 tačka 1, član 30, čl. 33, 34 i 35, član 38 i član 47 stav 8 Predloga zakona, kojima se uređuje nadležnost za određivanje unaprijed određenih lokacija u državnoj imovini, i utvrđivanje naknade za zakup zemljišta, odnosno naknade za korišćenje prirodnog bogatstva;

2) Ministarstva finansija - u odnosu na član 51 stav 1 i član 77 stav 3 Predloga zakona kojima se uređuje finansiranje sistema podsticaja;

3) Ministarstva javne uprave - u odnosu na čl. 95 do 100 Predloga zakona kojima su propisani nadzor, inspeksijski nadzor, prava, dužnosti i ovlašćenja energetskog inspektora;

4) Ministarstva pravde - u odnosu na čl. 101, 102 i 103 Predloga zakona kojima se propisuju kaznene odredbe; i

5) Zajednice opština Crne Gore - u odnosu na odredbe Predloga zakona kojima se uređuju prava i obaveze jedinica lokalne samouprave u vezi korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

Crna Gora
MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA

Primljeno:	07.06.2024			
Org. jed.	Jed. kas. i zbir.	Redni broj	Prilog	Vrijednost
02-040/24-41/29				

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-040/24-3857/2

Podgorica, 05.06.2024. godine

Za: MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA, Rimski trg br. 46, Podgorica

gospodinu, prof. dr Saši Mujoviću, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Veza: Vaš akt broj: 01-302/24-47/17 od 03.06.2024. godine

Poštovani gospodine Mujoviću,

Povodom *Predloga zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora*, Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Uvidom u tekst Predloga zakona i Izveštaj o analizi uticaja propisa, konstatovano je da će se donošenjem ovog zakona uvesti model podsticanja korišćenja energije iz obnovljivih izvora zasnovan na realnijim okvirima, uz nižu naknadu za građane i državu, u odnosu na postojeći model koji trenutno egzistira u Zakonu o energetici u pogledu obnovljivih izvora energije. Izgradnja energetske objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora podrazumijeva unapređenje čitavog poslovnog ambijenta u državi budući da su investicije u oblasti energetike u novčanom smislu veoma visoke. Imajući u vidu navedeno, sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u dostavljenu dokumentaciju i Izveštaj o analizi uticaja propisa navedeno je da za implementaciju Predloga zakona nisu potrebna finansijska sredstva u 2024. godini kao ni u 2025. godini. Za definisanje potrebnih finansijskih sredstava za naredni period biće potrebno sprovesti niz aktivnosti koje zahtijevaju vremenski period od nekoliko godina. Naime, kako je u dopisu navedeno, predloženim propisom je predviđeno da se sistem podsticaja može finansirati iz sredstava prikupljenih na osnovu naknade koju plaćaju krajnji kupci i iz sredstava državnog budžeta. Pravo na podsticaj proizvođač, koji je ostvario pravo na tržišnu premiju, ostvaruje tek nakon puštanja u pogon energetske objekta, a čemu predhodi niz koraka.

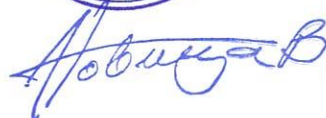
U dopisu je navedeno da je prvi korak od kojeg zavisi dinamika izgradnje energetske objekta kao i iznos naknade, je donošenje prvog Nacionalnog energetske i klimatske plana (NECP), čije usvajanje se očekuje u narednom periodu. NECP-om će se predvidjeti kako vrsta objekta koji će se graditi tako i dinamika njihove izgradnje. Tek nakon navedenog, Vlada shodno ovom Predlogu zakona, može donijeti trogodišnji plan sistema podsticaja na osnovu opštih smjernica energetske politike, NECP-a i obaveza preuzetih ratifikovanim međunarodnim ugovorima, u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, kao i raspored aukcija za tržišnu premiju. Ministarstvo energetike i rudarstva sprovodi aukcije na osnovu raspoloživih kvota koje propisuje Vlada.

Navedeni postupak aukcije, kako je dopisom navedeno, smatra se uspješnim ako dođe do zaključenja ugovora, nakon čega slijedi faza projektovanja, kao i faza izgradnje. Nadalje se navodi da maksimalna cijena koju proizvođači mogu ponuditi na aukciji, a koja predstavlja cijenu po kojoj će prodavati proizvedenu električnu energiju, određuje država. Po ovom modelu prednost za dobijanje podsticaja će imati oni investitori koji ponude najnižu cijenu u odnosu na maksimalno definisanu, te na taj način se očekuje ostvarenje smanjenja troškova električne energije. Po predloženom zakonskom rješenju tržišna premija predstavlja razliku između cijene na aukciji koju investitor ponudi i cijene na berzi.

Shodno navedenom, a imajući u vidu da za implementaciju navedenog Predloga zakona nije potrebno izdvajanje finansijskih sredstava iz budžeta države u 2024. i 2025. godini, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta, u načelu nema primjedbi. S obzirom da se Predlogom zakona predviđa donošenje Nacionalnog energetskog i klimatskog plana, kao i drugih podzakonskih akata, čija implemetacija može zahtijevati izdvajanje budžetskih sredstava, Ministarstvo finansija će se izjasniti sa aspekta obezbijeđenosti sredstava iz budžeta države prilikom pripreme istih.

Dodatno, ukazujemo da je potrebno član 53 korigovati na način da se doda stav u kome se definiše obaveza predhodnog dobijanja saglasnosti Ministarstva finansija sa aspekta uticaja na budžet države na propis Vlade kojim se propisuje način prikupljanja i korišćenja sredstava za podsticanje korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

S poštovanjem,

MINISTAR
Novica Vuković

Kontakt osobe:

mr Anastasija Perućica, Direktorat za finansijski sistem i koordinaciju politika, anastasija.perucica@mif.gov.me;
Ratko Novović, Direktorat za državni budžet, ratko.novovic@mif.gov.me.

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA	Ministarstvo energetike i rudarstva
NAZIV PROPISA	Nacrt Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

1. Definisanje problema

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

- Donošenjem Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora izvršiće se dalje usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU u oblasti energetike. Odredbe Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i podzakonski akti koji će biti doneseni na osnovu istog usklađuju se sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođenom za članice Energetske zajednice. Usklađivanje ove pravne tekovine je i obaveza koja prozilazi iz Zelene agende za Zapadni Balkan koja preslikava Evropski zeleni sporazum za ovaj region koji predstavlja ogroman izazov za Crnu Goru, i koji se tiče prvenstveno razvoja energetskog sektora. Važan dokument kojim se, ne samo država Crna Gora, već i čitav region Zapadnog Balkana, obavezao na zelenu tranziciju a koji je usvojen na Samitu Berlinskog procesa u Sofiji u novembru 2020. godine, i isti nas obavezuje da idemo u pravcu razvoja što većeg broja projekata zasnovanih na obnovljivim izvorima.

Ovim zakonom stvoriće se uslovi za sprovođenje aukcija u oblasti obnovljive energije u Crnoj Gori i uvođenje tržišnog mehanizma podrške odnosno podsticajnih mjera za električnu energiju iz obnovljivih izvora, u cilju postizanja najpovoljnijih cijena električne energije za potrošače i manjeg regulatornog rizika za investitore. Pored toga, primjena ovog zakona će doprinijeti većem iskorišćenju raspoloživih potencijala obnovljivih izvora energije, ubrzavanju zelene energetske tranzicije i razvoju održivog i diversifikovanog elektroenergetskog sektora u Crnoj Gori. Konkurentni aukcijski procesi će omogućiti Crnoj Gori da poveća udio električne energije iz obnovljivih izvora u svom elektroenergetskom miksu i smanji zavisnost od uglja, što će doprinijeti smanjenju negativnog uticaja energetskog sektora na klimatske promjene i životnu sredinu. Za uspjeh zelene tranzicije morao se povezati javni i privatni sektor i uvođenje novih modernih tehnologija koje bi bilo praćeno boljim investicionim okruženjem u odnosu na trenutno što se u konačnom i postiže ovim predloženim zakonskim rješenjem. Takođe, izgradnjom novih energetskih kapaciteta,

što bi se postiglo predmetnim zakonskim rješenjem, došlo bi do unapređenja putne i elektroenergetske infrastrukture i to posebno u ruralnim krajevima gdje se ovi objekti obično i grade, a što je jedna od mjera za unapređenje životnog standarda ljudi.

Pored jasnih pomenutih benefita važno je istaći i obaveze naše Države kao članice Energetske zajednice koje se ogledaju i kroz Odluku Savjeta ministara Energetske zajednice iz novembra 2021. godine broj D/2021/14/MC-EnC, kojom je članicama Energetske zajednice utvrđena obaveza da do 31. decembra 2022. godine izvrše transponovanje i implementaciju Direktive (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođene na nivou Energetske zajednice. Ovom direktivom se utvrđuje zajednički okvir za promociju energije iz obnovljivih izvora i postavlja cilj za udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u 2030. godini, za članice Energetske zajednice. Za Crnu Goru taj cilj je 50%. Direktivom se propisuju i pravila o finansijskoj podršci za električnu energiju iz obnovljivih izvora, o sopstvenoj potrošnji takve električne energije, o upotrebi energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja i sektoru saobraćaja, o regionalnoj saradnji, o garancijama porijekla, o administrativnim postupcima i informacijama i osposobljavanju. Pored toga, ovom direktivom se utvrđuju kriterijumi održivosti i uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase.

Glavne posljedice problema su:

- nedovoljna konkurencija na tržištu električne energije;
- nedovoljna izgradnja objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora visokoefikasne kogeneracije;
- nedovoljno smanjenje emisije gasova sa efektom staklene baste.

Zbog nedovoljne konkurencije na tržištu električne energije i nedovoljne zaštite oštećeni su kupci električne energije. Usljed nedovoljne izgradnje objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije oštećeni su investitori zbog nemogućnosti realizacije investicija. Takođe, oštećena je i država zbog nemogućnosti ostvarenja ciljeva i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorom. Donošenjem ovog zakona bi se istovremeno uveo model podsticanja korišćenja energije iz obnovljivih izvora zasnovan na realnijim okvirima uz nižu naknadu za građane i državu u odnosu na postojeći model koji trenutno egzistira u Zakonu o energetici u pogledu obnovljivih izvora energije. Izgradnja energetskih objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora ima za posledicu unaprjeđenje čitavog poslovnog ambijenta u Državi budući da su investicije u oblasti energetike u novčanom smislu veoma visoke.

Sam razvoj tržišta električne energije vodi ka većoj konkurentnosti na tržištu električne energije koji se ogleda kroz povećanje broja učesnika na tržištu kao posledica sprovođenja modela aukcija. Osnovni cilj povećanja konkurentnosti je smanjenje cijene proizvoda, u ovom slučaju cijene električne energije, što u konačnom može imati za posledicu smanjenje naknade za krajnje kupce i Državu koji podstiču ovaj vid proizvodnje.

- Kako navedeni problemi ne bi u narednom periodu bili izraženi u još većoj mjeri, neophodno je donijeti predloženi propis. Što se tiče "status quo" opcije važno je istaći da trenutni model korišćenja obnovljivih izvora nije zasnovan na tržišnim principima i isti izaziva veće naknade za građane. Naime, oblast podsticanja proizvodnje energije iz obnovljivih izvora je trenutno uređena Zakonom o energetici („Službeni list CG“, br. 5/16,

51/17, 82/20, 29/22 - Odluka US CG i 152/22), na način koji nije obuhvatao tržišne mehanizme podrške. Ovaj model podsticaja je uređen po modelu koji je u tom trenutku bio aktuelan kako u zemljama okruženja tako i u zemljama EU. U slučaju da se ne uvede ovaj predloženi model, odnosno ne donese ovaj zakon ne bi se mogle realizovati aktivnosti koje su nam propisane i u pogledu usklađivanja sa relevantnim propisima EU i u pogledu daljeg unapređenja tržišta električne energije. Trenutno zakonsko rješenje iz ove oblasti podrazumjeva garantovanu cijenu električne energije (Fid-in tarifu) proizvođačima koji su stekli status povlašćenog proizvođača koja se tokom trajanja povlašćenog statusa u trajanju od 12 godina ne mijenja, ili za neke mijenja na način što se usklađuje sa indeksom inflacije, i ista ne zavisi od kretanja cijena električne energije na tržištu. Prema predloženom modelu u okviru Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora predlaže se model aukcije za dodjelu tržišnih premija prema kojem će se investitori, kao budući proizvođači električne energije iz obnovljivih izvora, takmičiti u tome ko će ponuditi najnižu cijenu po kojoj će prodavati energiju, a pobjednici aukcija dobiće državni podsticaj u vidu tržišne premije. Cijeneći navedeno "status quo" opcija nije prihvatljiva.

2. Ciljevi "status quo" opcije

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navedi usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Predloženim propisom postižu se sljedeći ciljevi:

- usklađivanje sa relevantnim propisima Evropske Unije;
- razvoj tržišta električne energije;
- viši stepen uređenosti funkcionisanja energetskeg sektora;
- stvaranje boljih uslova za investiranje u izgradnju objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije i ostvarenje ciljeva i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorom.

Navedeni ciljevi su u potpunosti usklađeni sa Energetskom politikom Crne Gore do 2030. Naime, Savjet ministara Energetske zajednice je u novembru 2021. godine donio odluku D/2021/14/MC-EnC, kojom je članicama Energetske zajednice utvrđena obaveza da do 31. decembra 2022. godine izvrše transponovanje i implementaciju Direktive (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođene na nivou Energetske zajednice, a što se ovim zakonom i postiže. Pored ovoga, obaveza donošenja ovog zakona je utvrđena i Programom rada Vlade Crne Gore za 2024. godinu.

Predlogom ovog zakona se u načelu ostvaruju glavni prioriteti Energetske politike utvrđeni kroz: Sigurnost snabdijevanja energijom, Razvoj konkurentnog tržišta energije i Održiv energetski razvoj.

Ostvarivanje pomenutih ciljeva u pogledu razvoja tržišta električne energije, višeg stepena

uređenosti funkcionisanja energetskeg sektora, stvaranje boljih uslova za investiranje u izgradnju objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora i visokoefikasne kogeneracije i ostvarenje ciljeva i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorom se ogleda kroz povećanje broja učesnika na tržištu kao posledica sprovođenja modela aukcija. Takođe, povećanje broja učesnika po prirodi stvari vodi ka većoj konkurentnosti i smanjenju cijene proizvoda, u ovom slučaju cijene električne energije, a to u konačnom može imati za posledicu smanjenje naknade za krajnje kupce i Državu koji podstiču ovaj vid proizvodnje.

Ovim zakonom stvoriće se uslovi za sprovođenje aukcija u oblasti obnovljive energije u Crnoj Gori i uvođenje tržišnog mehanizma podrške odnosno podsticajnih mjera za električnu energiju iz obnovljivih izvora, u cilju postizanja najpovoljnijih cijena električne energije za potrošače i manjeg regulatornog rizika za investitore. Pored toga, primjena ovog zakona će doprinijeti većem iskorišćenju raspoloživih potencijala obnovljivih izvora energije, ubrzavanju zelene energetske tranzicije i razvoju održivog i diversifikovanog elektroenergetskog sektora u Crnoj Gori. Konkurentni aukcijski procesi će omogućiti Crnoj Gori da poveća udio električne energije iz obnovljivih izvora u svom elektroenergetskom miksu i smanji zavisnost od uglja, što će doprinijeti smanjenju negativnog uticaja energetskeg sektora na klimatske promjene i životnu sredinu.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

- Donošenjem Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora izvršiće se dalje usklađivanje zakonodavstva Crne Gore sa pravnom tekovinom EU u oblasti energetike. Odredbe Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora i podzakonski akti koji će biti donešeni na osnovu istog usklađuju se sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora, prilagođenom za članice Energetske zajednice.

Ovaj predloženi regulatorni okvir napravljen je po uzoru na evropski, kao i po uzoru na zemlje iz okruženja, gdje se podsticaj za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije dodjeljuje kroz aukcije, odnosno kroz postupak u kome se investitori takmiče da bi dobili podsticaje države i čitavim procesom aukcija upravlja država. Investitor koji pobijedi na aukciji biće u obavezi da izgradi elektranu u određenom roku, a ako to ne učini, naplatiće mu se finansijsko sredstvo obezbjeđenja. Maksimalnu cijenu koju proizvođači mogu ponuditi na aukciji, a koja predstavlja cijenu po kojoj će prodavati proizvedenu električnu energiju određuje Država. Po ovom modelu prednost za dobijanje podsticaja će imati oni investitori koji ponude najnižu cijenu u odnosu na maksimalnu definisanu. Na taj način se očekuje ostvarenje smanjenja troškova električne energije, i smanjenje naknade za građane i za budžet Crne Gore.

Rezultat aukcija je dodjeljivanje tržišne premije. Visina podsticaja u sistemu tržišnih premija utvrđuje se na osnovu referentne tržišne cijene. Referentna tržišna cijena je cijena električne energije na crnogorskom dan-unaprijed tržištu električne energije, na satnom nivou.

Tržišna premija se ne plaća povlašćenim proizvođačima za periode u kojima je tržišna cijena, na osnovu koje se utvrđuje referentna tržišna cijena, negativna. Po predloženom zakonskom rješenju tržišna premija predstavlja razliku između cijene na aukciji koju investitor ponudi i cijene na berzi.

Povlašćeni proizvođači koji budu pobijedili na aukcijama zaključuju i ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti sa ovlašćenom ugovornom stranom čime imaju mogućnost da prenesu svoju balansnu odgovornost čime ne snose trošak debalansa tokom trajanja prelaznog perioda. Međutim, kako bi ta finansijska odgovornost bila manja za građane i Državu koji snose ovaj trošak tokom prelaznog perioda, uvedena je jedinična naknada. Kroz ovaj mehanizam proizvođači će se primorati da savjesno i pošteno planiraju prognozu proizvodnje.

Ovakav način prenošenja balansne odgovornosti trajaće privremeno, odnosno dok se ne uspostavi crnogorsko unutardnevno tržište električne energije i dok se ne izvrši spajanje crnogorskog unutardnevnog tržišta električne energije sa jedinstvenim evropskim organizovanim unutardnevnim tržištem električne energije. Ispunjavanjem ovih uslova, odnosno istekom prelaznog perioda, prestaje ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti i kompletan trošak debalansa prelazi na proizvođača. Odnosno razvoj tržišta, što je i primarni cilj ovog zakona vodi ka smanjenju troškova za krajnje korisnike, odnosno građane.

Kako navedeni model vodi ka unapređenju sistema, važno je istaći da trenutni model korišćenja obnovljivih izvora nije zasnovan na tržišnim principima i isti izaziva veće naknade za građane što u pogledu "status quo" opcije upućuje da ista ne treba da se zadrži. Imajući u vidu navedeno, preferirana opcija je regulatorna, i ogleda se kroz donošenje novog zakona.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Rješenja u propisu će pozitivno uticati na:

- državu, zbog usklađivanja sa relevantnim propisima Evropske Unije, bolje uređenosti funkcionisanja energetskog sektora, razvoja tržišta električne energije, kao i zbog stvaranja uslova za ispunjenje ciljeva i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorom;
- kupce, zbog razvoja tržišta električne energije i unapređenja konkurencije na tržištu električne energije;

- investitore, kroz regulisanje izgradnje energetskih objekata kroz utvrđivanje prava na sticanje prava na tržišne premije, sticanje statusa privremenog, odnosno povlašćenog, proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora,
- Predloženo zakonsko rješenje prvenstveno će uticati na troškove građanima i privredi zbog plaćanja naknada za podsticanje korišćenju energije iz obnovljivih izvora. Pored ovoga, dio naknade za podsticanje ove proizvodnje će se izdvajati i iz budžeta Crne Gore.
- Pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.

U pogledu uticaja na troškove građanima i privredi kroz plaćanje naknada za podsticanje korišćenju energije iz obnovljivih izvora važno je istaći da se isti neće reflektovati odmah po usvajanju ovog zakona.

Naime, naknada za podsticanje počinje da se računa tek nakon puštanja u pogon energetskog objekta za koji je proizvođač ostvario pravo na tržišnu premiju, a čemu prethodi niz koraka koji moraju da se prije toga sprovedu.

Prvi korak od kojeg zavisi i dinamika izgradnje, kao i iznos naknade je donošenje strateškog dokumenta iz oblasti energetike koji je krovni dokument kojim se uređuje oblast energetike. Svaki strateški dokument se smatra pokretačem razvoja u očima investitora i međunarodnih finansijskih institucija ukoliko konkretni projekti imaju svoju potvrdu, opravdanje i mjesto u tim dokumentima. Time se povećava njihova spremnost za podršku i skraćuje vrijeme za odlučivanje.

U cilju usklađivanja crnogorskog strateškog okvira sa politikom i ciljevima EU, očekuje se u narednom periodu usvajanje prvog Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP). Nacionalni energetski i klimatski plan će sadržati ciljeve Crne Gore za obnovljivu energiju i energetske efikasnosti. Shodno odluci Savjeta ministara Energetske zajednice iz decembra 2022. godine, utvrđen je, između ostalog, cilj za Crnu Goru za 2030. godinu kao udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u iznosu od 50%;

NECP će sadržati projekte i programe iz oblasti obnovljivih izvora energije i energetske efikasnosti, čija realizacija će doprinijeti ostvarivanju navedenih ciljeva. Pored ostalog, NECP-om će se predvidjeti kako vrsta objekta koji će se graditi, tako i dinamika njihove izgradnje. Ovaj dokument će sadržati ciljeve Crne Gore koji se odnose na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, korišćenje energije iz obnovljivih izvora i energetske efikasnosti. Pored toga, ovaj dokument će sadržati pregled planiranih projekata i mjera za povećanje udjela energije iz obnovljivih izvora i povećanje energetske efikasnosti, kao ključnih elemenata dekarbonizacije energetskog sektora.

Ministarstvo sprovodi aukcije na osnovu raspoloživih kvota koje propisuje Vlada. Vlada donosi trogodišnji plan sistema podsticaja na osnovu opštih smjernica energetske politike, NECP-a i obaveza preuzetih ratifikovanim međunarodnim ugovorima, u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, tehnologije kvalifikovane za podsticaje u skladu sa ovim zakonom, i raspored aukcija za tržišnu premiju, kao i posebne kvote za fid-in tarifu za mala postrojenja i demonstracione projekte, prihvatljive tehnologije i raspored za dodjelu kvota za fid-in tarifu.

Tek nakon toga može se pokrenuti postupak aukcije. Navedeni postupak se smatra uspješnim ako dođe do zaključenaj ugovora, nakon čega slijedi faza projektovanja i faza izgradnje. Sve ovo upućuje da je ovo složen proces koji zahtijeva duži vremenski period od

par godina što ima za posledicu da će se i naknada za podsticanje uvesti tek u nekom narednom periodu.

Kada je riječ o pozitivnim stranama ovog zakonskog predloga važno je istaći da će se usvajanjem istog bolje urediti model po kojem će građani da proizvode i prodaju zelene kilovate. Zahvaljujući tome, smanjiće potrošnju energije u svojim domaćinstvima i račune za struju i grijanje. Naime, predloženo rješenje razrađuje koncept kupac-proizvođač koji predstavlja kupca električne energije koji ujedno može da proizvodi električnu energiju za svoje potrebe, a da višak električne energije isporuči u mrežu i umani račun za utrošenu električnu energiju.

Novi zakon uvodi tržišne premije umesto dosadašnjih fid-in tarifa, što će proizvođače izložiti uticaju tržišta i konkurencije, smanjujući troškove za građane i privredu, a da istovremeno, investitori imaju garantovanu stabilnost i predvidljivost zakonskog okvira. "Fid-in tarife zadržavaju se samo za mala postrojenja i demonstracione projekte, u skladu sa pravilima državne pomoći EU.

- Propisom se podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija i poboljšavanjem uslova za izgradnju energetske objekata. Pored toga što će se po automatizmu izgradnjom novih objekata povećati broj proizvođača električne energije, kao novih privrednih društava, očekuje se i unapređenje sistema trgovine električne energije, kao i unapređenje kompletne infrastrukture u oblasti energetike.
- Ovaj propis neće izazvati administrativna opterećenja, i istovremeno će okloniti postojeće biznis barijere koje se odnose na dugotrajnu i kompleksnu proceduru dobijanja dozvola i ostalih saglasnosti u toku realizacije projekata. Ovim predlogom zakona se predviđa da će Ministarstvo nadležno za energetiku u saradnji sa nadležnim organima državne uprave, organizacijom nadležnom za poslove regulacije u oblasti energetike i jedinicama lokalne samouprave, pripremiti odgovarajuće informativne materijale, za obavješćavanje ili programe obuke u cilju informisanja građana o koristima i praktičnim aspektima razvoja i korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteci finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.

- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Za implementaciju propisa u 2024. godini neće biti potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava, dok će za definisanje potrebnih finansijskih sredstava za naredni period biti potrebno sprovesti niz aktivnosti koje zahtijevaju vremenski period od nekoliko godina. Predloženim propisom je predviđeno da se sistem podsticaja može finansirati iz sredstava prikupljenih na osnovu naknade koju plaćaju krajnji kupci i iz sredstava državnog budžeta. U obezbjeđenja sredstava iz budžeta za podsticanje korišćenju energije iz obnovljivih izvora važno je istaći da ista neće biti potrebna odmah nakon usvajanju ovog zakona, samim tim ista neće biti potrebna ni za narednu fiskalnu godinu.

Naime, pravo na podsticaj proizvođač, koji je ostvario pravo na tržišnu premiju, ostvaruje tek nakon puštanja u pogon energetskog objekta, a čemu prethodi niz koraka koji moraju da se prije toga sprovedu.

Prvi korak od kojeg zavisi i dinamika izgradnje, kao i iznos naknade je donošenje strateškog dokumenta iz oblasti energetike koji je krovni dokument kojim se uređuje oblast energetike. U tom pogledu prvi korak je usvajanje prvog Nacionalnog energetskog i klimatskog plana (NECP) koje se očekuje u narednom periodu. NECP će sadržati ciljeve Crne Gore, kao i način njihovog dostizanja kroz definisanje dinamike, između ostalog, izgradnje novih energetskih objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora.

NECP-om će se predvidjeti kako vrsta objekata koji će se graditi tako i dinamika njihove izgradnje. Tek nakon toga Vlada, shodno ovom predlogu zakona, može donijeti trogodišnji plan sistema podsticaja na osnovu opštih smjernica energetske politike, NECP-a i obaveza preuzetih ratifikovanim međunarodnim ugovorima, u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, tehnologije kvalifikovane za podsticaje u skladu sa ovim zakonom, i raspored aukcija za tržišnu premiju kao i posebne kvote za fid-in tarifu za mala postrojenja i demonstracione projekte, prihvatljive tehnologije i raspored za dodjelu kvota za fid-in tarifu. Ministarstvo sprovodi aukcije na osnovu raspoloživih kvota koje propisuje Vlada.

Navedeni postupak aukcije se smatra uspješnim ako dođe do zaključenja ugovora, nakon čega slijedi faza projektovanja, kao i faza izgradnje. Sve ovo upućuje da je ovo složen process koji zahtjeva duži vremenski period od par godina što ima za posledicu da će se i naknada za podsticanje uvesti tek u nekom narednom periodu.

Ovaj predloženi regulatorni okvir napravljen je po uzoru na evropski, kao i na zemlje iz okruženja, gde se podsticaj za proizvođače električne energije iz obnovljivih izvora energije dodjeljuje kroz aukcije, odnosno kroz postupak u kome se investitori takmiče da bi dobili podsticaje države i čitavim procesom aukcija upravlja država. Investitor koji pobedi na aukciji biće u obavezi da izgradi elektranu u određenom roku, a ako to ne učini, naplatiće mu se finansijsko sredstvo obezbjeđenja. Maksimalnu cijenu koju proizvođači mogu ponuditi na aukciji, a koja predstavlja cijenu po kojoj će prodavati proizvedenu električnu energiju određuje Država. Po ovom modelu prednost za dobijanje podsticaja će imati oni investitori koji ponude najnižu cijenu u odnosu na maksimalnu definisanu. Na taj način se očekuje ostvarenje smanjenja troškova električne energije.

Ponudena cijena u ovim postupcima je ograničena maksimalnom cijenom koju utvrđuje Vlada na osnovu sljedećih kriterijuma:

- investicioni troškovi izgradnje elektrane;
- troškovi rada elektrane;
- diskontna stopa;
- radni vijek elektrane;
- koeficijent iskorišćenosti elektrane;
- trajanje podsticajnog perioda;
- planirana godišnja proizvodnja električne energije u elektrani;
- predviđena otkupna cijena električne energije iz elektrane na referentnoj berzi

U zavisnosti od utvrđene ponuđene cijene, koja prvenstveno zavisi od maskimalne cijene, utvrđuje se i iznos podsticaja koji treba obezbijediti, a koji prema predloženom zakonu se obezbjeđuje od građana i iz budžeta.

Podsticaji za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora sprovode se u određenom podsticajnom periodu koji je ovim zakonom utvrđen u trajanju od 12 godina kroz sistem tržišnih premija i sistem fid-in tarifa i odnose se na cijenu električne energije, preuzimanje balansne odgovornosti na način propisan ovim zakonom i pravo na prioritetan pristup elektroenergetskom sistemu za mala postrojenja i demonstracione projekte.

Rezultat aukcija je dodeljivanje tržišne premije. Visina podsticaja u sistemu tržišnih premija utvrđuje se na osnovu referentne tržišne cijene. Referentna tržišna cijena je cijena električne energije na crnogorskom dan-unaprijed tržištu električne energije, na satnom nivou. Tržišna premija se ne plaća povlašćenim proizvođačima za periode u kojima je tržišna cijena, na osnovu koje se utvrđuje referentna tržišna cijena, negativna. Po predloženom zakonskom rješenju tržišna premija predstavlja razliku između cijene na aukciji koju investitor ponudi i cijene na berzi.

Povlašćeni proizvođači koji budu pobedili na aukcijama zaključuju ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti sa ovlašćenom ugovornom stranom čime imaju mogućnost da prenesu svoju balansnu odgovornost čime ne snose trošak debalansa tokom trajanja prelaznog perioda. Međutim, kako bi ta finansijska odgovornost bila manja za građane i Državu koji snose ovaj trošak tokom prelaznog perioda, uvedena je jedinična naknada. Kroz ovaj mehanizam proizvođači će se primorati da savesno i pošteno planiraju prognozu proizvodnje.

Ovakav način prenošenja balansne odgovornosti trajaće privremeno, odnosno dok se ne uspostavi crnogorsko unutardnevno tržište električne energije i dok se ne izvrši spajanje crnogorskog unutardnevnog tržišta električne energije sa jedinstvenim evropskim organizovanim unutardnevnim tržištem električne energije. Ispunjavanjem ovih uslova, odnosno istekom prelaznog perioda, prestaje ugovor o preuzimanju balansne odgovornosti i kompletan trošak debalansa prelazi na proizvođača. Odnosno razvoj tržišta, što je i primarni cilj ovog zakona vodi ka smanjenju troškov aza krajnje korisnike, odnosno građane.

Kako navedeni model vodi ka unapređenju sistema, važno je istaći da trenutni model korišćenja obnovljivih izvora nije zasnovan na tržišnim principima i isti izaziva veće naknade za građane što u pogledu "status quo" opcije upućuje da ista ne treba da se zadrži. Imajući u vidu navedeno, preferirana opcija je regulatorna, i ogleda se kroz donošenje novog zakona.

U cilju postizanja brze zelene transformacije privrednih sektora neophodno je

uspostavljanje dugoročnog strateškog okvira niskokarbonskog razvoja, odnosno finalizacija i usvajanje NECP-a i utvrđivanje prelaznih klimatskih i energetske ciljeva u skladu sa povećanim ambicijama EU i integracija klimatsko-energetskog okvira do 2030. u sektorske strategije i politike. To je obaveza ne samo iz procesa pregovora sa EU, već i po osnovu članstva u Energetskoj zajednici.

- Obezbjedenje finansijskih sredstava iz budžeta je potrebno tek nakon puštanja energetske objekat u pogon iz kojih razloga neophodna finansijska sredstva za podsticaje nijesu obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, niti će trebati na narednu. Kako se ovim zakonom predviđa da Vlada Crne donosi trogodišnji plan sistema podsticaja u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, dinamika sprovođenja aukcija priprema dokumenata za sprovođenje aukcije će biti definisan tek nakon usvajanja NECP-a. Budući da tek nakon sprovedene aukcije i dodjele prava na podsticaj slijedi izrada tehničke dokumentacije i izgradnja objekta prva izdvajanja iz budžeta Crne Gore mogu se očekivati za 4-5 godina.
- Implementacijom propisa ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Usvajanjem propisa je predviđeno donošenje podzakonskog akta kojim će se urediti način i rok za određivanje naknade za podsticanje, način prikupljanja sredstava i način raspodjele sredstava.
- Implementacijom propisa može se ostvariti prihod za budžet Crne Gore ako se aukcija sprovodi na unaprijed određenoj lokaciji koje se nalaze u državnoj svojini, odnosno ukoliko se radi o prirodnom bogatstvu, kroz plaćanje zakupnine, odnosno naknade za korišćenje prirodnog bogatstva, kao i od kazni naplaćenih od energetske subjekata za predviđene prekršaje.
- Ukupan finansijski izdatak će zavisi od ukupno dodijeljene kvote, odnosno snage elektrane, koja ostvari pravo na podsticaj. Kao što smo naveli više parametara utiče na izračunavanje izdatka koji će biti realizovan kroz sistem podsticaja.
- Ukupan prihod je nemoguće predvidjeti u ovom momentu budući da zavisi od lokacije koja će biti data kao predmet aukcije.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.
- Za izradu ovog zakona obezbijedena je tehnička pomoć konsultantskog tima koji je angažovan od strane Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD), u okviru Projekta „Podrška sprovođenju aukcija u oblasti obnovljivih izvora energije u Crnoj Gori“. Takođe je planirano da se u okviru ove podrške EBRD-a stvore uslovi za sprovođenje aukcija u oblasti obnovljive energije u Crnoj Gori, u skladu sa navedenom direktivom.
- Prilikom izrade predloženog propisa Ministarstvo energetike i rudarstva organizovalo je održavanje okruglih stolova vezano za Nacrt zakona o korišćenju energije iz obnovljivih

izvora. Okrugli stolovi održani su dana 12, 13. i 14. februara 2024. godine. Obavještenje o sprovođenju okruglih stolova bilo je objavljeno na internet stranici Ministarstva energetike i rudarstva i Portalu E uprave. Svi komentari, primjedbe i sugestije dobijeni od zainteresovanih strana tokom trajanja okruglih stolova i roka naznačenog u javnom pozivu detaljno su razmatrani i svi predlozi koji su ocijenjeni kao prihvatljivi uvaženi su i uključeni u tekst Nacrta zakona. Dostavljeno je 94 komentara, pitanja i sugestija, i to od različitih energetske subjekata, Privredne Komore Crne Gore, Regulatorne agencija za energetiku i rezervisane komunalne djelatnosti, zainteresovanih kompanija, NVO sektora, Udruženja naftnih kompanija. Komentari dostavljeni od strane Privredne komore su Crne Gore su uvaženi, osim komentara koji je u suprotnosti sa Direktivom (EU) 2018/2001 o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora.

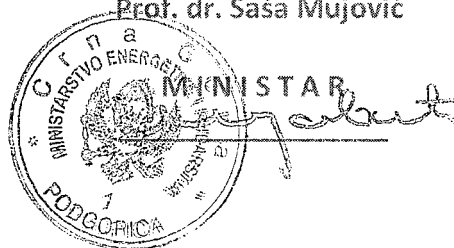
- Predloženi propis je rezultat konsultacija i zajedničkog rada konsultanta i zainteresovanih strana.
- Izveštaj sa održanih okruglih stolova je priložen uz ovaj RIA obrazac.

7. Monitoring i evaluacija

- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?
- Za implementaciju ovog propisa neophodno je kao prvi korak usvojiti Nacionalni energetske i klimatske plan Crne Gore.
- U smislu ispunjenosti ciljeva, mogu se definisati indikatori kojima će se mjeriti ispunjenost ciljeva. Kao glavni indikatori mogu se koristiti:
 - broj učesnika na tržištu;
 - udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji;
 - instalisana snaga energetske objekata.
- Za monitoring i evaluaciju primjene akta biće zaduženo Ministarstvo energetike i rudarstva.

Podgorica, 03.06.2024. godine

Prof. dr. Saša Mujović

Crna Gora
Ministarstvo turizma, ekologije,
održivog razvoja i razvoja sjevera

Zilaver

Adresa: IV proletarske brigade broj 19
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 446 314
tel: +382 20 446 227

Broj: 01-302/24-471/5
Podgorica, 04.06.2024. godine

MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA
Saša Mujović, ministar

Predmet: Davanje mišljenja na inovirani Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Poštovani gospodine Mujoviću,

Obratili ste se Ministarstvu turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, aktom br.01-302/24-47/15, radi davanja mišljenja na inovirani Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, odnosno na članove 83, 85 i 86 ovog Predloga zakona. Imajući u vidu da su komentari ovog Ministarstva uvaženi, obavještavamo Vas da smo saglasni sa Vašim Predlogom zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.

S poštovanjem,

MINISTAR

Vladimir Martinović

Crna Gora				
MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA				
Primljeno: 04.06.2024.				
Org. jed.	Usp. saop.	Redni broj	Prilog	Vrijednost
01-302/24-47/22				

Crna Gora
Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i
vodoprivrede
Direktorat za šumarstvo, lovstvo
i drvenu industriju

Adresa: Rimski trg 46,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 482 109
fax: +382 20 234 305
www.mpsv.gov.me

Br:08-311/24-1057/3

3. jun 2024. godine

MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA

Prof. dr Saša Mujović, ministar

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

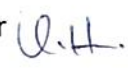
Poštovani g-dine Mujoviću,

Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede je razmotrilo dostavljeni Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, dostavljen aktom broj 01-302/24-47/14 od 13.05.2024. godine.

S tim u vezi, obavještavamo Vas da sa aspekta nadležnosti ovog ministarstva nemamo primjedbi na tekst Predloga zakona, budući su u neposrednoj komunikaciji sa predstavnicima predlagača sugestije ovog ministarstva ugrađene u tekst Predloga, pa dajemo pozitivno mišljenje na isti.

S poštovanjem,

Obrađivač:
mr Ranko Kankaraš, načelnik

Odobrio:
Igor Nišavić, sekretar

MINISTAR
Vladimir Joković

Crna Gora				
MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA				
Prilaz:				
Org. jed.	Jed. i as. znak	Redni broj	Prilog	Vr. jednos.
01-2024-47	19			

Crna Gora
Ministarstvo javne uprave

L.R

Crna Gora MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA				
Primiteno: 05.06.2024				
Org. jed.	Jed. za pos.	Redni broj	Prilog	Vrijednost
01-302/24		47	23	

Adresa: Rimski Trg br 45
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 482 131
fax: +382 241 790
www.mju.gov.me

Br: 01-040/24-649/4

2024. godine

Ministarstvo energetike i rudarstva

g-din Prof. dr Saša Mujović, ministar

Veza: akt broj:01-302/24-47/20 od 04. juna 2024. godine

Predmet: Mišljenje na Predlog Zakona o korišćenju energije iz obnovljenih izvora

Poštovani gospodine Mujoviću,

Povodom Vašeg akta broj i datum gore navedeni, evidentiran u ovom ministarstvu pod brojem 01-040/24-649/3 dana 04.06.2024. godine, radi davanja mišljenja na Predlog Zakona o korišćenju energije iz obnovljenih izvora, obavještavamo Vas da sa aspekta nadležnosti Ministarstva javne uprave nemamo primjedbi i sugestija, budući da su primjedbe i sugestije koje su date od strane ovog organa, inkorporirane u inovirani tekst Predloga.

S poštovanjem,

MINISTAR
mr Marash Dukaj

Dostavljeno: - naslovu

- a/a

Kontakt osoba: Tanja Aleksić

Samostalna savjetnica I

tel: 068/804-745

e-mail: tanja.aleksić@mju.gov.me

Crna Gora
Ministarstvo pravde

Adresa: Vuka Karadžića 3,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 407 501
fax: +382 20 482 926
www.mps.gov.me

Broj: 01-040/24-5961/3

6. jun 2024. godine

Za: Ministarstvo energetike i rudarstva
g-din prof. dr Saša Mujović, ministar

Veza: Vaš akt broj: 01-302/24-47/24 od 6. juna 2024. godine

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora

Ministarstvo pravde razmotrilo je tekst Predloga zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, koji je dostavljen aktom broj: 01-302/24-47/24 6. juna 2024. godine, zaprimljen u ovom Ministarstvu 6. juna 2024. godine.

S tim u vezi, obavještavamo Vas da u okviru nadležnosti ovog Ministarstva, nemamo primjedbi na tekst Predloga zakona, budući da su u neposrednoj komunikaciji sa predstavnicima predlagača sugestije Ministarstva pravde ugrađene u tekst Predloga zakona.

S poštovanjem,

MINISTAR
Andrej Milović

Crna Gora
MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA

Primitjeno: 06.06.2024				
Org. jec.	Jed. za izradu	Redni broj	Prilog	Vrijednost
01	02	24-47/24	1	

Zajednica opština Crne Gore

Broj: 03-769/24

Podgorica, 27. 05. 2024. godine

CRNA GORA
Ministarstvo energetike i rudarstva
Ministar prof. dr Saša Mujović

PREDMET: *Mišljenje na Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora; veza
Vaš akt br. 01-302/24-47/16*

Poštovani ministre,

Sekretarijat Zajednice opština je razmotrio Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora, imajući u vidu Mišljenje Zajednice opština br. 03-321/24 od 23.02.2024. godine na Nacrt zakona, koje je pripremljeno nakon pristiglih sugestija i predloga iz opština, kao i odredbe Zakona o energetici u pogledu nadležnosti opština za izdavanje energetske dozvole za sisteme za snabijevanje energijom za grijanje i hlađenje.

Uvažavajući da je prihvaćena sugestija u pogledu zakonskih nemogućnosti opština za finansiranje subvencionisanja privrednih djelatnosti koji posluju na slobodnom tržištu, Zajednica opština nema dodatnih predloga i sugestija na Predlog zakona.

S poštovanjem,

Obradila:
Sanja Živković

Dostavljeno:

- Naslovu
- a/a

GENERALNA SEKRETARKA

Mišela Manojlović

Energy Community Secretariat

Am Hof 4, Level 5, 1010 Vienna, Austria

Phone	+43 (0)1 535 2222
Email	contact@energy-community.org
Web	www.energy-community.org

Vienna, 30 May 2024

ME/O/alo/10/30-05-2024

Subject: Draft Law “On use of Energy from Renewable Sources”

Excellency,

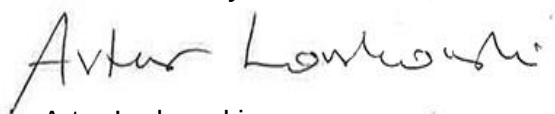
I am reaching out to express my heartfelt appreciation and congratulations to you and your team for the commendable efforts and substantial progress achieved in drafting the Law on the use of Energy from Renewable Sources (RES Law).

We have reviewed the latest draft of the RES Law sent to us by email dated 14 May 2024 and can confirm that the draft is aligned with our earlier remarks by e-mail dated 22 April 2024 and the discussion with the services of your Ministry on 23 April 2024. On such basis, we can confirm that the draft RES Law establishes a solid foundation for the transposition and implementation of Directive (EU) 2018/2001 on the promotion of the use of energy from renewable sources.

Please be advised that the Secretariat’s comments hereinabove are without prejudice to any future measures that the Secretariat may take should, inter alia, application practices of the above referred law or any other amendments introduced thereto raise uncertainties about their compliance with Energy Community law.

Once again, I extend my gratitude for your team's dedication and diligence in advancing this critical legislative endeavour.

Yours sincerely,

Artur Lorkowski
Director
Energy Community Secretariat

ATTN. H.E. MR. SAŠA MUJOVIĆ
MINISTER OF ENERGY AND MINING OF MONTENEGRO

Crna Gora
Ministarstvo evropskih poslova

Adresa: Bulevar revolucije 15
81 000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 481 301

Br: 04/4-907/24-2070/2

7. jun 2024.

Za: MINISTARSTVO ENERGETIKE I RUDARSTVA
ministru Saši Mujoviću

Veza: Dopis br: 01-302/24-47/28

Predmet: Mišljenje o usklađenosti Predloga zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora s pravnom tekovinom EU

Poštovani,

Dopisom broj 01-302/24-47/28 od 7. juna 2024. godine tražili ste mišljenje o usklađenosti **Predloga zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora s pravnom tekovinom Evropske unije**.

Nakon upoznavanja sa sadržinom predloga propisa, a u skladu sa nadležnostima definisanim članom 20 Uredbe o organizaciji i načinu rada državne uprave („Sl. list CG“, br. 98/23 i 102/23, 113/23) Ministarstvo evropskih poslova je saglasno sa navodima u obrascu usklađenosti predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije.

S poštovanjem,

Maida Gorčević

MINISTARKA EVROPSKIH POSLOVA

Prilog:

- Izjava i tabela usklađenosti Predloga zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora s pravnom tekovinom EU

Dostavljeno:

- Ministarstvu energetike i rudarstva;
- a/a

IZJAVA O USKLAĐENOSTI NACRTA/PREDLOGA PROPISA CRNE GORE S PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE

Identifikacioni broj Izjave		MEIR-IU/PZ/24/03
1. Naziv nacrt/predloga propisa		
- na crnogorskom jeziku	Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	
- na engleskom jeziku	Proposal of the Law on the use of energy from renewable sources	
2. Podaci o obrađivaču propisa		
a) Organ državne uprave koji priprema propis		
Organ državne uprave	Ministarstvo energetike i rudarstva	
- Sektor/odsjek	Direktorat za elektroenergetiku	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Zvezdan Vujović, v.d. generalnog direktora zvezdan.vujovic@meir.gov.me, 020 482 204	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	Radmila Damjanović, načelnica radmila.damjanovic@meir.gov.me, 020 482 216	
b) Pravno lice s javnim ovlaštenjem za pripremu i sprovođenje propisa		
- Naziv pravnog lica	/	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
3. Organi državne uprave koji primjenjuju/sprovode propis		
- Organ državne uprave	Ministarstvo energetike i rudarstva	
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)		
a) Odredbe SSPa s kojima se usklađuje propis		
Glava VIII Politika saradnje, član 109, Energetika		
b) Stepen ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
☒	ispunjava u potpunosti	
☐	djelimično ispunjava	
☐	ne ispunjava	
c) Razlozi za djelimično ispunjenje, odnosno neispunjenje obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
/		
5. Veza nacrt/predloga propisa s Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)		
- PPCG za period	2024 – 2027	
- Poglavlje, potpoglavlje	15 Energetika, 1.2. Zakonodavni okvir D) Obnovljivi izvori energije	
- Rok za donošenje propisa	II kvartal 2024	
Napomena	/	
6. Usklađenost nacrt/predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije		
a) Usklađenost s primarnim izvorima prava Evropske unije		
UFEU, Dio treći, Politike i unutrašnje akcije Unije, Glava XXI, Energetika, član 194 / TFEU, Part Three, Union Policies and Internal Actions, Title XXI, Energy, Article 194		
Potpuno usklađeno/ Fully harmonized		
b) Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije		

32018L2001 Direktiva 2018/2001/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. godine o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora / Directive 2018/2001/EU of the European Parliament and of the Council of 11 December 2018 on the promotion of the use of the energy of renewable sources (OJ L 328, 21.12.2018)	
Djelimično usklađeno/Partly harmonized	
c) Usklađenost s ostalim izvorima prava Evropske unije	
Ne postoji izvor prava EU ove vrste sa kojim bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.	
6.1. Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost nacrt/predloga propisa Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti	
Potpuna usklađenost s direktivom 32018L2001 će se postići donošenjem izmjena i dopuna zakona kojim će se propisati nedostajuće definicije, kao i donošenjem podzakonskih akata kojim će se propisati bliži sadržaj izvještaja o sprovedenim aukcijama za dodjelu tržišne premije i postupcima dodjele fid-in tarife u prethodnoj kalendarskoj godini kao i način proračuna udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetskog i klimatskog plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli, propisati osnove za primjenu pojednostavljene procedure za izdavanje dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW i za obnovu kapaciteta elektrana, kojim će se propisati program polaganja ispita, način polaganja, naknada za polaganje ispita i sadržaj sertifikata kojim će se propisati bliži način izdavanja, korišćenja, prenosa i prestanka važenja garancije porijekla, kojim će se propisati minimalni procentni poeni za postizanje povećanja efikasnosti sistema za daljinsko grijanje i hlađenje, kojim će se propisati sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva čiji se doprinos udjelu energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju može smatrati dvostruko većim od njihovog energetskog sadržaja, propisati bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekti verifikacije, uslovi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisna revizija informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte.	
Rok za postizanje potpune usklađenosti je III, IV, V kvartal 2025 godine.	
7. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost konstatovati tu činjenicu	
/	
8. Navesti pravne akte Savjeta Evrope i ostale izvore međunarodnog prava korišćene pri izradi nacrt/predloga propisa	
- Odluka D/2021/14/MC-EnC Savjeta ministara Energetske zajednice o implementaciji Direktive (EU) 2018/2001 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. godine o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora (od 30. novembra 2021. godine)	- Decision D/2021/14/MC-EnC of the Ministerial Council of the Energy Community on the implementation of Directive (EU) 2018/2001 of the European Parliament and the Council of 11 December 2018 on the promotion of the use of energy from renewable sources (of 30 November 2021)
9. Navesti da li su navedeni izvori prava Evropske unije, Savjeta Evrope i ostali izvori međunarodnog prava prevedeni na crnogorski jezik (prevode dostaviti u prilogu)	

Navedeni izvori prava EU prevedeni su na crnogorski jezik.	
10. Navesti da li je nacrt/predlog propisa iz tačke 1 Izjave o usklađenosti preveden na engleski jezik (prevod dostaviti u prilogu)	
Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora nije preveden na engleski jezik.	
11. Učešće konsultanata u izradi nacrt/predloga propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti	
U izradi Predloga zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora učestvovao je konsultantski tim Evropske banke za obnovu i razvoj - EBRD.	
Potpis / ovlašćeno lice obrađivača propisa Datum: _____	Potpis / ministarka evropskih poslova Datum: _____

TABELA USKLAĐENOSTI

1. Identifikacioni broj (IB) nacrta/predloga propisa	1.1. Identifikacioni broj izjave o usklađenosti i datum utvrđivanja nacrta/predloga propisa na Vladi			
MEIR-TU/PA/24/03	MEIR-IU/PA/24/03			
2. Naziv izvora prava Evropske unije i CELEX oznaka				
Direktiva 2018/2001/EZ Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. decembra 2018. godine o promociji korišćenja energije iz obnovljivih izvora - 32018L2001				
3. Naziv nacrta/predloga propisa Crne Gore				
Na crnogorskom jeziku	Na engleskom jeziku			
Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	Proposal for the Law on the use of energy from renewable sources			
4. Usklađenost nacrta/predloga propisa s izvorima prava Evropske unije				
a)	b)	c)	d)	e)
Odredba i tekst odredbe izvora prava Evropske unije (član, stav, tačka)	Odredba i tekst odredbe nacrta/predloga propisa Crne Gore (član, stav, tačka)	Usklađenost odredbe nacrta/predloga propisa Crne Gore s odredbom izvora prava Evropske unije	Razlog za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost	Rok za postizanje potpune usklađenosti

Član 1 Predmet Ova Direktiva uspostavlja zajednički okvir za promociju energije iz obnovljivih izvora. Njom se postavlja obavezujući cilj Unije za ukupan udio energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije Unije 2030. Takođe propisuje pravila o finansijskoj podršci za električnu energiju iz obnovljivih izvora, o sopstvenoj potrošnji takve električne energije, o korišćenju energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja i u sektoru transporta, o regionalnoj saradnji između država članica, i između država članica i trećih zemalja, o garancijama porekla, o administrativnim procedurama i o informisanju i obuci. Takođe uspostavlja kriterijume za održivost i uštedu emisija gasova staklene bašte za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase.	Predmet Član 1 U cilju promovisanja, proizvodnje i korišćenja energije iz obnovljivih izvora, ovim zakonom se uređuje određivanje udjela energije iz obnovljivih izvora, podsticaji za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, uslovi i postupak sticanja statusa privremenog povlašćenog proizvođača i povlašćenog proizvođača, izdavanje garancija porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora, status kupaca-proizvođača i zajednica obnovljivih izvora energije, korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru grijanja i hlađenja i u sektoru saobraćaja, kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, regionalna saradnja, kao i druga pitanja od značaja za korišćenje energije iz obnovljivih izvora.	Potpuno usklađeno
Definicije Za potrebe ove Direktive primenjuju se relevantne definicije iz Direktive 2009/72/EZ Evropskog parlamenta i Saveta (5). Primjenjuju se i sledeće definicije: 1. „energija iz obnovljivih izvora“ ili „obnovljiva energija“ znači energija iz obnovljivih nefosilnih izvora, odnosno energije vetra, solarne (solarne termalne i	Značenje izraza Član 7 Pojedini izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje: 1) obnovljivi izvori energije su obnovljivi nefosilni izvori energije, kao što su energija vjetra, solarne energija (solarne termalne i solarne fotonaponske) i geotermalna energija, ambijentalna energija, energija plime, energija	Potpuno usklađeno

solarne fotonaponske) i geotermalne energije, energije okoline, energije plime, talasa i druge energije okeana, hidroenergije, biomase, deponijski gas, gas postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i biogas;	talasa i druga energija mora, hidroenergija, biomasa, deponijski gas, gas iz postrojenja za prečišćavanje otpadnih voda i biogas;;			
2. „ambijentalna energija“ označava prirodnu toplotnu energiju i energiju akumuliranu u životnoj sredini sa ograničenim granicama, koja se može skladištiti u ambijentalnom vazduhu, isključujući izduvni vazduh, ili u površinskoj ili kanalizacionoj vodi;	Značenje izraza Član 7 36) ambijentalna energija je toplotna energija koja nastaje prirodnim putem i energija akumulirana u okolini unutar ograničenog prostora koja se može skladištiti u okolnom vazduhu, osim u izduvnom vazduhu, ili u površinskim ili kanalizacionim vodama;	Potpuno usklađeno		
3. „geotermalna energija“ znači energija uskladištena u obliku toplote ispod površine čvrste zemlje;	Značenje izraza Član 7 37) geotermalna energija je energija u obliku toplote koja se skladišti ispod čvrste površine zemlje;	Potpuno usklađeno		
4. „bruto finalna potrošnja energije“ označava energetske robu isporučenu u energetske svrhe industriji, transportu, domaćinstvima, uslugama uključujući javne usluge, poljoprivredu, šumarstvo i ribarstvo, potrošnju električne energije i toplote od strane energetske grane za električnu energiju, toplotu i gorivo za transport proizvodnju i gubitke električne i toplotne energije u distribuciji i prenosu;	Značenje izraza Član 7 21) ukupna finalna potrošnja energije je ukupna energija isporučena industriji, saobraćaju, domaćinstvima, uslugama (uključujući javne usluge), poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, uključujući sopstvenu potrošnju električne i toplotne energije u	Potpuno usklađeno		

	energetskom sektoru, kao i gubitke u prenosu i distribuciji električne i toplotne energije;			
5. Šema podrške“ označava svaki instrument, šemu ili mehanizam koji primjenjuje država članica ili grupa država članica, a koji promoviše korišćenje energije iz obnovljivih izvora smanjenjem cene te energije, povećavajući cenu po kojoj se može se prodati ili povećati, putem obaveze za obnovljivu energiju ili na drugi način, obim takve kupljene energije, uključujući, ali ne ograničavajući se na, investicionu pomoć, poreska oslobođenja ili smanjenja, povraćaj poreza, šeme podrške obavezama za obnovljivu energiju, uključujući programe koji primjenjuju korišćenje zelenih sertifikata i direktne šeme podrške cenama uključujući fid-in tarife i klizna ili fiksna plaćanja premija;	Značenje izraza Član 7 22) podsticajne mjere su instrumenti koji podstiču proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na način propisan ovim zakonom i u skladu sa važećim pravilima o državnoj pomoći;	Potpuno usklađeno		
6. Obaveza obnovljive energije“ znači šemu podrške koja zahtijeva od proizvođača energije da uključe određeni udio energije iz obnovljivih izvora u svoju proizvodnju, zahtijevajući od dobavljača energije da uključe dati udio energije iz obnovljivih izvora u svoje snabdijevanje, ili zahtijeva da potrošači energije uključe određeni udio energije iz obnovljivih izvora u svoju potrošnju, uključujući šeme prema kojima se ti zahtjevi mogu ispuniti korištenjem zelenih sertifikata;	Nema odgovarajuće odredbe	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati predmetna definicija	IV kvartal 2025

7. "finansijski instrument" označava finansijski instrument kako je definisano u tački (29) člana 2 Uredbe (EU, Eurat-om) 2018/1046 Evropskog parlamenta i Saveta (1);	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo	Primenljivo na države članice EU.	
8. "MSP" označava mikro, malo ili srednje preduzeće kako je definisano u članu 2 Aneksa Preporuci Komisije 2003/361/EC (2);	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		
9. otpadna toplota i hladnoća" znači neizbježna toplota ili hladnoća koja nastaje kao nusproizvod u industrijskim ili proizvodnim instalacijama, ili u tercijarnom sektoru, a koja bi se neiskorišćena raspršila u vazduh ili vodu bez pristupa sistemu daljinskog grijanja ili hlađenja, gde je korišćen ili će se koristiti proces kogeneracije ili gde kogeneracija nije izvodljiva;	Značenje izraza Član 7 46) otpadna toplota i hladnoća je neizbježna toplota ili hladnoća proizvedena kao nusproizvod u industrijskim postrojenjima ili u postrojenjima za proizvodnju energije ili u uslužnom sektoru, koja bi bez pristupa sistemu daljinskog grijanja ili hlađenja neupotrijebljena bila rasuta u vazduh ili vodu, ako je postupak kogeneracije izveden ili će biti izveden ili ako kogeneracija nije izvodljiva;	Potpuno usklađeno		
10. "obnova kapaciteta" znači obnavljanje elektrana koje proizvode obnovljivu energiju, uključujući potpunu ili djelimičnu zamjenu instalacija ili operativnih sistema i opreme u cilju zamjene kapaciteta ili povećanja efikasnosti ili kapaciteta postrojenja;	Značenje izraza Član 7 47) obnova kapaciteta je obnavljanje elektrana koje proizvode energiju iz obnovljivih izvora, uključujući potpunu ili djelimičnu zamjenu postrojenja ili pogonskih sistema i opreme u cilju zamjene kapaciteta ili povećanja efikasnosti ili kapaciteta postrojenja;	Potpuno usklađeno		
11. "Operator distributivnog sistema" označava operatora kako je definisano u tački (6) člana 2	Značenje izraza	Potpuno usklađeno		

Direktive 2009/72/EZ i u tački (6) člana 2 Direktive 2009/73/EZ Evropskog parlamenta i Savet (3);	Član 7 38) operator distributivnog sistema je energetski subjekat koji vrši distribuciju električne energije i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distributivnog sistema na određenom području, njegovo povezivanje sa drugim sistemima i za osiguranje dugoročne sposobnosti sistema da zadovolji potrebe za distribucijom električne energije na ekonomski opravdan način;		Potpuno usklađeno Zakonom o energetici ("Službeni list CG" br. 5/2016, 51/2017, 82/2020, 29/2022 – Odluka US CG i 152/2022)	
12. 'garancija porijekla' označava elektronski dokument koji ima jedinu funkciju da pruži dokaz krajnjem kupcu da je dati udeo ili količina energije proizveden iz obnovljivih izvora;	Značenje izraza Član 7 7) garancija porijekla je elektronski dokument čija je jedina funkcija da dokaže krajnjem kupcu da je određeni udio ili količina energije proizvedena iz obnovljivih izvora;	Potpuno usklađeno		
13. „miks preostale energije” znači ukupni godišnji energetski miks za državu članicu, isključujući udio pokriven poništenim garancijama porijekla;	Značenje izraza Član 7 48) rezidualni energetski miks je ukupan godišnji energetski miks Crne Gore, isključujući dio pokriven poništenim garancijama porijekla;	Potpuno usklađeno		
14. „kupac-proizvođač” znači krajnji kupac koji posluje u svojim prostorijama koje se nalaze unutar ograničenih granica ili, kada je to dozvoljeno od strane države članice, unutar	Značenje izraza Član 7	Potpuno usklađeno		

drugih prostorija, koji proizvodi obnovljivu električnu energiju za sopstvenu potrošnju i koji može skladištiti ili prodavati samoproizvedenu obnovljivu energiju električnu energiju, pod uslovom da za samopotrošača obnovljivih izvora koji nije domaćinstvo, te aktivnosti ne predstavljaju njegovu primarnu komercijalnu ili profesionalnu delatnost;	42) kupac-proizvođač je krajnji kupac koji djeluje u svojim prostorijama koje se nalaze unutar ograničenog područja, koji proizvodi električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju i koji može skladištiti ili prodavati višak energije koju je sam proizveo, pod uslovom da krajnjem kupcu koji nije domaćinstvo te aktivnosti ne predstavljaju njegovu primarnu komercijalnu ili profesionalnu djelatnost;			
15. „potrošači sopstvene proizvodnje energije iz obnovljivih izvora sa zajedničkim djelovanjem” znači grupa koja se sastoji od najmanje dva potrošača obnovljivih izvora energije koji djeluju zajednički u skladu s tačkom (14) koji su smješteni u istoj zgradi ili stambenom bloku;	Kupci-proizvođači koji zajednički djeluju Član 71 Kupci iz kategorije domaćinstva i komercijalni kupci čiji se objekti nalaze u istoj zgradi ili stambenom kompleksu imaju pravo da zajednički djeluju kao kupci-proizvođači.	Potpuno usklađeno		
16. "Zajednica obnovljive energije" označava pravno lice: (a) koje je, u skladu sa važećim nacionalnim zakonom, zasnovan na otvorenom i dobrovoljnom učešću, autonoman je i efektivno je kontrolisan od strane akcionara ili članova koji se nalaze u blizini projekata obnovljive energije koji su u vlasništvu i razvijeni od strane tog pravno lice;	Značenje izraza Član 7 44) zajednica obnovljivih izvora energije je pravno lice: - koje se, u skladu sa ovim zakonom, zasniva na otvorenom i dobrovoljnom učešću, autonomno je i kontrolisano od strane akcionara ili članova koji se nalaze u blizini projekata obnovljive energije koji su u vlasništvu i razvoju tog pravnog lica,	Potpuno usklađeno		

(b) čiji su akcionari ili članovi fizička lica, mala i srednja preduzeća ili lokalne vlasti, uključujući opštine; (c) čija je primarna svrha da obezbijedi ekološke, ekonomske ili društvene koristi za svoje akcionare ili članove ili za lokalna područja u kojima posluje, a ne finansijski profit;	- čiji su akcionari ili članovi fizička lica, pravna lica ili jedinice lokalne samouprave i drugi oblici lokalne samouprave uključujući opštine, i - čija je primarna svrha da obezbijedi ekološke, ekonomske ili društvene koristi za svoje akcionare ili članove ili za lokalna područja u kojima djeluje, a ne finansijski profit;			
17. „ugovor o kupovini energije iz obnovljivih izvora“ znači ugovor prema kojem fizičko ili pravno lice pristaje da kupuje električnu energiju iz obnovljivih izvora direktno od proizvođača električne energije;	Značenje izraza Član 7 43) ugovor o kupovini energije iz obnovljivih izvora je ugovor prema kojem fizičko ili pravno lice pristaje da kupuje električnu energiju iz obnovljivih izvora direktno od proizvođača električne energije;	Potpuno usklađeno		
18. Uzaajamno trgovanje, 'peer-to-peer trgovina', obnovljivom energijom znači prodaju obnovljive energije između učesnika na tržištu putem ugovora sa unaprijed određenim uslovima koji regulišu automatizovano izvršenje i poravnanje transakcije, bilo direktno između učesnika na tržištu ili indirektno putem ovjerene treće strane koja je učesnik na tržištu, poput agregatora. Pravo na obavljanje peer-to-peer trgovanja ne dovodi u pitanje prava i obaveze uključених strana kao krajnjih kupaca, proizvođača, dobavljača ili agregatora;	Nema odgovarajuće odredbe	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati definicija	IV kvartal 2025

19. „daljinsko grijanje” ili „daljinsko hlađenje” znači distribuciju toplotne energije u obliku pare, tople vode ili rashlađenih tečnosti, iz centralnih ili decentralizovanih izvora proizvodnje putem mreže u više zgrada ili na više lokacija, radi upotrebe za zagrijavanje ili hlađenje prostora ili procesa.	Značenje izraza Član 7 52) daljinsko grijanje ili daljinsko hlađenje je distribucija toplotne energije u obliku pare, vruće vode ili rashlađenih tečnosti, od centralnih ili decentralizovanih izvora proizvodnje kroz mrežu do više zgrada ili lokacija, radi upotrebe za grijanje ili hlađenje prostora ili procesa.	Potpuno usklađeno	uzajamne trgovine	
20. „efikasno daljinsko grijanje i hlađenje” znači efikasno daljinsko grijanje i hlađenje kako je definisano u tački (41) člana 2 Direktive 2012/27/EU;	Značenje izraza Član 7 51) efikasno daljinsko grijanje i hlađenje je sistem daljinskog grijanja ili hlađenja koji koristi najmanje 50% obnovljive energije, 50% otpadne toplote, 75% kogenerisane toplote ili 50% kombinacije te energije i toplote;	Potpuno usklađeno		
21. „visokoefikasna kogeneracija” znači kogeneracija visoke efikasnosti kako je definisano u tački (34) člana 2 Direktive 2012/27/EU;	Značenje izraza Član 7 35) visokoefikasna kogeneracija je kogeneracija kojom se ostvaruje ušteda u primarnoj energiji od najmanje 10% u odnosu na referentne vrijednosti za odvojenu proizvodnju toplotne i električne energije i kogeneraciju u malim i	Potpuno usklađeno		

	mikro kogeneracionim objektima koja obezbjeđuje uštede u primarnoj energiji;			
	34) kogeneracija je istovremena proizvodnja u jednom procesu toplotne energije i električne ili mehaničke energije;			
22. „sertifikat o energetskim performansama“ znači sertifikat o energetskim karakteristikama kako je definisano u tački (12) člana 2 Direktive 2010/31/EU;	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno Zakonom o efikasnom korišćenju energije („Sl. list CG“, br. 57/2014, 3/2015 – ispravka, 25/2019 i 140/2022)	
23. „otpad“ označava otpad kako je definisano u tački (1) čl. 3 Direktive 2008/98/EC, isključujući supstance koje su namjerno modifikovane ili kontaminirane da bi ispunile ovu definiciju;	Značenje izraza Član 7 23) otpad je svaka materija ili predmet koji se odbacuje, namjerava da se odbaci ili se mora odbaciti, pri čemu se otpadom ne smatraju materije ili predmeti koji se namjerno promijene ili kontaminiraju;	Potpuno usklađeno		
24. „biomasa“ znači biorazgradivi dio proizvoda, otpada i ostataka biološkog porijekla iz poljoprivrede, uključujući biljne i životinjske supstance, iz šumarstva i srodnih industrija, uključujući ribarstvo i akvakulturu, kao i	Značenje izraza Član 7 24) biomasa je biorazgradivi dio proizvoda, otpada i ostataka biološkog porijekla iz	Potpuno usklađeno		

biorazgradivi dio otpada, uključujući industrijski i komunalni otpad biološkog porijekla;	poljoprivrede (uključujući supstance biljnog i životinjskog porijekla), šumarstva i srodnih proizvodnih djelatnosti, uključujući ribarstvo i akvakulturu, kao i biorazgradivi dio industrijskog i komunalnog otpada;			
25. „poljoprivredna biomasa“ znači biomasa proizvedena u poljoprivredi;	Značenje izraza Član 7 26) poljoprivredna biomasa je biomasa proizvedena u poljoprivredi;	Potpuno usklađeno		
26. šumska biomasa je biomasa proizvedena u šumarstvu;	Značenje izraza Član 7 25) šumska biomasa je biomasa proizvedena u šumarstvu;	Potpuno usklađeno		
27. goriva iz biomase su gasovita ili tečna goriva proizvedena iz biomase;	Značenje izraza Član 7 31) gorivo od biomase je gasovito ili cvrsto gorivo, proizvedeno od biomase;	Potpuno usklađeno		
28. 'biogas je gasovito gorivo proizvedeno iz biomase;'	Značenje izraza Član 7 29) biogas je gasovito gorivo iz biomase;	Potpuno usklađeno		
29. „biootpad“ označava biootpad kako je definisano u članu 3 tačka 4 Direktive 2008/98/EZ;	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno Zakonom o	

				upravljanju otpadom ("Službeni list CG" br. 64/2011 i 39/2016).	
30. „područje izvora“ znači geografski definisano područje iz kojeg potiče sirovina šumske biomase, za koju su dostupni pouzdani i nezavisni podaci i gde su uslovi dovoljno homogeni da se procijeni rizik u pogledu svojstava održivosti i zakonitosti šumske biomase;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije relevantno			
31. „obnova šume“ znači ponovno uspostavljanje šumske sastojine prirodnim ili veštačkim putem nakon uklanjanja prethodne sastojine sječom ili kao rezultat prirodnih uzroka, uključujući požar i oluju;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije relevantno			
32. „biotečnost“ označava tečno gorivo za energetske svrhe osim za saobraćaj, uključujući električnu energiju za grijanje i hlađenje, proizvedeno iz biomase;	Značenje izraza Član 7 28) biotečnost je tečno gorivo proizvedeno od biomase koje se koristi u energetske svrhe, osim za saobraćaj, uključujući proizvodnju električne i toplotne energije;	Potpuno usklađeno			
33. „biogorivo“ označava tečno gorivo za saobraćaj proizvedeno iz biomase;	Značenje izraza Član 7 30) biogorivo je tečno gorivo za saobraćaj, proizvedeno od biomase;	Potpuno usklađeno			

34. „napredna biogoriva“ znači biogoriva koja se proizvode od sirovina navedenih u dijelu A Priloga IX;	Značenje izraza Član 7 49) napredna biogoriva su biogoriva koja se proizvode od specifičnih sirovina za proizvodnju biogasa za saobraćaj;	Potpuno usklađeno		
35. „goriva iz recikliranog ugljenika“ označavaju tečna i gasovita goriva koja su proizvedena iz tečnog ili čvrstog otpada, neobnovljivog porijekla koja nisu pogodna za obnavljanje materijala u skladu sa članom 4 Direktive 2008/98/EC, ili gas iz prerade otpada i izduvni gasovi neobnovljivog porijekla koji su proizvedeni kao neizbježni i nisu namjerna posljedica proizvodnog procesa u industrijskim postrojenjima;	Značenje izraza Član 7 32) goriva iz recikliranog ugljenika su tečna i gasovita goriva proizvedena od tečnog ili čvrstog otpada neobnovljivog porijekla, koji nije pogodan za reciklažu, ili gas iz procesa prerade otpada i izduvni gas, odnosno otpadni gas neobnovljivog porijekla, koji nastaje kao neizbježna i neželjena posljedica proizvodnog procesa u industrijskim objektima, u skladu sa propisima koji se odnose na upravljanje otpadom;	Potpuno usklađeno		
36. „obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla“ namijenjena upotrebi u saobraćaju su tečna ili gasovita goriva koja se koriste u saobraćaju, a koja nisu biogoriva ni biogas, čiji je energetski sadržaj dobijen iz obnovljivih izvora koji nisu biomasa	Značenje izraza Član 7 33) obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla su tečna ili gasovita goriva iz obnovljivih izvora energije koja se koriste u saobraćaju, pod uslovom da nijesu dobijena iz biomase i nijesu biogoriva;	Potpuno usklađeno		
37. „biogoriva, tečna biogoriva i biogoriva iz biomase sa niskim rizikom od promjene korišćenja zemljišta“ označava biogoriva, tečna	Nema odgovarajuće odredbe	Neusklađeno		IV kvartal 2025

biogoriva i biogoriva iz biomase, čije su sirovine proizvedene u okviru programa kojima se izbegavaju efekti izmeštanja biogoriva, tehničkih biogoriva i biogoriva iz biomase koja se temelje na kulturama za proizvodnju hrane i hrane za životinje putem unaprijeđene poljoprivredne prakse, kao i kroz uzgoj kultura na površinama koje se ranije nisu koristile za gajenje kultura, a koje su proizvedene u skladu sa kriterijumima održivosti za biogoriva, tečna biogoriva, biogoriva iz biomase navedenim u članu 29.;			Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	
38. „snabdjevač gorivom znači subjekat koji snabdjeva gorivom tržište i koji je odgovoran za prolazak goriva kroz tačku kontrole kojoj podliježe akcizna roba ili, u slučaju električne energije ili kada se ne plaća akciza, ili kada je to propisno opravdano, bilo koji drugo relevantno tijelo koje odredi država članica ;	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno Zakonom o energetici.	
39. „kulture bogate skrobom“označavaju kulture koje se uglavnom sastoje od žitarica, bez obzira na to koriste li se isključivo zrna ili se koristi cijela biljka, kao što je u slučaju zelenog kukuruza; krtole i korjenaste kulture, kao što su krompir, jerusalimska artičoka, slatki krompir, kasava i jam; i kulture kukuruza, kao što su taro i kokojam;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju	IV kvartal 2025

			energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	
40. „kulture za proizvodnju hrane i hrane za životinje” označava kulture bogate škrobom, kulture šećera ili uljarice proizvedene na poljoprivrednom zemljištu kao glavne kulture, isključujući ostatke, otpad ili lignocelulozni materijal i međuusjevi, kao što su pokrovni usjevi, pod uslovom da upotreba takvih međuusjeva ne izaziva potražnju za dodatnim zemljištem;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	IV kvartal 2025
41. „ligno-celulozni materijal” znači materijal sastavljen od lignina, celuloze i hemiceluloze, kao što je biomasa dobijena iz šuma, drvenih energetske industrije;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati	IV kvartal 2025

				nedostajuća definicija	
42. „neprehrambeni celulozni materijal“ znači sirovine koje se uglavnom sastoji od celuloze i hemiceluloze i imaju manji udio lignina od lignoceluloznog materijala; što uključuje ostatke kultura za proizvodnju hrane i hrane za životinje , kao što su slama, ljuska, ljuske i školjke; travnate energetske kulture sa niskim sadržajem skroba, kao što su ljulj, proso trave, miskantus, džinovska trska; pokrovni usjevi prije i posle glavnih usjeva; žitarice; industrijski ostaci, uključujući i useve za hranu i stočnu hranu nakon ekstrakcije biljnih ulja, šećera, skroba i proteina; i materijal iz biootpada, gdje se pod leš i pokrovnim usevom podrazumevaju privremeni, kratkotrajni zasijani pašnjaci koji sadrže mješavinu trave i mahunarki sa niskim sadržajem skroba za dobijanje stočne hrane i poboljšanje plodnosti zemljišta za dobijanje većih prinosa glavnih ratarskih kultura;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	IV kvartal 2025	
43. „ostatak“ označava supstancu koja nije krajnji proizvod(i) koji je neposredan cilj proizvodnog postupka ;ona nije primarni cilj proizvodnog postupka i postupak nije namjerno izmijenjen radi njene proizvodnje;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati	IV kvartal 2025	

				nedostajuća definicija	
44. ostaci poljoprivrede, akvakulture, ribarstva i šumarstva" označavaju ostatke koji su direktno proizvedeni u okviru djelatnosti poljoprivrede, akvakulture, ribarstva i šumarstva i koji ne uključuju ostatke iz srodnih industrija ili prerade;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	IV kvartal 2025	
45. „stvarna vrijednost“ znači uštede emisija gasova staklene bašte za neke ili sve korake procesa proizvodnje određenog biogoriva, biotečnog goriva ili goriva iz biomase, izračunate u skladu sa metodologijom utvrđenom u dijelu C Priloga V ili dijelu B Priloga VI;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	IV kvartal	

46. „tipična vrijednost“ znači procjenu emisije gasova sa efektom staklene bašte i ušteda emisije gasova staklene bašte za process dobijanja određenog biogoriva, biotečnosti ili goriva iz biomase, koji je reprezentativan za potrošnju Unije;	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	IV kvartal 2025
47. „zadata vrijednost“ označava vrijednost izvedenu iz tipične vrednosti primjenom unaprijed utvrđenih faktora i koja se može, u okolnostima navedenim u ovoj Direktivi, primjenjivati umjesto stvarne vrednosti.	Nema odgovarajuće odredbe	Nije usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora kojim će se propisati nedostajuća definicija	IV kvartal 2025
Obavezujući opšti cilj Unije za 2030 Član 3	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo	Primenjivo na države članice EU.	

1. Države članice zajednički osiguravaju da udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj bruto potrošnji energije u Uniji 2030. bude najmanje 32 %. Komisija procjenjuje taj cilj kako bi do 2023. godine podnijela zakonodavni predlog za njegovo povećanje u slučaju da dođe do daljeg značajnog smanjenja troškova u proizvodnji energije iz obnovljivih izvora, radi ispunjavanja međunarodnih obaveza Unije za dekarbonizaciju, kada je to potrebno, ili ako je takvo povećanje opravdano znatnim smanjenjem potrošnje energije u Uniji.				
2.. Države članice određuju nacionalne doprinose kako bi zajednički ispunile obavezujući opšti cilj Unije utvrđen u stavu 1. ovog člana kao dio svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova u skladu sa članovima 3 do 5 i 9 do 14 Uredbe (EU) 2018. /1999. Pri izradi nacrta integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova, države članice mogu uzeti u obzir formulu navedenu u Prilogu II te Uredbe.	Udio energije iz obnovljivih izvora Član 4 Udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjeli energije iz obnovljivih izvora u oblasti električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja utvrđuju se Nacionalnim energetskim i klimatskim planom Crne Gore (u daljem tekstu: Nacionalni energetski i klimatski plan) koji se donosi u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.	Potpuno usklađeno		
Ukoliko, na osnovu procjene nacrta integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova podnetih u skladu sa članom 9 Uredbe (EU) 2018/1999, Komisija zaključuje da su nacionalni doprinosi država članica nedovoljni za kolektivno ostvarivanje obaveznog opšteg cilja Unije, onda slijedi postupak utvrđen članovima 9. i 31. te uredbe.	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno Zakonom o energetici i Nacionalnim energetskim i	

3. Države članice osiguravaju da njihove nacionalne politike, uključujući obaveze koje proizilaze iz članova 25. do 28. ove Direktive, i njihovi programi podrške, osmišljeni uzimajući u obzir hijerarhiju otpada kako je navedeno u članu 4. Direktive 2008/98/EZ kako bi izbjegli neopravdane efekte narušavanja tržišta sirovina. Države članice ne dodjeljuju podršku za obnovljivu energiju proizvedenu spaljivanjem otpada ako se ne poštuju obaveze odvojenog prikupljanja utvrđene u toj Direktivi.	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno Zakonom o energetici i Nacionalnim energetskim i klimatskim planom.		
4. Od 1. januara 2021. godine, udio energije iz obnovljivih izvora u bruto finalnoj potrošnji energije svake države članice ne smije biti manji od osnovnog udjela prikazanog u trećoj koloni tabele u dijelu A Priloga I ove Direktive. Države članice preduzimaju neophodne mjere da obezbijede usklađenost sa osnovnim udjelom. Ako država članica ne zadrži svoj osnovni udio izmjeren tokom bilo kog jednogodišnjeg perioda, primjenjivaće se prvi i drugi podstav člana 32(4) Uredbe (EU) 2018/1999.	Nema odgovarajuće odredbe	Potpuno usklađeno	Potpuno usklađeno Zakonom o energetici i Nacionalnim energetskim i klimatskim planom.		
5. Komisija će podržati visoke ambicije država članica kroz omogućavajući okvir koji se sastoji od poboljšane upotrebe sredstava iz fondova Unije, uključujući dodatna sredstva za olakšavanje pravedne tranzicije regiona sa visokim nivoom ugljenika, prema povećanju udjela energije iz obnovljivih izvora, posebno	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo			

finansijskih instrumenata, najprije u sljedeće svrhe: (a) smanjenje troškova kapitala za projekte energije iz obnovljivih izvora; (b) razvoj projekata i programa za integraciju obnovljivih izvora u energetske sistem, za povećanje fleksibilnosti energetskeg sistema, za održavanje stabilnosti mreže i za upravljanje zagušenjima mreže; (c) razvoj prenosne i distributivne mrežne infrastrukture, inteligentnih mreža, objekata za skladištenje i međupovezanost, radi postizanja cilja elektroenergetske povezanosti od 15% do 2030. godine, kako bi se u energetske sistem povećao tehnički izvodljiv i ekonomski prihvatljiv nivo obnovljive energije. (d) jačanja regionalne saradnje država članica međusobno i s trećim zemljama putem zajedničkih projekata, zajedničkih programa podrške i otvaranja programa podrške za obnovljivu električnu energiju proizvođačima koji se nalaze u drugim državama članicama.				
6. Komisija uspostavlja posredničku platformu u cilju podrške državam članicama koje koriste mehanizme saradnje kako bi doprinijele obavezujućem ukupnom cilju Unije utvrđenom u stavu 1.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		

Član 4 Programi podrške za energiju iz obnovljivih izvora 1. Da bi se dostigao ili premašio cilj Unije iz člana 3 stav 1 i doprinos svake države članice tom cilju utvrđenom na nacionalnom nivou za upotrebu energije iz obnovljivih izvora, države članice mogu primijeniti programe podrške.	Sistemi podsticaja Član 12 Stav 1 Radi postizanja ciljeva za korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora primjenjuju se sistemi podsticaja u skladu sa ovim zakonom.	Potpuno usklađeno	
2. Programima podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora podstiče se integracija električne energije iz obnovljivih izvora u tržište električne energije na tržišno zasnovan način kojim se prate kretanja na tržištu, uz izbjegavanje nepotrebnih narušavanja tržišta električne energije, a uzimajući u obzir moguće troškove integracije sistema i stabilnost mreže.	Sistemi podsticaja Član 12 Stav 2 Cilj sistema podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora utvrđen ovim zakonom je da se podrži integracija električne energije iz obnovljivih izvora u tržište električne energije, na tržišnom principu, uz izbjegavanje poremećaja na tržištu električne energije i vodeći računa o svim troškovima takve integracije, kao i stabilnosti elektroenergetskog sistema.	Potpuno usklađeno	
3. Programi podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora osmišljeni su tako da se električna energija iz obnovljivih izvora maksimalno integriše u tržište električne energije i da obezbijedi da proizvođači energije iz obnovljivih izvora odgovore na signale tržišnih cijena i povećaju svoje tržišne prihode.	Sistemi podsticaja Član 12 Radi postizanja ciljeva za korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora primjenjuju se sistemi podsticaja u skladu sa ovim zakonom.	Potpuno usklađeno	

U tu svrhu, a uzimajući u obzir programe zaštite cijena, daje se podrška u vidu tržišne premije, koja, između ostalog, može biti promjenjiva ili fiksna. Države članice mogu izuzeti male instalacije i demonstracione projekte iz ovog stava, ne dovodeći u pitanje primenljivo pravo Unije o unutrašnjem tržištu.	Cilj sistema podsticaja za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora utvrđen ovim zakonom je da se podrži integracija električne energije iz obnovljivih izvora u tržište električne energije, na tržišnom principu, uz izbjegavanje poremećaja na tržištu električne energije i vodeći računa o svim troškovima takve integracije, kao i stabilnosti elektroenergetskog sistema. Podsticaji za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora dodjeljuju se u otvorenom, transparentnom, konkurentnom, nediskriminatorskom i ekonomičnom postupku. Podsticaje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kupac-proizvođač može ostvariti nakon ispunjenja neophodnih uslova, u skladu sa procedurom utvrđenom ovim zakonom. Podsticaji u vidu tržišne premije mogu se dobiti za ukupnu snagu ili dio snage elektrane. U slučaju da se za dio snage elektrane stiče pravo na tržišnu premiju, električna energija za koju se plaća podsticaj dobija se množenjem procenta snage elektrane koja je ušla u kvotu sa količinom isporučene električne energije elektrane u elektroenergetski sistem tokom obračunskog perioda.		

	Procjenu uticaja sistema podsticaja na tržište električne energije, krajnje kupce, kao i na ulaganja u elektroenergetski sektor jednom u četiri godine vrši Agencija nakon donošenja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana. Procjenu iz stava 7 ovog člana Agencija dostavlja Ministarstvu, radi ažuriranja Nacionalnog energetskog i klimatskog plana. Povlašćeni proizvođač ima pravo samo na jedan sistem podsticaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za istu snagu, odnosno dio snage elektrane. Podsticaji se ne mogu dobiti za elektranu za čiju izgradnju je, prije podnošenja prijave za učestvovanje na aukciji, investitor podnio prijavu građenja ili obezbijedio građevinsku dozvolu u skladu sa zakonom kojim se uređuje izgradnja objekata. Tržišne premije Član 24 Ako je u prelaznom periodu iz člana 13 ovog zakona zaključen ugovor o tržišnoj premiji, taj ugovor sadrži odredbu o pravu preuzimanja električne energije iz člana 14 ovog zakona i način na koji se to pravo zamjenjuje pravom na tržišnu premiju.		

	Ako je u obračunskom periodu referentna tržišna cijena veća od ostvarene cijene, povlašćeni proizvođači električne energije dužni su da ovlaštenoj ugovornoj strani plate razliku između ovih cijena (u daljem tekstu: negativna tržišna premija) za proizvedenu električnu energiju ovlaštenoj ugovornoj strani, u skladu sa ugovorom o tržišnoj premiji. Tržišna premija se ne može dobiti za mala postrojenja i demonstracione projekte.			
4. Države članice osiguravaju da se podrška za električnu energiju iz obnovljivih izvora pruža na otvoren, transparentan, konkurentan, nediskriminatoran i isplativ način. Države članice mogu izuzeti male instalacije i demonstracione projekte iz tenderskih procedura. Države članice mogu razmotriti uspostavljanje mehanizama za obezbeđivanje regionalne diversifikacije u korišćenju obnovljive električne energije, posebno sa ciljem da se obezbijedi isplativa integracija u sistem.	Član 12 Stav 3 Podsticaji za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora dodjeljuju se u otvorenom, transparentnom, konkurentnom, nediskriminatornom i ekonomičnom postupku. Stav 4 Podsticaje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kupac - proizvođač može ostvariti nakon ispunjenja neophodnih uslova, u skladu sa procedurom utvrđenom ovim zakonom. Procedura dodjele fid-in tarife Član 47	Potpuno usklađeno		

	Stav 2 Pravo na fid-in tarifu stiče se u postupku dodjele fid-in tarife koji sprovodi Ministarstvo u skladu sakvotama koje su utvrđene ovim zakonom. Aukcije za tržišne premije Član 29 Stav 4 Aukcije se mogu sprovoditi za određena geografska područja i/ili za jednu ili više vrsta tehnologija elektrana koje koriste obnovljive izvore energije, u zavisnosti od mogućnosti priključenja i uticaja na stabilnost elektroenergetskog sistema.			
5. Države članice mogu ograničiti tendersku proceduru na određene tehnologije ako bi otvaranje programa podrške svim proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora dovelo do rezultata koji nije optimalan, uzimajući u obzir: (a) dugoročni potencijal određene tehnologije; (b) potreba da se postigne diversifikacija; (c) troškovi integracije u mrežu; (d) ograničenja i stabilnost mreže; (e) za biomasu, potrebu da se izbegnu distorzije na tržištu sirovina.	Elektrane i objekti na koje se primjenjuje sistem podsticaja Član 16 Stav 4 Ministarstvo može da raspiše aukcije za određene tehnologije, za jednu ili više vrsta tehnologije elektrana koje koriste obnovljive izvore, ako omogućavanje podsticaja za sve tehnologije ne bi dovelo do optimalnog rezultata, u odnosu na:	Potpuno usklađeno		

	1) dugoročni potencijal nove i inovativne tehnologije; 2) potrebu postizanja diversifikacije obnovljivih izvora energije; 3) troškove integracije u elektroenergetski sistem; 4) ograničenja mreže i stabilnosti sistema; 5) biomasu u slučaju potrebe da se izbjegnu poremećaji na tržištu sirovina.			
6. Ukoliko se podrška za električnu energiju iz obnovljivih izvora dodjeljuje putem tenderskog postupka, kako bi se obezbijedila visoka stopa realizacije projekta, države članice: (a) utvrđuju i objavljuju nediskriminatorne i transparentne kriterijume na osnovu kojih se ispunjavaju uslovi za tenderski postupak i utvrđuju jasne datume i pravila za sprovođenje postupka. (b) objavljuju informacije o prethodnim tenderskim postupcima, uključujući stopu realizacije projekata.	Sistemi podsticaja Član 12 Stav 3 Podsticaji za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora dodjeljuju se u otvorenom, transparentnom, konkurentnom, nediskriminatornom i ekonomičnom postupku. Stav 4 Podsticaje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora kupac-proizvođač može ostvariti nakon ispunjenja neophodnih uslova, u skladu sa procedurom utvrđenom ovim zakonom.	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži sadržaj izvještaja o sprovedenim aukcijama za dodjelu tržišne premije i postupcima dodjele fid-in tarife u prethodnoj kalendarskoj godini.	

	Pokretanje postupka aukcije za neodređene lokacije Član 31 Postupak aukcije za neodređene lokacije pokreće se i sprovodi na osnovu javnog poziva. Javni poziv iz stava 1 ovog člana naročito sadrži: 1) adresu i rok za dostavljanje ponude na javni poziv; 2) uslove u pogledu podobnosti ponuđača; 3) raspoložive kvote; 4) način prijavljivanja na aukciju; 5) spisak dokumenata koja se dostavljaju uz prijavu za učestvovanje na aukciji; 6) uslove za kvalifikaciju i nadmetanje na aukciji za dodjelu tržišne premije; 7) rokove u postupku aukcije za dodjelu tržišne premije; 8) datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispjelih ponuda na javni poziv;		

	9) uslove u pogledu finansijske sposobnosti; 10) podatak o finansijskom instrumentu obezbjeđenja koji se dostavlja u postupku aukcije; 11) uslove u pogledu prostorno-planske osnove za izgradnju elektrane i infrastrukture za priključenje elektrane na elektroenergetski sistem; 12) uslove u pogledu mogućnosti priključenja elektrane na elektroenergetski sistem; 13) rok za realizaciju projekta; 14) kriterijum za vrednovanje ponuda koji se odnosi na cijenu električne energije; 15) maksimalnu cijenu električne energije koju ponuđač može ponuditi u postupku aukcije; 16) tehnologije koje ispunjavaju uslove za učešće na aukciji; 17) uputstvo za podnošenje ponuda i uslove za učešće na aukciji; 18) pravila za popunjavanje kvota;			

	19) ime lica zaduženog za davanje relevantnih informacija u postupku po javnom pozivu; 20) vrijeme i mjesto na kojem se može preuzeti tenderska dokumentacija, kao i cijenu tenderske dokumentacije; 21) način dodjele kvote u slučaju istih ponuđenih cijena električne energije; 22) iznos jedinične naknade iz člana 21 stav 2 ovog zakona. Postupak pretkvalifikacije za unaprijed određene lokacije Član 34 Javni poziv za pretkvalifikaciju za unaprijed određene lokacije naročito sadrži: 1) opis granice područja, oblasti, prostora i lokacije; 2) adresu i rok za prijavu za pretkvalifikaciju; 3) raspoložive kvote; 4) način prijavljivanja za učešće u postupku pretkvalifikacije;		

	5) spisak dokumenata koja se dostavljaju uz prijavu za učešće u postupku pretkvalifikacije; 6) podatak o finansijskom sredstvu obezbjeđenja za učešće u postupku pretkvalifikacije i kvalifikacije; 7) datum, vrijeme i mjesto otvaranja prispjelih ponuda u postupku pretkvalifikacije; 8) uslove u pogledu podobnosti ponuđača, u skladu sa članom 32 ovog zakona; 9) kriterijum za javno nadmetanje u postupku pretkvalifikacije koji se odnosi na cijenu zakupa zemljišta po m², odnosno visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva; 10) minimalnu cijenu zakupa zemljišta po m², odnosno minimalnu visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva; 11) ime lica zaduženog za davanje relevantnih informacija. Pretkvalifikacioni uslovi i kriterijumi moraju biti utvrđeni na objektivan, nediskriminatoran i transparentan način. Minimalnu cijenu zakupa zemljišta po m² utvrđuje organ uprave nadležan za poslove državne imovine, a minimalnu visinu naknade za korišćenje prirodnog bogatstva utvrđuje organ uprave nadležan za davanje koncesije.			

	U okviru pretkvalifikacije za unaprijed određene lokacije sprovodi se postupak javnog nadmetanja radi utvrđivanja maksimalne cijene zakupa zemljišta u državnoj svojini po m², odnosno maksimalne visine naknade za korišćenje prirodnog bogatstva po kojoj će ponuđači koji steknu pravo na tržišnu premiju biti dužni da plaćaju zakup zemljišta u državnoj svojini odnosno korišćenje prirodnog bogatstva. Komisija sačinjava izvještaj o sprovedenom postupku po javnom pozivu za pretkvalifikaciju sa listom ponuđača koji su stekli pravo za učešće u postupku kvalifikacije i listom ponuđača čije se prijave odbijaju kao neispravne, sa obrazloženjem. U slučaju da nakon otvaranja dijela ponude koji se odnosi na podobnost ponuđača Komisija utvrdi da postoje razlozi za nepodobnost ili da ponuđač nije dostavio potpunu dokumentaciju kojom dokazuje svoju podobnost, takvu ponudu će odbiti. Izvištavanje o sprovedenim postupcima i projektima u sistemu podsticaja Član 46 Ministarstvo jednom godišnje, do 31. marta tekuće godine, na svojoj internet stranici objavljuje izvještaj o sprovedenim aukcijama za		

	dodjelu tržišne premije i postupcima dodjele fid-in tarife u prethodnoj kalendarskoj godini, a po potrebi i podatke o statusu i stepenu razvoja projekata za koje su privremeni povlašćeni proizvođači stekli pravo na podsticaje u sprovedenim aukcijama za dodjelu tržišne premije, odnosno postupka dodjele fid-in tarife.			
	Bliži sadržaj izvještaja propisuje Ministarstvo.			
7. Kako bi povećale proizvodnju energije iz obnovljivih izvora u najudaljenijim regionima i na malim ostrvima, države članice mogu da prilagode programe finansijske podrške projektima u ovim oblastima kako bi uzele u obzir troškove proizvodnje povezane sa posebnim uslovima izolacije i zavisnosti od eksternih izvora.	Nema odgovarajuće odredbe		Dato kao opcija	
8. Do 31. decembra 2021. i svake tri godine nakon toga, Komisija će izvještavati Evropski parlament i Vijeće o uspješnosti podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora pružene kroz tenderske postupke u Uniji, analizirajući posebno sposobnost da se tenderskim postupcima:	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		
(a) postići smanjenje troškova; (b) postići tehnološki napredak; (c) postići visoke stope realizacije; (d) obezbijediti nediskriminatorno učešće malih aktera i lokalnih vlasti, ako je primjenljivo; (e) ograničiti uticaj na životnu sredinu;				

(f) obezbijedi lokalno prihvatanje; (g) obezbijedi sigurnost snabdijevanja i integraciju u mrežu.				
9. Ovaj član ne dovodi u pitanje članove 107. i 108. TFEU.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo	Odredba primjenjiva samo na države članice EU.	
Član 5 Otvaranje šema podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora				
1. Države članice će imati pravo, u skladu sa članovima 7 do 13 ove Direktive, da odluče u kojoj mjeri će da podržati električnu energiju iz obnovljivih izvora koja se proizvodi u drugoj državi članici. Međutim, države članice mogu da otvore učešće u šemama podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora proizvođačima koji se nalaze u drugim državama članicama, u skladu sa uslovima navedenim u ovom članu. Prilikom otvaranja učešća u šemama podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora, države članice mogu da obezbijede da je podrška za indikativni udio novopodržanih kapaciteta, ili budžeta koji im je dodeljen, u svakoj godini otvorena za proizvođače koji se nalaze u drugim državama članicama. Takvi indikativni udjeli mogu, svake godine, iznositi najmanje 5 % u periodu od 2023. do 2026. i najmanje 10 % u periodu od 2027. do 2030. ili, gde je niže, do nivoa međupovezanosti dotičnih država članica u bilo kojoj godini.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo	Dato kao opcija	

Da bi stekle dalje iskustvo u implementaciji, države članice mogu organizovati jednu ili više pilot-programa gdje je podrška otvorena za proizvođače koji se nalaze u drugim državama članicama.				
2. Države članice mogu zahtijevati dokaz o fizičkom uvozu električne energije iz obnovljivih izvora. U tom cilju, države članice mogu ograničiti učešće u svojim šemama podrške na proizvođače koji se nalaze u državama članicama sa kojima postoji direktna veza preko interkonekcijskih vodova. Međutim, države članice neće mijenjati ili na drugi način uticati na rasporede i raspodjelu kapaciteta u različitim zonama zbog proizvođača koji učestvuju u programima prekogranične podrške. Prekogranični transferi električne energije određuju se samo na osnovu rezultata dodjele kapaciteta u skladu sa pravom Unije o unutrašnjem tržištu električne energije.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		
3. Ako država članica odluči da otvori učešće u šemama podrške proizvođačima koji se nalaze u drugim državama članicama, relevantne države članice će se dogovoriti o principima takvog učešća. Takvi sporazumi pokrивaju najmanje principe dodjele električne energije iz obnovljivih izvora koja je predmet prekogranične podrške.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		
4. Komisija će, na zahtjev relevantnih država članica, pomoći tokom pregovaračkog procesa u uspostavljanju aranžmana saradnje pružanjem informacija i analiza, uključujući kvantitativne i kvalitativne podatke o direktnim	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		

i indirektnim troškovima i koristima saradnje, kao i sa smjernicama i tehničkom ekspertizom. Komisija može podsticati ili olakšati razmjenu najboljih praksi i može razviti obrasce za sporazume o saradnji kako bi olakšala proces pregovora. Komisija će do 2025. godine procijeniti troškove i koristi od primjene električne energije iz obnovljivih izvora u Uniji u skladu sa ovim članom.				
5. Komisija će do 2023. godine izvršiti ocjenu primjene ovog člana. Ta evaluacija će procijeniti potrebu za uvođenjem obaveze država članica da djelimično otvore učešće u svojim šemama podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora za proizvođače koji se nalaze u drugim državama članicama s ciljem otvaranja od 5 % do 2025. i otvaranja od 10 % do 2030.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprimjenljivo		
Član 6 Stabilnost finansijske podrške 1. Ne dovodeći u pitanje prilagođavanja koja su neophodna za usklađivanje sa članovima 107. i 108. TFEU-a, države članice će obezbijediti da nivo i uslovi koji su povezani sa podrškom koja se daje projektima energije iz obnovljivih izvora i prateći uslovi ne budu revidirani na način kojim se negativno utiče na prava dodijeljena u skladu sa njima i kojim se narušava ekonomska održivost projekata koji su već ostvarili koristi od podrške.	Stabilnost podsticajnih mjera i prava stečenih ovim zakonom Član 17 Stav 1 Privremeni povlašćeni proizvođač, odnosno povlašćeni proizvođač ima pravo na podsticaje u skladu sa ovim zakonom i propisima donijetim na osnovu ovog zakona koji su važili u vrijeme sticanja tog prava.	Potpuno usklađeno		

	Stav 2 Uslovi pod kojima su privremeni povlašćeni proizvođači, odnosno povlašćeni proizvođači sticali pravo na podsticaje iz ovog zakona, koji su bili predvidljivi i stabilni i ne mogu se naknadno mijenjati na način da umanjuju ili ograničavaju njihova stečena prava i ugrožavaju ekonomsku korist njihovih postrojenja koja su predmet podsticaja.			
2. Države članice mogu prilagoditi nivo podrške u skladu sa objektivnim kriterijumima, pod uslovom da su takvi kriterijumi utvrđeni u prvobitnom modelu šeme podrške.	Stabilnost podsticajnih mjera i prava stečenih ovim zakonom Član 17 Stav 3 Izuzetno od stava 2 ovog člana, mjere podsticaja mogu se naknadno mijenjati u skladu sa objektivnim kriterijumima, pod uslovom da su ti kriterijumi utvrđeni u sistemu podsticaja koji je važio u trenutku kada je privremeni povlašćeni proizvođač, odnosno povlašćeni proizvođač stekao pravo na podsticaj.	Potpuno usklađeno		
3. Države članice će objaviti dugoročni raspored kojim se predviđa očekivana dodjela podrške, obuhvatajući, kao referentnu tačku, barem sljedećih pet godina ili, u slučaju ograničenja u vezi sa planiranjem proračuna, sljedeće tri	Kvota za dodjelu podsticaja Član 15	Potpuno usklađeno		

godine, uključujući okvirni vremenski period, učestalost tenderskih procedura prema potrebi, očekivani kapacitet i proračun ili maksimalni mogući jedinični iznos podrške čije se dodjele očekuju, kao i očekivane prihvatljive tehnologije, ako je primjenljivo. Taj raspored ažurira se svake godine ili po potrebi kako bi se u njemu odrazila najnovija dešavanja na tržištu ili očekivana dodjela podrške.	Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) donosi trogodišnji plan sistema podsticaja na osnovu opštih smjernica energetske politike, Nacionalnog energetskog i klimatskog plana i obaveza preuzetih potvrđenim međunarodnim ugovorima, u okviru kojeg se utvrđuju kvote za projekte obnovljivih izvora energije, tehnologije kvalifikovane za podsticaje u skladu sa ovim zakonom i raspored aukcija za tržišnu premiju, kao i posebne kvote za fid-in tarifu za mala postrojenja i demonstracione projekte, prihvatljive tehnologije i raspored za dodjelu kvota za fid-in tarifu.		
	U okviru trogodišnjeg plana iz stava 1 ovog člana utvrđuju se kvote za projekte obnovljivih izvora energije koje će realizovati zajednice obnovljivih izvora energije, a posebno kvote za tržišnu premiju i kvote za fid in tarifu.		
	U skladu sa trogodišnjim planom iz stava 1 ovog člana, Vlada odlukom utvrđuje godišnje kvote za jednu ili više aukcija odnosno jedan ili više postupaka za dodjelu fid-in tarife, vrste korišćene tehnologije i ukupnu snagu elektrana.		
	Kvota za prvu aukciju za dodjelu prava na tržišnu premiju može se utvrditi odlukom Vlade prije donošenja trogodišnjeg plana.		
	Ako se aukcija sprovodi za unaprijed određene lokacije koje se nalaze u državnoj imovini, pored podataka iz stava 3 ovog člana, odlukom		

	se utvrđuje zemljište u državnoj imovini, odnosno prirodno bogatstvo koje je za tu namjenu predviđeno planskim dokumentima u skladu sa zakonom kojim se uređuje planiranje prostora. Kvota koja nije dodijeljena na jednoj aukciji za tržišnu premiju, odnosno u jednom postupku za dodjelu fid-in tarife, može se dodati kvoti koja će se dodijeliti u narednim aukcijama, odnosno postupcima dodjele fid-in tarife. Nacrt trogodišnjeg plana sistema podsticaja Ministarstvo dostavlja nezavisnom organu nadležnom za poslove zaštite konkurencije, na mišljenje. Trogodišnji plan sistema podsticaja iz stava 1 ovog člana donosi se najkasnije do 31. decembra tekuće godine koja prethodi trogodišnjem periodu za koji se plan donosi.			
4. Države članice će, najmanje svakih pet godina, procenjivati efikasnost svojih šema podrške za električnu energiju iz obnovljivih izvora i njihove glavne distributivne efekte na različite grupe potrošača i ulaganja. Ta procjena će uzeti u obzir efekat mogućih promjena šema podrške. Okvirnim dugoročnim planiranjem kojim se upravlja odlukama o podršci i izradi nove podrške uzimaju se u obzir rezultati te procjene. Države članice će uključiti tu procjenu u relevantna ažuriranja svojih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova i	Sistemi podsticaja Član 12 Stav 7 Procjenu uticaja sistema podsticaja na tržište električne energije, krajnje kupce, kao i na ulaganja u elektroenergetski sektor jednom u četiri godine vrši Agencija nakon donošenja Nacionalnog energetske i klimatskog plana. Stav 8	Potpuno usklađeno		

izveštaja o napretku u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1999.	Procjenu iz stava 7 ovog člana Agencija dostavlja Ministarstvu, radi ažuriranja Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana.			
Član 7 Proračun udjela energije iz obnovljivih izvora 1. Ukupna finalna potrošnja energije iz obnovljivih izvora u svakoj državi članici izračunava se kao zbir: (a) ukupna finalna potrošnja električne energije iz obnovljivih izvora; (b) ukupna finalna potrošnja energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja; i (c) ukupna finalna potrošnja energije iz obnovljivih izvora u sektoru transporta. U pogledu tačke (a), (b) ili (c) prvog podstava, gas, električna energija i vodonik iz obnovljivih izvora uzimaju se u obzir samo jednom za potrebe izračunavanja udjela u ukupnoj finalnoj potrošnji energije iz obnovljivih izvora. U skladu sa prvim podstavom člana 29 (1), biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase koji ne ispunjavaju kriterijume održivosti i uštede emisija gasova staklene bašte iz člana 29(2) do (7) i (10) neće se uzimati u obzir.	Udio energije iz obnovljivih izvora Član 4 Udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjeli energije iz obnovljivih izvora u oblasti električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja utvrđuju se Nacionalnim energetskeg i klimatskeg planom Crne Gore (u daljem tekstu: Nacionalni energetskeg i klimatskeg plan) koji se donosi u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti. Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Stav 1 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetskeg i klimatskeg planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se urediti način proračuna udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetskeg i klimatskeg plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli.	III kvartal 2025

	energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Stav 2 Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Stav 4 Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).			
2. Za potrebe stava 1. prvog podstava tačke (a), finalna bruto potrošnja električne energije iz obnovljivih izvora izračunava se kao količina električne energije proizvedene u državi članici iz obnovljivih izvora, uključujući proizvodnju električne energije od strane potrošača sopstvenih obnovljivih izvora energije, energetske i obnovljive energetske zajednice, što ne uključuje proizvodnju električne energije u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se pumpa na veću visinu. U postrojenjima koja koriste više vrsta goriva i koja koriste obnovljive i neobnovljive izvore	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Stav 3 Pri obračunu količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Potpuno usklađeno			

uzima se u obzir samo udio električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora. Za potrebe ovog proračuna, doprinos svakog izvora energije se izračunava na osnovu njegovog energetskeg sadržaja.				
Električna energija proizvedena u hidroelektranama i vjetroelektranama uzima se u obzir u skladu sa pravilima normalizacije navedenim u Aneksu II.				
3. Za potrebe stava 1. prvog podstava tačke (b), konačna bruto potrošnja energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja izračunava se kao količina centralizovanog grijanja i hlađenja proizvedenog iz obnovljivih izvora u državi članici, plus potrošnja druge energije iz obnovljivih izvora u industriji, domaćinstvima, uslužnom sektoru, poljoprivredi, šumarstvu i ribarstvu, za grijanje, hlađenje i preradu. U postrojenjima koja koriste više vrsta goriva koja koriste obnovljive i neobnovljive izvore u obzir se uzima samo dio grijanja i hlađenja proizveden iz obnovljivih izvora. Za potrebe ovog proračuna, doprinos svakog izvora energije se izračunava na osnovu njegovog energetskeg sadržaja. Energija iz životne sredine i geotermalna energija koja se koristi za grijanje i hlađenje preko toplotnih pumpi i centralizovanih sistema za hlađenje uzima se u obzir za potrebe stava 1. prvog podstava tačke (b), pod uslovom da	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetskeim i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskeg sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se urediti način proračuna udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetskeg i klimatskeg plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli.	III kvartal 2025

finalna proizvedena energija znatno premašuje primarni unos energije potrebne za pogon termalnih pumpi. Količina toplote ili hladnoće koja se smatra energijom iz obnovljivih izvora za potrebe ove Direktive izračunava se u skladu sa metodologijom navedenom u Aneksu VII, a uzima u obzir korišćenje energije u svim sektorima finalne potrošnje. Toplotna energija proizvedena pasivnim energetskim sistemima kod kojih se manja potrošnja energije postiže pasivno korišćenjem konstrukcije zgrade ili toplota proizvedena energijom iz obnovljivih izvora ne uzima se u obzir za potrebe stava 1. prvog podstava tačke (b). Komisija će do 31. decembra 2021. godine usvojiti delegirane akte u skladu sa članom 35. za dopunu ove Direktive utvrđivanjem metodologije za izračunavanje količine energije iz obnovljivih izvora koja se koristi za hlađenje i centralizovano hlađenje i za izmenu Aneksa VII. Ova metodologija uključuje minimalne faktore sezone efikasnosti za toplotne pumpe koje rade u suprotnom smjeru.	uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).		
4. Za potrebe stava 1. prvog podstava tačke (c), primjenjuju se sljedeći zahtjevi: (a) Finalna potrošnja energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja izračunava se kao zbir svih biogoriva, goriva iz biomase i obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porijekla namijenjenih za korišćenje u saobraćaju koja su potrošena u	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetskim i klimatskim planom,	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se urediti način proračuna III kvartal 2025

sektoru saobraćaja. Međutim, obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla namijenjena za korišćenje u saobraćaju koja su proizvedena iz električne energije iz obnovljivih izvora smatraju se dijelom obračuna na osnovu stava 1. prvog podstava tačke (a) samo pri izračunavanju količine električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora u državi članici. b) Prilikom obračuna finalne potrošnje energije u sektoru saobraćaja koriste se vrijednosti koje se odnose na energetske sadržaj goriva namijenjenih za korišćenje u saobraćaju, utvrđene u Aneksu III. Prilikom utvrđivanja energetske sadržaja goriva namijenjenih upotrebi u saobraćaju koja nisu obuhvaćena Prilogom III. Države članice koriste odgovarajuće standarde Evropske organizacije za standardizaciju (ESO) za određivanje kalorijske vrijednosti goriva. Ako za ovu svrhu nije usvojen ESO standard, države članice će koristiti odgovarajuće standarde Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO).	u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetske sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).	udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli.	
5. Udio energije iz obnovljivih izvora izračunava se kao finalna bruto potrošnja energije iz obnovljivih izvora podijeljena sa finalnom bruto potrošnjom energije iz svih izvora energije i izračunava se kao procenat.	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog III kvartal 2025

Za potrebe prvog podstava ovog člana, zbir iz ovog člana, stav 1. prvog podstava prilagođava se u skladu sa čl. 8, 10, 12 i 13. Prilikom izračunavanja finalne bruto potrošnje energije države članice za potrebe procjene ispunjavanja ciljeva i pridržavanja okvirnih smjernica iz ove Direktive, smatra se da količina energije potrošene u vazduhoplovstvu kao udio finalne bruto potrošnje energije te države članice iznosi najviše 6,18%. Za Kipar i Maltu, smatra se da količina energije potrošene u vazduhoplovstvu kao udio u finalnoj bruto potrošnji energije tih država članica iznosi najviše 4,12%.	Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplinskih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).	akta kojim će se urediti način proračuna udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetske i klimatskog plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli.	

6. Metodologija i definicije koje se primjenjuju prilikom izračunavanja udjela energije iz obnovljivih izvora su one navedene u Uredbi (EZ) br. 1099/2008. Države članice osiguravaju usklađenost statističkih podataka upotrijebljenih u izračunavanju tih sektorskih i ukupnih udjela i statističkih podataka koje dostavljaju Komisiji u skladu sa tom Uredbom.	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se urediti način proračuna udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetske i klimatskog plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli.	III kvartal 2025

	uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).			
Član 8 Platforma Unije za razvoj obnovljivih izvora energije i statistički transferi između država članica 1. Države članice mogu postići sporazum o statističkom prenosu određene količine energije iz obnovljivih izvora iz jedne države članice u drugu. Prenesena količina: (a) oduzima se od količine energije iz obnovljivih izvora koja se uzima u obzir pri izračunavanju udjela obnovljive energije države članice koja vrši prenos za potrebe ove Direktive; i (b) dodaje se količini energije iz obnovljivih izvora koja se uzima u obzir pri izračunavanju udjela obnovljive energije države članice koja prihvata prenos za potrebe ove Direktive.	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 1 Crna Gora može sa drugim državama ugovoriti oblike saradnje, radi postizanja obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima. Stav 3 Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetske bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije. Stav 4 Statistički transfer iz stava 3 ovog člana je oblik saradnje između država kojim se količina energije iz obnovljivih izvora ugovorena između dvije ili više država, statistički prenosi iz jedne države u drugu.	Potpuno usklađeno		

2. U cilju lakšeg ostvarivanja obavezujućeg cilja Unije iz člana 3. stav 1. ove Direktive i doprinosa svake države članice tom cilju u skladu sa članom 3. stav 2. ove Direktive, kao i statističkih transfera u u skladu sa stavom 1. ovog člana, Komisija uspostavlja Platformu Unije za obnovljivi razvoj (URDP). Države članice mogu dostaviti URDP-u, na dobrovoljnoj osnovi, godišnje podatke o svojim nacionalnim doprinosima tom cilju Unije ili bilo kojem mjerilu određenom za praćenje napretka u pogledu Uredbe (EU) 2018/1999, navodeći iznos za koji očekuju da će im nedostajati do cilja ili kojim će premašiti cilj njihovog doprinosa i navodeći cijenu koju bi prihvatili za prenos viška energije proizvedene iz obnovljivih izvora u ili iz druge države članice. Cijena ovih transfera utvrđuje se na pojedinačnoj osnovi na temelju mehanizama usklađivanja ponude i potražnje URDP-a.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
3. Komisija obezbjeđuje da URDP može da uskladi potražnju i ponudu za količine energije iz obnovljivih izvora koje se uzimaju u obzir prilikom mjerenja udjela obnovljive energije države članice na osnovu cijena ili drugih kriterijuma koje odredi država članica koja prihvata prenos. Komisija je ovlaštena da donosi delegirane akte u skladu sa članom 35. radi dopune ove Direktive uspostavljanjem URDP-a i utvrđivanjem uslova za zaključenje prenosa iz stava 5. ovog člana.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

4. Ugovori iz st. 1. i 2. mogu trajati jednu godinu ili više kalendarskih godina. O takvim ugovorima se obavještava Komisija ili se oni zaključuju na URDP-u najkasnije 12 mjeseci po isteku svake godine u kojoj se proizvodi proizvod. Informacija koja se dostavlja Komisiji sadrži količinu i cijenu energije o kojoj je riječ. Za transfere zaključene na osnovu URDP-a, informacije o uključenim stranama i informacije o konkretnom transferu stavljaju se na raspolaganje javnosti.	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 2 Saradnja iz stava 1 ovog člana može se ugovoriti na jednu ili više godina. Stav 5 O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od 3 mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Stav 6 Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.	5. Transferi stupaju na snagu nakon što sve države članice koje su uključene u transfer obavijeste Komisiju o tome ili nakon što se ispune svi uslovi za obračun na URDP, prema potrebi.	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 5 O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku			

		od 3 mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja.			
Član 9 Zajednički projekti država članica 1. Dvije ili više država članica mogu sarađivati na svim vrstama zajedničkih projekata koji se odnose na proizvodnju električne energije i grijanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora. Takva saradnja može uključivati i privatne operatore.	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 3 Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetske bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije.	Potpuno usklađeno			
2. Države članice će obavijestiti Komisiju o udjelu ili količini električne energije i grijanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora proizvedenih na njihovoj nacionalnoj teritoriji u okviru zajedničkog projekta koji je pušten u rad posle 25. juna 2009. godine ili u postrojenju povećanog kapaciteta koje je nakon tog datuma renoviran, a koji se smatra dijelom udjela obnovljive energije druge države članice za potrebe ove Direktive.	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 5 O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od 3 mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja.	Potpuno usklađeno			

3. Obaveštenje iz stava 2. sadrži: (a) opis predloženog objekta ili informacije o renoviranom objektu; (b) podatke o udjelu ili količini električne energije ili grijanja ili hlađenja proizvedenih u postrojenju koje se smatra dijelom udjela obnovljive energije druge države članice; (c) podatke o državi članici za koju je obaveštenje izdato; i (d) podatke o periodu, sastavljenim u cijelim kalendarskim godinama, u kojima se električna energija ili grijanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora koju proizvede postrojenje smatra dijelom udjela obnovljive energije druge države članice. 4. Trajanje zajedničkog projekta iz ovog člana može biti duže od 2030. godine.		Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 5 O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od 3 mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Stav 6 Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.	Potpuno usklađeno		
5. Obavještenje izvršeno u skladu sa ovim članom može se izmeniti ili povući samo uz zajednički dogovor države članice koja dostavlja obaveštenje i koja je navedena u skladu sa stavom 3. tačka (c).	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 5 O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od 3 mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja.	Potpuno usklađeno			

2. Država članica koja podnosi obavještenje dostavlja obavještenje Komisiji i državi članici za koju je obavještenje izdato. 3. Za potrebe ove Direktive, količina električne energije ili energije za grijanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora, o kojoj je podnijeto obavještenje u skladu sa stavom 1. tačka (b):	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 5		
(a) oduzima se od količine električne energije ili grijanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora koja se uzima u obzir prilikom izračunavanja udjela obnovljive energije države članice koja je izdala obavještenje u skladu sa stavom 1; i (b) dodaje se količini električne energije ili grijanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora koja se uzima u obzir pri izračunavanju udjela obnovljive energije države članice koja je primila obavještenje u skladu sa stavom 2.	O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od 3 mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Stav 6 Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.	Potpuno usklađeno	
Član 11 Zajednički projekti između država članica i trećih zemalja 1. Jedna ili više država članica mogu sarađivati sa jednom ili više trećih zemalja na svim vrstama zajedničkih projekata u pogledu proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora. Takva saradnja može uključivati privatne operatore i odvijace se uz puno poštovanje međunarodnog prava. 2. Električna energija iz obnovljivih izvora proizvedena u trećoj zemlji uzima se u obzir za	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Crna Gora može sa drugim državama ugovoriti oblike saradnje, radi postizanja obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima. Saradnja iz stava 1 ovog člana može se ugovoriti na jednu ili više godina.	Potpuno usklađeno	

potrebe izračunavanja udjela obnovljive energije država članica samo ako su ispunjeni sledeći uslovi: (a) električna energija se troši u Uniji, što se smatra ispunjenim kada: (i) svi nadležni operatori prenosnog sistema u zemlji porijekla, zemlji odredišta ili, ako je relevantno, svakoj trećoj zemlji tranzita dodijeljenoj interkonektivnim kapacitetima su definitivno predložili količinu električne energije koja je ekvivalentna količini električne energije koja je uzeta u obzir 21.12.2018. L 328/111 Službeni list Evropske unije; (ii) nadležni operator prenosnog sistema koji upravlja interkonektivnim vodom na strani Unije unosi u bilans količinu električne energije koja je ekvivalentna količini električne energije koja je uzeta u obzir; (iii) predloženi kapacitet i proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora u postrojenju iz tačke (b) odnose se na isti period; (b) električnu energiju u okviru zajedničkog projekta iz stava 1. proizvodi postrojenje koje je pušteno u rad nakon 25. juna 2009. godine ili postrojenje povećanog kapaciteta koje je renovirano nakon tog datuma; (c) za količinu proizvedene i izvezeno električne energije nije dobijena podrška iz programa podrške treće zemlje, osim investicione podrške koja je dodeljena postrojenju; i (d) električna energija proizvedena je u skladu sa međunarodnim pravom u trećoj zemlji koja je potpisnica Konvencije Vijeća Evrope za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda ili drugih	Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetske bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije. Statistički transfer iz stava 3 ovog člana je oblik saradnje između država kojim se količina energije iz obnovljivih izvora ugovorena između dvije ili više država, statistički prenosi iz jedne države u drugu. O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od tri mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.		

međunarodnih konvencija, odnosno ugovora o ljudskim pravima. 3. Za potrebe člana 7. stav 4., države članice mogu zatražiti od Komisije da uzme u obzir električnu energiju iz obnovljivih izvora proizvedenu i korišćenu u trećoj zemlji za sporu i postepenu izgradnju interkonektivnog voda između države članice i treće zemlje, ako su ispunjeni sledeći uslovi: (a) izgradnja interkonektivne linije započeta prije 31. decembra 2026. godine; (b) interkonektivni vod ne može biti pušten u rad do 31. decembra 2030. godine; (c) interkonektivni vod može biti pušten u rad pre 31. decembra 2032. godine; (d) nakon puštanja u rad, interkonektivni vod se koristi za izvoz električne energije iz obnovljivih izvora Uniji u skladu sa stavom 2.; (e) korišćenje se odnosi na zajednički projekat koji ispunjava kriterijume iz stava 2. tačke (b) i (c) i koji će koristiti interkonektivni vod nakon puštanja u rad i na količinu električne energije koja nije veća od količine koja će se izvoziti u Uniju nakon puštanja u rad interkonektivnog voda. 4. Komisija će biti obaviještena o udjelu ili količini električne energije koju proizvede postrojenje na teritoriji treće zemlje, što će se smatrati dijelom udjela obnovljive energije jedne ili više država članica za potrebe ove Direktive. Kada je u pitanju više država članica, Komisija se obavještava o raspodjeli tog udjela ili količine među državama članicama. Udio ili količina ne smije da pređe udio ili količinu koja je				

stvarno izvezena u Uniju i u njoj korišćena, a odgovara količini iz stava 2. tačka (a), podtačke i iii. ovog člana i ispunjava uslove navedene u tom stavu tačka (a). Obavještenje izdaje svaka država članica za koju se taj udio ili količina električne energije smatra dijelom ukupnog nacionalnog cilja. 5. Obavještenje iz stava 4. sadrži: (a) opis predloženog objekta ili informacije o renoviranom objektu; (b) podatke o udjelu ili količini električne energije proizvedene u postrojenju koja se smatra dijelom ukupnog udjela obnovljive energije države članice i u zavisnosti od zahtjeva povjerljivosti, odgovarajuće finansijske podatke; (c) podatke o periodu, u punim kalendarskim godinama, tokom kojih je električna energija dio udjela obnovljive energije države članice; i (d) pismenu potvrdu kojom treća zemlja na čijoj teritoriji će postrojenje biti pušteno u rad prihvata tačke (b) i (c) i udio ili količinu električne energije proizvedene u postrojenju koju će ta treća zemlja koristiti za domaće potrebe. 6. Trajanje zajedničkog projekta iz ovog člana može biti duže od 2030. godine. 7. Obavještenje izdato u skladu sa ovim članom može se izmijeniti ili povući samo uz saglasnost države članice koja je izdala obavještenje i treće zemlje koja je potvrdila zajednički projekat u skladu sa stavom 5 tačka (d). 8. Države članice i Unija podstiču relevantna tijela Energetske zajednice da preduzmu neophodne mjere u skladu sa ovim sporazumom kako bi ugovorne strane tog sporazuma mogle				

da primenjuju odredbe o saradnji između država članica propisane ovom Direktivom.				
Član 12 Efekti zajedničkih projekata između država članica i trećih zemalja 1. U roku od 12 meseci po isteku svake godine u periodu navedenom u članu 11, stav 5, tačka (c), država članica koja obaveštava izdaje obaveštenje u kojem se navodi: (a) ukupna količina električne energije iz obnovljivih izvora koju je tokom te godine proizvela postrojenje za koje poziva se na obaveštenje iz člana 11.; (b) količinu električne energije iz obnovljivih izvora proizvedenu u postrojenju tokom te godine, koja se smatra dio udjela obnovljive energije u skladu sa uslovima obaveštenja iz člana 11.; i (v) dokaz o ispunjenosti uslova iz člana 11. stav 2. 2. Država članica iz stava 1. dostavlja obaveštenje Komisiji i trećoj zemlji koja je potvrdila projekat u skladu sa članom 11. stav 5. tačka (d). 3. Za potrebe izračunavanja udjela obnovljive energije u skladu sa ovom Direktivom, količina električne energije iz obnovljivih izvora za koju je izdato obaveštenje u skladu sa stavom 1. tačka (b) dodaje se količini energije iz obnovljivih izvora koji se uzima u obzir pri izračunavanju udjela obnovljive energije države članice koja je izdala obaveštenje.	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Stav 5 O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obaveštenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od tri meseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Stav 6 Obaveštenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.	Potpuno usklađeno		
Član 13 Zajedničke šeme podrške	Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94	Potpuno usklađeno		

1. Ne dovodeći u pitanje obaveze država članica iz člana 5, dvije ili više država članica mogu dobrovoljno odlučiti da kombinuju svoje nacionalne programe podrške ili da ih djelimično usklade. U ovim slučajevima, određena količina energije iz obnovljivih izvora proizvedena na nacionalnoj teritoriji jedne države članice učesnice može se smatrati dijelom udjela obnovljive energije druge države članice učesnice ako dotične države članice: a) vrši statistički prenos određenih količina energije iz obnovljivih izvora iz jedne države članice u drugu državu članicu u skladu sa članom 8; ili (b) utvrditi pravilo distribucije o kojem su se dogovorile države članice učesnice i prema kojem se količina energije iz obnovljivih izvora dodjeljuje tim državama članicama. Komisija se obavještava o pravilu raspodjele iz prvog podstava tačke (b) najkasnije tri mjeseca po isteku prve godine u kojoj pravilo proizvodi efekte. 2. U roku od tri mjeseca nakon završetka svake godine, svaka država članica koja je obavestila e u skladu sa stavom 1, drugim podstavom, izdaje obavještenje u kojem se navodi ukupna količina električne energije ili grijanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora proizvedene svake godine za koju se primenjuje pravilo distribucije. 3. Za potrebe izračunavanja udjela obnovljive energije u skladu sa ovom Direktivom, količina električne energije ili energije za grijanje ili hlađenje iz obnovljivih izvora za koju je izdato obavještenje u skladu sa stavom 2.	Crna Gora može sa drugim državama ugovoriti oblike saradnje, radi postizanja obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima. Saradnja iz stava 1 ovog člana može se ugovoriti na jednu ili više godina. Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetske bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije. Statistički transfer iz stava 3 ovog člana je oblik saradnje između država kojim se količina energije iz obnovljivih izvora ugovorena između dvije ili više država, statistički prenosi iz jedne države u drugu. O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od tri mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.	

preraspoređuje se između odgovarajućih država članica u skladu sa pravilom distribucije iz obaveštenja.				
4. Komisija daje smjernice i širi najbolju praksu i, na zahtev zainteresovanih država članica, olakšava uspostavljanje zajedničkih programa podrške među državama članicama.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Član 14 Povećanje kapaciteta U smislu člana 9. stav 2. i člana 11. stav 2. tačka (b), smatra se da su jedinice energije iz obnovljivih izvora koje se mogu izračunati kao povećanje kapaciteta postrojenja proizvedene posebnim postrojenja koje je pušteno u rad u trenutku u kome je došlo do povećanja kapaciteta.	Član 94 Saradnja u cilju postizanja obaveznog udjela energije Član 94 Crna Gora može sa drugim državama ugovoriti oblike saradnje, radi postizanja obaveznog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima. Saradnja iz stava 1 ovog člana može se ugovoriti na jednu ili više godina. Oblici saradnje između država su zajednički projekti, statistički transferi iz energetske bilansa država, zajednički sistemi podsticaja i drugi oblici saradnje kojima se omogućava smanjenje troškova država za postizanje njihovog ukupnog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije.	Potpuno usklađeno		

	Statistički transfer iz stava 3 ovog člana je oblik saradnje između država kojim se količina energije iz obnovljivih izvora ugovorena između dvije ili više država, statistički prenosi iz jedne države u drugu. O sprovedenim oblicima saradnje Ministarstvo dostavlja obavještenje nadležnom organu određenom međunarodnim ugovorom, u roku od tri mjeseca po isteku godine u kojoj je ostvarena saradnja. Obavještenje iz stava 5 ovog člana sadrži podatke o količinama i cijenama energenata koji su predmet saradnje.				
Član 15 Administrativne procedure, propisi i pravilnici 1. Države članice obezbeđuju da svi nacionalni propisi koji se odnose na procedure odobravanja, sertifikacije i licenciranja, koji se primenjuju na postrojenja za proizvodnju električne energije i pripadajuće mreže za prenos i distribuciju za proizvodnju električne energije, grijanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora, na proces pretvaranja biomase u biogoriva, tečna biogoriva, goriva iz biomase ili druge energente, kao i obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porekla namijenjena za upotrebu u transportu,	Procedura izdavanja dozvola za realizaciju projekata Član 10 Privremeni povlašćeni proizvođač, povlašćeni proizvođač, investitor elektrane za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mogu zahtjev za izdavanje dozvole za izgradnju elektrane za proizvodnju električne energije i druge zahtjeve za izdavanje dokumentacije potrebne za izdavanje te dozvole predati Ministarstvu kao kontakt tački, a Ministarstvo je dužno da po službenoj dužnosti, bez odlaganja, te zahtjeve dostavi organima	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati osnove za primjenu pojednostavljen e procedure za izdavanje dozvole za elektrane instalisane snage manje od	III kvartal 2025	

srazmjerna i neophodna i da doprinose primjeni principa „energetska efikasnost na prvom mestu“.	državne uprave i organima lokalne uprave nadležnim za odlučivanje o tim zahtjevima.		
Države članice posebno preduzimaju neophodne mjere kako bi osigurale:	Ministarstvo podnosiocima zahtjeva daje obavještenja, informacije, savjete i propisane obrasce u vezi sa ostvarivanjem njihovih pravnih interesa po zahtjevima iz stava 1 ovog člana.		
(a) pojednostavljene i ubrzane administrativne procedure na odgovarajućem administrativnom nivou i uspostavljanje predvidljivih vremenskih okvira za postupke iz prvog podstava;	Operator tržišta električne energije, u saradnji sa Ministarstvom, Regulatornom agencijom za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) i operatorom prenosnog i distributivnog sistema i organom državne uprave nadležnim za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata, priprema vodič koji pruža potpune informacije o procedurama za izdavanje dozvola za izgradnju elektrana koje koriste obnovljive izvore, kao i za mala postrojenja i instalacije kupaca-proizvođača, koji se objavljuje na internet stranicama tih organa i operatora.		
(b) objektivnost, transparentnost i proporcionalnost propisa koji regulišu izdavanje saglasnosti, sertifikacije i izdavanje dozvola, te da ne diskriminišu podnosiocze zahteva i da u potpunosti uzimaju u obzir osobenosti pojedinačnih tehnologija obnovljivih izvora energije;	Nadležni organi i nosioci javnih ovlašćenja obezbjeđuju da procedura izdavanja dozvola koju pokreće podnosilac zahtjeva ne traje duže od:		
(c) transparentnost i zavisnost od troškova administrativnih taksi koje plaćaju potrošači, projektanti, arhitekte, graditelji i instalateri i dobavljači opreme i sistema; i	1) dvije godine, za proceduru dobijanja dozvole za elektrane iz stava 1 ovog člana;		
(d) uspostavljanje pojednostavljenih i manje opterećujućih procedura za izdavanje odobrenja, uključujući i proceduru jednostavna obaveštenja, za decentralizovane uređaje i za proizvodnju i skladištenje energije iz obnovljivih izvora.	2. Države članice jasno definišu sve tehničke specifikacije koje moraju da ispune oprema i sistemi za obnovljivu energiju da bi bili kvalifikovani za podršku iz programa podrške.		
Kada postoje evropski standardi, uključujući ekološke oznake, oznake energetske efikasnosti i druge tehničke referentne sisteme ustanovljene evropskom standardizacijom			

tijela, ove tehničke specifikacije se definišu na osnovu ovih normi. Ove tehničke specifikacije ne propisuju gdje će oprema i sistemi biti sertifikovani i ne sprečavaju pravilno funkcionisanje unutrašnjeg tržišta. 3. Prilikom planiranja, uključujući rano prostorno planiranje, projektovanje, izgradnju i renoviranje urbane infrastrukture, industrijskih, komercijalnih ili stambenih područja i energetske infrastrukture, uključujući električnu energiju, centralizovano grijanje i hlađenje, prirodni gas i mreže alternativnih goriva, države članice će obezbijediti da njihovi nadležni organi na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou obuhvataju odredbe za integraciju i korišćenje obnovljive energije, između ostalog za zajednice potrošača sopstvene obnovljive energije, individualne obnovljive energije i korišćenje neizbežne otpadne toplote i hladnoće. Lokalna i regionalna administrativna tijela posebno podstiču države članice da uključe grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora u planiranje urbane infrastrukture, ako je potrebno, i da se konsultuju sa mrežom operatera kako bi se odrazio uticaj programa energetske efikasnosti i reagovanja na potrošnju i posebnih odredbi o potrošnji sopstvene obnovljive energije i obnovljivih energetske zajednice o planovima operatera za razvoj infrastrukture. 4. Države članice uvode odgovarajuće mjere u svoje propise i pravilnike o izgradnji kako bi postepeno povećavale udio svih vrsta energije iz obnovljivih izvora u građevinskom sektoru.	2) godinu dana, za proceduru dobijanja dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW; i 3) godinu dana, za obnovu kapaciteta postojećih elektrana. Procedure izdavanja dozvole iz stava 5 tač. 1 i 2 ovog člana mogu se, na zahtjev, produžiti za najviše godinu dana iz opravdanih razloga, ako su nastupile vanredne okolnosti na koje podnosilac zahtjeva nije mogao da utiče. Procedura izdavanja dozvole iz stava 5 tačka 3 ovog člana može se, na zahtjev, produžiti za najviše godinu dana, u slučaju vanrednih okolnosti, kao što su iz važnih bezbjednosnih razloga kada projekat povećanja snage elektrane ima značajan uticaj na elektroenergetsku mrežu ili prvobitni kapacitet, veličinu ili performanse elektrane. Osnove za primjenu pojednostavljene procedure za izdavanje dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW i za obnovu kapaciteta elektrana propisuje Ministarstvo.	Ugovori o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora Član 61 Stav 4

Prilikom utvrđivanja takvih mjera ili u svojim programima podrške, države članice mogu, ako je primjenjivo, uzeti u obzir nacionalne mjere koje se odnose na značajno povećanje potrošnje sopstvene energije iz obnovljivih izvora, u lokalnom skladištenju energije, u energetske efikasnosti i kogeneraciji i na pasivne, niskoenergetske ili nulte energetske zgrade. Države članice, u svojim propisima i uredbama o izgradnji ili drugim sredstvima sa istim dejstvom, zahtijevaju u novim zgradama i u postojećim zgradama na kojima se izvođe radovi na renoviranju velikih razmera korišćenje minimalnih nivoa energije iz obnovljivih izvora ako je tehnički, funkcionalno i ekonomski izvodljivo, održavajući time rezultate troškovno optimalne kalkulacije na osnovu člana 5. stav 2. Direktive 2010/31/EU u mjeri u kojoj nema negativnog uticaja na vazduh u zatvorenim prostorima. Države članice dozvoljavaju da se ovi najniži nivoi ostvare, između ostalog, kroz efikasno centralizovano grijanje i hlađenje sa značajnim udjelom obnovljive energije i otpadne toplote i hladnoće. Zahtjevi iz prvog stava primenjuju se na oružane snage samo u mjeri u kojoj nisu u suprotnosti sa prirodom i osnovnom namjenom oružanih snaga i sa izuzetkom materijala koji se koristi isključivo u vojne svrhe. 5. Države članice će obezbijediti da nove javne zgrade i postojeće javne zgrade koje su podvrgnute velikim radovima na renoviranju, na nacionalnom, regionalnom i lokalnom nivou, služe kao primjer u kontekstu ove Direktive od 1. januara 2012. Države članice mogu, između	Ministarstvo vrši identifikaciju svih regulatornih i administrativnih prepreka za zaključenje i izvršavanje ugovora o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora i o tome Vladi dostavlja izvještaj sa predlogom mjera za njihovo otklanjanje. Stav 5	Mjere iz stava 4 ovog člana biće sadržane u Nacionalnom energetske i klimatskom planu.		

ostalog, odlučiti da je ova obaveza ispunjena poštovanjem odredbi o zgradama sa skoro nultom energijom, kao što se zahtijeva u Direktivi 2010/31/EU, ili obezbeđivanjem da krovove javnih ili privatnih javnih zgrada koriste treća lica za uređaje koji proizvode energiju iz obnovljivih izvora. 6. Države članice svojim propisima i pravilima o izgradnji podstiču upotrebu sistema i opreme za grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora, čime se postiže značajno smanjenje potrošnje energije. U tu svrhu, države članice koriste oznake energetske efikasnosti ili znakove zaštite životne sredine ili druge odgovarajuće sertifikate ili standarde razvijene na nacionalnom nivou ili na nivou Unije, kada postoje, i obezbjeđuju pružanje odgovarajućih informacija i savjeta o obnovljivim izvorima energije, visoko energetski efikasnim alternativama kao i o mogućim finansijskim instrumentima i podsticajima koji su dostupni u slučaju zamjene, sa ciljem promovisanja veće stope zamene starih sistema grijanja i veće stope prelaska na rješenja zasnovana na obnovljivim izvorima energije u skladu sa Direktivom 2019/31/EU. 7. Države članice procjenjuju svoj energetski potencijal iz obnovljivih izvora i korišćenje otpadne toplote i hladnoće u sektoru grejanja i hlađenja. Ova procena će, ako je prikladno, uključiti prostornu analizu područja pogodnih za korišćenje zbog niskog rizika po životnu sredinu i potencijala za manje projekte na nivou domaćinstva i biće uključena u drugu sveobuhvatnu procenu koja se prvi put zahteva	

do 31. decembra 2020. prema čl. 14. stav 1. Direktive 2012/27/EU i u naknadnim ažuriranjima sveobuhvatnih procjena. 8. Države članice procjenjuju regulatorne i administrativne prepreke za dugoročne ugovore za kupovinu obnovljive energije i otklanjaju neopravdane prepreke i olakšavaju primjenu takvih ugovora. Države članice će osigurati da ovi sporazumi ne podliježu nesrazmjernim ili diskriminatornim procedurama ili taksama. Države članice opisuju politike i mjere za olakšavanje primene ugovora o kupovini obnovljive energije u svojim integriranim nacionalnim energetske i klimatskim planovima i svojim izveštajima o napretku u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1999.				
Organizacija i trajanje procesa izdavanja dozvola Član 16 1. Države članice uspostavljaju ili imenuju jednu ili više tačaka za kontakt. Ove kontakt tačke pružaju, na zahtjev podnosioca zahtjeva, smjernice tokom čitavog administrativnog postupka podnošenja zahtjeva i izdavanja dozvola i olakšavaju ga. Podnosilac zahtjeva kontaktira samo jednu kontakt tačku tokom čitavog postupka. Postupak izdavanja dozvola odnosi se na odgovarajuće administrativne dozvole za izgradnju i obnovu kapaciteta postrojenja za proizvodnju energije iz	Procedura izdavanja dozvola za realizaciju projekata Član 10 Privremeni povlašćeni proizvođač, povlašćeni proizvođač, investitor elektrane za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora mogu zahtjev za izdavanje dozvole za izgradnju elektrane za proizvodnju električne energije i druge zahtjeve za izdavanje dokumentacije potrebne za izdavanje te dozvole predati Ministarstvu kao kontakt tački, a Ministarstvo je dužno da po službenoj dužnosti, bez odlaganja, te zahtjeve dostavi organima	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati osnove za primjenu pojednostavljen e procedure za izdavanje dozvole za elektrane instalisane snage manje od	

obnovljivih izvora i upravljanje njima i sredstva potrebna za njihovo priključenje na mrežu. Postupak za izdavanje dozvola sastoji se od svih postupaka, od potvrde o prijemu zahteva do slanja rezultata postupka, kako je utvrđeno u stavu 2. 2. Kontakt tačka usmjerava podnosioca zahteva u toku administrativnog postupka podnošenja prijave na transparentan način do momenta donošenja jedne ili više odluka nadležnih organa na kraju postupka, dostavlja podnosiocu zahteva sve potrebne informacije i po potrebi, uključuje druge organe uprave. Podnosioci zahteva mogu dostaviti i sva relevantna dokumenta u digitalnom obliku. 3. Kontakt tačka stavlja na raspolaganje priručnik o procedurama za nosioce projekata proizvodnje obnovljive energije i pruža ove informacije na Internetu, koji je posebno namijenjen malim projektima i projektima potrošača sopstvene energije iz obnovljivih izvora. U informacijama na Internetu je takođe naznačena kontakt tačka relevantna za zahtjev podnosioca. Ako država članica ima više od jedne kontakt tačke, informacije na Internetu odnose se na kontakt tačku relevantnu za zahtev podnosioca zahtjeva. 4. Ne dovodeći u pitanje stav 7., postupak za izdavanje dozvola iz stava 1. za elektrane ne može trajati duže od dvije godine, uključujući sve relevantne postupke nadležnih organa. Ako se pravilno zasniva na vanrednim okolnostima, ovaj period od dve godine može se produžiti za najviše godinu dana.	državne uprave i organima lokalne uprave nadležnim za odlučivanje o tim zahtjevima. Ministarstvo podnosiocima zahtjeva daje obavještenja, informacije, savjete i propisane obrasce u vezi sa ostvarivanjem njihovih pravnih interesa po zahtjevima iz stava 1 ovog člana. Operator tržišta električne energije, u saradnji sa Ministarstvom, Regulatornom agencijom za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) i operatorom prenosnog i distributivnog sistema i organom državne uprave nadležnim za poslove uređenja prostora i izgradnje objekata, priprema vodič koji pruža potpune informacije o procedurama za izdavanje dozvola za izgradnju elektrana koje koriste obnovljive izvore, kao i za mala postrojenja i instalacije kupaca-proizvođača, koji se objavljuje na internet stranicama tih organa i operatora. Nadležni organi i nosioci javnih ovlaštenja obezbjeđuju da procedura izdavanja dozvola koju pokreće podnosilac zahtjeva ne traje duže od: 1) dvije godine, za proceduru dobijanja dozvole za elektrane iz stava 1 ovog člana; 2) godinu dana, za proceduru dobijanja dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW; i 3) godinu dana, za obnovu kapaciteta postojećih elektrana.	150 kW i za obnovu kapaciteta elektrana.	

5. Ne dovodeći u pitanje stav 7, postupak za izdavanje dozvole za postrojenja električne energije snage manje od 150 kW ne može trajati duže od godinu dana. Ako se pravilno zasniva na vanrednim okolnostima, ovaj rok od godinu dana može se produžiti za najviše godinu dana. Države članice će obezbijediti da podnosioci zahteva imaju lak pristup jednostavnim postupcima rješavanja sporova koji se odnose na procedure odobravanja dozvola i izdavanje dozvola za izgradnju i rad postrojenja za proizvodnju obnovljive energije, uključujući, gdje je to potrebno, alternativne mehanizme za rješavanje sporova. 6. Države članice olakšavaju obnavljanje kapaciteta postojećih postrojenja koja proizvode obnovljivu energiju obezbjeđujući pojednostavljenu i brzu proceduru za izdavanje dozvola. Ovaj postupak ne smije trajati duže od godinu dana. Ako je ovo propisno zasnovano na vanrednim okolnostima, na primjer zbog preovlađujućih bezbednosnih razloga u slučaju kada projekat obnove kapaciteta značajno utiče na mrežu ili prvobitni kapacitet, veličinu ili rad postrojenja, ovaj period od jedne godine može se produžiti za najviše godinu dana. 7. Rokovi utvrđeni ovim članom primjenjuju se ne dovodeći u pitanje obaveze po osnovu važećeg prava Unije o životnoj sredini, sudske žalbe, pravne lijekove i druge postupke pred sudom i alternativne mehanizme za rješavanje sporova, vansudske žalbe i pravne lekove, i može se produžiti za vreme trajanja takvog postupka.	Procedure izdavanja dozvole iz stava 5 tač. 1 i 2 ovog člana mogu se, na zahtjev, produžiti za najviše godinu dana iz opravdanih razloga, ako su nastupile vanredne okolnosti na koje podnosilac zahtjeva nije mogao da utiče. Procedura izdavanja dozvole iz stava 5 tačka 3 ovog člana može se, na zahtjev, produžiti za najviše godinu dana, u slučaju vanrednih okolnosti, kao što su iz važnih bezbjednosnih razloga kada projekat povećanja snage elektrane ima značajan uticaj na elektroenergetsku mrežu ili prvobitni kapacitet, veličinu ili performanse elektrane. Osnove za primjenu pojednostavljene procedure za izdavanje dozvole za elektrane instalisane snage manje od 150 kW i za obnovu kapaciteta elektrana propisuje Ministarstvo.		

8. Države članice mogu uspostaviti jednostavnu proceduru obavještanja za priključenje na mrežu za projekte obnove kapaciteta kao što je navedeno u članu 17 stav 1. Ako države članice to učine, obnova kapaciteta će biti dozvoljena nakon obavještanja relevantnog organa ako nema značajnog negativnog uticaja na životnu sredinu ili društvo. Taj organ u roku od šest meseci od prijema obavještenja odlučuje da li je to dovoljno. Ako nadležni organ odluči da je obavještenje dovoljno, automatski izdaje dozvolu. Ako taj organ odluči da obavještenje nije dovoljno, potrebno je podnijeti zahtjev za izdavanje nove dozvole, a u tom slučaju važe rokovi iz stava 6.			
Član 17 Jednostavna procedura obavještanja za priključke na mrežu 1. Države članice će uspostaviti jednostavnu proceduru obavještanja za priključenje na mrežu, pri čemu postrojenja ili objedinjene proizvodne jedinice koje troše sopstvenu energiju iz obnovljivih izvora i demonstracione projekte sa električnim kapacitetom jednakim ili manjim od 10,8 kW, ili ekvivalentnim za priključke koji nisu trofazni, priključuju se na mrežu nakon obavještenja operatora distributivnog sistema.	Proizvodnja električne energije za sopstvenu potrošnju Član 62 Stav 4 Operator distributivnog sistema električne energije, odnosno zatvorenog distributivnog sistema električne energije utvrđuje pojednostavljeni postupak priključenja putem obavještenja za elektranu krajnjeg kupca koji proizvodi električnu energiju za sopstvene potrebe i za elektranu koja je dio demonstracionog projekta, instalisane snage 16 kW ili manje ili ekvivalentne snage priključka koji nije trofazni.	Potpuno usklađeno	

Operator distributivnog sistema može u ograničenom roku nakon obavještenja odbiti traženo priključenje na mrežu ili predložiti alternativnu tačku priključka zbog opravdanih bezbjedonosnih razloga ili tehničke nekompatibilnosti komponenti sistema. U slučaju pozitivne odluke operatora distributivnog sistema ili u nedostatku odluke operatora distributivni sistem u roku od mjesec dana nakon obavještenja može se priključiti postrojenje ili objedinjena proizvodna jedinica. 2. Države članice mogu odobriti jednostavne procedure obavještanja za postrojenja ili integrisane proizvodne jedinice sa električnim kapacitetom iznad 10,8 kW i do 50 kW, pod uslovom da se održava stabilnost, pouzdanost i sigurnost mreže.	Stav 5 Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da donese i objavi na svojoj internet stranici opšti akt o pojednostavljenom postupku priključenja, kojim se bliže uređuje način podnošenja zahtjeva za pojednostavljeni postupak priključenja, uslovi za usvajanje zahtjeva, dokumentacija koja se podnosi, rokovi za postupanje koji ne mogu biti duži od 30 dana od podnošenja zahtjeva, rokovi za priključenje na sistem i druga pitanja od značaja za ovaj postupak. Stav 6 Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da o zahtjevu za pojednostavljeni postupak priključenja objekta kupca-proizvođača odluči u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.		
Član 18 Informacije i obuka 1. Države članice će obezbijediti da informacije o mjerama podrške budu dostupne svim relevantnim akterima, npr. potrošačima,	Informacije o korišćenju energije iz obnovljivih izvora Član 11 Ministarstvo je dužno da učini javno dostupnim informacije o prednostima i specifičnostima korišćenja obnovljivih izvora energije, kao i	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati program III kvartal 2025

uključujući ugrožene potrošače sa niskim prihodima, sopstvene potrošače obnovljive energije, zajednice obnovljive energije, građevinare, instalatere, arhitekta, dobavljače opreme i sistema za grijanje i hlađenje i korišćenje električne energije i snabdijevanje transportnim sredstvima koja koriste obnovljivu energiju i inteligentne transportne sisteme. 2. Države članice obezbeđuju da informacije o neto koristima, troškovima i energetskej efikasnosti opreme i sistema za grijanje, hlađenje i korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora daju ili dobavljač opreme ili sistema ili nadležni organi.	podsticajnim mjerama koje se primjenjuju za korišćenje energije iz obnovljivih izvora i visokoeffikasne kogeneracije. Isporučilac opreme i sistema za grijanje, hlađenje i korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora dužan je da prilikom isporuke stavi na raspolaganje kupcu informacije o neto koristima, troškovima i energetskej efikasnosti opreme i sistema. Uslovi za dobijanje sertifikata za instaliranje Član 86 Poslove instaliranja manjih kotlova i peći na biomasu, solarnih fotonaponskih sistema i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi može da obavlja fizičko lice koje ima sertifikat za obavljanje tih poslova. Sertifikat za instaliranje uređaja iz stava 1 ovog člana koji koriste obnovljive izvore energije može se izdati licu koje ima najmanje III nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti mašinstva ili elektrotehnike i položen ispit za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana. Ispit iz stava 2 ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje stariješina Ministarstva.	polaganja ispita, način polaganja, naknada za polaganje ispita i sadržaj sertifikata.	

	Program polaganja ispita iz stava 2 ovog člana, način polaganja, naknada za polaganje ispita i sadržaj sertifikata iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva. Izdavanje sertifikata za instaliranje Član 87 Radi dobijanja sertifikata za obavljanje poslova iz člana 86 stav 1 ovog zakona, fizičko lice podnosi zahtjev sa dokumentacijom kojom dokazuje ispunjenost uslova iz člana 86 stav 2 ovog zakona. Ispunjenost uslova iz člana 86 stav 2 ovog zakona utvrđuje i sertifikat za instaliranje izdaje Ministarstvo. Na zahtjev lica koje posjeduje sertifikat za instaliranje uređaja koji koriste obnovljive izvore energije, izdat od nadležne organizacije ili organa druge države, koje je steklo po programu ekvivalentnom programu iz člana 86 stav 4 ovog člana, Ministarstvo će izdati sertifikat za instaliranje.		
3. Države članice će obezbediti da programi sertifikacije ili ekvivalentni programi kvalifikacije budu dostupni za instalatore manjih kotlova i	Uslovi za dobijanje sertifikata za instaliranje Član 86	Potpuno usklađeno	

peći na biomasu, solarnih fotonaponskih i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi. Ovi programi mogu, po potrebi, uzeti u obzir postojeće programe i strukture i zasnivaju se na kriterijumima iz Aneksa IV. Svaka država članica priznaje sertifikate koje je dodijelila druga država članica u skladu sa ovim kriterijumima.	Poslove instaliranja manjih kotlova i peći na biomasu, solarnih fotonaponskih sistema i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi može da obavlja fizičko lice koje ima sertifikat za obavljanje tih poslova.		
4. Države članice će učiniti dostupnim javnosti informacije o programima sertifikacije ili programima za sticanje ekvivalentnih kvalifikacija iz stava 3. Države članice takođe mogu učiniti dostupnim javnosti spisak instalatera koji su kvalifikovani ili sertifikovani u skladu sa odredbama stava 3. 5. Države članice obezbjeđuju da smjernice budu dostupne svim relevantnim akterima, prije svega planerima i arhitektama, kako bi na najbolji način uzeli u obzir kombinaciju energije iz obnovljivih izvora, visoko efikasnih tehnologija i centralizovanog grijanja i hlađenja prilikom planiranja, projektovanja, izgradnje i renoviranja industrijskih objekata, poslovne ili stambene oblasti. 6. Države članice, po potrebi, uz učešće lokalnih i regionalnih tijela, razvijaju odgovarajuće informacije, podizanje svijesti, smjernice ili programe obuke kako bi informisale građane o tome kako da ostvare svoja prava kao aktivni korisnici o prednostima i praktičnim aspektima, uključujući tehničke i finansijske aspekte, razvoj i korišćenje energije iz obnovljivih izvora, uključujući potrošnju sopstvene obnovljive energije ili unutar obnovljivih energetske zajednice.	Stav 2 Sertifikat za instaliranje uređaja iz stava 1 ovog člana koji koriste obnovljive izvore energije može se izdati licu koje ima najmanje III nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti mašinstva ili elektrotehnike i položen ispit za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana.		

Član 19 Garancije porijekla za energiju iz obnovljivih izvora 1. Da bi krajnjim korisnicima dokazao koliki je udio ili količina energije iz obnovljivih izvora u kombinaciji energenata snabdjevača i energije koja se isporučuje potrošačima u okviru ugovora koji se odnose na potrošnju energije iz obnovljivih izvora, član Države će obezbijediti da porijeklo energije iz obnovljivih izvora može garantovati u smislu ove Direktive u skladu sa objektivnim, transparentnim i nediskriminatornim kriterijumima.	Prestanak važenja garancije porijekla Član 55 Stav 3 Izdavanje, prenos i prestanak važenja garancije porijekla zasniva se na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije.	Potpuno usklađeno	
2. U tom cilju, države članice obezbjeđuju da se garancija porekla izdaje na zahtjev proizvođača energije iz obnovljivih izvora, osim ako države članice odluče da, za potrebe izračunavanja tržišne vrijednosti garancije porekla, neće izdati garanciju proizvođaču koji dobije finansijsku podršku iz programa podrške. Države članice mogu odlučiti da se za energiju iz obnovljivih izvora izdaju garancije porekla. Da bi se izdala garancija porekla, može biti potrebno minimalno ograničenje kapaciteta. Garancija porekla ima standardnu veličinu od 1 MWh. Za svaku proizvedenu jedinicu energije izdaje se samo jedna garancija porekla. Države članice osiguravaju da se ista jedinica energije iz obnovljivih izvora uzme u obzir samo jednom.	Izdavanje garancije porijekla Član 52 Garancija porijekla se izdaje proizvođačima energije iz obnovljivih izvora za električnu energiju, gas uključujući vodonik ili toplotnu energiju. Garancije porijekla se izdaju povlašćenom proizvođaču za ukupnu snagu elektrane, bez obzira da li je takav status stečen za dio ili za ukupnu snagu elektrane. Povlašćeni proizvođači koji su stekli pravo na fid-in tarifu i tokom prelaznog perioda iz člana 13 ovog zakona i povlašćeni proizvođači koji su stekli pravo na tržišnu premiju, dužni su da	Potpuno usklađeno	

Države članice će obezbijediti da, kada proizvođač dobije finansijsku podršku iz šeme podrške, tržišna vrijednost garancije porijekla za istu proizvodnju bude propisno uzeta u obzir u okviru relevantne šeme podrške. Pretpostavlja se da je tržišna vrijednost garancije porijekla propisno uzeta u obzir u bilo kom od sljedećih slučajeva: (a) ako je finansijska podrška dodeljena putem tenderskog postupka ili sistema zelenih sertifikata; (b) ako se tržišna vrijednost garancija porijekla administrativno uzima u obzir na nivou finansijske podrške; ili (c) ako se garancije porijekla ne izdaju direktno proizvođaču, već snabdjevaču ili potrošaču koji kupuje energiju iz obnovljivih izvora ili u konkurentskom okruženju ili u okviru dugoročnog ugovora o kupovini obnovljive energije. Kako bi se uzele u obzir tržišnu vrednost garancije porijekla, države članice mogu, između ostalog, da odluče da izdaju garancije porijekla proizvođačima i odmah ih ponište. Garancija porijekla nije povezana sa ispunjavanjem odredaba člana 3 od strane države članice. Transferi garancija porijekla, odvojeno ili zajedno sa fizičkim prenosom energije, ne utiču na odluku država članica da primijene statističke transfere, zajedničke projekte ili zajedničke programe podrške radi ispunjavanja odredbi člana 3, niti na obračun	dostave i prenesu ovlaštenoj ugovornoj strani garancije porijekla koje su izdate za dio snage elektrane u odnosu na koji je stečen status povlašćenog proizvođača. Ovlaštena ugovorna strana je dužna da prodaje garancije porijekla dobijene od povlašćenog proizvođača u skladu sa stavom 3 ovog člana. Sredstva prikupljena prodajom garancija porijekla od strane ovlašćene ugovorne strane koriste se za finansiranje sistema podsticaja u skladu sa članom 51 ovog zakona. Ovlaštena ugovorna strana je dužna da prihode dobijene prodajom garancija porijekla dobijenih od povlašćenih proizvođača prikupi i prenese na namjenski račun otvoren u skladu sa članom 51 stav 6 ovog zakona. Garanciju porijekla izdaje operator tržišta električne energije na zahtjev proizvođača energije iz obnovljivih izvora, za energiju proizvedenu u elektrani koja koristi obnovljive izvore, koja je upisana u evidenciju garancija porijekla iz člana 58 ovog zakona i koja ispunjava druge uslove utvrđene ovim zakonom. Garancija porijekla izdaje se samo za električnu energiju proizvedenu nakon što je energetske objekat upisan u evidenciju garancija porijekla iz člana 58 ovog zakona.	

finalne bruto potrošnje energije iz obnovljivih izvora u skladu sa čl.7. 3. U smislu stava 1, garancije porijekla važe 12 mjeseci od proizvodnje odgovarajuće jedinice energije. Države članice će obezbijediti da sve garancije porijekla koje nisu opozvane ističu najkasnije 18 mjeseci nakon proizvodnje odgovarajuće jedinice energije. Države članice uključuju istekle garancije porijekla u obračun svoje preostale mješavine izvora energije	Garancija porijekla izdaje se za proizvedenu količinu električne energije izmjerenu na mjestu priključenja elektrane koja koristi obnovljive izvore na elektroenergetski sistem, isključujući električnu energiju proizvedenu i korišćenu za sopstvenu potrošnju i električnu energiju kupljenu iz drugog izvora. Garancija porijekla izdaje se samo jednom po jediničnoj neto vrijednosti 1 MWh proizvedene električne energije iz stava 9 ovog člana.Garancija porijekla važi godinu dana, počev od posljednjeg dana perioda proizvodnje za koji je izdata.		
	Operator prenosnog, odnosno operator distributivnog sistema na koji je priključen objekat koji koristi obnovljive izvore energije dužan je da na zahtjev proizvođača električne energije izda potvrdu da je obezbijedio mjerenje količine električne energije u skladu sa stavom 9 ovog člana.		
	Operator prenosnog ili distributivnog sistema na koji je priključen objekat za koji se izdaje garancija porijekla dužan je da operatoru tržišta električne energije dostavi podatke o količini električne energije iz stava 9 ovog člana.		
	Zahtjev za izdavanje garancije porijekla može se podnijeti u roku od šest mjeseci od posljednjeg dana perioda proizvodnje električne energije za koji se traži garancija porijekla, a najkasnije do 15. marta tekuće		

	godine za proizvodnju električne energije iz prethodne godine. Period proizvodnje električne energije za koji se izdaje garancija porijekla ne može biti duži od jedne godine. Garancija porijekla se ne može izdati energetsom subjektu: za električnu energiju proizvedenu u reverzibilnoj hidroelektrani za dio električne energije proizvedene u pumpnom režimu; i koji proizvodi toplotu za daljinsko grijanje i/ili hlađenje u energetsom objektu snage ispod 1MW. Operator tržišta električne energije će uspostaviti odgovarajuće mehanizme kako bi osigurao da se garancije porijekla izdaju, prenose i poništavaju elektronski i da su tačne, pouzdane i otporne na prevare. Operator tržišta električne energije dužan je da obezbijedi da zahtjevi u vezi sa garancijama porijekla budu u skladu sa standardom MEST – EN 16325:2017.			
	Prestanak važenja garancije porijekla			

4. Za potrebe obavještenja iz stava 8. i 13., države članice obaveštavaju da energetske kompanije ponište garancije porijekla najkasnije 6 mjeseci nakon isteka roka važenja garancije porijekla. 5. Države članice ili imenovani nadležni organi nadziru izdavanje, prenos i ukidanje garancija porijekla. Iменовани nadležni organi nemaju nadležnosti koje se geografski preklapaju i nezavisni su u odnosu na djelatnost proizvodnje, trgovine i nabavke. 6. Države članice ili imenovani nadležni organi će uspostaviti odgovarajuće mehanizme kako bi osigurali da se garancije porijekla izdaju, prenose i poništavaju elektronskim putem i da su tačne, pouzdane i otporne na prevare. Države članice i imenovani nadležni organi obaveštavaju da su zahtjevi koje nameću u skladu sa standardom CEN – EN 16325.	Član 55 Garancija porijekla prestaje da važi njenom upotrebom, povlačenjem ili istekom perioda od godinu dana od posljednjeg dana perioda proizvodnje za koji je izdata. Garanciju porijekla može da povuče operator tržišta električne energije u slučaju utvrđenih nepravilnosti prilikom izdavanja garancija porijekla ili na zahtjev imaoa garancije porijekla. Izdavanje, prenos i prestanak važenja garancije porijekla zasniva se na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije. Bliži način izdavanja, korišćenja, prenosa i prestanka važenja garancije porijekla propisuje Ministarstvo.	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži način izdavanja, korišćenja, prenosa i prestanka važenja garancije porijekla.	III kvartal 2025
	Postupak sa garancijama porijekla Član 60 Operator tržišta električne energije donosi pravila o garancijama porijekla u skladu sa ovim zakonom i pravilima Evropskog udruženja organizacija koje izdaju garancije porijekla čiji će taj operator biti član, a kojima se posebno uređuje: način registracije korisnika garancija porijekla, sadržaj i forma ugovora sa			

	korisnicima, evidencija garancija porijekla i druga pitanja koja su neophodna za izdavanje, prenos, korišćenje i povlačenje garancija porijekla. Na pravila iz stava 1 ovog člana saglasnost daje Agencija.		
7. U garanciji porijekla se navodi najmanje: (a) izvor energije iz kojeg je energija proizvedena i datum početka i završetka proizvodnje; (b) da li se odnosi na: i. električnu energiju; ii. gas, uključujući vodonik; ili iii. grijanje ili hlađenje; (c) naziv, lokaciju, tip i kapacitet postrojenja u kojem je energija proizvedena; (d) da li je postrojenje imalo koristi od investicione podrške i da li je podržalo energetske jedinice na bilo koji drugi način nacionalni program podrške i vrsta programa podrške; (e) datum kada je postrojenje pušteno u rad; i (f) datum i zemlja izdavanja i jedinstveni identifikacioni broj. Garancije porijekla za postrojenja od manje od 50 kW mogu sadržati pojednostavljene informacije.	Sadržaj garancije porijekla Član 53 Garancija porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora naročito sadrži podatke o: 1) izvoru energije iz kojeg je energija proizvedena i datumima početka i kraja perioda proizvodnje za koji se izdaje garancija porijekla; 2) vrsti energije za koju se garancija porijekla izdaje; 3) nazivu, lokaciji, tipu i snazi elektrane; 4) vrsti i iznosu investicione podrške za elektranu, kao i vrsti i iznosu sredstava podsticaja za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za tu elektranu; 5) datumu puštanja elektrane u rad;	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati pojednostavljen i podaci za garancije porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora u energetskim objektima snage manje od 50 kW. Djelimično usklađeno	III kvartal 2025

	6) datumu izdavanja i roku važenja, kao i jedinstveni identifikacioni broj garancije porijekla i naziv države u kojoj je izdata. Garancije porijekla za energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora u energetske objekte snage manje od 50 kW, sadrže pojednostavljene podatke koje propisuje Ministarstvo.		
8. Kada snabdjevač električnom energijom mora da dokaže udio ili količinu energije iz obnovljivih izvora u svojoj kombinaciji izvora energije u smislu člana 3. stav 9. tačka (a) Direktive 2009/72/EZ, to čini putem garancije porijekla, osim: (a) za deo svoje mešavine energetskih izvora koji odgovara komercijalnim ponudama kojima se ne može ući u trag, ako ih ima, za koje snabdjevač može da koristi preostalu mješavinu izvora energije; ili (b) ako države članice odluče da ne izdaju garancije porijekla proizvođaču koji prima finansijsku podršku iz programa podrške. Ako su države članice uspostavile mehanizme garancija porijekla za druge vrste energije, snabdjevači će koristiti iste garancije porijekla za vrstu energije koju su isporučili u svrhu obaveštenja. Isto tako, garancije porijekla izdate na osnovu člana 14. stav 10. Direktive 2012/27/EU mogu se koristiti kao podrška svakom zahtjevu za dokazivanje količine električne energije proizvedene iz visokofikasne kogeneracije. U smislu stava 2.	Proračun udjela svih vrsta izvora energije u prodatoj električnoj energiji Član 59 Stav 2 Udio proizvedene energije iz obnovljivih i drugih izvora snabdjevač dokazuje relevantnim garancijama porijekla i podacima utvrđenim proračunom udjela u skladu sa pravilima iz stava 6 ovog člana. Stav 6 Način proračuna, prikazivanja i objavljivanja udjela svih vrsta izvora energije u proizvedenoj odnosno isporučenoj električnoj energiji, kao i način kontrole proračuna utvrđuje Agencija. Garancije porijekla izdate u drugim državama	Potpuno usklađeno	

ovog člana, ako se električna energija proizvodi iz visokofikasnih kogeneracija korišćenjem obnovljivih izvora energije, može se izdati samo jedna garancija porekla u kojoj su navedene obje karakteristike. 9. Države članice priznaju garancije porekla koje su izdale druge države članice u skladu sa ovom Direktivom isključivo kao dokaz elemenata iz stava 1. i stava 7. prvog podstavka tačaka (a) do (f). Država članica može odbiti da prizna garanciju porekla samo kada postoje razumne sumnje u njenu tačnost, pouzdanost ili istinitost. Država članica obaveštava Komisiju o odbijanju i razlozima za odbijanje.	Član 56 Garancije porekla izdate u drugim ugovornim stranama Energetske zajednice (u daljem tekstu: strane garancije porekla), važe u Crnoj Gori pod uslovom reciprociteta u skladu sa potvrđenim međunarodnim ugovorima. Garancije porekla izdate od strane treće zemlje neće se priznati u Crnoj Gori osim ako Energetska zajednica sa tom trećom zemljom zaključujući sporazum o međusobnom priznavanju garancija porekla izdatih u ugovornim stranama Energetske zajednice i kompatibilnih sistema garancija porekla uspostavljenih u tim trećim zemljama, i to samo u slučaju direktnog uvoza ili izvoza energije između Crne Gore i te treće zemlje. Ako operator tržišta električne energije ne prihvati stranu garanciju porekla zbog sumnje u njenu tačnost, pouzdanost i istinitost, operator tržišta električne energije će o tome obavijestiti nadležni organ Energetske zajednice i navesti razloge za takvo odbijanje. Operator tržišta električne energije je dužan da u najvećoj mjeri uzme u obzir mišljenje Sekretarijata Energetske zajednice i pisanim putem obrazloži svako odstupanje.		

10. Ako utvrdi da odbijanje priznavanja garancije porekla nije opravdano, Komisija može donijeti odluku kojom zahtijeva od države članice da prizna relevantnu garanciju porijekla.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
11. Države članice neće priznati garancije porijekla koje je izdala treća zemlja osim ako Unija nije zaključila sporazum sa tom trećom zemljom o međusobnom priznavanju garancija porijekla izdatih u Uniji i odgovarajućim sistemima garancija porijekla uspostavljenim u toj trećoj zemlji i samo ako postoji direktan uvoz ili izvoz energije.	Garancije porijekla izdate u drugim državama Član 56 Stav 2 Garancije porijekla izdate od strane treće zemlje neće se priznati u Crnoj Gori osim ako Energetska zajednica sa tom trećom zemljom zaključi sporazum o međusobnom priznavanju garancija porijekla izdatih u ugovornim stranama Energetske zajednice i kompatibilnih sistema garancija porijekla uspostavljenih u tim trećim zemljama, i to samo u slučaju direktnog uvoza ili izvoza energije između Crne Gore i te treće zemlje.	Potpuno usklađeno		
12. Država članica može uvesti, u skladu sa pravom Unije, objektivne, transparentne i nediskriminatorne kriterijume za korišćenje garancija porijekla u skladu sa obavezama iz člana 3 stav 9 Direktive 2009/72/EZ.	Prestanak važenja garancije porijekla Član 55 Stav 3 Izdavanje, prenos i prestanak važenja garancije porijekla zasniva se na principima objektivnosti, transparentnosti i nediskriminacije.	Potpuno usklađeno		

13. Komisija izdaje izvještaj o procjeni mogućnosti uspostavljanja zelene oznake na nivou Unije u cilju promovisanja korišćenja obnovljive energije iz novih postrojenja. Da bi dokazali usklađenost sa zahtjevima takvih oznaka, dobavljači koriste informacije sadržane u garancijama porijekla.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo			
Član 20 Pristup mrežama i njihov rad					
1. Države članice, kada je to relevantno, procjenjuju da li postojeću infrastrukturu gasne mreže treba proširiti kako bi se olakšalo uključivanje gasa iz obnovljivih izvora.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprijemljivo	Crna Gora nema uspostavljeno tržište gasa, niti gasnu infrastrukturu.		
2. Države članice, kada je relevantno, zahtijevaju od operatora prenosnog sistema i operatora distributivnog sistema da objave tehnička pravila na svojoj nacionalnoj teritoriji u skladu sa članom 8 Direktive 2009/73/EC, prvenstveno pravila za priključenje na mrežu, koja uključuju zahtjeve za kvalitet i gas pritisak i dodavanje mirisa gasu. Države članice takođe zahtijevaju od operatora prenosnog sistema i operatora distributivnog sistema da objave tarife za priključenje gasa iz obnovljivih izvora na osnovu objektivnih, transparentnih i nediskriminatorskih kriterijuma.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprijemljivo	Crna Gora nema uspostavljeno tržište gasa, niti gasnu infrastrukturu.		
3. U zavisnosti od njihove procjene uključene u integrisane nacionalne energetske i klimatske	Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije za grijanje i hlađenje	Potpuno usklađeno			

planove u skladu sa Aneksom I Uredbe (EU) 2018/1999, o potrebi izgradnje nove infrastrukture za centralizovano grijanje i hlađenje iz obnovljivih izvora kako bi se ostvario cilj Unije iz člana 3. stav 1. ove direktive, države članice, kada je to relevantno, preduzimaju potrebne mjere za razvoj infrastrukture za centralizovano grijanje i hlađenje koje će biti prilagođeno razvoju grijanja i hlađenja iz velikih postrojenja na biomasu, solarne energije, energija iz okoline i geotermalne energije postrojenja i iz otpadne toplote i hladnoće.	Član 81 Stav 3 Kako bi se obezbijedilo da udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru grijanja i hlađenja bude u skladu sa udjelom utvrđenim Nacionalnim energetske i klimatskim planom, mogu se utvrditi mjere podrške u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje energetska efikasnost.			
Član 21 Kupci-proizvođači 1. Države članice obezbjeđuju da potrošači imaju pravo da postanu potrošači sopstvene energije iz obnovljivih izvora na osnovu ovog člana. 2. Države članice obezbjeđuju da potrošači sopstvene energije iz obnovljivih izvora pojedinačno ili preko agregatora imaju pravo da: (a) proizvode energiju iz obnovljivih izvora, uključujući i onu za sopstvenu potrošnju, skladište i prodaju viškove takve električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora, između ostalog putem ugovora o kupovini obnovljive energije, dobavljača električne energije i međusobnih trgovinskih sporazuma, a da ne podliježu:	Proizvodnja električne energije za sopstvenu potrošnju Član 62 Instalisana snaga elektrane kupca-proizvođača ne smije biti veća od priključne snage objekta krajnjeg kupca na elektroenergetski sistem. Ako kupac-proizvođač proizvodi električnu energiju u skladu sa ovim zakonom, instalacije u kojima proizvodi ili skladišti električnu energiju smatraju se unutrašnjim instalacijama kupca-proizvođača. Krajnji kupac stiče status kupca-proizvođača priključenjem elektrane iz stava 1 ovog člana na unutrašnje električne instalacije svog objekta i regulisanjem ugovornih odnosa sa nadležnim mrežnim operatorom i snabdjevačem, a ima prava i obaveze propisane ovim zakonom i	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži način obavljanja proizvodnje, skladištenja i prodaje električne energije proizvedene u objektima kupca-proizvođača, način zajedničkog angažovanja kupaca-proizvođača u	III kvartal 2025

i. u pogledu električne energije koju troše ili daju u mrežu, kroz diskriminatorne ili nesrazmjerne procedure i naknade i mrežne naknade koje ne odražavaju troškove; ii. u pogledu električne energije iz obnovljivih izvora koju sami proizvode, a koja ostaje u njihovim objektima, uz diskriminatorne ili nesrazmjerne procedure i bilo kakve naknade; (b) instaliraju i koriste sisteme za skladištenje električne energije u kombinaciji sa postrojenjima koja proizvode električnu energiju iz obnovljivih izvora za sopstvenu potrošnju, bez plaćanja bilo kakve dvostruke naknade, uključujući i mrežu kada je u pitanju uskladištena električna energija koja ostaje u njihovim objektima; (c) zadrže svoja prava i obaveze kao krajnji potrošači; (d) primaju nadoknadu, između ostalog, kada je to primjenjivo, kroz program podrške električnoj energiji od obnovljivih izvora koje sami proizvode i unose u mrežu, što odražava tržišnu vrednost te električne energije i u koju se može izračunati njena dugoročna vrednost za mrežu, životnu sredinu i društvo.	zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti. Operator distributivnog sistema električne energije, odnosno zatvorenog distributivnog sistema električne energije utvrđuje pojednostavljeni postupak priključenja putem obavještenja za elektranu krajnjeg kupca koji proizvodi električnu energiju za sopstvene potrebe i za elektranu koja je dio demonstracionog projekta, instalisane snage 16 kW ili manje ili ekvivalentne snage priključka koji nije trofazni. Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da donese i objavi na svojoj internet stranici opšti akt o pojednostavljenom postupku priključenja, kojim se bliže uređuje način podnošenja zahtjeva za pojednostavljeni postupak priključenja, uslovi za usvajanje zahtjeva, dokumentacija koja se podnosi, rokovi za postupanje koji ne mogu biti duži od 30 dana od podnošenja zahtjeva, rokovi za priključenje na sistem i druga pitanja od značaja za ovaj postupak.	poslovima proizvodnje, skladištenja i prodaje električne energije, kao i način na koji operatori sistema sprovode procedure i utvrđivanje naknada za priključenje i rad objekata kupaca-proizvođača.	
3. Države članice mogu primijeniti nediskriminatorne i proporcionalne naknade i naknade za potrošače sopstvene energije iz obnovljivih izvora u odnosu na sopstvenu električnu energiju proizvedenu iz obnovljivih izvora koja ostaje unutar njihovih objekata u jednom ili više od sledećih slučajeva:	Operator distributivnog sistema, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da o zahtjevu za pojednostavljeni postupak priključenja objekta kupca-proizvođača odluči u roku od 30 dana od dana podnošenja zahtjeva.		

(a) ako je električna energija koju sami proizvode efektivno podržana programima podrške, samo u mjeri u kojoj to ne ugrožava ekonomsku održivost projekta i podsticajni efekat takve podrške; (b) od 1. decembra 2026. godine, ako ukupan udio postrojenja za sopstvenu potrošnju prelazi 8% ukupnog instalisanog kapaciteta električne energije države članice, i ako nacionalni regulatorni organ te države članice, kroz analizu troškova i koristi sprovedene u otvorenom, transparentnom i participativnom postupku dokaže da je odredba iz stava 2. tačka (a) podtačka ii. rezultirala značajnim nesrazmjernim opterećenjem dugoročne finansijske održivosti sistema električne energije ili stvara podsticaj koji prevazilazi ono što je objektivno neophodno za postizanje isplativog uvođenja obnovljive energije i da se takav uticaj ne može minimizirati preduzimanjem drugih razumnih mjera; ili c) ako se obnovljiva električna energija koju sam proizvodi, proizvodi u postrojenjima koja imaju više od 30 kW ukupnog instaliranog električnog kapaciteta.	Nadležni operator sistema utvrđuje tehničke uslove za priključenje elektrane iz stava 1 ovog člana na elektroenergetski sistem, u okviru pravila za funkcionisanje distributivnog, odnosno prenosnog sistema, koje odobrava Agencija. Bliži način obavljanja proizvodnje, skladištenja i prodaje električne energije proizvedene u objektima kupca-proizvođača, način zajedničkog angažovanja kupaca-proizvođača u poslovima proizvodnje, skladištenja i prodaje električne energije, kao i način na koji operatori sistema sprovode procedure i utvrđivanje naknada za priključenje i rad objekata kupaca-proizvođača propisuje Ministarstvo.		
4. Države članice će obezbijediti da potrošači sopstvene energije iz obnovljivih izvora koji se nalaze u istoj zgradi, uključujući stambene komplekse, imaju pravo da se zajednički bave aktivnostima iz stava 2 i da im je dozvoljeno da se dogovore o podjeli obnovljive energije. proizvedene na njihovoj lokaciji ili lokacijama ne	Kupci-proizvođači koji zajednički djeluju Član 71 Kupci iz kategorije domaćinstva i komercijalni kupci čiji se objekti nalaze u istoj zgradi ili	Potpuno usklađeno	

dovodeći u pitanje mrežne naknade i druge relevantne naknade, doprinose i poreze koji se primenjuju na svakog potrošača sopstvene obnovljive energije. Države članice mogu razlikovati pojedinačne potrošače sopstvene obnovljive energije i potrošače sopstvene obnovljive energije koji deluju zajedno. Svaka takva razlika je proporcionalna i propisno opravdana. 5. Postrojenje potrošača sopstvene energije iz obnovljivih izvora može biti u vlasništvu trećeg lica ili ona može njime upravljati u pogledu instalacije, rada, uključujući mjerenje potrošnje i održavanja pod uslovom da treća strana i dalje podliježe uputstvima potrošača sopstvene energije iz obnovljivih izvora. Treće lice ne smatra se potrošačem sopstvene obnovljive energije.	stambenom kompleksu imaju pravo da zajednički djeluju kao kupci-proizvođači. Kupci iz stava 1 ovog člana ugovorom regulišu međusobne odnose, uključujući pripadajući udio snage elektrane i proizvodnje svakog kupca pojedinačno i imenuju zastupnika. Pojedinačni kupci-proizvođači koji djeluju zajednički ostvaruju pravo na primjenu šeme obračuna u skladu sa iznosom pripadajuće snage elektrane tog kupca-proizvođača. Snabdjevač i zastupnik kupaca-proizvođača koji zajednički proizvode električnu energiju zaključuju ugovor kojim se uređuju pravila raspodjele električne energije i period za raspodjelu energije. Kupci-proizvođači koji djeluju zajednički zadržavaju svoja prava i obaveze kao krajnji kupci, prema kojima se ne mogu primjenjivati neopravdani ili diskriminatorni uslovi i postupci koji sprečavaju njihovo učešće u zajedničkoj proizvodnji. Elektrana za sopstvenu potrošnju kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički priključuje se preko zasebnog priključka sa pripadajućim obračunskim mjernim mjestom. Mjerna mjesta krajnjih kupaca koji učestvuju u zajedničkoj proizvodnji i mjerno mjesto elektrane za sopstvenu potrošnju opremaju se	

	naprednim sistemom za mjerenje električne energije. Snaga elektrane kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički ne može biti veća od zbira odobrenih priključnih snaga pojedinačnih krajnjih kupaca. Snabdjevač vrši raspodjelu proizvedene električne energije između kupaca-proizvođača koji zajednički djeluju. Prava i obaveze, pravila i način obračuna obaveza kupaca-proizvođača koji djeluju zajednički, kao i prava i obaveze snabdjevača u vezi sa ugovorom o kupoprodaji električne energije zaključenim sa kupcima-proizvođačima koji djeluju zajednički propisuje Ministarstvo.			
6. Države članice uspostavljaju okvir koji omogućava promociju i olakšavanje razvoja sopstvene potrošnje energije iz obnovljivih izvora na osnovu procjene postojećih neopravdanih prepreka za potrošnju sopstvene energije iz obnovljivih izvora i njenog potencijala na svojim nacionalnim teritorijama i u svojim energetske mrežama. Ovaj podsticajni okvir uključuje, između ostalog: (a) bavi se pitanjem dostupnosti sopstvene potrošnje energije iz obnovljivih izvora svim krajnjim korisnicima, uključujući i one u domaćinstvima sa niskim prihodima ili ugroženim domaćinstvima; (b) bavi se	Odnos kupca-proizvođača i snabdjevača Član 63 Kupac-proizvođač sa snabdjevačem zaključuje ugovor o kupoprodaji električne energije. Snabdjevač koji snabdijeva kupca-proizvođača dužan je da otkupi višak proizvedene električne energije po cijeni energije iz ugovora iz stava 1 ovog člana. Snabdjevač je dužan da ponudi kupcu-proizvođaču ugovor o kupoprodaji električne	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži sadržaj i način vođenja evidencije kupaca-proizvođača priključenih na distributivni, zatvoreni	III kvartal 2025

uklanjanjem neopravdanih prepreka za finansiranje projekata na tržištu i merama za olakšavanje pristupa finansiranju; (c) bavi se pitanjem drugih neopravdanih regulatornih prepreka za potrošnju sopstvene energije iz obnovljivih izvora, između ostalog, za stanare; (d) bavi se pitanjem podsticaja za vlasnike zgrada da stvore mogućnosti za potrošnju sopstvene energije iz obnovljivih izvora, između ostalog za stanare; (e) obezbeđuje potrošačima sopstvene energije iz obnovljivih izvora nediskriminatorski pristup relevantnim postojećim programima podrške i svim segmentima tržišta električne energije za električnu energiju iz obnovljivih izvora iz sopstvene proizvodnje koju unose u mrežu; (f) obezbeđuje da potrošači sopstvene energije iz obnovljivih izvora doprinose na odgovarajući i uravnotežen način raspodeli troškova sistema kada se električna energija dovodi u mrežu. Države članice uključuju rezime politika i mjera u okviru podsticajnog okvira i procjenu njihovih implementacije u svoje integrisane nacionalne energetske i klimatske planove, odnosno u izveštaje o napretku u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1999.	energije primjenom jednog od metoda obračuna iz člana 66 stav 1 ovog zakona. Period za poravnanje potraživanja i obaveza između kupca-proizvođača i snabdjevača je godinu dana, zaključno sa 1. aprilom za prethodnih 12 mjeseci. Pravo na prioritetni pristup kupca-proizvođača Član 64 Operator distributivnog, zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema je dužan da prioritetno preuzima električnu energiju od strane kupca-proizvođača, osim u slučaju kada je ugrožena sigurnost rada sistema. Operator distributivnog, zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema dužan je da u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti: 1) na mjestu primopredaje električne energije kupca-proizvođača postavi obračunsko brojilo, koje omogućava odvojeno mjerenje isporučene i preuzete električne energije, 2) na mjestu konekcije instalacija za proizvodnju električne energije i instalacija za potrošnju električne energije kupca - proizvođača postavi kontrolno brojilo koje	distributivni sistem ili prenosni sistem.	

	registruje ukupno proizvedenu količinu električne energije kupca proizvođača. Operator distributivnog, odnosno zatvorenog distributivnog ili prenosnog sistema dužan je da do desetog u mjesecu za prethodni mjesec dostavi snabdjevaču, a ako to zahtijeva i Ministarstvu, podatke o količini preuzete, predane i proizvedene električne energije u elektrani kupca-proizvođača. Kupac-proizvođač je dužan da dozvoli i omogući ovlaštenim licima energetske subjekata pristup mjernim uređajima, instalacijama i mjestu priključka, radi provjere ispravnosti, podešavanja zaštitnih uređaja, zamjene i održavanja uređaja. Evidencija kupca-proizvođača i procjena njihove proizvodnje Član 65 Operator distributivnog, zatvorenog distributivnog sistema ili prenosnog sistema dužan je da uspostavi evidenciju kupca-proizvođača priključenih na distributivni, zatvoreni distributivni sistem ili prenosni sistem koji sadrži naročito sljedeće podatke: 1) ime i prezime i prebivalište, odnosno naziv, pravni oblik i sjedište kupca-proizvođača; 2) vrstu kupca-proizvođača;			

	3) tip elektrane i odobrenu snagu elektrane; 4) lokaciju elektrane; 5) odobrenu snagu priključka objekta krajnjeg kupca. Operator distributivnog, odnosno zatvorenog distributivnog sistema dužan je da po isteku tekuće godine izvrši mjerenje ili procjenu proizvedene električne energije u objektu kupca-proizvođača u skladu sa propisanom metodologijom i da podatke dostavlja Ministarstvu do 1. marta naredne godine. Bliži sadržaj i način vođenja evidencije iz stava 1 ovog člana i metodologiju za procjenu iz stava 2 ovog člana propisuje Ministarstvo. Metode obračuna preuzete i isporučene električne energije od strane kupca-proizvođača Član 66 Obračun preuzete i isporučene električne energije kupca-proizvođača vrši se primjenom: 1) šeme neto mjerenja za elektrane instalisane snage do 16 kW; 2) šeme neto obračuna za elektrane instalisane snage od 16 kW do 50 kW;			

	3) komercijalne šeme snabdijevanja za elektrane instalisane snage veće od 50 kW. Obračun preuzete i isporučene električne energije vrši se na osnovu podataka iz člana 64 stav 3 ovog zakona, posebno po tarifnim elementima koji se odnose na doba dana preuzimanja i isporuke električne energije. Obračun mrežnih usluga kupcima-proizvođačima vrši se primjenom cijena utvrđenih u skladu sa metodologijom za utvrđivanje regulatorno dozvoljenog prihoda i cijena za korišćenje distributivnog odnosno prenosnog sistema električne energije, uzimajući u obzir energetske veličine za električnu energiju preuzetu iz tog sistema i električnu energiju isporučenu u taj sistem. Snabdjevač preuzima balansnu odgovornost za mjerno mjesto kupca-proizvođača. Kupac-proizvođač čija instalisana snaga elektrane prelazi 300 kW dužan je da snabdjevaču, operatoru distributivnog odnosno zatvorenog distributivnog sistema prijavi dnevni raspored predate energije i snosi troškove debalansa. Troškove debalansa utvrđuje operator tržišta električne energije prema jediničnim cijenama debalansa za sve sate u obračunskom periodu.		

	Mjerenje električne energije od strane operatora sistema Član 67 Operator sistema na koji je priključen objekat kupca-proizvođača vrši mjerenje količine isporučene i preuzete električne energije kod kupca-proizvođača na mjestu priključenja objekta kupca-proizvođača na prenosni ili distributivni sistem i vrši mjerenje ili procjenu proizvedene električne energije na mjestu priključenja postrojenja za proizvodnju električne energije i instalacije za potrošnju električne energije kupca-proizvođača. Operator sistema iz stava 1 ovog člana dostavlja snabdjevaču i operatoru tržišta električne energije podatke o mjerenju na mjestu priključenja objekta kupca-proizvođača na distributivni sistem na mjesečnom nivou, a na zahtjev Ministarstva, Agencije ili operatora tržišta električne energije, dostavlja i podatke o mjerenju ili procjeni ukupne proizvedene električne energije.			
	Šema neto mjerenja Član 68			

	Neto mjerenje je metoda po kojoj se višak električne energije koju je kupac-proizvođač isporučio mreži tokom obračunskog perioda prenosi u obliku energetske depozita u naredne obračunske periode kada je potrošnja električne energije kupca-proizvođača veća od sopstvene proizvodnje. Osnovicu za mjesečni obračun preuzete i isporučene električne energije prilikom primjene šeme neto mjerenja čini neto razlika između zbira isporučene električne energije kupca-proizvođača na mjestu priključka i energetske depozita iz stava 1 ovog člana i preuzete električne energije. Ako je kupac-proizvođač u mrežu isporučio više električne energije nego što je preuzeo u obračunskom periodu, razlika u količini isporučene električne energije se utvrđuje i prenosi u naredni obračunski period kao energetske depozit, a snabdjevač vrši obračun kao da nema potrošnje u obračunskom periodu. Ako je rezultat obračuna iz stava 1 ovog člana negativan, snabdjevač koristi taj iznos kao osnovicu za obračun energije na račun izdatom u skladu sa ugovorom o kupoprodaji električne energije. Snabdjevač je dužan da izvrši konačni obračun količine isporučene i preuzete električne energije od strane kupca proizvođača 1. aprila		

	svake godine za prethodnih 12 mjeseci, a višak isporučene električne energije od strane kupca proizvođača snabdjevač je dužan da obračuna kupcu-proizvođaču po cijeni energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije, bez obračuna mrežnih i drugih naknada, u okviru tarife po kojoj je energija proizvedena. Sa obračunatim viškom energije iz stava 4 ovog člana, snabdjevač izmiruje neizmirene obaveze kupca-proizvođača, a potencijalni preostali iznos isplati kupcu-proizvođaču u roku od 30 dana od dana obračuna. Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, koju plaća kupac-proizvođač u slučaju primjene neto šeme mjerenja, vrši se primjenom na osnovicu iz stava 4 ovog člana. Šema neto obračuna Član 69 Neto obračun je metoda po kojoj se novčana vrijednost viška električne energije koju isporučiti kupac-proizvođač u obračunskom periodu koristi u obliku finansijskog depozita za smanjenje računa za energiju kupca-proizvođača u narednim obračunskim periodima.		

	Osnovicu za mjesečno obračunavanje preuzete i isporučene električne energije prilikom primjene šeme neto obračuna čini neto razlika između obračuna isporučene električne energije kupca-proizvođača na mjestu priključenja i obračuna preuzete električne energije iz mreže. Ako je kupac-proizvođač u obračunskom periodu preuzeo više električne energije nego što je isporučio mreži, razliku između preuzete i isporučene električne energije, kupac-proizvođač plaća u skladu sa ugovorenom cijenom iz ugovora u kupoprodaji električne energije. Ako je kupac-proizvođač isporučio više električne energije u mrežu nego što je preuzeo u obračunskom periodu, razlika između isporučene i preuzete električne energije prenosi se u naredni obračunski period u korist kupca-proizvođača u vidu novčanog depozita koji odgovara vrijednosti viška isporučene električne energije u odnosu na preuzetu u obračunskom periodu. Finansijski depozit se obračunava kao proizvod razlike između isporučene i preuzete energije iz stava 3 ovog člana i jedinične cijene energije iz ugovora o kupoprodaji umanjene za 5%. Finansijski depozit se koristi u obračunskim periodima kada je količina električne energije preuzete iz mreže veća od količine električne		

	energije koju proizvede kupac-proizvođač i isporučiti u mrežu. Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, koju plaća kupac-proizvođač u slučaju primjene šeme neto obračuna, vrši se za neto razliku između preuzete i isporučene električne energije u obračunskom periodu. Komercijalna šema snabdijevanja Član 70 U slučaju primjene komercijalne šeme snabdijevanja, obračun električne energije preuzete iz sistema i proizvedene električne energije predate u sistem vrši se nezavisno. Snabdjevač obračunava i ispostavlja fakturu kupcu-proizvođaču za električnu energiju primljenu iz sistema primjenom ugovorene cijene snabdijevanja. Kupac-proizvođač, čija je snaga proizvodnog postrojenja između 50 i 300 kW, obračunava i ispostavlja fakturu snabdjevaču za isporučenu električnu energiju primjenom cijene energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije umanjene za 5%.		

	Kupac-proizvođač čije je proizvodno postrojenje snage veće od 300 kW dužan je da obračunava i ispostavlja fakturu snabdjevaču za isporučenu električnu energiju primjenom cijena energije iz ugovora o kupoprodaji električne energije. Snabdjevač vrši obračun troškova odstupanja kupcu-proizvođaču čija snaga proizvodnog postrojenja prelazi 300 kW i izdaje račun. Troškove odstupanja utvrđuje operator tržišta električne energije prema jediničnim cijenama odstupanja za sve sate u obračunskom periodu. Obračun naknade za podsticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora, u slučaju primjene komercijalne šeme snabdijevanja vrši se za ukupnu količinu električne energije koju kupac-proizvođač preuzima iz elektroenergetskog sistema.				
7. Ovaj član se primjenjuje bez prejudiciranja članova 107. i 108. TFEU.			Neprimjenljivo	Određba primjenjiva na države članice EU.	
Član 22 Zajednice obnovljivih izvora energije					
1. Države članice obavezuju da krajnji korisnici, posebno korisnici iz kategorije domaćinstava, imaju pravo da učestvuju u zajednici obnovljivih izvora energije, uz zadržavanje prava ili obaveza koje imaju kao	Prava zajednice obnovljivih izvora energije Član 72 Zajednica obnovljivih izvora energije ima pravo da:	Potpuno usklađeno			

krajnji korisnici i da ne podliježu neopravdanim ili diskriminatornim uslovima ili postupcima koji bi sprečilo njihovo učešće u energetske zajednici iz obnovljivih izvora, a u slučaju privatnih kompanija, pod uslovom da njihovo učešće nije njihova primarna komercijalna ili profesionalna djelatnost. 2. Države članice će osigurati da zajednice obnovljive energije imaju pravo na: (a) proizvoditi, troši, skladišti i prodaje obnovljivu energiju, između ostalog, putem ugovora o kupovini obnovljive energije; (b) dijeli, u okviru zajednice obnovljivih izvora energije, obnovljivu energiju koja se proizvodi u proizvodnim jedinicama u vlasništvu te zajednice obnovljive energije, uz druge uslove iz ovog člana i zadržavajući prava i obaveze članova zajednice obnovljive energije kao korisnika; ; (c) pristup svim odgovarajućim energetskim tržištima direktno ili putem agregacije na nediskriminatorni način;	1) proizvodi, troši, skladišti, prodaje električnu energiju iz obnovljivih izvora, pored ostalog, zaključivanjem ugovora o kupovini električne energije iz obnovljivih izvora; 2) dijeli, u okviru zajednice obnovljivih izvora energije, obnovljivu energiju koju proizvode proizvodne jedinice električne energije iz obnovljivih izvora u vlasništvu te zajednice, uz zadržavanje prava i obaveza članova zajednice obnovljivih izvora energije kao kupaca; i 3) pristupi svim odgovarajućim energetskim tržištima bilo direktno ili putem agregacije na nediskriminatorni način. Krajnji kupci kao članovi zajednice obnovljivih izvora energije Član 73 Krajnji kupci, posebno kupci iz kategorije domaćinstva imaju pravo da učestvuju u zajednici obnovljivih izvora energije, zadržavajući svoja prava ili obaveze kao krajnji kupci i neće biti predmet neopravdanih ili diskriminatornih uslova ili postupaka koji bi spriječili njihovo učešće u toj zajednici, pri čemu učešće krajnjih kupaca koji su pravna lica u proizvodnji i prodaji električne energije iz obnovljivih izvora, ne predstavlja njihovu primarnu komercijalnu ili profesionalnu djelatnost.		
3. Države članice vrše procjenu postojećih prepreka i potencijala za razvoj zajednica	Metoda za postizanje svrhe zajednice obnovljivih izvora energije	Potpuno usklađeno	

obnovljivih izvora energije na svojoj nacionalnoj teritoriji.	
4. Države članice uspostavljaju podsticajni okvir za promovisanje i olakšavanje razvoja zajednica obnovljivih izvora energije. Ovaj okvir obavezuje, između ostalog, sljedeće: (a) uklonjaju se neopravdane regulatorne i administrativne prepreke zajednicama obnovljivih izvora energije; (b) za zajednice obnovljive energije koje snabdijevaju energijom ili obezbjeđuju agregaciju ili druge komercijalne energetske usluge podliježu odredbama relevantnim za takve aktivnosti; (c) relevantni operator distributivnog sistema sarađuje sa zajednicama obnovljivih izvora energije kako bi olakšao prenos energija unutar zajednica obnovljivih izvora energije; (d) zajednice obnovljive energije podliježu pravičnim, proporcionalnim i transparentnim procedurama, uključujući procedure registraciju i licenciranje, i mrežne naknade koje odražavaju troškove, kao i relevantne naknade, namete i poreze, uz obezbeđivanje adekvatnog, pravičnog i uravnoteženog doprinosa raspodjeli ukupnih troškova sistema u skladu sa transparentnom analizom troškova i koristi od distribuiranih izvora energije koju sprovode nacionalni organi; (e) zajednice obnovljivih izvora energije nisu tretirane na diskriminatorni način u pogledu njihovih aktivnosti, prava i obaveze kao krajnji korisnici, proizvođači, dobavljači, operateri distributivnih sistema ili kao drugi učesnici na tržištu; (f) učešće u zajednicama obnovljive energije dostupno je svim potrošačima, uključujući i one u	Član 74 Zajednica obnovljivih izvora energije može da stekne status privremenog povlašćenog proizvođača, odnosno status povlašćenog proizvođača električne energije iz obnovljivih izvora i pravo na podsticajne mjere u skladu sa ovim zakonom. Zajednica obnovljivih izvora energije ima pravo na prekograničnu razmjenu električne energije u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti. Mjere za promovisanje, uspostavljanje i razvoj zajednice obnovljivih izvora energije Član 75 Mjere za promovisanje, uspostavljanje i razvoj zajednice obnovljivih izvora energije, kao i mjere za otklanjanje barijera za razvoj te zajednice utvrđuju se Nacionalnim energetske i klimatskim planom.

domaćinstvima sa domaćinstva sa niskim prihodima ili ugrožena domaćinstva; (g) dostupni su alati za olakšavanje pristupa finansiranju i informacijama; (h) javnim organima se pruža regulatorna podrška i podrška za izgradnju kapaciteta u omogućavanju i uspostavljanju zajednica obnovljivi izvori energije u pomaganju telima da direktno učestvuju; (i) pravila su uspostavljena kako bi se osigurao jednak i nediskriminatorski tretman potrošača koji učestvuju u zajednici obnovljivih izvora energije. 5. Glavni elementi podsticajnog okvira iz stava 4. i njegova implementacija uključeni su u ažurirane verzije integrisanih nacionalnih energetske i klimatskih planova država članica i izveštaje o napretku u skladu sa Uredbom (EU) 2018/1999. 6. Države članice mogu predvideti da su zajednice obnovljive energije otvorene za prekogranično učešće. 7. Ne dovodeći u pitanje članove 107. i 108. UFEU-a, države članice će uzeti u obzir specifičnosti zajednica obnovljivih izvora energije prilikom izrade programa podrške kako bi im omogućile da se takmiče za podršku pod jednakim uslovima sa ostalim učesnicima na tržištu.				

Član 23 Uključivanje obnovljive energije u grejanje i hlađenje 1. U cilju promovisanja korišćenja obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja, svaka država članica ima za cilj da poveća udio obnovljive energije u tom sektoru za približno 1,3 procentna poena kao godišnji prosek izračunat za periode od 2021. do 2025. i od 2026. godine. do 2030. počev od udjela obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja u 2020. tj. obračunat kao nacionalni udio u finalnoj potrošnji energije i obračunat u skladu sa metodologijom iz člana 7., ne dovodeći u pitanje stav 2. ovog člana. Ovo povećanje je ograničeno na približno 1,1 procentni poen za države članice u kojima se otpadna toplota i hladnoća ne koriste. Države članice daju prednost najboljima, po potrebi dostupne tehnologije. 2. Za potrebe stava 1. pri izračunavanju svog udjela obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja i njegovog prosjeka godišnjeg povećanja u skladu sa tim stavom, svaka država članica: (a) može uzeti u obzir otpadnu toplotu i hladnoću, sa ograničenjem od 40% prosečnog godišnjeg povećanja; (b) ako njegov udio obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja prelazi 60%, može izračunati da sa takvim udjelom ispunjava prosečno godišnje povećanje; ti (c) ako njegov udio obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja prelazi 50% i iznosi do	Udio obnovljivih izvora energije u ukupnoj potrošnji energije za grijanje i hlađenje Član 81 U cilju promovisanja korišćenja energije iz obnovljivih izvora u sektoru grijanja i hlađenja, Vlada će nastojati da poveća udio obnovljive energije u tom sektoru za indikativnih 1,3 procentnih poena kao godišnji prosjek izračunat za period od 2021. do 2025. godine i 2026. do 2030. godine, počevši od udjela obnovljive energije u sektoru grijanja i hlađenja u 2020. godini. Pravila za obračun udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru grijanja i hlađenja utvrđuju se u skladu sa propisom iz člana 8 ovog zakona. Kako bi se obezbijedilo da udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru grijanja i hlađenja bude u skladu sa udjelom utvrđenim Nacionalnim energetske i klimatskim planom, mogu se utvrditi mjere podrške u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje energetska efikasnost. Prilikom donošenja i sprovođenja mjera podrške iz stava 3 ovog člana, Ministarstvo ima za cilj da obezbijedi dostupnost tih mjera svim kupcima, a posebno domaćinstvima sa niskim prihodima.	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se urediti način proračuna udjela energije iz obnovljivih izvora i Nacionalnog energetskog i klimatskog plana kojim će se utvrditi navedeni udjeli.	

III kvartal
2025

60%, može izračunati da sa sa takvim učešćem ispunjava polovinu prosječnog godišnjeg povećanja. Prilikom odlučivanja koju meru izabrati za potrebe korišćenja energije iz obnovljivih izvora u sektoru grejanja i hlađenja, Države članice mogu uzeti u obzir isplativost, odražavajući na taj način strukturne barijere koje proizilaze iz visokog udela prirodnog gasa ili hlađenja ili zbog disperzovanih struktura naselja u oblastima niske gustine naseljenosti. Ukoliko bi ove mere dovele do nižeg prosečnog godišnjeg povećanja od onog navedenog u stavu 1. ovog člana, države članice će to objaviti, na primer kroz svoje integrisane nacionalne izveštaje o napretku u oblasti energetike i klime u skladu sa članom 20. Uredbe (EU) 2018 /1999 i daju obrazloženje Komisiji koje obuhvata odabrane mere iz drugog podstava ovog stava. 3. Na osnovu objektivnih i nediskriminativnih kriterijuma, države članice mogu utvrditi i javno objaviti listu mjera i mogu imenovati i javno objaviti subjekte za sprovođenje, kao što su dobavljači goriva, javna ili profesionalna tijela koja će doprinjeti povećanju navedenom u stavu 1, i objaviti ga. 4. Države članice mogu da sprovedu prosječno godišnje povećanje iz stava 1, između ostalog, uz pomoć najmanje jednog iz sledećih opcija: (a) fizičkim uključivanjem obnovljive energije ili otpadne toplote i hladnoće u isporučenu energiju i energente za grijanje i hlađenje; (b)	

direktne mjere za ublažavanje posljedica, kao što je ugradnja visokoefikasnih sistema grijanja i hlađenja iz obnovljivi izvori u zgradama ili korišćenje obnovljive energije ili otpadne toplote i hladnoće u industrijskim procesima grijanje i hlađenje; (c) indirektna mjera ublažavanja koje se sastoje od razmenljivih sertifikata koji dokazuju ispunjenje obaveze iz stava 1. putem podrške indirektnim mjerama za ublažavanje posljedica i merama. vrši drugi privredni subjekat kao što je samostalni instalater tehnologije obnovljivih izvora energije ili preduzeće za energetske usluge, koja pruža usluge montaže vezane za obnovljivu energiju (d) druge mjere sa istim efektom u cilju postizanja prosečnog godišnjeg povećanja iz stava 1. uključujući fiskalne mere ili druge finansijske podsticaje. Prilikom donošenja i sprovođenja mjera iz prvog podstava, države članice će nastojati da obezbede dostupnost ovih mera svim potrošačima, posebno onima u domaćinstvima sa niskim prihodima ili ugroženim domaćinstvima koja inače ne bi imala dovoljno početnog kapitala da ih koriste. 5. Države članice mogu koristiti uspostavljene strukture u okviru nacionalnih obaveza uštede energije iz člana 7. Direktive 2012/27/EU za sprovođenje i praćenje mjera iz stava 3. ovog člana. 6. Ako su entiteti imenovani u skladu sa stavom 3, države članice će obezbijediti da doprinos ovih imenovanih subjekata bude mjerljiv i provjerljiv i da imenovani subjekti podnose godišnje izveštaje o:			

(a) ukupnoj količini energije koja se isporučuje za grijanje i hlađenje; (b) ukupnoj količini obnovljive energije koja se isporučuje za grijanje i hlađenje; (c) količine otpadne toplote i hladnoće isporučene za grijanje i hlađenje; (d) učešće obnovljive energije i otpadne toplote i hladnoće u ukupnoj količini isporučene energije za grijanje i hlađenje; i (e) vrsti obnovljivog izvora energije.				
Član 24 Daljinsko grijanje i hlađenje 1. Države članice obavezuju da se krajnjim potrošačima obezbijede informacije o energetskej efikasnosti i udjelu obnovljive energije u njihovim centralizovanim sistemima grijanja i hlađenja na jednostavan i pristupačan način, na primjer putem veb sajta dobavljača, godišnjih računa ili na zahtjev.	Daljinsko grijanje i hlađenje Član 82 Stav 1 Energetski subjekti koji proizvode, distribuiraju i snabdijevaju kupce toplotnom energijom na energetski efikasan način dužni su da informacije o udjelu energije iz obnovljivih izvora, najmanje jednom godišnje, na svojim internet stranicama, ili na zahtjev krajnjeg	Potpuno usklađeno		

	kupca, stave na raspolaganje, uz fakturu ili na drugi pogodan način.			
2. Države članice će uspostaviti neophodne mere i uslove kako bi omogućile korisnicima centralizovanih sistema grijanja ili hlađenja koji nisu efikasni sistemi centralizovanog grijanja i hlađenja, ili koji nisu do 31. decembra 2025. godine, na osnovu plana odobrenog od strane nadležnog organa, biti isključen iz tog sistema raskidom ili izmjenom ugovora o samostalnoj proizvodnji grijanja ili hlađenja iz obnovljivih izvora energije Ako se raskid ugovora odnosi na fizičko isključenje, takav raskid može biti uslovljen isplatom naknade za trošak koji je direktno prouzrokovao fizičkim isključenjem i za neamortizovani dio sredstava potrebnih za proizvodnju toplotne i hladne energije za tog korisnika. 3. Države članice mogu ograničiti pravo na isključenje sa sistema raskidom ili izmjenom ugovora u skladu sa stavom 2. za korisnike koji mogu da dokažu da planirano alternativno rešenje za snabijevanje grijanjem ili hlađenjem rezultira znatno boljom energetsom efikasnošću. Procjena energetske efikasnosti alternativnog rešenja snabijevanja može se zasnivati na energetsom sertifikatu. 4. Države članice će odrediti neophodne mjere kako bi osigurale da centralizovani sistemi grijanja i hlađenja doprinose povećanju iz člana 23. stav 1. ove Direktive primjenom najmanje jedne od sljedeće dvije opcije:	Daljinsko grijanje i hlađenje Član 82 Energetski subjekti koji proizvode, distribuiraju i snabijevaju kupce toplotnom energijom na energetski efikasan način dužni su da informacije o udjelu energije iz obnovljivih izvora, najmanje jednom godišnje, na svojim internet stranicama, ili na zahtjev krajnjeg kupca, stave na raspolaganje, uz fakturu ili na drugi pogodan način. Operatori sistema daljinskog grijanja i hlađenja dužni su da pripreme i donesu plan mjera za povećanje efikasnosti i ispunjavanje udjela obnovljive energije u svojim sistemima daljinskog grijanja i hlađenja (u daljem tekstu: plan efikasnosti), u skladu sa Nacionalnim energetske i klimatskim planom. Plan efikasnosti sadrži jednu od sljedećih mjera za postizanje povećanja efikasnosti i ispunjavanja udjela obnovljive energije u daljinskom grijanju i hlađenju: 1) obavezu energetskih subjekata koji obavljaju djelatnost distribucije i snabijevanja, da povećaju udjele energije iz obnovljivih izvora i otpadne toplote i hladnoće u daljinskom grijanju i hlađenju za minimalne procentne	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati minimalni procentni poeni za postizanje povećanja efikasnosti sistema za daljinsko grijanje i hlađenje.	III kvartal 2025

(a) Težnjom da se poveća udio energije iz obnovljivih izvora energije i otpadne toplote i hladnoće u centralizovanom grijanju i hlađenju za najmanje 1 procentni poen kao godišnji prosjek računat za period od 2021. do 2025. godine i za period od 2026. do 2030. godine, počev od udjela energije iz obnovljivih izvora energije i otpadne toplote i hladnoće u centralizovanom grijanju i hlađenju u 2020. godini, koji se računa kao udio u finalnoj potrošnji energije u centralizovanom grijanju i hlađenju, sprovođenjem mera za koje se može očekivati da će stimulirati da se prosečan godišnji prirast u godinama sa normalnim klimatskim uslovima. Države članice čiji udeo energije iz obnovljivih izvora i otpadne toplote i hladnoće u centralizovanom grijanju i hlađenju prelazi 60% mogu računati da će sa takvim udelom ispuniti prosečno godišnje povećanje iz prvog podstava ove tačke. Države članice određuju neophodne mere za sprovođenje prosečnog godišnjeg povećanja iz prvog podstava ove tačke. u svojim integrisanim nacionalnim energetske i klimatskim planovima u skladu sa Aneksom I Uredbe (EU) 2018/1999.	poene kao godišnji prosjek, koji propisuje Ministarstvo; 2) obavezu operatora sistema daljinskog grijanja i hlađenja da priključe snabdjevače energijom iz obnovljivih izvora i iz otpadne toplote i hladnoće ili da ponude snabdjevačima treće strane priključivanje i kupovinu toplote ili hladnoće iz obnovljivih izvora i otpadne toplote i hladnoće na osnovu nediskriminativnih kriterijuma utvrđenih zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti, kada je potrebno: - zadovoljiti potražnju novih kupaca; - zamijeniti postojeće kapacitete za proizvodnju toplote ili hladnoće; - proširiti postojeće kapacitete za proizvodnju toplote ili hladnoće. Kada operator sistema daljinskog grijanja ili hlađenja sprovodi mjeru iz stava 3 tačka 2 ovog člana, može odbiti priključenje i otkup toplotne energije od snabdjevača treće strane ako:	
(b) Obezbeđujući da su operateri centralizovanih sistema grijanja ili hlađenja obavezni da povežu snabdjevače energijom iz obnovljivih izvora i iz otpadne toplote i hladnoće ili da su obavezni da ponude trećim dobavljačima priključenje i kupovinu toplote ili hladnoće iz obnovljivih izvora i otpada toplote i	1) sistem nema potreban kapacitet; 2) nisu ispunjeni tehnički uslovi za priključenje i obezbjeđivanje pouzdanog i bezbjednog snabdjevanja;	

hladnoće na osnovu nediskriminatorne kriterijume koje utvrđuje nadležni organ dotične države članice kada im je potrebno: i) da ispuni zahtjeve novih korisnika; ii. zamijeni postojeće kapacitete za proizvodnju toplote ili hladnoće; iii. proširi postojeće kapacitete za proizvodnju toplote ili hladnoće; 5. Kada država članica koristi opciju iz stava 4. tačka (b), operator centralizovanog sistema grijanja ili hlađenja može odbiti priključenje i kupovinu toplote ili hladnoće od treće strane, ako:	3) bi priključenje energetskog operatera dovelo do prekomjernog povećanja cijene toplotne energije za krajnje kupce, u odnosu na važeće cijene toplotne energije. U slučaju iz stava 4 ovog člana, operator je dužan da nezavisnom snabdjevaču i nadležnom organu jedinice lokalne samouprave bez odlaganja dostavi razloge za odbijanje priključenja, kao i uslove koje snabdjevač treće strane treba da ispuni i mjere koje treba preduzeti u sistemu da bi se omogućilo priključenje.		
(a) sistem nema potreban kapacitet zbog drugog snabdjevanja otpadnom toplotom ili hladnoćom, toplotom ili hladnoćom iz obnovljivih izvora ili toplotom i hladnoćom proizvedenim iz kogeneracije visoke efikasnosti; (b) toplota ili hladnoća dobavljača treće strane ne ispunjava tehničke parametre neophodne za povezivanje i obezbjeđivanje pouzdanog i bezbednog rada centralizovanog sistema grijanja i hlađenja; ili (c) operator može dokazati da bi omogućavanje pristupa izazvalo prekomjerno povećanje cijene toplote ili hladnoće za krajnje korisnike u odnosu na cijenu korišćenja glavnog lokalnog snabdjevanja toplotom ili hladnoćom, koji bi bio konkurentan obnovljivom izvoru ili otpadnoj toploti i hladnoći.	Ministarstvo utvrđuje operatore sistema daljinskog grijanja i hlađenja koji mogu biti izuzeti od obaveze sprovođenja mjere iz stava 3 tačka 2 ovog člana. Plan efikasnosti se dostavlja Ministarstvu na razmatranje i davanje saglasnosti.		
Države članice obezbjeđuju da kada operater centralizovanog sistema grejanja ili hlađenja odbije da poveže snabdjevača grejanjem ili hlađenjem, u skladu sa prvim podstavom, taj operater dostavi nadležnom organu u skladu sa	Prava i obaveze kupaca na daljinsko grijanje i hlađenje Član 83 Operatori sistema daljinskog grijanja i hlađenja dužni su da postignu energetske efikasnosti u skladu sa planom efikasnosti iz člana 82 stav 2 ovog zakona, u roku koji utvrđuje Ministarstvo.		

stavom 9. informacije o razlozima za odbijanje, kao i o uslovima koje treba ispuniti i merama koje treba preduzeti u sistemu da bi se omogućilo povezivanje. 6. Kada država članica koristi mogućnost iz stava 4. tačka (b), operateri sledećih centralizovanih sistema grejanja i hlađenja mogu biti izuzeti od primene te tačke: (a) efikasno centralizovano grijanje i hlađenje; (b) efikasno centralizovano grijanje i hlađenje korišćenjem visokoeфикаsnе kоgeneracije; (c) centralizovano grijanje i hlađenje koje je, na osnovu plana odobrenog od strane nadležnog organa, efektivno centralizovano grijanje i hlađenje do 31. decembra 2025. godine; (d) centralizovano grijanje i hlađenje sa ukupnim toplotnim ulazom manjim od 20 MW. 7. Pojedinačni korisnici, zajednička preduzeća osnovana od strane korisnika ili strane koje deluju u ime korisnika mogu iskoristiti pravo na isključenje iz sistema raskidom ili izmenom ugovora u skladu sa stavom 2. U slučaju stambenih kompleksa, takvo isključenje iz sistema može se koristiti samo na nivou cijele zgrade u skladu sa važećim stambenim zakonom. 8. Države članice zahtijevaju od operatera distributivnih sistema da, najmanje svake četiri godine, u saradnji sa operaterima sistema daljinskog grijanja ili hlađenja u njihovoj oblasti, procjenjuju sposobnost sistema daljinskog grijanja ili hlađenja da obezbijedi balansiranje i druge usluge vezane za sistem, uključujući upravljanje potrošnjom i skladištenje viška električne energije iz obnovljivih izvora	Kupci energije iz sistema daljinskog grijanja i hlađenja koji nijesu efikasni i koji nijesu postali efikasni u roku iz stava 1 ovog člana imaju pravo da se isključe iz tog sistema raskidom ili izmjenom ugovora u skladu sa propisom iz stava 6 ovog člana, radi ostvarivanja sopstvene proizvodnje toplotne energije iz obnovljivih izvora. Kupac može steći pravo na isključenje iz stava 2 ovog člana ako može dokazati da planirano alternativno rješenje snabdijevanja energijom za grijanje i hlađenje ima znatno bolje energetske performanse. Procjena energetskih performansi alternativnog rješenja za snabdijevanje može se zasnivati na sertifikatu o energetskim performansama. Kada je raskid ugovora povezan sa fizičkim isključenjem, takav raskid može biti uslovljen kompenzacijom za troškove koji su direktno nastali kao rezultat fizičkog isključenja i za neamortizovani dio sredstava koji je potreban za obezbjeđivanje toplote i hladnoće tom kupcu. Procedura i uslovi za priključenje Član 84	

i da li bi se, u odnosu na alternativna rešenja, utvrdilo korišćenje opcije bi bile isplativije i da bi se resursi efikasnije koristili. 9. Države članice obezbeđuju da prava potrošača i pravila za rad centralizovanih sistema grijanja i hlađenja budu jasno definisana i implementirana u skladu sa ovim članom od strane nadležnih organa. 10. Države članice nisu obavezne da primjenjuju tačke 2 do 9 ovog člana ako: (a) njihov udio u centralizovanom grijanju i hlađenju je manji ili jednak 2% ukupne potrošnje energije za grijanje i hlađenje na dan 24. decembra 2018. godine; (b) njihov udio u centralizovanom grijanju i hlađenju je povećan iznad 2% razvojem novog efikasnog centralizovanog grijanja i hlađenja na osnovu njihovih integriranih nacionalnih energetske i klimatskih planova u skladu sa Aneksom I Uredbe (EU) 2018/1999 ili procjenom iz člana 15. stav 7. ove Direktive; ili (c) njihov udio u sistemu iz stava 6. ovog člana iznosi više od 90% ukupne prodaje njihovog centralizovanog grijanja i hlađenja.	Energetski subjekat koji proizvodi toplotnu energiju iz obnovljivih izvora dužan je da obezbijedi da toplotna energija koju isporučuje ispunjava uslove kvaliteta, pouzdanosti snabdijevanja i zaštite životne sredine utvrđene tehničkim propisima i potreban stepen energetske efikasnosti proizvodnog kapaciteta. Način i uslove priključenja proizvođača i snabdjevača na postojeći distributivni sistem propisuje nadležni organ jedinice lokalne samouprave. Usluge balansiranja Član 85 Operatori distributivnog sistema električne energije dužni su da najmanje svake četiri godine, u saradnji sa operatorima sistema daljinskog grijanja ili hlađenja na svom području, procijene potencijal sistema daljinskog grijanja ili hlađenja i da obezbijede balansne i druge sistemske usluge, koje obuhvataju odgovor na potražnju i skladištenje viška električne energije iz obnovljivih izvora i da li bi korišćenje identifikovanog potencijala bilo isplativije od alternativnih rješenja.			Član 25	Udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će	III kvartal 2025

Uključivanje energije iz obnovljivih izvora u sektor saobraćaja	1. U cilju uključivanja korišćenja obnovljive energije u sektor saobraćaja, svaka država članica utvrđuje obavezu snabijevanja gorivom kako bi obezbijedila da udio obnovljive energije u finalnoj potrošnji energije u sektoru saobraćaja bude najmanje 14% do 2030. godine (minimalni udio), u skladu sa indikativnom putanjom koju su utvrdile države članice i koja je obračunata u skladu sa metodologijom iz ovog člana i čl. 26. i 27. Komisija ocjenjuje ovu obavezu kako bi dostavila zakonski prijedlog za njeno povećanje do 2023. godine u slučaju daljeg značajnijeg smanjenja troškova proizvodnje obnovljive energije ukoliko je neophodno radi ispunjavanja međunarodnih obaveza Unije za dekarbonizaciju ili ako je to opravdano značajnim smanjenjem potrošnje energije u Uniji. Države članice mogu izuzeti različite dobavljače goriva i različite nosioce energije ili ih razlikovati, obezbjeđujući da se različite faze razvoja i troškovi različitih tehnologija uzmu u obzir prilikom utvrđivanja obaveza za dobavljače goriva. Za potrebe izračunavanja minimalnog udela iz prvog podstava države članice: (a) uzeti u obzir obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porekla namenjena za upotrebu u transportu i kada se koriste kao međuprodukt za proizvodnju konvencionalnih goriva; i	Član 76 Udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru saobraćaja i mjere za postizanje tog udjela utvrđuju se Nacionalnim energetske i klimatskim planom. Pravila za obračun udjela iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom iz člana 8 stav 4 ovog zakona. Obnovljivi izvori energije u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju iz stava 1 ovog člana obuhvataju tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla namijenjena za upotrebu u saobraćaju i kada se koriste kao međuprodukt za proizvodnju konvencionalnih tečnih i gasovitih goriva, goriva dobijenih iz biomase namijenjenih za upotrebu u saobraćaju, napredna biogoriva, goriva iz recikliranog ugljenika i goriva u vidu električne energije. Dobavljači goriva koja se koriste u saobraćaju imaju obavezu u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije utvrđenog Nacionalnim energetske i klimatskim planom. Obaveze dobavljača goriva iz stava 4 ovog člana mogu se utvrditi na način da se: 1) oslobode pod određenim uslovima ili da se za različite dobavljače utvrde različite obaveze ili da se obaveze utvrde u zavisnosti od vrste goriva, uzimajući u obzir stepen	se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva čiji se doprinos udjelu energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju može smatrati dvostruko većim od njihovog energetskeg sadržaja.

(b) može razmotriti reciklirana ugljenična goriva. U okviru minimalnog udela iz prvog podstava, doprinos naprednih biogoriva i biogasa proizvedenih od sirovina navedenih u Aneksu IX na dio A kao učešće finalne potrošnje energije u sektoru transporta najmanje 0,2% u 2022. godini, 1% u 2025. godini i 3,5% u 2030. godini. Države članice mogu da izuzmu dobavljače goriva koji isporučuju goriva u obliku električne energije ili obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porekla namenjenih za upotrebu u transportu od obaveze pridržavanja minimalnog udela naprednih biogoriva i biogasa proizvedenih od sirovina navedenih u Aneksu IX dijelu A u vezi sa ovim gorivima.	razvoja i troškove različitih tehnologija proizvodnje goriva; 2) utvrde posebne obaveze za dobavljače goriva koji stavljaju na tržište napredna biogoriva; 3) dobavljači goriva koji snabdijevaju tržište gorivom u vidu električne energije, odnosno obnovljivim tečnim i gasovitim gorivom nebiološkog porijekla namijenjenih upotrebi u saobraćaju oslobađaju od obaveze stavljanja na tržište udjela naprednih biogoriva iz tačke 2 ovog stava u odnosu na ta goriva. Ministarstvo vodi evidenciju o dobavljačima goriva iz stava 3 ovog člana, koja posebno sadrži podatke o obaveznom udjelu energije iz obnovljivih izvora u saobraćaju za tekuću i prethodnu kalendarsku godinu.	
Prilikom utvrđivanja obaveze iz prvog i četvrtog stava kako bi se obezbijedilo ostvarenje udjela navedenog u njima, države članice to mogu učiniti, između ostalog, mjerama usmjerenim na zapreminu, energetska sadržaj ili emisije gasova staklene bašte, pod uslovom da se dokazuje da su minimalni udjeli iz prvog i četvrtog st.	Sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva iz stava 3 ovog člana, čiji se doprinos udjelu iz stava 1 ovog člana može smatrati dvostruko većim od njihovog energetskeg sadržaja, propisuje Ministarstvo. Obaveze dobavljača goriva koji se koriste u saobraćaju u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju, način ispunjavanja te obaveze, mjere za postizanje udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju iz stava 1 ovog člana, način stavljanja u promet goriva iz stava 2 ovog člana i električne energije iz obnovljivih izvora za pogon motornih vozila, način izvještavanja	

	u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja propisuje Vlada. Programi za ostvarivanje udjela obnovljivih izvora energije Član 77 Da bi se do 2030. godine ostvario planirani udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju, Ministarstvo, uz saglasnost državnog organa nadležnog za poslove saobraćaja i državnog organa nadležnog za zaštitu životne sredine i klimatske promjene, predlaže Vladi donošenje programa podsticaja za korišćenje obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaja. Programom podsticaja mogu se predvidjeti podsticaji za: 1) proizvodnju biogoriva, ako takva biogoriva ispunjavaju kriterijume kvaliteta i kriterijume održivosti u skladu sa članom 78 ovog zakona i kada se koriste u motornim vozilima, takva biogoriva postižu smanjenje emisije gasova sa efektom staklene bašte u poređenju sa konvencionalnim gorivima; 2) elektrifikaciju saobraćajnog sektora; 3) proizvodnju alternativnih goriva u sektoru javnog prevoza,			

	međugradskog i pomorskog saobraćaja; i 4) izgradnju infrastrukture za alternativna goriva na autoputevima, državnim i lokalnim putevima, kao i u morskim i riječnim lukama. Sredstva za podsticaj za ostvarivanje udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju mogu biti predviđena državnim budžetom.			
2. Konkretno, emisija gasova staklene bašte usljed korišćenja obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porekla namijenjenih za upotrebu u saobraćaju, osim goriva od recikliranog ugljenika od 1. januara 2021. godine iznose najmanje 70%. Do 1. januara 2021. godine, Komisija će usvojiti delegirani akt u skladu sa članom 35. za dopunu ove Direktive uspostavljanjem odgovarajućih minimalnih graničnih vrijednosti za uštede emisija gasova staklene bašte iz recikliranih ugljeničnih goriva kroz procjenu životnog ciklusa koja uzima u obzir specifičnosti svakog goriva.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Član 26 Posebna pravila za biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od usjeva za proizvodnju hrane i stočne hrane	Posebna pravila za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena iz korpusa hrane i hrane za životinje Član 79	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati	III kvartal 2025

1. Prilikom obračuna finalne bruto potrošnje energije iz obnovljivih izvora iz člana 7. i minimalnog učešća iz člana 25. stav 1. prvi podstav, udio biogoriva i tečnih biogoriva, kao i goriva iz biomase utrošenih u saobraćaju, ako su proizvedene od usjeva za proizvodnju hrane i stočne hrane, ne iznosi više od jednog procentnog poena iznad udjela takvih goriva u finalnoj potrošnji energije u sektorima drumskog i željezničkog saobraćaja 2020. godine u toj državi članici, sa najviše 7% finalne potrošnje energije u sektorima drumskog i željezničkog saobraćaja te države članice.	Posebna pravila za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedena od usjeva za hranu i stočnu hranu, za potrebe izračunavanja ukupne finalne potrošnje energije u skladu sa ovim zakonom i udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja utvrđenog u Nacionalnom energetske i klimatskom planu propisuje Ministarstvo.	sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva čiji se doprinos udjelu energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju može smatrati dvostruko većim od njihovog energetskog sadržaja.	
Ako je ovaj udeo manji od 1% u državi članici, može se povećati na najviše 2% finalne potrošnje energije u sektoru drumskog i željezničkog saobraćaja.			
Države članice mogu postaviti donju granicu i, za potrebe člana 29, stav 1, mogu napraviti razliku između vrsta biogoriva, tečnih biogoriva i goriva od biomase proizvedenih od useva za proizvodnju hrane i stočne hrane, uzimajući u obzir najbolje dostupne dokaze. o uticaju indirektnih promena u korišćenju zemljište. Države članice mogu, na primer, da odrede donju granicu za udeo biogoriva, tečnih biogoriva i goriva od biomase proizvedenih od uljarica.			
U slučaju da je udio biogoriva i tečnih biogoriva kao i goriva iz biomase utrošenih u saobraćaju, a koji su proizvedeni od usjeva za proizvodnju hrane i stočne hrane u državi članici ograničen na udeo manji od 7%, ili ako država članica odluči			

da dodatno ograniči udio, da država članica može na odgovarajući način smanjiti minimalni udio iz člana 25. stav 1. prvi podstav za najviše 7 procentnih poena.				
2. Prilikom obračuna finalne bruto potrošnje energije iz obnovljivih izvora iz člana 7. i minimalnog učešća iz člana 25. stav 1. prvi podstav, udeo biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase proizvedenih od usjeva za proizvodnju hrane i stočna hrana sa visokim rizikom od indirektnih promena u korišćenju zemljišta, za koje je uočeno da su značajne proširenje proizvodnog područja na zemljište sa velikim zalihama ugljenika, ne prelazi nivo potrošnje takvih goriva u 2019. godini, osim ako nisu sertifikovana kao biogoriva, tečna biogoriva ili goriva od biomase sa malim rizikom od indirektnih promena namjene zemljišta, u skladu sa sa ovim podstavom. Od 31. decembra 2023. do najkasnije 31. decembra 2030. to ograničenje će se postepeno smanjivati na 0%. Komisija će do 1. februara 2019. podneti Evropskom parlamentu i Savetu izveštaj o statusu širenja svetske proizvodnje relevantnih useva za hranu i stočnu hranu. Komisija do 1. februara 2019. godine donosi delegirani akt u skladu sa članom 35. za dopunu ove Direktive, kojim se utvrđuju kriterijumi za sertifikaciju biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase sa malim rizikom od indirektnih	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

promjena namjene zemljišta, kao i za određivanje sirovine sa visokim rizikom od indirektnih promjena u korišćenju zemljišta za koje je primećeno je značajno proširenje proizvodnog područja na zemljištu sa velikim zalihama ugljenika. Ovaj izveštaj i prateći delegirani akt zasnovani su na najboljim dostupnim naučnim podacima. Komisija će do 1. septembra 2023. godine, na osnovu najboljih dostupnih naučnih podataka, razmotriti kriterijume utvrđene delegiranim aktom iz četvrtog podstava i donijeti, po potrebi, delegirane akte o izmeni tih kriterijuma i o uključivanju putanje za postepeno smanjenje doprinosa cilju Unije iz člana 3. stav 1. i minimalnog udjela biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase sa visokim rizikom od indirektnih promjena namene zemljišta, iz čl.25. , stav 1, prvi podstav, proizveden od sirovina za koje je uočeno značajno proširenje proizvodnje na zemljištu sa velikim rezervama ugljenika.				
Član 27 Pravila o obračunu minimalnih udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja 1. Prilikom obračuna minimalnih udjela iz člana 25. stav 1. prva i četvrta podstava, primenjuju se sledeće odredbe: (a) pri obračunu imenioca, odnosno energetskog sadržaja goriva namijenjenih za upotrebu u drumskom i železničkom	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz	IV kvartal 2025

saobraćaju i isporučenih za potrošnju ili upotrebu na tržištu, benzina, dizela, prirodnog gasa, biogoriva, biogasa, obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porekla u obzir se uzimaju goriva namijenjena upotrebi u saobraćaju, goriva iz recikliranog ugljenika i električna energija koja se isporučuju u sektor drumskog i željezničkog saobraćaja; b) pri obračunu brojila, odnosno količine energije iz obnovljivih izvora potrošene u sektoru saobraćaja za potrebe člana 25. stav 1. prvi podstav, energetski sadržaj svih vrsta energije iz obnovljivih izvora koji se isporučuju u sve sektore saobraćaja, uključujući obnovljiva električna energija koja se isporučuje u drumski i transportni sektor, uzima se u obzir željeznički saobraćaj. Države članice mogu takođe razmotriti goriva od recikliranog ugljenika. Prilikom izračunavanja brojila udio biogoriva i biogasa proizvedenih od sirovina navedenih u Aneksu IX. u delu B ograničeno je na 1,7% u Aneksu IX. u delu B ograničeno je na 1,7% energetskog sadržaja goriva namenjenih za upotrebu u saobraćaju koja se isporučuju za potrošnju ili upotrebu na tržištu, osim u slučaju Malte i Kipra. Države članice mogu, ako je opravdano, modifikovati ovo ograničenje u pogledu dostupnosti sirovina. Komisija odobrava svaku takvu promjenu. c) pri izračunavanju brojila i imenioca koriste se vrijednosti koje se odnose na energetski sadržaj goriva namenjenog za korišćenje u saobraćaju, utvrđene u Prilogu III. Prilikom	energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).	obnovljivih izvora.	

utvrđivanja energetskeg sadržaja goriva namenjenih za upotrebu u saobraćaju koja nisu obuhvaćena Prilogom III. Države članice koriste odgovarajuće ESO standarde za određivanje kalorijske vrijednosti goriva. Ako za ovu svrhu nije usvojen ESO standard, koriste se odgovarajući ISO standardi. Komisija je ovlašćena da donese delegirane akte u skladu sa članom 35 za izmjenu ove Direktive u cilju prilagođavanja energetskeg sadržaja goriva namenjenih za upotrebu u transportu, kako je navedeno u Aneksu III, u skladu sa naučnim i tehničkim napretkom.			
2. Radi dokazivanja ispunjenosti minimalnih udela iz člana 25. stav 1.: (a) udio biogoriva i biogasa za transport proizveden od sirovina navedenih u Aneksu IX može se smatrati dvostrukom količinom njihovog energetskeg sadržaja; (b) udeo električne energije iz obnovljivih izvora smatra se jednakim četiri puta većoj količini njenog energetskeg sadržaja kada se isporučuje dramskim vozilima i može se smatrati 1,5 puta većim od količine njenog energetskeg sadržaja kada se isporučuje željezničkim saobraćajem; (c) sa izuzetkom goriva proizvedenih od usjeva za proizvodnju hrane i stočne hrane, udio goriva nabavljenih u sektoru vazduhoplovstva i pomorstva je njihov energetski sadržaj pomnožen sa 1,2.. 3. Pri obračunu učešća obnovljive električne energije u električnoj energiji isporučenoj dramskim i željezničkim vozilima za potrebe stava 1. ovog člana, države članice mogu se pozvati na period od dvije godine prije godine u			

kojoj je električna energija isporučena na njihovoj teritoriji.				
Odstupajući od stava 1. ovog stava radi utvrđivanja udjela električne energije u smislu stava 1. ovog člana, električna energija proizvedena direktnim priključkom na postrojenje za proizvodnju obnovljive električne energije koja se isporučuje dramskim vozilima u potpunosti se smatra obnovljivom električnom energijom.	Da bi se uz pomoć dodatnih kapaciteta za proizvodnju obnovljive energije obezbijedilo očekivano povećanje potražnje za električnom energijom iznad trenutne početne vrijednosti u sektoru saobraćaja, Komisija stvara okvir za dodatnost u sektoru transporta i razvija različite opcije za određivanje početnih vrijednosti država članica i mjerenje dodatnosti.	Za potrebe ovog stava, kada se električna energija koristi za proizvodnju obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porijekla namenjenih za korišćenje u saobraćaju, bilo direktno ili za proizvodnju intermedijarnih proizvoda, prosečno učešće električne energije iz obnovljivih izvora u zemlja proizvodnje se koristi kao udeo energije iz obnovljivih izvora, kako je mereno dve godine pre te godine.	Međutim, električna energija proizvedena direktnim priključenjem na postrojenje za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora može se u potpunosti smatrati obnovljivom električnom energijom kada se	

koristi za proizvodnju obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porekla namenjenih za korišćenje u saobraćaju, pod uslovom da biljka: (a) je pušteno u rad nakon ili u isto vreme sa postrojenjem koje proizvodi obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla namijenjena za upotrebu u transportu; i (b) nije priključen na mrežu ili je priključen na mrežu, ali se može dokazati da je dotična električna energija isporučena bez preuzimanja električne energije iz mreže. Električna energija preuzeta iz mreže može se smatrati potpuno obnovljivom ako je proizvedena isključivo iz obnovljivih izvora, a dokazane su obnovljive karakteristike i drugi odgovarajući kriterijumi, čime se obezbeđuje da se obnovljive karakteristike te električne energije deklariraju samo jednom i samo u jednom sektoru krajnje upotrebe. Komisija će do 31. decembra 2021. godine usvojiti delegirani akt u skladu sa članom 35. za dopunu ove Direktive u cilju uspostavljanja metodologije Unije kojom se utvrđuju detaljna pravila po kojima privredni subjekti ispunjavaju zahtjeve iz petog i šestog podstava ovog stava.				
Član 28 Ostale odredbe o obnovljivoj energiji u sektoru saobraćaja	Transparentnost i verifikacija podataka Član 80	Potpuno usklađeno		

1. Da bi se smanjio rizik da se pojedinačne pošiljke u Uniju deklariraju više puta, države članice i Komisija jačaju saradnju između nacionalnih sistema i između nacionalnih sistema i dobrovoljnih programa i verifikatora uspostavljenih na osnovu člana 30, koji uključuje razmenu podataka. Ako nadležni organ jedne države članice posumnja ili otkrije prevaru, po potrebi obavještava ostale države članice. 2. Komisija obezbeđuje uspostavljanje baze podataka Unije koja omogućava praćenje tečnih i gasovitih goriva namenjenih za upotrebu u transportu koja su prihvatljiva da se računaju kao deo brojioca iz člana 27. stav 1. tačka (b) ili se uzimaju. uzeti u obzir za svrhe člana 29. stav 1. prvog podstava tačka (a), (b) i (c). Države članice zahtijevaju od relevantnih privrednih subjekata da u ovu bazu podataka unesu informacije o izvršenim transakcijama i svojstvima održivosti ovih goriva, uključujući njihove emisije gasova staklene bašte u životnom ciklusu, počev od trenutka proizvodnje do dobavljača goriva koji ga stavlja na tržište. Država članica može uspostaviti nacionalnu bazu podataka povezanu sa bazom podataka Unije, obezbeđujući da se unijete informacije odmah prenose između ovih baza podataka. Dobavljači goriva unose u odgovarajuću bazu podataka potrebne podatke za provjeru ispunjenosti uslova iz člana 25. stav 1. prvog i četvrtog podstava. 3. Do 31. decembra 2021. godine, države članice će preduzeti mjere da obezbijede dostupnost goriva iz obnovljivih izvora namenjenih za	Ministarstvo obezbeđuje saradnju i razmjenu podataka između sistema Crne Gore i sistema drugih država članica Energetске zajednice i dobrovoljnih šema i verifikatora uspostavljenih u skladu sa članom 90 ovog zakona, kako bi se smanjio rizik da jedinstvena pošiljka bude više puta deklarirana na teritoriji ugovorne strane Energetске zajednice. Za potrebe iz stava 1 ovog člana i praćenje tečnih i gasovitih goriva koja su podobna za izračunavanje udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja i za druge svrhe u skladu sa ovim zakonom, Ministarstvo će uspostaviti posebnu bazu podataka o izvršenim transakcijama i održivosti i karakteristikama tih goriva, uključujući njihove emisije gasova sa efektom staklene bašte tokom životnog ciklusa, počev od mjesta njihove proizvodnje do dobavljača goriva koji to gorivo stavlja na tržište. Snabdjevači goriva dužni su da u bazu podataka iz stava 2 ovog člana unesu sve podatke i informacije koje su neophodne za provjeru ispunjenosti uslova za postizanje udjela energije iz obnovljivih izvora u sektoru saobraćaja u skladu sa ovim zakonom. U slučaju da Ministarstvo posumnja ili otkrije zloupotrebu, obavještava, po potrebi, nadležni organ Energetске zajednice.		

upotrebu u transportu, uključujući javno dostupna punjenja velikog kapaciteta i drugu infrastrukturu za punjenje kako je predviđeno njihovim nacionalnim okvirima politike u skladu sa Direktivom 2014./94/EU. 4. Države članice imaju pristup bazi podataka Unije iz stava 2. ovog člana. Države članice preduzimaju mjere da obezbijede da privredni subjekti unose tačne informacije u relevantnu bazu podataka. Komisija zahtijeva da se usaglašenost programa koji su predmet odluke na osnovu člana 30. stav 4. ove direktive provjeri sa ovim zahtevom prilikom provjere usaglašenosti sa kriterijumima održivosti za biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase. Svake dvije godine Komisija objavljuje konsolidovane informacije iz baze podataka Unije u skladu sa Aneksom VIII Uredbe (EU) 2018/1999.	Sadržaj baze podataka, njeno održavanje i dostupnost, subjekte koji su obavezni da dostavljaju podatke potrebne za bazu podataka iz stava 2 ovog člana, način i rokove za njihovo dostavljanje propisuje Ministarstvo.			
5. Komisija će do 31. decembra 2021. godine donijeti delegirane akte u skladu sa članom 35. radi dopune ove Direktive utvrđivanjem metodologije koja se koristi za određivanje udjela biogoriva i biogasa za transport, koji je rezultat prerade biomase u zajedničkom procesu sa fosilnim gorivima i utvrđivanje metodologije za procjenu uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte usljed korišćenja obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porekla namijenjenih upotrebi u transportu i goriva od recikliranog ugljenika, čime se obezbeđuje da se CO₂ ne dodeljuje jedinicama za izbegavanje emisije, za čije su zahvatanje već	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

dodeljene emisijske jedinice na osnovu drugih zakonskih odredbi.				
6. Komisija će pregledati listu sirovina iz Aneksa IX delova A i B do 25. juna 2019. i svake dve godine nakon toga kako bi dodala sirovine u skladu sa principima navedenim u trećem podstavu. Komisija je ovlašćena da donese delegirane akte u skladu sa članom 35. za izmenu liste sirovina iz Aneksa IX dijela A i B u cilju dodavanja sirovina, ali ne i njihovog uklanjanja. Sirovine koje se mogu prerađivati samo naprednim tehnologijama dodaju se u Aneks IX, u dijelu A. Sirovine koje se mogu preraditi u biogoriva, ili biogas za transport, uz razvijene tehnologije dodaju se u Aneks IX, dio B. Ovakvi delegirani akti zasnivaju se na analizi potencijala sirovine kao sirovine za proizvodnju biogoriva i biogasa za transport, uzimajući u obzir sve sljedeće: (a) principe cirkularne ekonomije i hijerarhije otpada ustanovljene Direktivom 2008/98/EZ; (b) kriterijume održivosti Unije utvrđene članom 29, stavovi 2 do 7; (c) potrebu da se izbegnu značajni efekti naručivanja na tržištima nusproizvoda i proizvoda, otpada ili ostataka; (d) potencijal za postizanje značajnih ušteda u emisiji gasova staklene bašte u poređenju sa fosilnim gorivima procjene emisija tokom cijelog životnog ciklusa; (e) potrebu da se izbegne negativan uticaj na životnu sredinu i biodiverzitet;	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

(f) potrebu da se izbegne stvaranje dodatne potražnje za zemljištem.	7. U kontekstu dvogodišnje evaluacije napretka postignutog na osnovu Uredbe (EU) 2018/1999, Komisija će do 31. decembra 2025. godine proceniti da li je obaveza u pogledu naprednih biogoriva i biogasa proizvedenih od sirovina navedenih u Aneksu IX efektivno praćen dio A utvrđen u članu 25. stav 1. četvrti podstav inovacija i da li su u sektoru saobraćaja obezbeđene uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte. U toj proceni Komisija analizira da li se to efikasno izbegava primjenom ovog člana dvostruki obračun energije iz obnovljivih izvora. Po potrebi, Komisija podnosi predlog za izmenu obaveze koja se odnosi na napredna biogoriva i biogas proizveden od sirovina navedenih u Aneksu IX do dijela A iz člana 25. stav 1. četvrti podstav.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo	
Član 29 Kriterijumi održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte za biogoriva, tečna biogoriva i goriva iz biomasa 1. Energija iz biogoriva, tečna biogoriva i goriva iz biomase uzimaju se u obzir za svrhe navedene u tačkama (a), (b) i (c) ovog podstava samo ako ispunjavaju kriterijume održivosti i uštede	Kriterijumi održivosti i uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte Član 88 Biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase koji se stavljaju na tržište moraju ispunjavati kriterijume održivosti i smanjenja emisija gasova sa efektom staklene bašte. Kriterijumi iz stava 1 ovog člana obuhvataju smanjenje emisije gasova sa efektom staklene	Potpuno usklađeno		

emisija gasova staklene bašte navedene u st. 2 do 7 i stavu 10.: (a) doprinos cilju Unije iz člana 3. stav 1. i udio obnovljive energije država članica; 21.12.2018. (b) ocjenjivanje usklađenosti sa obavezama koje se odnose na obnovljivu energiju, uključujući obavezu navedene u članu 25; (c) kvalifikovanost za finansijsku podršku za potrošnju biogoriva, tečnih goriva i goriva iz biomase.	bašte zbog korišćenja biogoriva i biotečnosti, kao i goriva iz biomase, namjenu i vrstu zemljišta, uticaj na zaštićena područja i biodiverzitet, količinu ugljenika i vlage u zemljištu, pokrivenost vodom i šumama i programe podrške poljoprivrednicima. Kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte primjenjuju se na biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase bez obzira na njihovo geografsko porijeklo. Energija iz biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase iz stava 1 ovog člana treba da:	
Međutim, biogoriva, tečna biogoriva i goriva iz biomase proizvedena od otpada i ostataka, osim ostataka iz poljoprivrede, akvakulture, ribarstva i šumarstva, za potrebe tačka (a), (b) i (c) ovog stava uzimaju se u obzir. samo ako ispunjava kriterijume za uštedu emisije gasova staklene bašte iz stava 10. Ovaj podstav se takođe odnosi na otpad i ostatke koji se prerađuju u proizvod koji prethodi daljoj preradi u biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase.	1) se uzima u obzir za potrebe izračunavanja ostvarenog udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije i finalnoj potrošnji energije u svim oblicima saobraćaja; 2) bude predmet finansijskih podsticaja u cilju povećanja potrošnje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase; 3) bude uključeno u ispunjavanje obaveze trgovaca naftnim derivatima da ostvare udio obnovljivih izvora energije koji stavljaaju na tržište u sektoru saobraćaja.	
Kriterijumi za uštedu emisije gasova staklene bašte iz stava 10. ne primenjuju se na električnu energiju, grijanje i hlađenje proizvedenu iz čvrstog komunalnog otpada. Goriva od biomase ispunjavaju kriterijume održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte iz st. 2. do 7. i st. 10. ako se koriste u postrojenjima za proizvodnju električne energije, grijanja i hlađenja ili goriva ukupne ulazne toplotne snage 20 MW ili više ako je riječ o čvrstim gorivima iz biomase i sa ukupnom ulaznom toplotnom snagom od najmanje 2 MW	Biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase proizvedene iz otpada i ostataka, osim od ostataka i otpada iz poljoprivrede, ribarstva, šumarstva i akvakulture, uzimaju se u obzir ako	

ako je reč o gasovitim gorivima iz biomase. Države članice mogu primijeniti kriterijume održivosti i uštede emisija gasova staklene bašte na postrojenja sa nižom ukupnom ulaznom toplotnom snagom. Kriterijum održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte iz st. 2. do 7. i st. 10. primenjuje se bez obzira na geografsko poreklo biomase. 2. Biogoriva, tečna biogoriva i goriva iz biomase proizvedena od otpada i ostataka koji nisu iz šumarstva već sa poljoprivrednog zemljišta uzimaju se u obzir za potrebe tačka (a), (b) i (c) prvog podstava stava 1. ako operateri ili nacionalne vlasti imaju planove za praćenje ili upravljanje za rješavanje uticaja na kvalitet zemljišta i ugljenik u zemljištu. Informacije o načinu praćenja i upravljanja ovim uticajima dostavljaju se u skladu sa članom 30. stav 3.	ispunjavaju kriterijume uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte.. Goriva iz biomase, ako se koriste u proizvodnji električne energije, odnosno proizvodnji toplotne energije, moraju da ispunjavaju kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte u sljedećim slučajevima: 1) ako je ulazna toplotna snaga postrojenja koje koristi čvrstu biomasu jednaka ili veća od [20 MW]; i 2) ako je ulazna toplotna snaga postrojenja koje koristi biogas jednaka ili veća od [2 MW]. U slučaju da se električna i/ili toplotna energija proizvodi iz čvrstog komunalnog otpada, ne postoji obaveza ostvarivanja ušteda emisija gasova sa efektom staklene bašte.		
3. Biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od poljoprivredne biomase koja se uzimaju u obzir za svrhe navedene u stavu 1, prvi podstav, tačke (a), (b) i (c) se ne proizvode od sirovina dobijenih na zemljištu koje je veoma važno za očuvanje biodiverziteta, odnosno zemljišta koje je u januaru 2008. godine ili kasnije imalo jedan od sledećih statusa, bez obzira da li zemljište i dalje zadržava taj status:	Poljoprivredna i šumska biomasa Član 89 Kriterijume održivosti posebno propisuje Ministarstvo za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena iz poljoprivredne biomase, a posebno za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena od šumske biomase, po	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati kriterijumi održivosti, III kvartal 2025

(a) prašume i drugo pošumljeno zemljište, odnosno šume i drugo pošumljeno zemljište sa autohtonim vrstama na kojima nema očiglednih znakova ljudskog delovanja i značajnog uređenja ekoloških procesa; (b) šume visokog biodiverziteta i drugo šumsko zemljište koje je bogato vrstama i nije degradirano, ili koje je nadležni nadležni organ definisao kao zemljište visokog biodiverziteta, osim ako postoji dokaz da je proizvodnja te sirovine ne utiče na namenu zaštićene prirode; (c) oblasti koje su: i. određena zakonom kao zaštićena područja prirode ili definisana kao takva od strane relevantnog organa; ili ii. namenjen zaštititi retkih, ugroženih ili pogođenih ekosistema ili vrsta priznatih međunarodnim sporazumima ili uvrštene na liste međuvladinih organizacija ili Međunarodne unije za zaštitu prirode na osnovu njihovog priznanja u skladu sa članom 30. stav 4. prvi podstav; osim ako postoje dokazi da proizvodnja te sirovine nije uticala na te svrhe zaštićene prirode (d) travnjak sa visokim biodiverzitetom koji pokriva više od jednog hektara i koji je: i. prirodni, odnosno travnjak koji bi ostao travnjak bez ljudskog djelovanja i koji čuva prirodni sastav vrsta i ekologiju svojstva i procesi; ili ii. neprirodan, odnosno travnjak koji bez ljudskog djelovanja ne bi ostao travnjak koji je bogat vrstama i nije degradirani i definisani od strane nadležnih organa kao travnjaci velikog biodiverziteta, osim ako ne postoje dokaz da je	pribavljenom mišljenju organa državne uprave nadležnog za poslove poljoprivrede i šumarstva. Šumska biomasa iz koje se dobija biomasa za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase se može proizvoditi u skladu sa zakonom kojim se uređuje korišćenje šuma i u količinama predviđenim planskim dokumentima u šumarstvu.	posebno za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena iz poljoprivredne biomase, a posebno za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena od šumske biomase, kao i podzakonskog akta kojim će se propisati bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekti verifikacije, uslovi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma	
Verifikacija kriterijuma i evidencija Član 90 Biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase podliježu verifikaciji kriterijuma održivosti i smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: verifikacija). Verifikacija će se primijeniti kako bi se osiguralo da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase ispunjavaju kriterijume održivosti i doprinose uštedi emisija gasova sa efektom staklene bašte. Smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte iz člana 88 stav 2 ovog zakona izračunava se prema metodologiji koju u skladu sa pravilima Energetske zajednice za izračunavanje uticaja biogoriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.	Verifikacija kriterijuma i evidencija Član 90 Biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase podliježu verifikaciji kriterijuma održivosti i smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: verifikacija). Verifikacija će se primijeniti kako bi se osiguralo da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase ispunjavaju kriterijume održivosti i doprinose uštedi emisija gasova sa efektom staklene bašte. Smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte iz člana 88 stav 2 ovog zakona izračunava se prema metodologiji koju u skladu sa pravilima Energetske zajednice za izračunavanje uticaja biogoriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine.	posebno za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena iz poljoprivredne biomase, a posebno za biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase dobijena od šumske biomase, kao i podzakonskog akta kojim će se propisati bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekti verifikacije, uslovi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma	

proizvodnja sirovina neophodna za očuvanje statusa travnjaka visokog biodiverziteta. Komisija može doneti podzakonske akte kojima bi se dodatno utvrdili kriterijumi za određivanje koji travnjak se pokriva tačka (d) prvog podstava ovog stava. Ovi provedbeni akti se donose u skladu sa postupkom ispitivanja iz člana 34. tačka 3. 4. Biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od poljoprivredne biomase uzeta u obzir za potrebe navedenih u stavu 1, prvi podstav, tačke (a), (b) i (c) ne mogu se proizvoditi od sirovina dobijenih na zemljištu sa velike zalihe ugljenika, odnosno zemljište koje je u januaru 2008. imalo jedan od sljedećih statusa, ali koji taj status više nema: (a) močvare, odnosno zemljište prekriveno vodom ili zasićeno vodom trajno ili veći dio godine; (b) trajno pošumljene površine, odnosno zemljište koje pokriva više od jednog hektara sa drvećem višim od pet metara i pokrivenošću krošnje većom od 30% ili drvećem koje može dostići taj prag in situ; (c) zemljište koje pokriva više od jednog hektara sa drvećem višim od pet metara i pokrivenošću krošnje između 10% i 30% ili drvećem koje može dostići taj prag in situ, osim ako se ne dokaže da je zaliha ugljenika na površini pre i posle konverzije tako da se nakon primene metodologije propisane Aneksom V, Dio C, steknu uslovi iz stava 10. ovog člana. Ovaj stav se ne primenjuje ako je u trenutku dobijanja repromaterijala zemljište imalo isti status kao u januaru 2008. godine.	Radi ocjenjivanja usaglašenosti biogoriva i biotečnosti sa kriterijumima održivosti i supervizije, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine ovlašćuje akreditovano pravno lice, koje ispunjava uslove utvrđene propisom iz člana 91 ovog zakona. Ministarstvo može za ocjenjivanje usaglašenosti iz stava 4 ovog člana angažovati akreditovano pravno lice iz druge države, koje ispunjava uslove utvrđene propisom iz člana 91 ovog zakona. Ministarstvo vodi evidenciju subjekata verifikacije i verifikatora, koja naročito sadrži: 1) evidencioni broj, naziv, matični broj, poreski identifikacioni broj, sjedište i djelatnost sa šifrom djelatnosti subjekta koji se verifikuje; 2) informacije o verifikatoru; 3) izvještaje dostavljene u procesu verifikacije; 4) druge podatke. Bliži način vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana, postupak upisa i brisanja iz evidencije propisuje Ministarstvo.	održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisna revizija informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte.	

5. Biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od poljoprivredne biomase uzeta u obzir za svrhe navedene u stavu 1, prvi podstav, tačke (a), (b) i (c) ne mogu se proizvoditi od sirovina dobijenih na zemljištu koje je u januaru 2008. bilo koji tresetište, osim ako se ne dokaže da uzgoj i proizvodnja ovih sirovina ne uključuje sušenje prethodno nedreniranog zemljišta. 6. Biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od šumske biomase koja se uzimaju u obzir za potrebe stava 1. prvog podstava tačaka (a), (b) i (c) ispunjavaju sledeće kriterijume za smanjenje rizika korišćenja šuma biomasa koja je dobijena neodrživom proizvodnjom:	Bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte Član 91 Bliže kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekte verifikacije, uslove koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izveštavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisnu reviziju informacija dostavljenih u procesu izveštavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte propisuje Vlada.		
a) zemlja u kojoj je šumska biomasa posećena ima nacionalne ili podnacionalne zakone koji se primenjuju u oblasti seče i sistema praćenja i sprovođenja koji obezbeđuju: i) zakonitost poslovanja; ii. obnova šuma na posećenim površinama; iii. da su zaštićena područja ustanovljena međunarodnim ili nacionalnim pravom ili određena od strane relevantnog nadležnog organa u svrhu očuvanja prirode, uključujući močvare i tresetišta; iv. da se berba vrši vodeći računa o očuvanju kvaliteta zemljišta i biodiverziteta u cilju minimiziranja negativnih uticaja; i v. da se dugoročni proizvodni kapacitet šume održava ili poboljšava sjećom; (b) ako dokazi iz tačke (a) ovog stava nisu dostupni, biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od šumske biomase uzimaju se u obzir za potrebe stava 1. prvog			

podstava tačaka (a), (b) i (c) ako postoji sistem upravljanja na nivou oblasti nabavke šuma, čime se obezbeđuje: i) zakonitost poslovanja; ii. obnova šuma na posećenim površinama; iii. da su to oblasti utvrđene međunarodnim ili nacionalnim pravom ili utvrđene od strane relevantnog organa telo u svrhu očuvanja prirode, uključujući močvare i tresetišta, zaštićeno, osim ako nije dostavljen dokaz da gubitak te sirovine nije uticao na svrhu očuvanja prirode; iv. da se berba vrši vodeći računa o očuvanju kvaliteta zemljišta i biodiverziteta kako bi se minimizirali negativni učinci v. da se dugoročni proizvodni kapacitet šume održava ili poboljšava.	7. Biogoriva, tačna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od šumske biomase uzeta u obzir za potrebe stava 1. prvog podstava tačaka (a), (b) i (c) ispunjavaju sledeće zahteve u pogledu korišćenja zemljišta, konverzije zemljišta i šumarstva (LULUCF):	(a) zemlja ili regionalna organizacija za ekonomsku integraciju iz koje potiče šumska biomasa:	i) je strana Pariskog sporazuma; ii. podneo Nacionalno određeni doprinos (NDC) Okvirnoj konvenciji Ujedinjenih nacija o klimatskim promenama (UNFCCC), koji pokriva emisije i uklanjanje iz poljoprivrede, šumarstva i korišćenja zemljišta i obezbeđuje da se promene u zalihama ugljenika povezuje sa žetvom biomase smatraju obavezom zemlje da				

smanjenje ili ograničenje emisije gasova staklene bašte kako je utvrđeno u NDC; ili iii. postoje nacionalni ili podnacionalni zakoni u skladu sa članom 5 Pariskog sporazuma, koji se primenjuju u oblasti seče, kako bi se očuvala i povećale zalihe ugljenika i ponori, i pokazali da prijavljene emisije u korišćenju zemljišta, konverziji zemljišta i šumarstvu (LULUCF) sektor ne premašuje selidbe; (b) ako dokazi iz tačke (a) ovog stava nisu dostupni, biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase proizvedena od šumske biomase uzimaju se u obzir za potrebe stava 1. prvog podstava tačka (a), (b) i (c) ako postoje sistemi upravljanja na nivou oblasti nabavke šuma kako bi se obezbedilo dugoročno održavanje ili jačanje nivoa zaliha i ponora ugljenika u šumi.				
8. Komisija će do 31. januara 2021. godine donijeti akte za sprovođenje kojim se utvrđuju operativne smjernice za dokaze o ispunjenosti kriterijuma iz st. 6. i 7. ovog člana. Ovi podzakonski akti donose se u skladu sa postupkom ispitivanja iz člana 34. stav 4.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
9. Komisija će do 31. decembra 2026. godine proceniti da li kriterijumi utvrđeni u stavovima 6. i 7. efektivno smanjuju rizik od korišćenja šumske biomase dobijene neodrživom proizvodnjom i da li ispunjavaju kriterijume u pogledu korišćenja zemljišta, konverzije zemljišta i šumarstva (LULUCF) na osnovu dostupnih podataka.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

Po potrebi, Komisija podnosi zakonski predlog za izmenu kriterijuma utvrđenih u stavovima 6. i 7. za period posle 2030.				
10. Pored toga, emisija gasova staklene bašte od upotrebe biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase, koja se uzima u obzir za svrhe iz stava 1. iznosi: (a) najmanje 50% za biogoriva, biogas potrošen u sektoru transporta i tečna biogoriva proizvedena u postrojenjima koja su bila u funkciji najkasnije do 5. oktobra 2015. godine; (b) najmanje 60% za biogoriva, biogas potrošen u sektoru saobraćaja i tečna biogoriva proizvedena u postrojenjima koja su puštena u rad u periodu od 6. oktobra 2015. do 31. decembra 2020. godine; (c) najmanje 65% za biogoriva, biogas koji se troši u sektoru transporta i tečna biogoriva proizvedena u postrojenjima koja su puštena u rad od 1. januara 2021. godine; (d) najmanje 70% za proizvodnju električne energije, grejanja i hlađenja iz goriva iz biomase u postrojenjima koja su puštena u rad u periodu od 1. januara 2021. do 31. decembra 2025. godine i 80% u postrojenjima koja su puštena u rad od 1. januara 2026. godine. Smatra se da je postrojenje u funkciji ako je počela fizička proizvodnja biogoriva, biogasa koji se troši u sektoru transport i tečna biogoriva i	Blži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte Član 91 Blže kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekte verifikacije, uslove koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisnu reviziju informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte propisuje Vlada.	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekti verifikacije, uslovi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma	III kvartal 2025

fizička proizvodnja grejanja i hlađenja i električne energije za goriva od biomase.			održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisna revizija informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte.
11. Električna energija iz goriva iz biomase uzima se u obzir za potrebe stava 1. prvog podstava tačka (a), (b) i (c) ovog člana samo ako ispunjava jedan ili više od sledećih uslova: (a) proizvodi se u postrojenjima sa ukupnom ulaznom toplotnom snagom manjom od 50 MW; (b) za postrojenja sa ukupnom ulaznom toplotnom snagom od 50 do 100 MW, proizvedena korišćenjem tehnologije kogeneracije visoke efikasnosti ili za postrojenja namenjena samo za proizvodnju električne energije koja ispunjavaju nivo energetske efikasnosti povezane sa najboljim dostupnim tehnologijama kako je definisano u Odluci o sprovođenju Komisije (EU) 2017/1442 (1); (c) za postrojenja sa ukupnom ulaznom toplotnom snagom većom od 100 MW, proizvedeno je korišćenjem tehnologije kogeneracije visoke efikasnosti ili, za postrojenja namenjena samo za proizvodnju električne energije, koja postižu neto električnu efikasnost od najmanje 36%; (d) proizvodi se hvatanjem i skladištenjem CO₂ iz biomase. Za potrebe stava 1. prvog podstava tačka (a), (b) i (c) ovog člana, objekti namijenjeni samo za proizvodnju električne energije uzimaju se u obzir samo ako ne koriste fosilna goriva kao glavno gorivo i ako ne postoji potencijal skupe efikasnosti za primenu visokoefikasne			

kogeneracione tehnologije u skladu sa procjenom u skladu sa članom 14. Direktive 2012/27/EU. Za potrebe ovog člana, stav 1, prvi podstav tačka (a) i (b), ovaj stav se primjenjuje samo na postrojenja koja su puštena u rad ili pretvorena za korišćenje goriva iz biomase nakon 25. decembra 2021. Godine. Za potrebe ovog člana, stav 1, prvi podstav tačka (c), ovim stavom se ne dovodi u pitanje pomoć dodijeljena u okviru programa pomoći u skladu sa članom 4, odobrenog do 25. decembra 2021. godine.				
Države članice mogu primeniti zahteve za veću energetske efikasnosti od onih iz prvog podstava na postrojenja sa nižom ulaznom toplotnom snagom.				
Prvi podstav se ne primenjuje na električnu energiju iz postrojenja koja su predmet posebnog obaveštenja od strane države članice Komisiji na osnovu propisno opravdanog postojanja rizika u pogledu sigurnosti snabdevanja električnom energijom. Nakon ocene obaveštenja, Komisija donosi odluku koja uzima u obzir elemente sadržane u njemu. 12. Za potrebe tačka (a), (b) i (c) prvog podstava stava 1. ovog člana i ne dovodeći u pitanje članove 25. i 26., države članice ne mogu zanemariti biogoriva i tečna biogoriva dobijena u skladu sa ovim članom iz drugih razloga vezanih za održivost. Ovim stavom se ne dovodi u pitanje javna pomoć dodijeljena po				

programima pomoći odobrenim do 24. decembra 2018. godine. 13. Za potrebe tačke (c) prvog podstava stava 1. ovog člana, države članice mogu, u ograničenom vremenskom periodu, da odstupe od kriterijuma iz stavova 2 do 7 i stavova 10 i 11 ovog člana do usvajanje različitih kriterijuma za: (a) objekti koji se nalaze u najudaljenijem regionu iz člana 349. UFEU-a u meri u kojoj u takvim objektima proizvodi električnu energiju, odnosno grijanje ili hlađenje iz goriva iz biomase; i (b) goriva iz biomase koja se koriste u objektima iz tačke (a) ovog podstava, bez obzira na poreklo te biomase, pod uslovom da su takvi kriterijumi objektivno opravdani na osnovu činjenice da imaju za cilj da obezbede nesmetano unošenje kriterijuma u tom najudaljenijem regionu iz st. 2. do 7. i st. 10. i 11. ovog člana i time podstiču prelazak sa fosilnih goriva na održiva goriva od biomase. Različiti kriterijumi navedeni u ovom stavu podležu posebnom obaveštavanju relevantne države članice Komisiji.				
14. Za potrebe tačaka (a), (b) i (c) prvog podstava stava 1, države članice mogu uspostaviti dodatne kriterijume u vezi sa održivošću goriva iz biomase. Komisija će do 31. decembra 2026. godine procijeniti uticaj ovih dodatnih kriterijuma na unutrašnja tržišta zajedno sa, ako je potrebno,	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

predlogom za obezbeđivanje njihove usklađenosti.					
Član 30 Provjera usaglašenosti sa kriterijumima održivosti i ušteda emisija gasova staklene bašte 1. Kada se za potrebe članova 23. i 25. i iz člana 29. st. 1. prvog podstava tačka (a), (b) i (c), države članice zahtevaju od privrednih subjekata da pokažu da su ispunjeni kriterijumi održivosti i uštede u emisiji gasova staklene bašte iz člana 29. stavovi 2. do 7. i stava 10. Za ove svrhe privredni subjekti su dužni da koriste sistem bilansa mase, koji: (a) utvrđuje da se pošiljke sirovina ili goriva sa različitim svojstvima održivosti i uštede emisija gasova staklene bašte mogu miješati, na primjer, u kontejneru, u postrojenju za preradu ili logistiku, u okviru infrastrukture za prenos i distribuciju ili na lokacija; (b) utvrđuje da se serije sirovina sa različitim energetske sadržajem mogu mešati za potrebe dalje prerade, pod uslovom da se veličina serija prilagodi u skladu sa njihovim energetskim sadržajem; (c) zahteva da se podaci o svojstvima održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte i veličini kontejnera iz tačke (a) odnose i na smešu; i (d) predviđa da se količina svih ostataka uklonjenih iz mešavine opisuje kao da ima ista svojstva održivosti, u istim količinama, kao i	Član 31 Bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte Bliže kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekte verifikacije, uslove koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisnu reviziju informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte propisuje Vlada.	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekte verifikacije, uslovi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva,	III kvartal 2025	

količina ostataka koji se dodaju mešavini i zahteva da se ravnoteža postigne u odgovarajućem periodu od vreme.			biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izveštavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisna revizija informacija dostavljenih u procesu izveštavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte.
Sistem bilansa mase obezbeđuje da se svaka pošiljka iz člana 7, stav 1, prvi podstav, tačke (a), (b) ili (c) računa samo jednom za potrebe izračunavanja finalne bruto potrošnje energije iz obnovljivih izvora i da se time ključne podaci o tome da li je dodijeljena pomoć za proizvodnju te pošiljke, i ako jeste, o vrsti programa pomoći.			
2. Ako se pošiljka obrađuje, informacije o svojstvima održivosti i uštedi emisija gasova staklene bašte iz pošiljke se prilagođavaju i pripisuju proizvodnji u skladu sa sledećim pravilima:			
(a) ako se preradom pošiljke sirovina proizvodi samo jedan proizvod namenjen za proizvodnju biogoriva, tečnih biogoriva ili goriva iz biomase, obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog porekla namenjenih za upotrebu u transportu ili goriva od recikliranog ugljenika, količina pošiljke i odgovarajuća količina u odnosu na svojstva održivosti a uštede emisije gasova staklene bašte se usklađuju primenom faktora konverzije koji predstavlja odnos između mase proizvodnje namenjene takvoj proizvodnji i mase sirovina koje ulaze u proces;			
(b) ako se preradom serije sirovina proizvodi više proizvoda namijenjenih za proizvodnju biogoriva, tečnih biogoriva ili goriva od biomase, obnovljivih tečnih i gasovitih goriva nebiološkog			

porekla namijenjenih za upotrebu u transportu ili goriva od recikliranog ugljenika, poseban faktor konverzije se primenjuje za svaki proizvod i koristi se poseban bilans mase. 3. Države članice donose mjere kojima se obezbjeđuje da privredni subjekti dostavljaju pouzdane informacije u vezi sa poštovanjem graničnih vrijednosti uštede emisije gasova sa efektom staklene bašte utvrđenih u članu 25. stav 2., a donetih na osnovu tog stava, i sa kriterijumima održivosti i staklene bašte. uštede emisije gasova utvrđene u članu 29. st. 2. do 7. i stavu 10., a da privredni subjekti na zahtev obezbede odgovarajuću državu članicu podaci koji se koriste za pripremu informacija. Države članice zahtijevaju od privrednih subjekata da obezbijede odgovarajući standard nezavisnog pregleda dostavljenih podataka i da dostave dokaze da su to učinili. U cilju usaglašavanja sa članom 29. stav 6. tačka (a) i članom 29. stav 7. tačka (a) može se koristiti revizijom prve ili druge strane do prve tačke sakupljanja šumske biomase. Revizija potvrđuje da su sistemi koje primenjuju ekonomski operateri tačni, pouzdani i zaštićeni od prevare, uključujući proveru da se obezbedi da materijali nisu namerno izmenjeni ili odbačeni tako da pošiljka ili njen deo postane otpad ili otpad. Revizija procenjuje učestalost i metodologija uzorkovanja i pouzdanost podataka. Obaveze iz ovog stava važe bez obzira na to da li se biogoriva, tečna biogoriva, goriva od biomase, obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog				

porekla namenjena upotrebi u saobraćaju ili reciklirana ugljenična goriva proizvode u Uniji ili uvoze. Informacije o geografskom poreklu i vrsti sirovina za biogoriva, tečna biogoriva i goriva iz biomase po dobavljaču goriva stavljaju se na raspolaganje potrošačima na sajtovima operatera, dobavljača ili nadležnih organa i ažuriraju se jednom godišnje. Države članice dostavljaju Komisiji, u zbirnom obliku, informacije iz prvog podstava ovog stava. Komisija ove informacije objavljuje na platformi za e-izveštavanje iz člana 28. Uredbe (EU) 2018/1999 u sažetom obliku, uz očuvanje poverljivosti komercijalno osetljivih podataka.				
4. Komisija može odlučiti da dobrovoljni nacionalni ili međunarodni programi kojima se utvrđuju standardi za proizvodnju biogoriva, tečnih biogoriva ili goriva iz biomase ili drugih goriva koja su prihvatljiva kao dio brojila iz člana 27. stav 1. tačka (b) obezbede tačne podatke o uštedi emisija gasova sa efektom staklene baste gasova za potrebe člana 25. stav 2. i člana 29. stav 10. dokaže usklađenost sa članom 27. stav 3. i člana 28. stav 2. i 4. ili dokazuje da su biogoriva, tečna biogoriva ili biomasa. goriva ispunjavaju kriterijume održivosti iz člana 29. st. 2. do 7. Kada dokaže da su ispunjeni kriterijumi iz člana 29. st. 5. i 6., operateri mogu obezbedi potrebne dokaze direktno na nivou oblasti nabavke. Komisija može priznati područja za zaštitu retkih, ugroženih ili pogođenih	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

ekosistema ili vrsta koje su kao takve priznate u međunarodnim sporazumima ili uključene na liste koje sastavljaju međuvladine organizacije ili Međunarodna unija za zaštitu prirode za potrebe člana 29. st. 3, prvi podstav tačke (c) podstavovi ii.				
Komisija može utvrditi da ovi programi sadrže tačne informacije o preduzetim mjerama u cilju zaštite zemljišta, vode i vazduha, sanacije degradiranog zemljišta, izbjegavanja prekomjerne potrošnje vode u vodosiromašnim područjima i za sertifikaciju biogoriva, tečnih biogoriva i goriva od biomase sa niskim rizikom od indirektnih promjene namjene zemljišta.				
5. Komisija zahtijeva da svaki dobrovoljni program o kome je donijeta odluka na osnovu stava 4. dostavi Komisiji izvještaj svake godine do 30. aprila koji obuhvata sve tačke navedene u Aneksu IX. Uredbe (EU) 2018/1999. Izvještaj obuhvata prethodnu kalendarsku godinu. Zahtjev za podnošenje izvještaja odnosi se samo na dobrovoljne programe koji su funkcionisali najmanje 12 mjeseci.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Komisija stavlja na raspolaganje izvještaje sačinjene u okviru dobrovoljnih programa, po potrebi u sažetom obliku ili u cijelosti, na platformi za e-izveštavanje iz člana 28. Uredbe (EU) 2018/1999.				
6. Države članice mogu uspostaviti nacionalne programe koji ispunjavaju kriterijume održivosti	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte utvrđene u članu 29. stavovi 2. do 7. i stav 10. i granične vrijednosti u pogledu uštede emisije gasova staklene bašte za obnovljiva tečna i gasovita goriva nebiološkog porekla namijenjena upotrebi u saobraćaju i goriva od recikliranog ugljenika iz člana 25. stav 2. a donijetih na osnovu tog stava, a u skladu sa članom 28. stav 5. provere u celom lancu nadzora koji obuhvata nadležna nacionalna tijela. Država članica može prijaviti Komisiji nacionalni program. Komisija daje prednost ocjeni takvog programa radi olakšanja uzajamnog bilateralnog i multilateralnog priznavanja programa za provjeru usklađenosti s kriterijima održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte u pogledu biogoriva, tekućih biogoriva i goriva iz biomase s graničnim vrijednostima uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte za druga goriva koja su prihvatljiva kao dio broloca navedenog u članu 27. stav 1. tačka (b). Komisija može putem posebnog akta odlučiti ispunjava li prijavljeni nacionalni program uslove iz ove Direktive. Ti se akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz člana 34. stav 3. Kada je odluka pozitivna, programima utvrđenim u skladu sa ovim članom ne može se uskratiti međusobno priznavanje sa programom te države članice u pogledu provere usklađenosti sa kriterijumima održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte iz člana 29. st. 2.				

do 7. i stav 10. i granične vrednosti uštede emisije gasova staklene bašte utvrđenih u članu 25. stav 2. i donijetih na osnovu tog stava.				
7. Komisija odlučuje iz stava 4. ovog člana samo ako predmetni program ispunjava odgovarajuće standarde pouzdanosti, transparentnosti i nezavisnu reviziju i pruža dovoljne garancije da materijali nisu namjerno menjani ili odbijeni tako da njihov dio ili dio potpada pod Prilog IX. Kada je reč o programima mjerenja uštede emisije gasova staklene bašte, takvi programi su takođe usklađeni sa metodološkim zahtevima iz Aneksa V ili VI. U slučaju područja koja su veoma značajna za očuvanje biodiverziteta i koja su navedena u članu 29, stav 3, prvi podstav tačke (c) podtačke ii. liste takvih oblasti ispunjavaju odgovarajuće norme objektivnosti i usklađenosti sa međunarodno priznatim normama i omogućavaju odgovarajuće žalbene procedure.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Dobrovoljni programi iz stava 4. najmanje jednom godišnje objavljuju listu svojih sertifikacionih tijela koja se koristi za nezavisnu reviziju, a za svako sertifikaciono tijelo navodi se koji subjekt ili koji nacionalni javni organ ga je priznao te koji subjekt ili koje nacionalno javno tijelo ga prati.				
8. Kako bi se osiguralo da se usaglašenost sa kriterijumima održivosti i uštede emisija gasova staklene bašte, kao i sa odredbama o biogorivima, tečnim biogorivima i gorivima od biomase sa malim ili visokim rizikom od	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

direktnih i indirektnih promjena korišćenja zemljišta proverava na efikasan način i na usaglašen način, a posebno u cilju sprječavanja prevara, Komisija usvaja akte za sprovođenje kojim se utvrđuju detaljna pravila sprovođenja, uključujući odgovarajuće standarde pouzdanosti, transparentnosti i nezavisne revizije, i zahteva od svih dobrovoljnih programa da primenjuju ove standarde. Ovi provedbeni akti donose se u skladu sa ispitnim postupkom iz člana 34. stav 1.				
Komisija u ovim implementacionim aktima posebnu pažnju posvećuje potrebi smanjenja administrativnog opterećenja. Implementacionim aktima određuju se vremenski okviri po kojima volonteri programi treba da sprovedu ove norme. Komisija može poništiti odluke kojima se priznaju volonteri programi iz stava 4. u slučaju da ti programi ne sprovedu takve norme u predviđenom roku. Ako država članica izrazi zabrinutost da dobrovoljni program ne funkcioniše u skladu sa standardima pouzdanosti, transparentnosti i nezavisne revizije koji čine osnovu za odluke na osnovu st. 4., Komisija istražuje slučaj i preduzima odgovarajuće mjere.				
9. Kada privredni subjekat dostavi dokaze ili podatke dobijene u skladu sa programom za koji je donijeta odluka na osnovu stava 4. ili 6. ovog člana, u obimu predviđenom tom odlukom, država članica ne zahtijeva od dobavljača nikakve dodatne dokaze o ispunjavanju	Verifikacija kriterijuma i registra Član 90 Biogoriva, biotečnosti i goriva od biomase podliježu verifikaciji kriterijuma održivosti i	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži	III kvartal 2025

kriterijuma održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte iz člana 29. stav 2. do 7. i stav 10. Nadležni organi država članica vrše nadzor nad radom sertifikacionih tijela koja vrše nezavisne revizije u okviru dobrovoljnog programa. Na zahtjev nadležnih organa, sertifikaciona tijela dostavljaju sve relevantne podatke neophodne za nadzor nad radom, uključujući tačan datum, vrijeme i mjesto revizije. Ako države članice identifikuju probleme vezane za neispunjavanje obaveza, bez odlaganja obaveštavaju dobrovoljni program.	smanjenja emisije gasova sa efektom staklene bašte (u daljem tekstu: verifikacija). Verifikacija će se primijeniti kako bi se osiguralo da biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase ispunjavaju kriterijume održivosti i doprinose uštedi emisija gasova sa efektom staklene bašte. Smanjenje emisija gasova sa efektom staklene bašte iz člana 88 stav 2 ovog zakona izračunava se prema metodologiji koju u skladu sa pravilima Energetske zajednice za izračunavanje uticaja biogoriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, utvrđuje organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine. Radi ocjenjivanja usaglašenosti biogoriva i biotečnosti sa kriterijumima održivosti i supervizije, organ državne uprave nadležan za poslove zaštite životne sredine ovlašćuje akreditovano pravno lice, koje ispunjava uslove utvrđene propisom iz člana 91 ovog zakona. Ministarstvo može za ocjenjivanje usaglašenosti iz stava 4 ovog člana angažovati akreditovano pravno lice iz druge države, koje ispunjava uslove utvrđene propisom iz člana 91 ovog zakona. Ministarstvo vodi evidenciju subjekata verifikacije i verifikatora, koja naročito sadrži: 1) evidencioni broj, naziv, matični broj, poreski identifikacioni broj, sjedište i	način vođenja evidencije subjekata verifikacije i verifikatora, postupak upisa i brisanja iz evidencije.

	djelatnost sa šifrom djelatnosti subjekta koji se verifikuje; 2) informacije o verifikatoru; 3) izvještaje dostavljene u procesu verifikacije; 4) druge podatke. Bliži način vođenja evidencije iz stava 3 ovog člana, postupak upisa i brisanja iz evidencije propisuje Ministarstvo.				
10. Na zahtjev države članice, koji se može zasnivati na zahtjevu privrednog subjekta, Komisija na osnovu svih raspoloživih dokaza ispituje da li su ispunjeni kriterijumi održivosti i uštede emisije gasova staklene bašte iz člana 29. st. 2. do 7. i stava 10. u odnosu na izvor biogoriva, tečnih biogoriva ili goriva iz biomase, kao i granične vrednosti za uštedu emisije gasova staklene bašte utvrđene u članu 25. stav 2. a donijete na osnovu tog stava.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo			
Član 31 Proračun uticaja biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase na gasove staklene bašte 1. Uštede u emisiji gasova staklene bašte usljed korišćenja biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase za potrebe člana 29. stav 10. obračunavaju se na sljedeći način:	Bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte Član 91 Bliže kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekte verifikacije, uslove koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati bliži kriterijumi održivosti i uštede emisija gasova sa	III kvartal 2025	

(a) kada je podrazumijevana vrijednost za uštede emisija gasova staklene bašte za proizvodni proces propisana u Aneksu V, Dio A ili Dio B za biogoriva i tečna biogoriva i Aneks VI. u dijelu A za goriva od biomase i kada se električna vrijednost za ova biogoriva i tečna biogoriva izračunava u skladu sa Prilogom V, dio C, tačka 7, a za ova goriva od biomase izračunava se u skladu sa Aneksom VI. u dijelu B tačka 7. jednaka je nuli ili manja od nje primjenom te zadane vrijednosti; (b) primjenom stvarne vrijednosti izračunate u skladu sa metodologijom navedenom u Aneksu V, Dio C za biogoriva i tečna biogoriva u Aneksu VI. dio B za goriva od biomase; (c) primjenom vrijednosti izračunate kao zbir faktora formule iz Aneksa V, Dio C, Tačka 1, u kojem se izračunate podrazumijevane vrijednosti u Aneksu V, Dijelu D ili Dijelu E mogu koristiti za neke faktore, a stvarne vrednosti izračunato u skladu sa metodologijom navedenom u Aneksu V. dio C za sve ostale faktore; ili (d)) primjenom vrijednosti izračunate kao zbir faktora formule iz Aneksa VI. dijela B, tačka 1. u kojoj su izračunate podrazumijevane vrednosti u Aneksu VI. u dijelu C se mogu koristiti za neke faktore, a stvarne vrijednosti se izračunavaju u skladu sa metodologijom navedenom u Aneksu VI. u Dijelu B za sve ostale faktore. 2.Države članice mogu dostaviti Komisiji izvještaje koji uključuju informacije o tipičnim	priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisnu reviziju informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte propisuje Vlada.		efektom staklene bašte, način verifikacije i subjekti verifikacije, uslovi koje treba da ispunjava akreditovano pravno lice za verifikaciju kriterijuma održivosti, postupke provjere ispunjavanja kriterijuma održivosti za priznavanje biogoriva, biotečnosti i goriva iz biomase u ostvarivanju udjela, izvještavanje o ispunjenosti kriterijuma održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte, nezavisna revizija

emisijama gasova staklene bašte iz uzgoja poljoprivrednih sirovina na područjima na njihovoj teritoriji koja su klasifikovana na nivo 2 u nomenklaturi teritorijalnih jedinica za statistiku (NUTS) ili na klasifikovaniji nivo. NUTS nivo u skladu sa Uredbom (EZ) br. 1059/2003 Evropskog parlamenta i Saveta (1). Ovi izvještaji su proračunati opštom metodom i izvora podataka koji se koriste za izračunavanje nivoa emisija. Ova metoda uzima u obzir svojstva zemljišta, klimu i očekivani prinos sirovina.			informacija dostavljenih u procesu izvještavanja i druge elemente koji se odnose na kriterijume održivosti i uštede emisija gasova sa efektom staklene bašte.	
3. Ako se radi o područjima van Unije, Komisiji se mogu dostaviti izvještaji identični izvještajima iz stava 2. a koje su sastavili nadležni organi.				
4. Komisija može podzakonskim aktima odlučiti da izvještaji iz st. 2. i 3. ovog člana sadrže tačne podatke: za potrebe merenja emisije gasova staklene bašte u vezi sa uzgojem sirovina za proizvodnju poljoprivredne biomase koja izrađuju se u oblastima obuhvaćenim tim izvještajima za potrebe člana 29. stav 10. Ovi podzakonski akti se donose u skladu sa ispitnim postupkom iz člana 34. stav 3.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Ovi podaci, u skladu sa ovim odlukama, mogu se koristiti umjesto izračunatih podrazumijevanih vrijednosti za uzgoj utvrđenih u Aneksu V. djelovima D ili E za biogoriva i tečna biogoriva i u Aneksu VI. u dijelu C za goriva od biomase.				
5. Komisija razmatra Aneke V i VI, sa ciljem dodavanja, u opravdanim slučajevima, ili revizije vrednosti za proces dobijanja biogoriva, tehničkih biogoriva i goriva iz biomase. Ovi pregledi takođe uzimaju u obzir amandman metodologije	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

utvrđene u Aneksu V, Deo C i Aneksu VI. deo B. Ako se pregledom Komisije zaključi da su neophodne izmene Aneksa V ili Aneksa VI, Komisija je ovlašćena usvoji delegirane akte u skladu sa članom 35. kako bi se, prema potrebi, dopunili Aneksi V i VI. dodavanjem ili revizijom podrazumevanih vrednosti ili promenom metodologije. U slučaju bilo kakvog prilagođavanja liste ili dodavanja liste podrazumevanih vrednosti u aneksima V. i VI.: (a) kada je doprinos faktora ukupnim emisijama mali, kada postoje manje razlike ili kada su troškovi ili tokovi na nivou za određivanje stvarnih vrednosti, podrazumevane vrednosti su tipične vrednosti uobičajenih proizvodnih procesa; (b) u svim ostalim slučajevima, podrazumevane vrednosti su konzervativne u poređenju sa uobičajenim proizvodnim procesima.		
6. Kada je to neophodno radi obezbeđivanja jedinstvene primene Aneksa V, dela C i Aneksa VI. dela B, Komisija može usvojiti akte za sprovođenje koji preciziraju detaljne tehničke specifikacije uključujući definicije, faktore konverzije, obračun godišnjih emisija uzgoja ili ušteda emisija izazvanih promenama nadzemnih i podzemnih zaliha ugljenika na već obrađenom zemljištu, izračunavanje ušteda emisija od Zadržavanje CO₂, zamena CO₂ i geološko skladištenje CO₂. Ovi provedbeni akti donose se u skladu sa ispitnim postupkom iz člana 34. stav 3.	Nema odgovarajuće odredbe Neprinosivo	

Član 32 Izvršni akti Provedbeni akti navedeni u drugom podstavu člana 29(3), članu 29(8), prvom podstavu člana 30(5), drugom podstavu člana 30(6), prvom podstavu člana 30(8)), prvi podstav člana 31(4) i člana 31(6) ove Direktive, u potpunosti će uzeti u obzir odredbe koje se odnose na smanjenje emisije gasova staklene bašte u skladu sa članom 7a Direktive 98/70/EC Evropskog parlamenta i Saveta .	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Član 33 Monitoring koji sprovodi Komisija 1. Komisija prati izvor biogoriva, tečnih biogoriva i goriva od biomase koji se koriste u Uniji i uticaj njihove proizvodnje, uključujući indirektni uticaj proširenja obradivih površina, na korišćenje zemljišta u Uniji i glavnim trećim zemljama dobavljačima. Ovo praćenje se zasniva na integrisanim nacionalnim energetske i klimatskim planovima država članica i na izveštajima o napretku iz članova 3, 17. i 20. Uredbe (EU) 2018/1999, kao i na relevantnim izveštajima relevantnih trećih zemalja i međuvladinih organizacija, naučne studije i druge relevantne informacije. Komisija takođe prati promene cijena sirovina u vezi sa korišćenjem biomase za proizvodnju energije i s tim povezane pozitivne i negativne efekte na sigurnost snabdevanja hranom.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
2. Komisija vodi dijalog sa trećim zemljama, proizvođačima biogoriva, tečnih biogoriva i	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

goriva od biomase, potrošačkim organizacijama i civilnim društvom i sa njima razmenjuje informacije o opštoj primeni mjera iz ove Direktive koje se odnose na biogoriva, tečna biogoriva i goriva od biomase. U tom okviru posebnu pažnju posvećuje uticaju koji bi proizvodnja biogoriva, tečnih biogoriva i goriva iz biomase mogla imati na cijene hrane.				
3. Komisija će 2026. godine, po potrebi, podnijeti zakonski predlog o regulatornom okviru za unapređenje energetike iz obnovljivih izvora za period nakon 2030. godine. Ovaj predlog uzima u obzir iskustvo stečeno primjenom ove Direktive, uključujući njene kriterijume održivosti i uštedu emisija gasova staklene bašte, i tehnološki razvoj u oblasti energije iz obnovljivih izvora.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
4. Komisija 2032. godine objavljuje izveštaj o pregledu primene ove Direktive.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Član 34 Postupak Odbora Komisiji pomaže Odbor Energetske unije osnovan na osnovu člana 44. Uredbe (EU) 2018/1999.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Ne dovodeći u pitanje stav 1., u vezi sa pitanjima koja se odnose na održivost biogoriva, tečna biogoriva i goriva iz biomase, Komisiji pomaže Odbor za održivost biogoriva, tečnih biogoriva i biogoriva iz biomase. Navedeni odbor je odbor u smislu Uredbe (EU) br. 182/2011.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

Kada se poziva na ovaj stav, član 5. Uredbe (EU) br. 182/2011.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Ukoliko odbor ne dostavi nikakvo mišljenje, Komisija ne usvaja nacrt akta o sprovođenju i član 5. stav 4. treći podstav Uredbe (EU) br. 182/2011.				
Član 35 Obavljane prenošenja ovlaštenja				
1. Ovlaštenje za donošenje delegiranih akata daje se Komisiji pod uslovima utvrđenim ovim članom.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
2. Ovlaštenje za donošenje delegiranih akata iz člana 8. stav 3. drugi podstav, člana 25. stav 2. drugi. podstav, član 26. stav 2. četvrtog podstava, član 26. stav 2. petog podstava, član 27. stav 1. tačka (c), člana 27. stav 3. sedme podstav, člana 28. stav 5. člana 28. stav 6. drugog podstava i člana 31. st. 5. stav 2. dodeljuje se Komisiji na period od pet godina počev od 24. decembra 2018. godine. Komisija pravi izveštaj o prenosu ovlaštenja najkasnije devet mjeseci prije isteka petogodišnjeg perioda. Delegiranje ovlaštenja je prećutno produžava na periode jednakog trajanja, osim ako se Evropski parlament ili Savet ne usprotive tom produženju najkasnije tri meseca prije kraja svakog perioda.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
3. Ovlaštenje za donošenje delegiranih akata iz člana 7. stav 3. tačka peti daje se Komisiji na period od dve godine od 24. decembra 2018. godine.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

4. Evropski parlament ili Savjet mogu u bilo kom trenutku opozvati delegiranje ovlaštenja iz člana 7. stav 3. pet. podstav, član 8 stav 3 drugog podstava, član 25 stav 2 drugog podstava, član 26 stav 2 četvrtog podstav, član 26. stav 2. peti podstav, član 27. stav 1. tačka (c), član 27. stav 3. sedmi podstav, Član 28. stav 5., član 28. stav 6. drugi podstav i član 31. stav 5. drugi podstav Odlukom opozivom prestaje delegiranje ovlaštenja navedenih u njemu. Opoziv počinje da proizvodi dejstvo narednog dana od dana objavljivanja navedene odluke u Službenom listu Evropske unije ili kasnijeg dana navedenog u navedenoj odluci. To ne utiče na punovažnost delegiranih akata koji su već na snazi.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
5. Pre usvajanja delegiranog akta, Komisija se konsultuje sa stručnjacima koje imenuje svaka država članica u skladu sa principima utvrđenim Međuinstitucionalnim sporazumom o boljoj izradi zakonodavstva od 13.04.2016.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
6. Čim usvoji delegirani akt, Komisija ga istovremeno saopštava Evropskom parlamentu i Savjetu.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
7. Delegirani akt usvojen na osnovu člana 7. stav 3. peti podstav, člana 8. stav 3. drugi podstav, član 25. stav 2. drugi podstav, član 26. stav 2. četvrti podstav, član 26. stav 2. peti podstav, član 27. stav 1. tačka (c), član 27. stav 3. sedmi podstav, član 28. stav 5., član 28. stav 6. druga. podstav i član 31, stav 5 drugog podstava, stupaju na snagu samo ako ni 8. Evropski parlament ni Savet ne podnesu prigovor u roku od dva meseca od obaveštenja o tom aktu	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

Evropskom parlamentu i Savetu, ili ako su pre isteka tog perioda i Evropski parlament i Savet obavestili Komisiju da neće podneti primedbe. Ovaj rok se produžava za dva meseca na inicijativu Evropskog parlamenta ili Savjeta.				
Član 36 Transponovanje 1. Države članice će donijeti zakone i druge propise koji su neophodni za usklađivanje sa čl. 2. do 13. čl. od 15. do 31. i člana 37. i priloga II. i III. i prilogima od V do IX. najkasnije do 30. juna 2021. Oni će odmah dostaviti tekst tih mjera Komisiji. Kada države članice usvoje te mere, one će sadržati upućivanje na ovu Direktivu ili će biti propraćene takvom referencom prilikom njihovog zvaničnog objavljivanja. Oni će takođe sadržati izjavu da će se u postojećim zakonima i drugim propisima poziva na Direktive koje su ukinute ovom Direktivom, tumačiti kao upućivanje na ovu Direktivu. Države članice određuju načini tog upućivanja i način formulisanja te izjave. 2. Države članice će dostaviti Komisiji tekst glavnih odredbi nacionalnog zakona koje usvajaju u oblasti obuhvaćenoj ovom Direktivom. 3. Ova Direktiva neće uticati na primjenu odstupanja u skladu sa pravom Unije o unutrašnjem tržištu električne energije.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Član 37 Stavljanje van snage	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		

Direktiva 2009/28/EC, kako je izmjenjena Direktivama navedenim u dijelu A Aneksa Ks, stavlja se van snage od 1. jula 2021. godine, ne dovodeći u pitanje obaveze država članica koje se odnose na rokove za transponovanje direktiva navedenih u dijelu B Aneksa Ks u nacionalno zakonodavstvo i ne dovodeći u pitanje obaveze država članica u 2020. kao što je navedeno u članu 3(1) i navedeno u dijelu A Aneksa I Direktive 2009/28/EC. Pozivanje na ukinutu Direktivu će se tumačiti kao upućivanje na ovu Direktivu i čitaće se u skladu sa tabelom usklađenosti datom u Aneksu KSI.				
Stupanje na snagu Ova Direktiva stupa na snagu trećeg dana od dana objavljivanja u Službenom listu Evropske unije.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Adresati Ova Direktiva je upućena državama članicama.	Nema odgovarajuće odredbe	Neprenosivo		
Prilog I NACIONALNI UKUPNI CILJ ZA UČEŠĆE ENERGIJE IZ OBNOVLJIVIH IZVORI U BRUTO FINALNOJ POTROŠNJI ENERGIJE U 2020 I 2030	Udio energije iz obnovljivih izvora Član 4 Udio energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjeli energije iz obnovljivih izvora u oblasti električne	Potpuno usklađeno		

	energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja utvrđuju se Nacionalnim energetske planom Crne Gore (u daljem tekstu: Nacionalni energetske i klimatski plan) koji se donosi u skladu sa zakonom kojim se uređuju energetske djelatnosti.			
Prilog II PRAVILO NORMALIZACIJE ZA OBRACHUNAVANJE ELEKTRIČNE ENERGIJE PROIZVODENE IZ HIDROENERGIJE I ENERGIJE VJETRA	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obracun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetske sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Priilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati udio, pravila obračuna i način obračuna udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja.	III kvartal 2025

	2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).				
Prilog III ENERGETSKI SADRŽAJ GORIVA	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Stav 2 Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Stav 4 Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati udio, pravila obračuna i način obračuna udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i	III kvartal 2025	

				hlađenja i saobraćaja.	
Prilog IV SERTIFIKACIJA INSTALERA	Uslovi za dobijanje sertifikata za instaliranje Član 86 Poslove instaliranja manjih kotlova i peći na biomasu, solarnih fotonaponskih sistema i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi može da obavlja fizičko lice koje ima sertifikat za obavljanje tih poslova. Sertifikat za instaliranje uređaja iz stava 1 ovog člana koji koriste obnovljive izvore energije može se izdati licu koje ima najmanje III nivo kvalifikacije obrazovanja iz oblasti mašinstva ili elektrotehnike i položen ispit za obavljanje poslova iz stava 1 ovog člana. Ispit iz stava 2 ovog člana polaže se pred komisijom koju imenuje starješina Ministarstva. Program polaganja ispita iz stava 2 ovog člana, način polaganja, naknada za polaganje ispita i sadržaj sertifikata iz stava 1 ovog člana utvrđuje se propisom Ministarstva.		Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati program polaganja ispita, način polaganja, naknada za polaganje isoita i sadržaj sertifikata za instaliranje manjih kotlova i peći na biomasu, solarnih fotonaponskih sistema i solarno termalnih sistema, plitkih geotermalnih sistema i toplotnih pumpi.	III kvartal 2025
	Izdavanje sertifikata za instaliranje Član 87				

	Radi dobijanja sertifikata za obavljanje poslova iz člana 86 stav 1 ovog zakona, fizičko lice podnosi zahtjev sa dokumentacijom kojom dokazuje ispunjenost uslova iz člana 86 stav 2 ovog zakona. Ispunjenost uslova iz člana 86 stav 2 ovog zakona utvrđuje i sertifikat za instaliranje izdaje Ministarstvo. Na zahtjev lica koje posjeduje sertifikat za instaliranje uređaja koji koriste obnovljive izvore energije, izdat od nadležne organizacije ili organa druge države, koje je steklo po programu ekvivalentnom programu iz člana 86 stav 4 ovog člana, Ministarstvo će izdati sertifikat za instaliranje.				
Prilog V PRAVILA ZA IZRAČUNAVANJE UTICAJA BIOGORIVA, BIOTEČNOSTI I NJIHOVIH KOMPARATORA NA FOSILNA GORIVA UTICAJA GASOVA SA EFEKTOM STAKLENE BAŠTE	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati udio, pravila obračuna i način obračuna udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj	III kvartal 2025	

	energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).	potrošnji energije, kao i udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja.	
Prilog VI PRAVILA ZA PRORAČUN UTICAJA GORIVA OD BIOMASE I NJIHOVIH KOMPARATORA FOSILNIH GORIVA	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati udio, pravila obračuna i način obračuna udjela III kvartal 2025

	i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplotnih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).		energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije, kao i udjela energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja.	
Prilog VII PRORAČUN ENERGIJE IZ TOPLOTNIH PUMPI	Planiranje udjela energije iz obnovljivih izvora Član 8 Ciljevi korišćenja energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji utvrđeni	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati udio,	III kvartal 2025

Prilog VIII DIO A. PRIVREMENE PROCIJENJENE EMISIJE INDIREKTNE PROMJENE KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA	Nacionalnim energetske i klimatskim planom, u dijelu koji se odnosi na korišćenje energije iz obnovljivih izvora, ostvaruju se između ostalog i ispunjavanjem obaveznih i indikativnih udjela energije iz obnovljivih izvora u ukupnoj finalnoj potrošnji energije u sektorima električne energije, grijanja i hlađenja i saobraćaja, utvrđenih ovim zakonom. Obračun udjela iz stava 1 ovog člana vrši se na osnovu količine proizvedene električne energije u solarnim elektranama, hidroelektranama i vjetroelektranama, energetskog sadržaja goriva u saobraćaju, uticaja biogoriva, biotečnosti i sa njima uporedivih fosilnih goriva na emisiju gasova sa efektom staklene bašte, kao i količine energije iz toplinskih pumpi. Prilikom obračuna količine proizvedene električne energije u hidroelektranama iz stava 2 ovog člana ne uzima se u obzir električna energija proizvedena u reverzibilnim hidroelektranama iz vode koja se crpi na veću visinu. Udio, pravila obračuna i način obračuna udjela iz stava 1 ovog člana propisuje organ državne uprave nadležan za poslove energetike (u daljem tekstu: Ministarstvo).	Neusklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem	IV kvartal 2025
	Nema odgovarajuće odredbe			

IZ SIROVINE ZA BIOGORIVA, BIOTEČNOSTI I GORIVA IZ BIOMASE U VEZI SA INDIREKTNOM PROMJENOM KORIŠĆENJA ZEMLJIŠTA (g CO₂eq/MJ) DIO B. BIOGORIVA, BIOTEČNOSTI I GORIVA IZ BIOMASE ZA KOJA SE SMATRA DA SU PROCIJENJENE EMISIJE U VEZI SA INDIREKTNOM PROMJENOM NAMJENE ZEMLJIŠTA JEDNAKE NULI			Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora.	
Prilog IX DEO A. SIROVINE ZA PROIZVODNJU BIOGASA ZA TRANSPORT I NAPREDNA BIOGORIVA, ČIJI DOPRINOS U MINIMALNIM UČEŠĆIMA IZ PRVOG I ČETVRTOG PODSTAVA ČLANA 25(1) MOŽE SE SMATRATI DA IMAJU DVOSTRUKI ENERGETSKI SADRŽAJ DIO B. SIROVINE ZA PROIZVODNJU BIOGORIVA I BIOGASA ZA TRANSPORT, ČIJI DOPRINOS U MINIMALNOM UČEŠĆU UTVRĐENOM U PRVOM PODSTAVU ČLANA 25(1) BIĆE OGRANIČENI I MOŽE SE SMATRATI DA BUDE DUPLO VEĆI ENERGETSKI SADRŽAJ	Udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju Član 76 Udio energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u sektoru saobraćaja i mjere za postizanje tog udjela utvrđuju se Nacionalnim energetske i klimatskim planom. Pravila za obračun udjela iz stava 1 ovog člana utvrđuju se propisom iz člana 8 stav 4 ovog zakona. Obnovljivi izvori energije u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju iz stava 1 ovog člana obuhvataju tečna i gasovita goriva nebiološkog porijekla namijenjena za upotrebu u saobraćaju i kada se koriste kao međuprodukt za proizvodnju konvencionalnih tečnih i gasovitih goriva, goriva dobijenih iz biomase namijenjenih za upotrebu u saobraćaju, napredna biogoriva,	Djelimično usklađeno	Potpuna usklađenost će se postići donošenjem podzakonskog akta kojim će se propisati sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva čiji se doprinos udjelu energije iz obnovljivih izvora u finalnoj potrošnji energije u saobraćaju može smatrati dvostruko većim od njihovog energetske sadržaja.	

	goriva iz recikliranog ugljenika i goriva u vidu električne energije. Dobavljači goriva koja se koriste u saobraćaju imaju obavezu u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije utvrđenog Nacionalnim energetske i klimatskim planom. Obaveze dobavljača goriva iz stava 4 ovog člana mogu se utvrditi na način da se: 1) oslobode pod određenim uslovima ili da se za različite dobavljače utvrde različite obaveze ili da se obaveze utvrde u zavisnosti od vrste goriva, uzimajući u obzir stepen razvoja i troškove različitih tehnologija proizvodnje goriva; 2) utvrde posebne obaveze za dobavljače goriva koji stavljaju na tržište napredna biogoriva; 3) dobavljači goriva koji snabdijevaju tržište gorivom u vidu električne energije, odnosno obnovljivim tečnim i gasovitim gorivom nebiološkog porijekla namijenjenih upotrebi u saobraćaju oslobađaju od obaveze stavljanja na tržište udjela naprednih biogoriva iz tačke 2 ovog stava u odnosu na ta goriva. Ministarstvo vodi evidenciju o dobavljačima goriva iz stava 3 ovog člana, koja posebno sadrži podatke o obaveznom udjelu energije iz obnovljivih izvora u saobraćaju za tekuću i prethodnu kalendarsku godinu. Sirovine za proizvodnju biogasa za saobraćaj i naprednih biogoriva iz stava 3 ovog člana, čiji		

	se doprinos udjelu iz stava 1 ovog člana može smatrati dvostruko većim od njihovog energetskeg sadržaja, propisuje Ministarstvo. Obaveze dobavljača goriva koji se koriste u saobraćaju u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju, način ispunjavanja te obaveze, mjere za postizanje udjela obnovljivih izvora energije u saobraćaju iz stava 1 ovog člana, način stavljanja u promet goriva iz stava 2 ovog člana i električne energije iz obnovljivih izvora za pogon motornih vozila, način izvještavanja u vezi sa ostvarivanjem udjela obnovljivih izvora energije u sektoru saobraćaj propisuje Vlada.			
Prilog X DIO A Ukinuta direktiva sa listom njenih uzastopnih amandmana (iz člana 37) DIO B Rokovi za transponovanje u nacionalno zakonodavstvo (iz člana 36)		Neprenosivo		
Prilog XI KORELACIJSKA TABELA	Tabela usklađenosti	Neprenosivo		

Naziv propisa	Predlog zakona o korišćenju energije iz obnovljivih izvora	
	oblast	podoblast
Klasifikacija propisa po oblastima i podoblastima uređivanja	XVI. ENERGETIKA I RUDARSTVO	1. ENERGETIKA
Klasifikacija po pregovaračkim poglavljima Evropske Unije	poglavlje	potpoglavlje
	15. ENERGETIKA [12]	15.30. ELEKTRIČNA ENERGIJA [12.30]
Ključni termini-eurovok deskriptori		